

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ

«Δημόσια Διαβούλευση σχετικά με την εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών τιμολόγησης νερού στην Κύπρο, σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ»

Αρ. Σύμβασης ΤΑΥ 22/2009

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ -

Συμπράττοντα γραφεία:

Ιούνιος, 2010

Το Σχέδιο συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Συνοχής της Ε.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή.....	3
1.1. Γενικά Στοιχεία του Έργου	3
1.2. Σκοπός της Παρούσας Έκθεσης Αξιολόγησης.....	4
2. Καταγραφή Δραστηριοτήτων Διαβούλευσης που υλοποιήθηκαν .	5
2.1. Ενημερωτική Έκθεση	5
2.2. Ημερίδες Ενημέρωσης και Διαβούλευσης	6
2.3. Συνέχεια της Διαβούλευσης.....	9
2.4. Ετοιμασία Έκθεσης Αξιολόγησης Εκστρατείας Διαβούλευσης	10
3. Κύρια Θέματα που Εντοπίστηκαν.....	11
3.1. Διευκρινιστικά Ερωτήματα και Τοποθετήσεις επί των Παρουσιάσεων (Αποτελεσμάτων Τιμολόγησης)	11
3.2. Παρεμβάσεις/Τοποθετήσεις Οργανωμένων Φορέων	21
3.3. Αλληλογραφία στα πλαίσια της Διαβούλευσης	25
4. Εκτίμηση Βαθμού Επίτευξης Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων..	26
4.1. Αξιολόγηση Ημερίδων	26
4.1.1. Ημερίδα Λευκωσίας.....	26
4.1.2. Ημερίδα Λάρνακας - Αμμοχώστου	27
4.1.3. Ημερίδα Πάφου	29
4.1.4. Ημερίδα Λεμεσού.....	30
4.1.5. Γενική Αξιολόγηση Ημερίδων.....	31
4.2. Αξιολόγηση Ληπτέων Μέτρων Διαβούλευσης.....	33
5. Συμπεράσματα – Προτάσεις	36
5.1. Συμπεράσματα	36
5.2. Προτάσεις – Σύνδεση με τα Αποτελέσματα των μελετών Τιμολόγησης (Σύμβαση ΤΑΥ86/2007)	43

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Επιστολή Πρόσκλησης, Πρόγραμμα Ημερίδων, Έντυπο Παρεμβάσεων και Έντυπο Αξιολόγησης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Καταγραφή Διευκρινιστικών Ερωτημάτων και Απαντήσεων, και Γραπτών και Προφορικών Παρεμβάσεων/Τοποθετήσεων που έγιναν κατά την διάρκεια των Ημερίδων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: Γραπτές Παρεμβάσεις / Τοποθετήσεις επί του Αντικειμένου Διαβούλευσης από Οργανωμένους Φορείς που στάλθηκαν στα αρμόδια Υπουργεία μετά την διεξαγωγή των Ημερίδων, και Απαντήσεις που δόθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή

ΕΙΔΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Πρωτότυπες Γραπτές Παρεμβάσεις/ Τοποθετήσεις των Φορέων όπως αυτές καταγράφονται στο Παράρτημα 2 και 3 της παρούσης Έκθεσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Γενικά Στοιχεία του Έργου

Το αντικείμενο του παρόντος Έργου Διαβούλευσης ήταν η υποστήριξη της Σύμβασης ΤΑΥ86/2007¹ και ειδικότερα της μελέτης που έγινε στα πλαίσια της Σύμβασης αυτής με στόχο την Ανάπτυξη Πολιτικών Τιμολόγησης Ύδατος στην Κύπρο σύμφωνα με τις πρόνοιες της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/EK (ΟΠΥ) και του περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμου (13(I)/2004) της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η εν λόγω υποστήριξη αποσκοπεί στον καθορισμό/διαμόρφωση και στην εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών τιμολόγησης νερού στην Κύπρο, μέσω της διεξαγωγής εκστρατείας δημόσιας διαβούλευσης και συμμετοχής του κοινού και των εμπλεκόμενων φορέων. Το αντικείμενο της διαβούλευσης ήταν τα αποτελέσματα που παρήχθησαν από την υλοποίηση της πιο πάνω μελέτης με στόχο την ευρεία ενημέρωση των φορέων και του κοινού και συγχρόνως την δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων, σχολίων και συζήτησης επί αυτών.

Αναθέτουσα Αρχή (ΑΑ) είναι το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ) του Υπουργείου Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και Ανάδοχος του έργου είναι τα συμπράττοντα γραφεία μελετών ENVECO A.E., I.A.CO Environmental and Water Consultants LTD, Κοσμίδης Ε. – Συμεωνίδης Π. Ο.Ε. (Draxis Environmental Technology) και Δ. Αργυρόπουλος.

Ειδικότερα, το έργο αποσκοπούσε στην εκπλήρωση των παρακάτω Ειδικών Στόχων:

Ειδικός Στόχος 1: Ενημέρωση και διάχυση της γνώσης σχετικά με τις πρόνοιες της ΟΠΥ στα θέματα της τιμολογιακής πολιτικής και της συνδεδεμένης οικονομικής ανάλυσης της χρήσης νερού (ο ρόλος τους ως μέτρο για αποτελεσματική χρήση του νερού κ.λπ.).

Ειδικός Στόχος 2: Ενημέρωση και διαβούλευση επί των αποτελεσμάτων της Σύμβασης ΤΑΥ86/2007, αναφορικά με το θέμα της ανάκτησης του κόστους και της συνδεδεμένης οικονομικής ανάλυσης, με έμφαση στα υφιστάμενα επίπεδα ανάκτησης, στο υπολογιζόμενο κόστος του νερού και τις προτεινόμενες πολιτικές τιμολόγησης και γενικά στις παραμέτρους που κρίθηκε ότι χρειάζονταν να τύχουν ενημέρωσης ή/και συζήτησης, όπως προέκυψε από τις αντίστοιχες μελέτες της εν λόγω Σύμβασης.

¹ Σύμβαση ΤΑΥ 86/2007: «Ανάπτυξη, Εγκατάσταση και Συντήρηση Μηχανογραφημένου Συστήματος που θα χρησιμοποιηθεί για την Οικονομική Ανάλυση της Χρήσης Ύδατος και την Εφαρμογή των Πολιτικών Τιμολόγησης Ύδατος» και την «Ανάπτυξη Πολιτικών Τιμολόγησης Ύδατος» σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/EK

Ειδικός Στόχος 3: Ενημέρωση και διαβούλευση επί των προτεινόμενων αρχών τιμολόγησης, των πιθανών μηχανισμών ανάκτησης, των εκτιμώμενων επιπτώσεων και των πιθανών εξαιρέσεων που μπορεί να προβλέπονται με βάση την ΟΠΥ ή/και άλλη Ευρωπαϊκή Νομοθεσία.

1.2. Σκοπός της Παρούσας Έκθεσης Αξιολόγησης

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την Έκθεση Αξιολόγησης της εκστρατείας διαβούλευσης που έχει υλοποιηθεί. Περιλαμβάνει τα συμπεράσματα της διαβούλευσης και τη σύνδεση των συμπερασμάτων με τα αποτελέσματα των μελετών της Σύμβασης ΤΑΥ86/2007. Επίσης περιλαμβάνει:

- καταγραφή όλων των δραστηριοτήτων διαβούλευσης.
- εκτίμηση του βαθμού επίτευξης των αναμενόμενων αποτελεσμάτων.
- Συμπεράσματα και προτάσεις για μελλοντικές δράσεις σχετικά με το αντικείμενο του Έργου που υλοποιήθηκε.

Η Έκθεση αυτή δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων, δίδοντας έτσι την δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους φορείς και στο κοινό να ενημερωθούν για τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της εκστρατείας διαβούλευσης και τα αποτελέσματα της συμμετοχικής διαδικασίας.

2. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

2.1. Ενημερωτική Έκθεση

Βάση για τη διαβούλευση αποτέλεσε η «*Ενημερωτική Έκθεση για την Κοστολόγηση και Τιμολόγηση των Υπηρεσιών Ύδατος στην Κύπρο*», η οποία εκπονήθηκε σε μη τεχνική γλώσσα, βασίστηκε στα αποτελέσματα της Σύμβασης ΤΑΥ 86/2007 και στόχευε στην ενημέρωση του κοινού και των φορέων για τα παρακάτω αντικείμενα, τα οποία αποτέλεσαν και το αντικείμενο της διαβούλευσης:

- Ενημέρωση και διάχυση της γνώσης σχετικά με τις πρόνοιες της ΟΠΥ στα θέματα οικονομικής ανάλυσης των υπηρεσιών και χρήσεων νερού και τιμολογιακής πολιτικής.
- Ενημέρωση επί των αποτελεσμάτων της Σύμβασης ΤΑΥ86/2007, αναφορικά με τα αποτελέσματα της κοστολόγησης των Υπηρεσιών Ύδατος και την εκτίμηση των υφιστάμενων επιπέδων ανάκτησης κόστους.
- Ενημέρωση επί των αρχών τιμολόγησης, των προτεινόμενων μηχανισμών ανάκτησης, των εκτιμώμενων επιπτώσεων και των πιθανών εξαιρέσεων.

Η Έκθεση συνοδεύεται από περίληψη στην Ελληνική και στην Αγγλική γλώσσα, και η τελική εγκριμένη έκδοση της παραδόθηκε στην Αναθέτουσα Αρχή στις αρχές Μαρτίου, οπότε και αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του ΤΑΥ για εύκολη πρόσβαση από τους ενδιαφερόμενους Φορείς και το κοινό. Επίσης, συνοδεύεται από ειδικά διαμορφωμένο Έντυπο Παρεμβάσεων, στο οποίο το κοινό και οι ενδιαφερόμενοι φορείς καλούνταν να διατυπώσουν τις απόψεις και τις παρατηρήσεις τους. Σημειώνεται ότι κατά την διάρκεια υλοποίησης της Εκστρατείας Διαβούλευσης και ως ενδιάμεσο αποτέλεσμα αυτής, κρίθηκε σκόπιμο όπως ορισμένα σημεία της Έκθεσης διατυπωθούν με πιο κατανοητό και ξεκάθαρο τρόπο, εφόσον διαμορφώθηκαν ειδικότερα σχόλια επί συγκεκριμένων θεμάτων. Έτσι στα μέσα Απριλίου, αναρτήθηκε αναθεωρημένη έκδοση της Έκθεσης με ενσωματωμένα τα νέα στοιχεία που ζητήθηκαν από την ΑΑ. Συγκεκριμένα, η 2^η έκδοση της ενημερωτικής έκθεσης περιείχε τα εξής νέα στοιχεία:

1. Διευκρινίσεις όσον αφορά στην έναρξη ισχύος των υφιστάμενων τιμών σε ενδεικτικό παράδειγμα σύγκρισης υφιστάμενων και νέων προτεινόμενων τιμών για μία τετραμελή οικογένεια
2. Παρουσίαση τελικών τιμών του Σεναρίου «Ενιαία Τιμολόγηση σε Επίπεδο ΤΑΥ – Διαφοροποιημένη σε επίπεδο τελικού καταναλωτή»

3. Παρουσίαση Ενδεικτικών Εφαρμογών Νέων Τιμών νερού με παράδειγμα για τετραμελή οικογένεια με ενδεικτική ημερήσια Κατανάλωση 100 λίτρα/άτομο και 150 λίτρα/άτομο

Σημειώνεται ότι οι δράσεις διαβούλευσης συνεχίζονται από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2010, δηλαδή έχουν συνολική διάρκεια 6 μήνες. Στο διάστημα μέχρι τότε, η Ενημερωτική Έκθεση και η παρούσα Έκθεση Αξιολόγησης (με την οποία ολοκληρώνεται η εργασία του Συμβούλου) θα παραμείνουν στη διάθεση των ενδιαφερομένων για απόψεις, ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων σε επίπεδο υπηρεσιών και οργανωμένων φορέων για περαιτέρω μελέτη πριν, τη λήψη αποφάσεων.

2.2. Ημερίδες Ενημέρωσης και Διαβούλευσης

Κατά την διάρκεια του Έργου υλοποιήθηκαν τέσσερις συνολικά ημερίδες, οι οποίες ήταν και ο βασικός άξονας της διαδικασίας διαβούλευσης. Ο στόχος των ημερίδων ήταν τόσο η καλύτερη ενημέρωση όσο και η διαβούλευση και συζήτηση με τους ενδιαφερόμενους φορείς επί των αποτελεσμάτων του έργου κοστολόγησης των υπηρεσιών νερού και της πρότασης των κατάλληλων πολιτικών τιμολόγησης του νερού στην Κύπρο, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές που ορίζονται στην ΟΠΥ. Η ενημέρωση που έγινε στα πλαίσια των ημερίδων πλαισίωσε την πληροφόρηση που περιλαμβάνονταν στην Ενημερωτική Έκθεση με επιπρόσθετες, συμπληρωματικές και διευκρινιστικές πληροφορίες, στοχεύοντας στην ενδεδειγμένη και διάφανη ενημέρωση και θέτοντας έτσι την σωστή βάση για την εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων στη συνέχεια, σε πνεύμα διαφάνειας και συναίνεσης. Οι απόψεις και οι παρεμβάσεις που κατατέθηκαν, αναγνώστηκαν ή ειπώθηκαν, καταγράφηκαν (βλέπε Παράρτημα 2 της παρούσας έκθεσης) έτσι ώστε να ληφθούν υπόψη κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Η οργάνωση των ημερίδων άρχισε από την πρώτη βδομάδα υλοποίησης του έργου. Το πρώτο στάδιο ήταν ο προσδιορισμός των επηρεαζόμενων φορέων που σχετίζονται ή/και εμπλέκονται με θέματα κοστολόγησης και τιμολόγησης του νερού, στη βάση προηγούμενων εμπειριών σε θέματα διαβούλευσης που σχετίζονταν με την εφαρμογή της ΟΠΥ (εφαρμογή Άρθρου 14.1.α και 14.1.β). Έτσι, καταρτίστηκε κατάλογος με τους εμπλεκόμενους φορείς, οι οποίοι διαχωρίστηκαν σε Κεντρικούς Φορείς και Τοπικούς Φορείς ανά Επαρχία. Ο κατάλογος συμπεριλάμβανε Κρατικούς και Ημικρατικούς Φορείς, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμους / Κοινότητες), Επιστημονικούς Συνδέσμους, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, Οργανισμούς Ιδιωτικού Δικαίου, Περιβαλλοντικές

Οργανώσεις, Αγροτικές Οργανώσεις και Άλλους Φορείς που κρίθηκε σκόπιμο να προσκληθούν. Επιπλέον, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων δημοσίευσε τις προσκλήσεις και τα σχετικά έντυπα δήλωσης ενδιαφέροντος στην ιστοσελίδα του και παράλληλα εξέδωσε δελτίο τύπου ώστε να μπορεί να συμμετάσχει στις ημερίδες οποιοσδήποτε άλλος επιθυμούσε.

Οι ημερομηνίες υλοποίησης των τεσσάρων ημερίδων, οι οποίες χαρακτηρίστηκαν ως περιφερειακές ημερίδες, με αυτήν της Λευκωσίας να έχει και κεντρικό (παγκύπριο) χαρακτήρα, ήταν οι εξής:

- Ημερίδα Λευκωσίας: 22/03/2010
- Ημερίδα Λάρνακας-Αμμοχώστου: 23/03/2010
- Ημερίδα Πάφου: 15/04/2010
- Ημερίδα Λεμεσού: 16/04/2010

Οι ημερίδες είχαν παρόμοιο πρόγραμμα, με μερικές μόνο τροποποιήσεις, με στόχο την προσαρμογή στα δεδομένα χρονικά πλαίσια και στα τοπικά ζητήματα, αλλά και την βελτιστοποίηση της συζήτησης και διαβούλευσης. Επίσης, κρίθηκε σκόπιμο όπως, μετά τις παρουσιάσεις και πριν από το ελαφρύ γεύμα, υπάρχει χρόνος για διευκρινιστικές ερωτήσεις επί των παρουσιάσεων, με προσπάθεια ο χρόνος αυτός να αξιοποιηθεί στο τεχνικό μόνο μέρος των παρουσιάσεων. Μετά το γεύμα υπήρχε χρόνος για παρεμβάσεις από ενδιαφερόμενους φορείς και για συζήτηση. Καταβλήθηκε προσπάθεια ώστε η διαβούλευση και οι συζητήσεις που έγιναν κατά τις ημερίδες να παραμείνουν σε τεχνοκρατικό επίπεδο, δηλαδή να μην έχουν πολιτική χροιά, και επίσης να εστιάζονται μόνο στα θέματα κοστολόγησης και τιμολόγησης και όχι σε άλλα διαχειριστικά μέτρα, εφόσον για αυτά έπεται σύντομα άλλη σχετική εκστρατεία διαβούλευσης. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι δεν κατέστη δυνατό να αποφευχθούν οι αναφορές σε άλλα διαχειριστικά θέματα, αφού και το θέμα της τιμολόγησης - ως διαχειριστικό μέτρο - πολλές φορές συνδέεται άμεσα και με άλλα. Έτσι, στις περισσότερες παρεμβάσεις και ερωτήσεις των συμμετεχόντων υπήρχαν διάχυτα θέματα που ήταν εκτός του αντικειμένου και δεν ήταν δυνατό να απαντηθούν ή να συζητηθούν άμεσα.

Σημειώνεται ότι οι παρουσιάσεις, οι διευκρινιστικές ερωτήσεις, οι παρεμβάσεις και η συζήτηση που ακολούθησε σε όλες τις ημερίδες έχουν μαγνητοφωνηθεί και τα σχετικά αρχεία βρίσκονται διαθέσιμα στην Αναθέτουσα Αρχή.

Οι ημερίδες περιελάμβαναν τις εξής εισηγήσεις / παρουσιάσεις (το αναλυτικό πρόγραμμα των ημερίδων παρατίθεται το Παράρτημα 1 της παρούσας έκθεσης μαζί με όλο το σχετικό έντυπο υλικό που δόθηκε στους φορείς):

- Χαιρετισμός από το Διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

- Εισαγωγική παρουσίαση αναφορικά με τις «Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού στην Κύπρο Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ», η οποία επικεντρώθηκε σε μια σύντομη ιστορική αναδρομή της τιμολογιακής πολιτικής για ύδρευση και άρδευση, με αναφορές στο διοικητικό καθεστώς και τις διαφορές που συνεπάγονται, κλείνοντας με τα εφαρμοσθέντα τέλη μέχρι σήμερα και με την σημερινή ανάγκη για την εφαρμογή του Άρθρου 9.
- Παρουσίαση με θέμα «Σημασία και Ρόλος των Πολιτικών Τιμολόγησης» όπου παρουσιάστηκε η θεσμική εξέλιξη της ανάγκης επιβολής «κατάλληλων» πολιτικών τιμολόγησης του νερού, δίδοντας την συνολική στρατηγική όψη του θέματος.
- Παρουσίαση με θέμα «Υπηρεσίες και Χρήσεις Νερού στην Κύπρο - Καταναλώσεις» όπου είχε στόχο την παρουσίαση της ανάλυσης που έγινε αναφορικά με την χωρική και χρονική κλίμακα, και την κατηγοριοποίηση της κατανάλωσης νερού στην Κύπρο σε Υπηρεσίες Νερού, Πάροχους Νερού, και Χρήστες Νερού.
- Παρουσίαση με θέμα «Κοστολόγηση Υπηρεσιών Νερού – Αποτελέσματα», όπου αναλύθηκε η μεθοδολογία κοστολόγησης για τα τρία είδη κόστους (χρηματοοικονομικό, περιβαλλοντικό, πόρου), τα αποτελέσματα της κοστολόγησης και της εκτίμησης των υφιστάμενων επιπέδων ανάκτησης κόστους για κάθε μία Υπηρεσία Ύδατος.
- Παρουσίαση με θέμα «Τιμολόγηση Υπηρεσιών Νερού – Προτάσεις», όπου παρουσιάστηκαν οι προτεινόμενοι μηχανισμοί ανάκτησης του κόστους σε τεχνοκρατικό επίπεδο για κάθε μία Υπηρεσία και χρήση Ύδατος.
- Στο τέλος των παρουσιάσεων δόθηκε αρκετός χρόνος για διευκρινιστικές ερωτήσεις – απαντήσεις επί των παρουσιάσεων, ενώ στο τέλος των ημερίδων υπήρχε διαθέσιμος χρόνος για παρεμβάσεις από Οργανωμένους Φορείς και χρόνος για συζήτηση και εξαγωγή συμπερασμάτων.

Οι προσκλήσεις στάλθηκαν στις 8/03/2010 από το ΤΑΥ μαζί με την προσκλητήρια επιστολή, η οποία προέτρεπε τον αναγνώστη να ενημερωθεί επί του θέματος μέσω της σχετικής Ενημερωτικής Έκθεσης που είχε αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Τμήματος στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.moa.gov.cy/wdd. Με την Έκθεση αναρτήθηκε ενημερωτικό μονοσέλιδο έντυπο αναφορικά με τον στόχο και σκοπό των Ημερίδων καθώς επίσης και το πρόγραμμα των ημερίδων με το σχετικό έντυπο συμμετοχής.

Πέραν των πιο πάνω, με επιστολή του Διευθυντή του ΤΑΥ, προσκλήθηκαν για παρέμβαση/τοποθέτηση στις ημερίδες με πεντάλεπτη ομιλία οι πιο κάτω φορείς, οι οποίοι κρίθηκε ότι αντιπροσώπευαν συλλογικά τους κύριους ενδιαφερόμενους:

- Επίτροπος Περιβάλλοντος
- Τμήμα Γεωργίας, Υ.Γ.Φ.Π.&Π.
- Τμήμα Περιβάλλοντος, Υ.Γ.Φ.Π.&Π.
- Αγροτικές Οργανώσεις (Παναγροτικός Σύνδεσμος, Αγροτική (ΠΟΑ), Ένωση Κυπρίων Αγροτών, Παναγροτική Ένωση, Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος)
- Ένωση Δήμων Κύπρου
- Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου
- Συμβούλια Υδατοπρομήθειας
- Συμβούλια Αποχετεύσεως
- Ομοσπονδία Εμποροβιομηχάνων Κύπρου (ΟΕΒ)
- Παγκύπριος Σύνδεσμος Ξενοδόχων (ΠΑ.ΣΥ.ΞΕ.)
- Σύνδεσμοι Καταναλωτών
- Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου

Επιπρόσθετα, όλοι οι συμμετέχοντες μπορούσαν να παρέμβουν είτε γραπτώς είτε προφορικά και όλες οι παρεμβάσεις αξιολογήθηκαν ισότιμα.

Ειδικό Έντυπο Αξιολόγησης της ημερίδας και τυποποιημένο Έντυπο Παρεμβάσεων ήταν διαθέσιμα σε όλους τους παρευρισκομένους, με το τελευταίο να βρίσκεται και διαθέσιμο στο διαδίκτυο μαζί με την Ενημερωτική Έκθεση για διατύπωση παρατηρήσεων και απόψεων. Στο Παράρτημα 1 της παρούσας έκθεσης, παρουσιάζονται όλα τα Έντυπα που δόθηκαν και υπήρχαν διαθέσιμα κατά την ημερίδα της Λευκωσίας (τα Έντυπα σε όλες τις ημερίδες ήταν παρόμοια πλην του ονόματος της Επαρχίας και της ημερομηνίας διεξαγωγής).

Όλες οι παρουσιάσεις αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα του ΤΑΥ μόλις ολοκληρώθηκαν όλες οι ημερίδες.

2.3. Συνέχεια της Διαβούλευσης

Μετά την ολοκλήρωση των ημερίδων, άρχισαν να φθάνουν προς τα Αρμόδια Υπουργεία Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και Εσωτερικών, διάφορες γραπτές παρεμβάσεις και απόψεις από υπηρεσίες και φορείς, οι οποίες απαντήθηκαν από το Τμήμα Αναπτυξέως Υδάτων, με βάση τη μελέτη που προηγήθηκε και με τη συνεργασία των Συμβούλων Μελετητών. Η δράση αυτή αναλύεται περαιτέρω στην παράγραφο 3.3 πιο κάτω.

2.4. Ετοιμασία Έκθεσης Αξιολόγησης Εκστρατείας Διαβούλευσης

Τελευταία δραστηριότητα της διαβούλευσης αποτελεί η παρούσα Έκθεση Αξιολόγησης και Συμπερασμάτων της Εκστρατείας Διαβούλευσης. Όπως έχει αναφερθεί, η Έκθεση περιλαμβάνει τα συμπεράσματα της διαβούλευσης και τη σύνδεση τους με τα αποτελέσματα των μελετών της Σύμβασης ΤΑΥ86/2007. Επίσης περιλαμβάνει τις παρεμβάσεις/τοποθετήσεις και απόψεις/παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων φορέων οι οποίες έχουν καταγραφεί κατά την διάρκεια της εκστρατείας διαβούλευσης, ενώ, με στόχο την πλήρη διαφάνεια αλλά και την ολοκλήρωση της διαβούλευσης που διεξήχθη, θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του ΤΑΥ για εύκολη αναφορά και θεώρηση από τους ενδιαφερόμενους.

3. ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΝΤΟΠΙΣΤΗΚΑΝ

3.1. Διευκρινιστικά Ερωτήματα και Τοποθετήσεις επί των Παρουσιάσεων (Αποτελεσμάτων Τιμολόγησης)

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, στις ημερίδες που έγιναν υπήρχε διαθέσιμος χρόνος μετά το πέρας των παρουσιάσεων για διατύπωση από τους φορείς διευκρινιστικών ερωτήσεων τεχνικού χαρακτήρα επί των παρουσιάσεων. Σε μερικές περιπτώσεις οι διευκρινιστικές ερωτήσεις αφορούσαν και τοποθετήσεις επί ορισμένων θεμάτων που έτυχαν αναφοράς κατά τις παρουσιάσεις, ενώ έγιναν πολλές ερωτήσεις και τοποθετήσεις που δεν αφορούσαν άμεσα την τιμολόγηση αλλά αφορούσαν ειδικότερα άλλα διαχειριστικά θέματα

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα ερωτήματα που δόθηκαν γραπτώς μέσω του εντύπου παρεμβάσεων. Επίσης, στο Παράρτημα 2 υπάρχει η καταγραφή της όλης συζήτησης που έγινε στις ημερίδες, με τις απαντήσεις που δόθηκαν στα πιο κάτω ερωτήματα, καθώς και στα ερωτήματα που δόθηκαν γραπτώς. Οι ερωτήσεις που αφορούσαν άλλα διαχειριστικά θέματα δεν απαντήθηκαν, αφού παράλληλα με τη δημοσίευση της Έκθεσης διενεργείται η δημόσια διαβούλευση με αντικείμενο τα Σχέδια Διαχείρισης και το Πρόγραμμα Μέτρων (πραγματοποιούνται τον Ιούνιο του 2010 τέσσερις ειδικές ημερίδες στις ίδιες πόλεις).

Η καταγραφή που δίδεται στους Πίνακες που ακολουθούν, γίνεται για χάρην αναφοράς των ερωτήσεων που διατυπώθηκαν, δίδοντας έτσι την εικόνα στην οποία κινήθηκε η συζήτηση στις ημερίδες.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ / ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ			
ΑΑ	Όνομα Φορέα	Ερωτήματα (βλ. Παράρτημα 2)	Απάντηση
1	Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών (Δρ. Πολύκαρπος Πολυκάρπου Α.Λ.Γ.Ε.)	Τα αποθέματα νερού (στην Κύπρο) αποτελούνται κυρίως από: 1) Νερό Φράγματος 2) Νερό Αφалάτωσης 3) Νερό Ανακυκλωμένο Στην πολιτική τιμολόγησης λήφθηκε υπόψη μια προσπάθεια ελαχιστοποίησης του νερού αφαλάτωσης ανάλογα με την βροχόπτωση της χρονιάς, ούτως ώστε να μειώνεται η τιμή του νερού; Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να είναι συνεχής και η τιμή του νερού να μεταβάλλεται μέσα στο έτος.	βλ. Παράρτημα 2
2	ΠΑΣΥΞΕ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ (Επαρχιακή Επιτροπή, Χριστιάνα Ιακωβίδου Κωνσταντινίδου – Πρόεδρος ΠΑΣΥΞΕ Λευκωσίας)	Ποια είναι η προτεινόμενη Διατίμηση για τα Ξενοδοχεία;	
3	Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ) (Γρηγορίου Μιχάλης - Λειτουργός)	Αρκετές βιομηχανίες και Ξενοδοχεία χρησιμοποιούν το νερό ως βασική πρώτη ύλη ή ως σημαντικό μέρος της παραγωγικής διαδικασίας και δεν μπορούν να μειώσουν την κατανάλωση νερού. Για αυτές τις περιπτώσεις προτείνουμε να ετοιμαστεί ειδικής κατηγορίας διατίμηση για βιομηχανίες και Ξενοδοχεία που αποδεδειγμένα καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες νερού. Η τιμή χρέωσης να είναι σταθερή ανα m³ χωρίς αυξανόμενες κλίμακες και σίγουρα όχι μεγαλύτερη από τη σημερινή τιμή. Υπάρχει και σχετική πρόνοια στη μελέτη (σελ. 22 – Ενημερωτικής Έκθεσης).	
4	Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων (Αργύρης Χ΄Ήριστοδούλου – Α΄ Λειτουργός & Νίκος Γιατρού – Έφορος Εκδόσεων)	Α.Χ.: Με βάση την πολιτική «ο χρήστης να πληρώνει» συμπεραίνεται ότι αφού εκτιμηθεί το κόστος του νερού θα τιμολογείται ανά κυβικό μέτρο κατανάλωσης για ύδρευση/νοικοκυριά. Αυτό θα ήταν το ιδανικό για ισότιμη και δίκαιη τιμολόγηση. Δηλαδή μια τιμή ανά κυβικό μέτρο νερού κατανάλωσης. Όμως για αποφυγή «υπερκατανάλωσης - σπατάλης» και για κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες τίθενται διατιμήσεις ανάλογα με την κατανάλωση. Με τον τρόπο που γίνονται οι διατιμήσεις δεν γίνεται ίση μεταχείριση και δίκαιη τιμολόγηση. (π.χ. πολύτεκνη οικογένεια με 7 – 8 άτομα στο σπίτι λόγω υψηλής κατανάλωσης τιμολογείται με τις τιμωρητικές ταρίφες). Πώς τιμάται η υπερκατανάλωση (κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη) ώστε να γίνεται ισότιμη και δίκαιη τιμολόγηση; Ποιες προτάσεις και μέτρα εισηγήστε για άρση της αδικίας αυτής των τιμωρητικών διατιμήσεων. Σχόλιο: Η Έρευνα έγινε για 100 λίτρα ανά άτομο ανά ημέρα (παιλιότερες έρευνες ήταν 130 λίτρα ανά άτομο ανά ημέρα) - Μείωση 20-21%; Ν. Γ.: Εκ μέρους της Π.Ο.Π. (Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων) θα ήθελα να αναφερθώ στη μεγάλη κατανάλωση νερού που είναι υποχρεωμένες να κάνουν οι πολύτεκνες οικογένειες, Αν μια οικογένεια με ένα ή δύο παιδιά χρειάζεται μια «άλφα» κατανάλωση, σκεφτείτε πόσο μεγάλη πρέπει να είναι η κατανάλωση νερού σε μια οικογένεια με τέσσερα, πέντε, έξι ή περισσότερα παιδιά. Και σίγουρα αυτή η κατανάλωση θα φθάνει στο όριο και θα το ξεπερνά εμπιπτοντας έτσι στην κατηγορία των μεγάλων καταναλωτών με την ψηλότερη ταρίφα, πληρώνοντας δυσανάλογα ποσά αφού έχει λογικά μια υπερκατανάλωση που είναι για μας τιμωρητική αφού έχουμε την «ατυχία» να έχουμε μεγάλες οικογένειες. Εισηγούμεστε μια δίκαιη τιμολόγηση για τους πολύτεκνους έτσι που να μην αποβαίνει σε βάρος μας.	

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

5	Ομοσπονδία Οικολογικών και Περιβαλλοντικών Οργανώσεων (Σπύρος Στεφάνου – αντιπρόσωπος)	Γιατί δεν λήφθηκε υπόψη το δικαίωμα αγοράς ρύπων από την Αρχή Ηλεκτρισμού για τις αφαλατώσεις; Παρακαλώ να εξηγηθεί ο τρόπος υπολογισμού του κεφαλαιουχικού κόστους παλαιών έργων όπως φραγμάτων.	
6	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (Χαράλαμπος Δημητρίου – Υδρολόγος)	Διπλός υπολογισμός περιβαλλοντικού κόστους υπεράντληση/υφαλμύριση. Ο όγκος νερού που απαιτείται για αποκατάσταση υφαλμύρισης είναι 10 φορές του αλμυρού νερού.	
7	Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου – Birdlife Cyprus ΜΚΟ (Κλαίρη Παπάζογλου – Διευθύντρια)	Το κύριο σχόλιο αφορά το τι περιλάμβανε η κοστολόγηση του περιβαλλοντικού κόστους. Θα έπρεπε να περιλάμβανε Καλή κατάσταση σωμάτων, Οδηγίες Φύση 79/409/ΕΟΚ + 92/43/ΕΟΚ, Υψηλές οικουστημάτων + βιοποικιλότητα, Αποκατάσταση υγροτόπων (όχι μόνο ρύπανση). Καθώς επίσης, Σταδιακό έλεγχο γεωτρήσεων, Αλλαγή στη γεωργία + μεθόδους οικονομίας νερού και τέλος, αλλαγή κλίματος και κινδύνους που προκύπτουν.	Βλέπε Απάντηση με Επιστολή στο Παράρτημα 3
8	Κίνηση Οικολόγων Περιβαλλοντιστών (κα Έφη Ξάνθου)	(Από Μέρος Β: Παρεμβάσεις από Φορείς / Συζήτηση – Παρέμβαση 12) ... κάποια ερωτήματα: Παρατηρήσαμε ότι λείπει μια πολιτική επανεκτίμησης των κόστων και σε κάθε πόσο διάστημα θα γίνεται μετά το 2015. Αυτή τη στιγμή έχετε καταλήξει σε μια τιμολογιακή πολιτική βάση του τι έχετε μελετήσει το 2005 -07. Συμφωνούμε όλοι ότι έχει διαφοροποιηθεί λίγο το περιβάλλον, έχει προκύψει και μια οικονομική κρίση. Τουλάχιστον για μετά το 2015 που θα υπάρξει μια εξισορρόπηση και ελπίζουμε μία ενιαία τιμολόγηση οφείλετε να παρουσιάσετε και στο πολίτη κάθε πόσο θα υπάρχει μια ανακατανομή αυτών των κόστων. Λείπει η στρατηγική για την μείωση των διαρροών και των απωλειών τόσο από την εξάτμιση όσο και από το δίκτυο ύδρευσης και άρδευσης μας. Είναι ένα πολύ σημαντικό ποσοστό των απωλειών που έχουμε και περιμέναμε να δούμε πολύ περισσότερα, ή γιατί στο τέλος της ημέρας μας παρουσιάζετε πώς θα μας κοστολογήσετε το νερό προτιμούμε όμως να μας βάλετε λίγο ακόμη και να μη έχουμε τόση πολλή έλλειψη. Γιατί αυτή τη στιγμή δεν έχουμε ισοζύγιο των νερών. Έχουμε ανισοβαρές ισοζύγιο νερών. Χρησιμοποιούμε περισσότερο από ότι έχουμε. Συνεχώς ανοίγουμε πιο βαθιές γεωτρήσεις, πηγαίνουμε στα στρατηγικά αποθέματα και ήδη πρώτοι εσείς ως αγροτικές οργανώσεις, ο αγροτικός κόσμος βλέπουν ότι έχουμε φθάσει σε ένα σημείο που δεν υπάρχει άλλο. Γιατί πια θα είναι η επόμενη λύση; Θα φέρουμε πάγους από την αρκτική; Θα παρακαλούμε να κάνουμε χορούς της βροχής ή είναι συγκεκριμένη η πηγή, αυτή είναι και θα πρέπει κάτι να κάνουμε να επαναφέρουμε το περιβάλλον και να μη έχουμε τόση χρήση. Θα θέλαμε να απαντηθούν και κάποια ερωτήματα: Πώς σκοπεύει το ΤΑΥ να χρεώνει τους διάφορους εργολάβους που κάνουν ζημιές στο δίκτυο τους λόγω των έργων που διεκπεραιώνουν. Αυτό είναι ένα συνεχές φαινόμενο και ειδικά το καλοκαίρι που είχαμε και τόσες πολλές διαρροές δεν έχουμε δει κανένα να ανοίγει χέρι –πούγκα. Πώς προχωρά η αντικατάσταση όλων των αμιαντοσωλήνων στο υδατικό δίκτυο. Αυτό είναι πολύ σοβαρό θέμα και δεν ξέρω αν το έχουμε συνειδητοποιήσει σαν πολίτες. Το γεγονός ότι έχουμε	βλ. Παράρτημα 2

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

		<i>ακόμη αμιαντέτινες σωλήνες στο υδατικό μας δίκτυο σημαίνει ότι περισσότερες απώλειες σημαίνει τυχαία σπασίματα και είναι αυτά τα σπασίματα που εμείς καλούμαστε να πληρώνουμε. Γιατί δεν μας κάνετε ένα πλάνο αντικατάστασης αμιαντέτινων σωλήνων μέσα σε 1 -2 χρόνια να ανακτήσετε αυτό το κόστος και να τελειώνει αυτή η ιστορία. Γιατί δεν λήφθηκε απόφαση για μεταφορά του νερού από τους υδατοφράκτες για άρδευση καλλιεργειών ενώ γνωρίζουμε ότι ήδη διοχετεύεται επεξεργασμένο νερό από τα αποχετευτικά μας. Πώς αντιμετωπίζετε το φαινόμενο της διαφορετικής τιμολογιακής πολιτικής από επαρχία σε επαρχία και από κοινότητα σε κοινότητα. Θα θέλαμε να δούμε πως θα προχωρήσετε αυτήν την πολιτική.</i>	

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ / ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ			
ΑΑ	Όνομα Φορέα	Ερωτήματα (βλ. Παράρτημα 2)	Απάντηση
1	κος Αυξέντης Ευαγγέλου, Δημοτικός Σύμβουλος και Μέλος του Κεντρικού Διοικητικού Συμβουλίου της Οργάνωσης Πολυτέκνων	<i>Η μελέτη την οποία έχετε κάνει εδώ έχει λάβει υπόψη την παλαιότητα του υδρευτικού συστήματος στις πόλεις σε αρκετές περιοχές και την αναγκαιότητα για πλήρη αντικατάσταση εκεί που είναι πεπαλαιωμένο; Επίσης, η συνεισφορά του κράτους σε οποιοδήποτε αναπτυξιακό έργο ποια είναι; Το άλλο, μας είπατε για 2,5% επί των εισοδημάτων, οδηγία δεν πρέπει να υπερβαίνει το 2,5%. Είναι και τα τέλη για τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας ή μόνο για το νερό αυτό το ποσό; Διότι αν είναι μόνο για το ένα, πάρα πολλοί είναι πέραν των εισοδημάτων τους που πληρώνουν, ξεπερνά το 2,5%.</i>	βλ. Παράρτημα 2
2	κος Κωσταντής Σπανάχης, Τμήμα Γεωργίας, Επαρχιακό Γραφείο Αμμοχώστου	• Αναφορικά με το θέμα του κόστους των υδατικών έργων... το κόστος συντήρησης δεν καλύπτει την ύπαρξη των έργων; • Το περιβαλλοντικό κόστος των τριτοβάθμιων νερών. Αφού έχουμε επιβαρύνει την επεξεργασία μέχρι το δευτεροβάθμιο το έχουμε πληρώσει, τώρα πως προκύπτει στο τριτοβάθμιο περιβαλλοντικό κόστος; <i>Εκτός κυβερνητικών έργων, πάλι περιβαλλοντικό κόστος, είχαμε 16σεντ. Να θεωρήσω δηλαδή πως έχουμε ένα περίπου 20% υπεράντληση; Διότι όταν είναι 80/75σεντ το κόστος της αφαλάτωσης τα 16σεντ αυτό σημαίνουν?</i>	
3	κος Χάρης Βαρνάβα, Εμπορικό Επιμελητήριο Αμμοχώστου	• Διευκρίνιση αναφορικά με ανάκτηση του κόστους στα έργα υποδομής. Υπολογίζεται ένα κόστος ανάκτησης / επανακατασκευής; Πέραν της συντήρησης υπολογίζουμε κι ένα κόστος αν τύχει να ξανακτίσουμε ένα φράγμα αλλά κανονικά εφόσον αποσβένεται δεν πρέπει να το υπολογίζουμε και πάλι μέσα στο κόστος. Αυτό είναι θέμα οικονομικής θεωρίας.	
4	Παντελής Σοφοκλέους Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και οικολογικών Οργανώσεων	• Οι κατοικίες και τα χωριά/κοινότητες οι οποίες δεν είναι συνδεδεμένες με το αποχετευτικό θα πληρώνουν το περιβαλλοντικό κόστος; Εγώ είμαι στη Λάρνακα, είμαι συνδεδεμένος και πληρώνω αυτό για να προστατέψω το περιβάλλον, υπάρχουν κοινότητες που δε θα συνδεθούν ποτέ σε κεντρικά αποχετευτικά. • Σχετικά με τα όμβρια, ποιος θα επωμιστεί αυτά τα αντιπλημμυρικά έργα;	
5	Κος Θεόδωρος Ζαχαριάδη, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου	• Η τιμολόγηση έγινε βάσει πάνω-κάτω το μέσο κόστος ή βάσει το οριακό κόστος σε κάθε υπηρεσία; • Πως έχετε λάβει υπόψη όλο το κόστος της αφαλάτωσης μέσα εδώ, τόσο όσον αφορά το άμεσο κόστος της αφαλάτωσης, δηλαδή την απόσβεση του κεφαλαιουχικού κόστους και το άμεσο λειτουργικό κόστος, και σε ότι αφορά τα πιθανά περιβαλλοντικά κόστη, και της ενέργειας και του διοξειδίου του άνθρακα και της τοπικής ρύπανσης των σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού και ίσως κάποιων στα οικοσυστήματα;	
6	Ευθύμιος Στρούθος, Πρόεδρος Παγκύπριας Οργάνωσης Πενταμελούς Οικογένειας (Π.Ο.Π.Ο.)	• Ο τρόπος τιμολόγησης του νερού είναι άδικος; Ναι ή όχι και γιατί.	

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ / ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΠΑΦΟΥ			
ΑΑ	Όνομα Φορέα	Ερωτήματα (βλ. Παράρτημα 2)	Απάντηση
1	Διευθυντής Συμβουλίου Αποχετεύσεων Πάφου (Ευτύχης Μαλεκκίδης)	• Γιατί η ανάκτηση κόστους από τα συμβούλια αποχετεύσεως είναι περίπου 200%; • Γιατί διαχωρίζετε την έννοια του περιβαλλοντικού κόστους από το χρηματοοικονομικό κόστος αυτού που παράγει το νερό, αφού αυτός που παράγει το νερό είναι αυτός που υφίσταται το περιβαλλοντικό κόστος και θα πρέπει να το χρεώνει παραπέρα; Υπάρχει κάποιος λόγος; • Επίσης στην περίπτωση των αποχετεύσεων που αποτελεί την επιστροφή του νερού πίσω από τον καταναλωτή στην φύση, χρειάζεται στις τιμολογήσεις των αποχετεύσεων να λάβουμε υπόψη μας περιβαλλοντικό κόστος; Απλώς να πω το παράδειγμα της Πάφου που παίρνει ακάθαρτο νερό δωρεάν το επεξεργάζεται και το δίνει πάλι δωρεάν στο Τμήμα Υδάτων δεν βλέπω εμείς να έχουμε κάποιο περιβαλλοντικό κόστος. Βεβαίως αν κάποια συμβούλια αποχετεύσεων πωλούν το νερό σε ένα ιδιώτη που έχει για παράδειγμα ένα γήπεδο γκολφ μήπως θα πρέπει να του χρεώσουν ένα περιβαλλοντικό κόστος το οποίο θα επιβληθεί στο συμβούλιο αποχετεύσεως από ποιόν; Για να μπορέσει το Συμβούλιο Αποχετεύσεως να το χρεώσει σε κάποιον αυτό το νερό θα πρέπει κάποιος να του το επιβάλει και ποιος θα του το επιβάλει όταν εμείς παίρνουμε το ακάθαρτο νερό δωρεάν όπως είπαμε;	βλ. Παράρτημα 2
2	Επαρχιακός Γραμματέας Αγροτικής Πάφου (Αντρέας Μιλτιάδους)	• Πως γίνεται αυτή την στιγμή να καλείται ο γεωργός της Πάφου να πληρώνει ενιαία τιμή 24 σεντς; Δηλαδή ο γεωργός της Πάφου θα επιδοτεί τον γεωργό των Κοκκινοχωριών που θα πληρώνει την τιμή στο μισό του ότι κοστίζει ενώ ο γεωργός της Πάφου θα πληρώνει εξ' ολοκλήρου την τιμή κόστους;	
3	Οικονομικός Διευθυντής Δήμου Πάφου (Δημήτρης Πατσαλίδης)	• Πόσα θα στοιχήσει η αφαλάτωση για την Πάφο και γιατί θα είναι πιο ακριβή;	
4	Εκτελεστικός Μηχανικός Δήμου Πάφου (κος Χαράλαμπος Καραολίδης)	• Η ανάκτηση του κόστους των Αφαλατώσεων γίνεται μόνο για την ύδρευση; Αυτό δεν είναι πολύ σωστό γιατί νομίζω ότι με τη λειτουργία των αφαλατώσεων ουσιαστικά εξασφαλίζεται νερό για την άρδευση, και στην Πάφο ειδικά από ότι γνωρίζω ένα μέρος του νερού που παράγεται σίγουρα θα μπαίνει στο φράγμα σύμφωνα τουλάχιστον με τις παρούσες καταναλώσεις. Οπότε θεωρώ ότι το κόστος αφαλάτωσης δεν πρέπει να μπαίνει εξ' ολοκλήρου στην ύδρευση πρέπει ένα μέρος του να μπει και στη άρδευση. • Ο Δήμος Πάφου έχει νόμιμες γεωτρήσεις κατάντη του φράγματος (Ασπρόγκρεμμος), τις γεωτρήσεις αυτές όμως με οδηγίες του Τμήματος Αναπτύξεως υδάτων δεν τις χρησιμοποιούμε, για να αποφευχθεί η υπαλμύριση των νερών - αυτό όμως δεν συμβαίνει και με τους ιδιώτες. Εμείς σαν οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης είμαστε νομοταγής ωστόσο με αυτό τον τρόπο έχουμε ένα επιπρόσθετο κόστος για το νερό ύδρευσης που διαθέτουμε.	
5	Κοινοτάρχης Αρμίνου (Χριστόδουλος Πασιάς)	• Είπατε ότι κάνατε έρευνα ώστε να καταλήξετε σε αυτές τις τιμές. Μήπως ερευνήσατε αν τα 45 σεντς που ζητά το ΤΑΥ αντιστοιχούν όντως σε πραγματικό κόστος ή μήπως ενεργούν αυθαίρετα με τη δύναμη της εξουσίας που έχουν;	

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

6	Κοινοτικό Συμβούλιο Μανδριών (Γραμματέας Δήμητρα Χατζηαντωνίου)	• Θα είναι υποχρεωτική η χρέωση για το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου; Γιατί να μπει το κόστος της αφαλάτωσης μόνο στην ύδρευση;
7	Σύνδεσμος Καταναλωτών Κύπρου (κος Μόδεστος Προδρόμου)	• Υπάρχει μεγάλος αριθμός φορέων που ασχολούνται με τη διαχείριση του νερού και γίνεται προσπάθεια για εξοικονόμηση πόρων και όπως ακριβώς εσείς το παρουσιάζετε, δεν έχουμε ακούσει κάτι που να μειώνει ή να συμπτύσσει αυτούς του φορείς, για μείωση κόστους ώστε να μην επιβαρύνεται ο καταναλωτής. Μιλάμε για το ΤΑΥ, το Δήμο Πάφου τους άλλους Δήμους, τις Επαρχιακές Διοικήσεις, τα Κοινοτικά Συμβούλια και όσοι άλλοι ασχολούνται με αυτό το θέμα. Εν πάση περιπτώσει δεν είδαμε καμιά προσπάθεια να μειωθούν αυτοί οι φορείς ώστε να μειωθούν τα κόστη. • Έχω κάτι άλλο να παρατηρήσω. Θέλω να ρωτήσω το νερό είναι αγαθό ή εμπορεύσιμο προϊόν; - πήρα την αίσθηση ότι μάλλον είναι εμπόρευμα το οποίο εμπορεύεται η κάθε αρχή με απώτερο σκοπό ή να έχει κέρδος ή να βγάλει τα έξοδα της. Όλοι γνωρίζουμε όμως ότι το νερό όπως η υγεία, όπως η εκπαίδευση είναι αυτή που πρέπει να παρέχεται και από το κράτος. Εδώ στον τομέα του νερού δεν είδαμε πουθενά να εμπλέκεται το κράτος.
8	Τμήμα Γεωργίας Επαρχιακό Γραφείο Πάφου (Αντρέας Λουκαϊδης)	• Διερωτώμαι αν έχει μελετηθεί ή ληφθεί υπόψη το θέμα τιμολόγησης για το νερό άρδευσης στους γεωργούς, έτσι ώστε να μην επιβαρύνονται οι επαγγελματίες γεωργοί.
9	Κοινοτικό Συμβούλιο Κουκλιών (Γραμματέας Σπύρος Κόλιαρος)	• Αυτό που ήθελα να ρωτήσω είναι το εξής: στην κοστολόγηση που έχει γίνει για το νερό της αφαλάτωσης το οποίο θα δίνεται για την Πάφο, αν έχουν υπολογιστεί να περιβαλλοντικά προβλήματα που θα δημιουργηθούν στην περιοχή και τα αντισταθμιστικά μέτρα που πρέπει να δοθούν στις κοινότητες σε αντιστάθμισμα των επιπτώσεων που θα έχει στο περιβάλλον για το παραλιακό μέτωπο.
10	Κοινοτικό Συμβούλιο Θελέτρας (Κοινοτάρχης Νικόλας Νικολάου)	• Η ερώτησή μου είναι σχετικά με τη χρέωση που θα επιβληθεί 0,11 σεντς ανά κυβικό μέτρο για περιβαλλοντικό κόστος που όπως καταλάβαμε αφορά άντληση υπόγειου νερού. Ποιο θα είναι για μας το κόστος για το περιβάλλον και για τη φύση αν εγκαταλειφτεί μια φυτεία εσπεριδοειδών ένεκα κόστους; Ποιο θα είναι πιο επώδυνο το κόστος άντλησης ή το κόστος εγκατάλειψης ενός κήπου εσπεριδοειδών; Ποιος θα εισπράττει, πιθανώς το τμήμα υδάτων, αυτά τα 0,11 σεντς; Ως προς τι;

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ / ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ			
ΑΑ	Όνομα Φορέα	Ερωτήματα (βλ. Παράρτημα 2)	Απάντηση
1	Εμπορικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού, ΕΒΕΛ (κος Μίτσιγγας)	• Αναφερθήκατε στην τιμολόγηση του νερού για άρδευση ότι προτείνετε εξαίρεση για τα εσπεριδοειδή. Δεν αντιλήφθηκα πια είναι εξαίρεση αυτή και αν αυτό ισχύει και για άρδευση με ανακυκλωμένο νερό.	βλ. Παράρτημα 2
2	Δήμος Γερμασόγειας (Άννα Νικολάου)	• Διευκρίνιση για τις υφιστάμενες τιμές που είπατε ότι θα χρεώνει το ΤΑΥ το 2010 χωρίς απαλάτωση 87 σεντ τον τόνο και η προτεινόμενη σας χρέωση στους καταναλωτές από την Λεμεσό, αν κατάλαβα καλά 73 σεντ τον. Η ερώτησή μου είναι αν αυτή είναι η προτεινόμενη τιμή χρέωσης αυτό σημαίνει ότι θα χρεώνουμε χαμηλότερα από ότι θα χρεωνόμαστε.	
3	Συμβούλιο Αποχετεύσεως Λεμεσού – Αμαθούντας (Ι. Παπαιακώβου – Διευθυντής)	• Θα πρέπει να κοστολογούμε και να χρεώνουμε και μεις ως ΣΑ όλα τα είδη κόστους στο «νερό» που πωλούμε στο ΤΑΥ;	
4	Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών (Μόνικα Πιερίδου)	• Θα ήθελα μια διευκρίνιση όσον αφορά την πρότασή σας. Εσείς προτείνετε την ενιαία;. Έχετε ήδη διαβουλευθεί και είστε σίγουροι ότι θα αποδεχθεί το άλλο μέρος που ίσως διαφωνεί?	
5	Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου (Παντελής Μεταξάς)	• Από τα λεγόμενα σας προβάλλει το ερώτημα για μας κατά πόσον έχουν ληφθεί υπόψη τα διαχρονικά ευεργετήματα, αν μου επιτραπεί ο όρος, που έχουν δοθεί λόγω κακών πολιτικών σε κάποιους αποδέκτες υδατίνων αποθεμάτων και αντιστρόφως ανάλογα οι αδικίες στις οποίες έτυχαν και περιοχές αλλά και αποδέκτες και πάλιν υδατίνων αποθεμάτων ή μάλλον που δεν δέχθηκαν τέτοια αποθέματα, και κατά πόσον σας έχουν διευκρινισθεί κάποιοι παράμετροι, γιατί από τα λεγόμενα σας φαίνεται ότι στο τέλος αυτοί που είχαν ευεργετηθεί και το υπογραμμίζω αυτό στο τέλος θα τύχουν και άλλων ευεργετημάτων με τις νέες τιμολογήσεις και αντιστρόφως ανάλογα αυτοί που έχουν αδικηθεί θα ξανα- αδικηθούν πάλι.	
6	Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών (Μιχαήλ Πηλαβάκης)	• Έχουν ληφθεί υπόψη για το μελλοντικό κόστος πόρου, οι αποχετευτικοί βόθροι στα ορεινά, και οι εκροές αποχετευτικών ορεινών περιοχών που καταλήγουν σε φράγματα;	
7	Διευθυντής Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού (Σωκράτης Μεταξάς)	• Δύο διευκρινιστικές ερωτήσεις:α)Στο χρηματοοικονομικό κόστος εκτός από το κόστος απόσβεσης επί του ποσού αντικατάστασης ενός υδατικού έργου έχει ληφθεί υπόψη και το κόστος χρηματοδότησης του έργου? Και τα δύο? Αν όντως έτσι έχει γίνει θα θέλαμε να μας διευκρινίσετε ότι δεν μετρούμε το ίδιο πράγμα δύο φορές β) Για τη τιμή που προτείνετε στην περιοχή Πάφου σε σύγκριση με την ενιαία περιοχή Νοτίου Αγωγού, αντιλαμβάνομαι ότι προτείνεται διαφορετική τιμή στο τέλος της ημέρας ακόμη και μετά την εφαρμογή της νέας τιμολογιακής πολιτικής στο τελικό καταναλωτή ή από το ΤΑΥ προς τις τοπικές αρχές.	
8	Ινστιτούτο του Χάρβαρντ για Δημόσια και Περιβαλλοντική Υγεία στο ΤΕΠΑΚ (Κωνσταντίνος Μακρής)	• Υπάρχει πρόνοια στο να συμπεριλάβετε και την ποιότητα του νερού και συγκεκριμένα το κοινωνικό κόστος το οποίο σχετίζεται με την επίδραση κάποιων ρύπων όπως αναφέρατε προηγουμένως, τα νιτρικά για παράδειγμα, στη δημόσια υγεία και πιο συγκεκριμένα με κάποιες άλλες περιπτώσεις τις οποίες δεν αναφέρατε για παράδειγμα κάποια βαρέα μέταλλα που υπάρχουν σε υπόγεια ύδατα και σε ανακυκλωμένο νερό παράλληλα με κάποιες άλλες ουσίες που υπάρχουν στο ανακυκλωμένο νερό αλλά επίσης και μικροβιακό παθογόνο φορτίο το οποίο υπάρχει σε υπόγεια ύδατα αλλά και σε ορισμένες περιπτώσεις σε αστικά δίκτυα υδροδότησης.	

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

9	Κοινότητα Διερώνας (Κοινοτάρχης Ιωάννης Κυπριανού)	• Αντιλαμβάνομαι ότι οπωσδήποτε θα υπάρξει αύξηση στα τέλη του νερού. Έχετε μελετήσει τις επιπτώσεις στην γενικότερη οικονομία και την αντίδραση του κόσμου?
10	ΑΓΡΟΤΙΚΗ Λεμεσού	• Το περιβαλλοντικό κόστος πώς κοστολογείται; Ποιο είναι το κόστος το περιβαλλοντικό από την εγκατάλειψη της γεωργίας στην Ύπαιθρο;
11	Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας Περιβάλλοντος (Κα Παναγιώτα Κουτσόφτα)	(ΜΕΡΟΣ Β: Παρεμβάσεις από Φορείς / Συζήτηση): • Η Κύπρος στην Οδηγία – Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ χαρακτηρίζεται ως μια ενιαία Περιοχή Λεκάνη Απορροής Ποταμού. Βάση αυτό θεωρείται σκόπιμο να υπάρχει ένα είδος συνεργασίας με τις αρμόδιες αρχές στην κατεχόμενη Κύπρο. Υπάρχει κάποια συνεργασία ώστε να επιτευχθεί η σωστή διαχείριση του στην Κύπρο; Δεν μπορούν να υπάρχουν σύνορα στα θέματα του περιβάλλοντος και κατ' επέκταση στο ζήτημα του νερού.
12	Σύνδεσμος Καταναλωτών Κύπρου	(ΜΕΡΟΣ Β: Παρεμβάσεις από Φορείς / Συζήτηση): • Είστε σίγουροι ότι μπορεί να εφαρμοστεί η ενιαία τιμολόγηση; Δεν θα υπάρχουν αντιδράσεις; Εσείς την προτείνετε αλλά εμείς σαν καταναλωτές έχουμε τους ενδοιασμούς μας, διότι ζούμε σε μία Κύπρο, είμαστε άνθρωποι με έντονους χαρακτήρες, εκρηκτικοί. Υπήρχε μια διαχείριση από ένας μέρος και μια διαχείριση από ένα άλλο μέρος. Σήμερα το άλλο μέρος ακούει ότι θα παίρνει νερό μόνο από αφαλάτωση άρα θα δεχθεί αυτήν την ενιαία;
13	Διευθυντής Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού (Σωκράτης Μεταξάς)	(ΜΕΡΟΣ Β: Παρεμβάσεις από Φορείς / Συζήτηση): • Γιατί να υπάρχει διαφορετική τιμή πώλησης νερού από Κ.Υ.Ε για την περιοχή Πάφου, σε σύγκριση με τις περιοχές του Ε.Σ.Ν.Α; • Θα μπορούσε το μηχανογραφημένο σύστημα που έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια της μελέτης, να παραχωρηθεί στα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας για σκοπούς τιμολόγησης των δικών τους καταναλωτών; • Θα μπορούσε το κράτος να ενθαρρύνει την επέκταση των Ορίων των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας με στόχο να καλυφθούν οι ευρύτερες αστικές περιοχές των πόλεων τουλάχιστον για να επιτευχθούν ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΚΛΙΜΑΚΟΣ και να μειωθεί η τελική τιμή πώλησης νερού στους καταναλωτές; • Στο Χρηματο-Οικονομικό κόστος εκτός από το κόστος απόσβεσης επί του ποσού αντικατάστασης ενός Υδατικού Έργου (Replacement Cost) έχει ληφθεί υπόψη και το κόστος χρηματοδότησης (Financial Cost). Μήπως λαμβάνουμε υπόψη το ίδιο κόστος 2 φορές (Double counting); • Είναι ορθό να επιτρέπεται σε Δήμους/Κοινότητες να επιβάλλουν ανάκτηση κόστους πέραν του 100% και ταυτόχρονα να μην κατασκευάζουν τα αναγκαία έργα υποδομής; • Η Ευρωπαϊκή Οδηγία στοχεύει σε ΕΠΑΡΚΗ και όχι ΠΛΗΡΗ ανάκτηση του κόστους. Μπορούμε να καθορίσουμε τιμές κάτω από το συνολικό κόστος; • Πώς θα διασφαλιστεί ότι η τιμή του νερού σε ένα τομέα της οικονομίας δεν θα επιδοτεί την τιμή του νερού σε άλλους τομείς της οικονομίας; • Ποιο % από τις ποσότητες νερού των Κ.Υ.Ε του ΕΣΝΑ υποθέτουμε ότι διοχετεύεται στη ύδρευση και ποιο % στην άρδευση; Πως διασφαλίζεται ότι το ψηλό κόστος των αφαλατώσεων δεν θα το επιβαρυνθούν κατά κύριο λόγο οι οικιακοί καταναλωτές; • Είναι ορθό να αφεθούν από μόνοι τους οι τοπικοί πάροχοι να καθορίζουν ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ / π.χ. για πολύτεχνούς μέσω της τιμής νερού;

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

14	Συμβούλιο Αποχετεύσεως Λεμεσού – Αμαθούντας (Ι. Παπαιακώβου – Διευθυντής)	<i>(ΜΕΡΟΣ Β: Παρεμβάσεις από Φορείς / Συζήτηση):</i> • Πως βγαίνουν τόσο ψηλά το ποσοστά ανάκτησης του κόστους για την Υπηρεσία Αποχέτευσης;• Πως εκτιμήσατε το κόστος του ανακυκλωμένου νερού και της τριτοβάθμιας επεξεργασίας;• Γιατί δεν αντιμετωπίστηκε και η Υπηρεσία Αποχέτευσης Όμβριων;• Στην εκτίμηση του περιβαλλοντικού Κόστους, εκτιμήθηκε και το περιβαλλοντικό όφελος που δημιουργείται από π.χ. την γεωργία;	
15	Κοινότητα Επταφωνίας (Παναγιώτης Τσολάκης, Κοινοτάρχης):	<i>(ΜΕΡΟΣ Β: Παρεμβάσεις από Φορείς / Συζήτηση):</i> • Μπορούμε εμείς να εφαρμόσουμε από τώρα τις νέες προτεινόμενες τιμές; 'Η πρέπει να αλλάξει η πολιτική – ο κανονισμός;	
16	Κοινότητα Καντού (Κος Σοφοκλής, Κοινοτάρχης)	<i>(ΜΕΡΟΣ Β: Παρεμβάσεις από Φορείς / Συζήτηση):</i> • Στο χωριό μας και βασικά στην ύπαιθρο ζουν ηλικιωμένοι χαμηλής εισοδηματικής τάξης κάτοικοι. Συγκεκριμένα να εξαπλασιασθεί το ποσό δεν θα φθάσουμε στο 85 που είπατε εσείς. Πώς θα μπορέσουμε να τους πείσουμε να πληρώσουν έτσι τέλη; Προσέξτε τον αριθμό. Να εξαπλασιασθεί. Διότι η ύπαιθρος, έχουμε περισσότερο νερό εμείς. Μόνο το νερό έχουμε εμείς. Αν αφήσουμε την πολιτική των κέντρων να μας ελέγχει και στο νερό που πρέπει γιατί είναι ειδήμονες τα πλάσματα, καταστραφήκαμε.	

3.2. Παρεμβάσεις/Τοποθετήσεις Οργανωμένων Φορέων

Το τελευταίο μέρος των ημερίδων ήταν αφιερωμένο στους Ενδιαφερόμενους Φορείς, όπου μπορούσαν να διατυπώσουν τις απόψεις τους. Εκτός από τους κύριους κεντρικούς φορείς, κατέθεσαν απόψεις με παρέμβαση τους και πολλοί άλλοι.

Αρκετοί ήταν αυτοί που κατάθεσαν τις παρεμβάσεις τους μόνο γραπτώς, ενώ άλλοι είχαν ήδη τοποθετηθεί επί του αντικειμένου και διατύπωσαν τις απόψεις τους κατά το πρώτο μέρος των ημερίδων όπου υπήρχε χρόνος για διευκρινιστικές ερωτήσεις και απαντήσεις. Μετά τις τοποθετήσεις των διαφόρων φορέων, πραγματοποιήθηκε παραγωγική και σε μερικές περιπτώσεις διεξοδική συζήτηση μεταξύ των φορέων και της ομάδας των Συμβούλων και του ΤΑΥ. Αυτό έγινε κυρίως στις περιφερειακές ημερίδες, αφού σε αυτήν της Λευκωσίας όπου η προσέλευση ήταν πολύ μεγάλη, πραγματοποιήθηκε μεγάλος αριθμός παρεμβάσεων με αποτέλεσμα να παρουσιαστεί πρόβλημα διαθεσιμότητας χρόνου. Έτσι, δυστυχώς δεν υπήρχε χρόνος για συζήτηση, και η ημερίδα ολοκληρώθηκε με μια καταληκτική ομιλία από τον Διευθυντή του ΤΑΥ, ο οποίος αναφέρθηκε εκτενώς στα κύρια θέματα που εντοπίστηκαν στις παρεμβάσεις.

Στο Παράρτημα 2 παρουσιάζεται καταγεγραμμένη αυτούσια η συνολική συζήτηση που έγινε, καθώς και όλες οι τοποθετήσεις και ερωτήσεις που τέθηκαν και οι απαντήσεις που δόθηκαν στις τέσσερις ημερίδες. Επίσης, στο Παράρτημα 2 παρουσιάζονται απαντήσεις/σχόλια επί των παρεμβάσεων της ημερίδας στη Λευκωσία σε θεματικές ενότητες, με βάση τη μελέτη. Τέλος, στο Ειδικό Παράρτημα 4, βρίσκονται αυτούσιες οι γραπτές τοποθετήσεις που δόθηκαν από τους διάφορους Φορείς κατά τις ημερίδες.

Στην συνέχεια, παρατίθενται σε μορφή Πίνακα, οι Φορείς που έκαναν παρέμβαση ανά ημερίδα. Η καταγραφή που δίδεται γίνεται για χάριν αναφοράς των φορέων που τοποθετήθηκαν στις ημερίδες, δίδοντας έτσι την εικόνα στην οποία κινήθηκε η συζήτηση στις.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ/ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ			
ΑΑ	Όνομα Φορέα	Δόθηκε Γραπτώς (βλ. Παράρτημα 3)	Αναγνώσθηκε Προφορικώς (βλ. Παράρτημα 2)
1	Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών (Δρ. Πολύκαρπος Πολυκάρπου Α.Λ.Γ.Ε.)	✓	
2	ΠΑΣΥΞΕ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ (Επαρχιακή Επιτροπή Χριστιάνα Ιακωβίδου Κωνσταντινίδου – Πρόεδρος ΠΑΣΥΞΕ Λευκωσίας)	✓	✓
3	Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ) (Γρηγορίου Μιχάλης, Λειτουργός)	✓	✓
4	Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων (Νίκος Γιατρού –Έφορος Εκδόσεων)	✓	
5	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (Χαράλαμπος Δημητρίου – Υδρολόγος)	✓	
6	Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου – Birdlife Cyprus ΜΚΟ (Κλαίρη Παπάζογλου – Διευθύντρια)	✓	
7	Κοινοτικό Συμβούλιο Αγίας Μαρίνας Ξυλιάτου (Μαρίνος Χρυσοστόμου – Πρόεδρος)	✓	
8	Π.Ο.Α. «ΑΓΡΟΤΙΚΗ»	✓	
9	Ε.Κ.Α. (Νίκος Κουζούπης Κ. Ο. Γραμματέας)		✓
10	Τμήμα Γεωργίας (Χρήστος Χατζηαντώνης)		✓
11	Τμήμα Περιβάλλοντος (Δρ. Χρυστάλλα Στυλιανού)		✓
12	Εκπρόσωπος ΕΤΕΚ (Κωστάκης Ανδρέου)		✓
13	Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (Μιχάλης Γρηγορίου)		✓
14	Παναγροτικός Σύνδεσμος Κύπρου (Νεκτάριος Κάρυος)		✓
15	Παναγροτική Ένωση Κύπρου (Μιχάλης Λύτρας)		✓
16	Ευρω-Αγροτικός Σύνδεσμος Κύπρου (Σάββας Παπαδημήτρης)		✓
17	Επίτροπος Περιβάλλοντος (Χαράλαμπος Θεοπέμπτου)		✓
18	Κίνημα Οικολόγων Περιβαλλοντιστών (Έφη Ξάνθου)		✓

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ/ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ – ΕΛ. ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ			
ΑΑ	Όνομα Φορέα	Δόθηκε Γραπτώς (βλ. Παράρτημα 3)	Αναγνώσθηκε Προφορικώς (βλ. Παράρτημα 2)
1	Σοφοκλής Χριστοδουλίδης, Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λάρνακας		✓
2	Χρίστος Θεοδώρου, Ομοσπονδία Οικολογικών Οργανώσεων	✓	✓
3	Ιάκωβος Χατζηβαρνάβας, Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, Παραγωγικούς τομείς της Οικονομίας		✓

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ/ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΠΑΦΟΥ			
ΑΑ	Όνομα Φορέα	Δόθηκε Γραπτώς (βλ. Παράρτημα 3)	Αναγνώσθηκε Προφορικώς (βλ. Παράρτημα 2)
1	Διευθυντής Συμβουλίου Αποχετεύσεων Πάφου (Ευτύχης Μαλεκκίδης)		✓
2	Οικονομικός Διευθυντής Δήμου Πάφου (Δημήτρης Πατσαλίδης)		✓
3	Εκτελεστικός Μηχανικός Δήμου Πάφου (κος Χαράλαμπος Καραολίδης)		✓
4	Κοινοτικό Συμβούλιο Μανδριών (Γραμματέας Δημήτρα Χατζηαντωνίου)	✓	✓
5	Κοινοτικό Συμβούλιο Χλώρακας (Γραμματέας Γεώργιος Τοουλιάς)	✓	
6	Κοινοτικό Συμβούλιο Καλλέπειας (Κοινοτάρχης Νίκος Σαββίδης)	✓	✓
7	Παναγροτικός Σύνδεσμος Πάφου (Θεμιστοκλής Δημοσθένους)	✓	
8	Σύνδεσμος Καταναλωτών Κύπρου (κος Μόδεστος Προδρόμου)		✓
9	Τμήμα Γεωργίας Επαρχιακό Γραφείο Πάφου (Αντρέας Λουκαΐδης)		✓
10	Κοινοτικό Συμβούλιο Κουκλιών (Γραμματέας Σπύρος Κόλιαρος)		✓
11	Κοινοτικό Συμβούλιο Θελέτρας (Κοινοτάρχης Νικόλας Νικολάου)		✓
12	Επαρχιακός Γραμματέας Αγροτικής Πάφου (Αντρέας Μιλτιάδους)	✓	✓
13	Παναγροτικός Σύνδεσμος Πάφου (Θεμιστοκλής Δημοσθένους)	✓	✓

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ/ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ			
ΑΑ	Όνομα Φορέα	Δόθηκε Γραπτώς (βλ. Παράρτημα 3)	Αναγνώσθηκε Προφορικώς (βλ. Παράρτημα 2)
1	Συμβούλιο Αποχετεύσεως Λεμεσού – Αμαθούντας (Ιάκωβος Παπαιακώβου Διευθυντής)		✓
2	Π.Ο.Α. ΑΓΡΟΤΙΚΗ (Κρίστης Παράδεισης για Γ. Μουττά – Πρόεδρο)	✓	✓
3	Ινστιτούτο Χάρβαρντ – ΤΕΠΑΚ (Κωνσταντίνος Μακρής – Επικ. Καθηγητής)	✓	✓
4	Παναγροτικός Σύνδεσμος Λεμεσού (Πανίκος Πρασίτης – Επαρχιακός Γραμματέας)	✓	✓
5	Σύνδεσμος Καταναλωτών Κύπρου		✓
6	Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λεμεσού (Σωκράτης Μεταξάς –Διευθυντής)		✓
7	Κοινοτικό Συμβούλιο Λάνιας (Ανδρέας Ρουσιάς –Πρόεδρος):		✓
8	Κοινότητα Επταφώνιας (Παναγιώτης Τσολάκης Κοινοτάρχης)		✓
9	Κοινότητα Καντού (Κος Σοφοκλής, Κοινοτάρχης)		✓

3.3. Αλληλογραφία στα πλαίσια της Διαβούλευσης

Ένας από τους στόχους του Έργου ήταν η συνεχής υποστήριξη του ΤΑΥ από το Σύμβουλο αναφορικά με διευκρινιστικές ερωτήσεις που ετίθεντο υπόψη της Αρμόδιας Αρχής καθ' όλη την διάρκεια της εκστρατείας διαβούλευσης. Αρκετά από τα ερωτήματα αυτά στέλνονταν από την Αναθέτουσα Αρχή προς την Ομάδα Μελέτης και απαντήθηκαν κατά τον μέγιστο δυνατό βαθμό, όπου δηλαδή ήταν εφικτό να απαντηθούν στα πλαίσια του παρόντος Έργου.

Η δράση αλληλογραφίας με οργανωμένους φορείς έλαβε χώρα καθ' όλη την διάρκεια της εκστρατείας διαβούλευσης και κυρίως κατά την χρονική περίοδο που ακολούθησε τις ημερίδες.

Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων παρέλαβε διάφορες επιστολές από οργανωμένους φορείς, οι οποίες στάλθηκαν προς τις αρμόδιες υπηρεσίες, στην προσπάθεια των φορέων να καταθέσουν και με αυτό τον τρόπο τα αιτήματα και απόψεις σχετικά με την προτεινόμενη τιμολογιακή πολιτική. Ως επί τω πλείστον, οι ίδιες απόψεις έχουν κατατεθεί είτε γραπτώς είτε προφορικώς και στις ημερίδες, όμως θεωρείται σκόπιμο και χρήσιμο όπως συμπεριληφθούν αυτούσιες στην παρούσα Έκθεση (Παράρτημα 3), όπου βρίσκονται και οι απαντήσεις που δόθηκαν από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, πάντοτε με βάση τα πορίσματα της τεχνικής μελέτης και χωρίς οποιαδήποτε περαιτέρω δέσμευση (για εφαρμογή των τελικών προτάσεων απαιτούνται πρώτα οι σχετικές πολιτικές αποφάσεις καθώς και η αναγκαία νομική ρύθμιση).

Η πιο πάνω αλληλογραφία αφορά τις εξής οργανώσεις και υπηρεσίες:

1. Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου
2. Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων
3. Παγκύπρια Οργάνωση Πενταμελούς Οικογένειας (Π.Ο.Π.Ο.)
4. Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων (Π.Ο.Π.)
5. Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λάρνακας

Επίσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον επέδειξαν για το θέμα τα μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας, ενώπιον της οποίας κάλεσαν τον Διευθυντή του Τμήματος αναπτύξεως Υδάτων για ενημέρωση σε ειδική συνεδρία της Επιτροπής, μετά τις ημερίδες.

4. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΒΑΘΜΟΥ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

4.1. Αξιολόγηση Ημερίδων

4.1.1. Ημερίδα Λευκωσίας

Η ημερίδα της Λευκωσίας έγινε στις 22/03/2010 στο Ξενοδοχείο Cleopatra. Προκλήθηκαν περίπου 200 φορείς (συμπ. όλους τους Δήμους και Κοινότητες της Επαρχίας) και σημειώθηκε συνολική προσέλευση 137 ατόμων, οι οποίοι εκπροσωπούσαν Δήμους και Κοινότητες της Επαρχίας Λευκωσίας, το Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Εμπορίου-Βιομηχανίας και Τουρισμού, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, Τμήμα Γεωργίας, την Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας, τις Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, το Γραφείο Προγραμματισμού, το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών, το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λευκωσίας, το ΕΤΕΚ, το ΚΕΒΕ, την ΟΕΒ, τον Σύνδεσμο Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου, τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Ξενοδόχων και την Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου. Επίσης, έλαβαν μέρος ο Επίτροπος Περιβάλλοντος, μέλη από διάφορα Ιδρύματα Έρευνας, Ακαδημαϊκά Ιδρύματα και Επαγγελματικά Σώματα (CΥΙ, CΙΙΜ, ΤΕΠΑΚ), Σύμβουλοι Ιδιώτες και Συμβουλευτικά Γραφεία, αντιπρόσωποι από τον Σύνδεσμο Καταναλωτών, την Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων, την Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων, τον Πτηνολογικό Σύνδεσμο, τον ΚΟΤ και τις Αγροτικές Οργανώσεις (Παναγροτικός, ΕΚΑ, Αγροτική, Ευρωπαϊκή, ΠΕΚ).

Η παρουσία των παραπάνω τόσο ως προσέλευση, αλλά κυρίως ως εκπροσώπηση φορέων, κρίνεται αδιαμφισβήτητη ως μεγάλη επιτυχία, καθώς εκπροσωπήθηκαν σχεδόν όλοι οι χρήστες νερού, όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών νερού και οι βασικότεροι συντελεστές σε θέματα διαχείρισης νερού. Η πολυεπιστημονικότητα και η διαφορετικότητα των παρευρισκομένων όσον αφορά στη χρήση και στην ιδιότητα τους σε σχέση με τον νερό, διαμόρφωσε ένα ακροατήριο που σχεδόν άγγιζε όλο το φάσμα των θεμάτων που σχετιζόταν με το αντικείμενο διαβούλευσης – την κοστολόγηση και τιμολόγηση του νερού.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, λόγω της αθρόας προσέλευσης και του μεγάλου αριθμού των παρεμβάσεων στην ημερίδα της Λευκωσίας, υπήρχε πρόβλημα διαθεσιμότητας χρόνου. Έτσι, δυστυχώς δεν υπήρχε χρόνος για συζήτηση και η ημερίδα ολοκληρώθηκε με μια καταληκτική ομιλία από τον Διευθυντή του ΤΑΥ ο οποίος απάντησε στα κύρια θέματα που τέθηκαν στις παρεμβάσεις. Στο Παράρτημα

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

2 έχουν καταγραφεί οι προφορικές και γραπτές παρεμβάσεις και ερωτήσεις της ημερίδας στη Λευκωσία, καθώς και σχόλια/απαντήσεις στα θέματα που εγείρονται σε αυτές,

Αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της ημερίδας, δεκαέξι παρευρισκόμενοι συμπλήρωσαν το ειδικό Έντυπο Αξιολόγησης και οι απαντήσεις τους παρουσιάζονται στον πιο κάτω Πίνακα:

	Πολύ	Αρκετά	Καθόλου	Σύνολο Απαντήσεων
Είστε Ικανοποιημένος από την Ημερίδα;	6	10	0	16
Ήταν ενημερωτικό για σας; (δηλ. μάθατε πράγματα που δεν γνωρίζατε ήδη;)	6	10	0	
Ήταν χρήσιμο για σας; (δηλ. αυτά που ακούσατε θα σας χρησιμεύσουν στην εργασία ή τις δραστηριότητές σας, άμεσα ή έμμεσα;)	7	9	0	

Στο πεδίο «άλλα σχόλια & παρατηρήσεις», διατυπώθηκαν τα εξής σχόλια, τα οποία παρατίθενται για σκοπούς πληρότητας:

1. «Νομίζω ότι το σεμινάριο έπρεπε να γίνει σε μελλοντικό χρόνο αφού πρώτα γίνονταν οι κατάλληλες διαφωτιστικές διαλέξεις για την ενημέρωση του κοινού, διότι πιστεύω ότι το κοινό της Υπαιθρου θα αντιδράσει λόγω του ότι είναι ο μόνος κόσμος που θα επηρεαστεί αρνητικά.»
2. «Εντυπωσιακή παρουσίαση»
3. «Η αύξηση του ποσού στο πάγιο είναι πολύ ψηλή και θα επηρεάσει δυσμενέστατα τις χαμηλά αμειβόμενες οικογένειες. Με αυτό τον τρόπο αντί να μειώσουμε την αστυφιλία τουναντίον εμείς οι ίδιοι ωθούμε τους κατοίκους στην αστυφιλία»
4. «Πιστεύω ότι οι πρώτες παρουσιάσεις έπρεπε να είναι συντομότερες ή και κάποιες να μην υπήρχαν καθόλου ώστε να δοθεί περισσότερος χρόνος στην τελευταία παρουσίαση – Τιμολόγηση υπηρεσιών νερού, ώστε ο ακροατής να μπορεί να παρακολουθήσει ευκολότερα, λαμβάνοντας υπόψη ότι η παρουσίαση αυτή είχε το περισσότερο ενδιαφέρον»

4.1.2. Ημερίδα Λάρνακας - Αμμοχώστου

Η ημερίδα της Λάρνακας έγινε στις 23/03/2010 στο Ξενοδοχείο Sun Hall. Προσκλήθηκαν περίπου 150 φορείς (συμπεριλαμβάνει όλους τους Δήμους και Κοινότητες της Επαρχίας), και σημειώθηκε συνολική προσέλευση 52 ατόμων, οι οποίοι εκπροσωπούσαν Δήμους και Κοινότητες της Επαρχίας Λάρνακας και Αμμοχώστου, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, το Τμήμα Γεωργίας, την Επαρχιακή

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

Διοίκηση Λάρνακας, την Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου, το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λάρνακας, το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Παραλιμνίου, το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λάρνακας. Παρόντες ήταν ο Επαρχιακός Μηχανικός του Δήμου Λάρνακας, ένας Δημοτικός Σύμβουλος και μέλος της Επαρχιακής Επιτροπής Πολυτέκνων, αντιπρόσωποι από την Αγροτική Οργάνωση ΕΚΑ, το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αμμοχώστου, τον Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών την Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων, την Παγκύπρια Οργάνωση Πενταμελούς Οικογένειας Λάρνακας, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, τις Βρετανικές Βάσεις Δεκέλειας, την Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων, την Caramondanis Desalination Plants Ltd και το ΤΕΠΑΚ, καθώς και άλλοι Σύμβουλοι και Μελετητικά Γραφεία.

Η παρουσία των πιο πάνω τόσο ως προσέλευση, αλλά κυρίως ως εκπροσώπηση φορέων, κρίνεται ικανοποιητική, καθώς εκπροσωπήθηκαν σχεδόν όλοι οι χρήστες νερού, όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών νερού, και οι βασικότεροι συντελεστές σε θέματα διαχείρισης νερού. Επίσης, οι ερωτήσεις, οι παρεμβάσεις, οι απαντήσεις και η συζήτηση που ακολούθησαν (βρίσκεται καταγραμμένη στο Παράρτημα 2) κρίνεται πολύ εποικοδομητική και ικανοποιητική.

Αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της ημερίδας, δεκαέξι παρευρισκόμενοι συμπλήρωσαν το ειδικό Έντυπο Αξιολόγησης και οι απαντήσεις τους παρουσιάζονται στον πιο κάτω Πίνακα:

	Πολύ	Αρκετά	Καθόλου	Σύνολο Απαντήσεων
Είστε Ικανοποιημένος από την Ημερίδα;	8	8	0	16
Ήταν ενημερωτικό για σας; (δηλ. μάθατε πράγματα που δεν γνωρίζατε ήδη;)	9	7	0	
Ήταν χρήσιμο για σας; (δηλ. αυτά που ακούσατε θα σας χρησιμεύσουν στην εργασία ή τις δραστηριότητές σας, άμεσα ή έμμεσα;)	9	7	0	

Στο πεδίο «άλλα σχόλια & παρατηρήσεις», διατυπώθηκαν τα εξής σχόλια, τα οποία παρατίθενται για σκοπούς πληρότητας:

1. «Θα αναμένω τη λεπτομερή μελέτη»
2. «Ακατάλληλος χώρος για την ημερίδα η αίθουσα που επιλέχθηκε. Απουσία τραπεζιών για βοήθεια στις σημειώσεις, χωρίς νερό για αρκετή ώρα. Έντονες μυρωδιές από την κουζίνα. Χωρίς πάρκινγκ.»
3. «Το επιστημονικό προσωπικό του ΤΑΥ και πιθανώς και άλλων παρόχων θα ήταν ωφέλιμο να παρακολουθήσουν την ημερίδα ή κάποιες διαλέξεις μέσα στα πλαίσια συνεχούς επιμόρφωσης και κατάρτισης. Επίσης τυχόν δικές

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

τους απόψεις / εισηγήσεις να εμπλουτίσουν την όλη μεθοδολογία και άλλα της τιμολόγησης»

4. «Η όλη ημερίδα μπορεί να πραγματοποιηθεί σε λιγότερο χρόνο. Σε τέσσερις αντί έξι συνολικά ώρες. Να αποφευχθούν οι επικαλύψεις των θεμάτων από τους εισηγητές και να γίνει καλύτερη διαχείριση του χρόνου, που είναι πολύτιμος όσο και το νερό»

4.1.3. Ημερίδα Πάφου

Η ημερίδα της Πάφου έγινε στις 15/04/2010 στο Ξενοδοχείο Alexander the Great. Προσκλήθηκαν περίπου 135 φορείς (συμπεριλαμβάνει όλους τους Δήμους και Κοινότητες της Επαρχίας) και σημειώθηκε συνολική προσέλευση 51 ατόμων, οι οποίοι εκπροσωπούσαν όλους τους Δήμους και αρκετές Κοινότητες της Επαρχίας Πάφου, το Δήμο Πάφου (ως ο κύριος πάροχος νερού ύδρευσης στην Επαρχία Πάφου), το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, το Τμήμα Γεωργίας-Επαρχιακό Γραφείο Πάφου, την Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου, το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Πάφου, την Αγροτική και τον Παναγροτικό, το Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πάφου, την Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Κίνηση, τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Ξενοδόχων και το Σύνδεσμο Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου, μερικών Ξενοδοχείων και τον Σύνδεσμο Καταναλωτών.

	Πολύ	Αρκετά	Καθόλου	Σύνολο Απαντήσεων
Είστε Ικανοποιημένος από την Ημερίδα;	7	4	0	11
Ήταν ενημερωτικό για σας; (δηλ. μάθατε πράγματα που δεν γνωρίζατε ήδη;)	8	3	0	
Ήταν χρήσιμο για σας; (δηλ. αυτά που ακούσατε θα σας χρησιμεύσουν στην εργασία ή τις δραστηριότητές σας, άμεσα ή έμμεσα;)	8	3	0	

Η παρουσία των πιο πάνω τόσο ως προσέλευση, αλλά κυρίως ως εκπροσώπηση φορέων, κρίνεται ικανοποιητική, καθώς εκπροσωπήθηκαν σχεδόν όλοι οι χρήστες νερού, όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών νερού, και οι βασικότεροι συντελεστές σε θέματα διαχείρισης νερού. Επίσης, οι ερωτήσεις, οι παρεμβάσεις, οι απαντήσεις και η συζήτηση που ακολούθησαν (βρίσκεται καταγραμμένη στο Παράρτημα 2) κρίνεται πολύ εποικοδομητική και ικανοποιητική.

Αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της ημερίδας, έντεκα παρευρισκόμενοι συμπλήρωσαν το ειδικό Έντυπο Αξιολόγησης και οι απαντήσεις τους παρουσιάζονται στον παραπάνω Πίνακα.

Στο πεδίο άλλα σχόλια & παρατηρήσεις, διατυπώθηκαν τα εξής σχόλια, τα οποία παρατίθενται για σκοπούς πληρότητας:

1. «Να υποδειχθεί σε όλες τις τοπικές αρχές κυρίως χωριά ενιαία τιμή όσον αφορά (α) το Πάγιο, (β) την Χρέωση ανά τόνο και (γ) την Κοινή χρέωση δικαιωμάτων σύνδεσης υδρομετρητών»

4.1.4. Ημερίδα Λεμεσού

Η ημερίδα της Λεμεσού, που αποτέλεσε και το αντικείμενο της συμπληρωματικής Σύμβασης ΤΑΥ 30/2010, έγινε στις 16/04/2010 στο Ξενοδοχείο Mediterranean. Προσκλήθηκαν περίπου 200 φορείς (συμπεριλαμβάνει όλους τους Δήμους και Κοινότητες της Επαρχίας) και σημειώθηκε συνολική προσέλευση 49 ατόμων, οι οποίοι εκπροσωπούσαν Δήμους και Κοινότητες της Επαρχίας Λεμεσού, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, το Τμήμα Γεωργίας, την Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού, το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λεμεσού, το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας, τις Βρετανικές Βάσεις Ακρωτηρίου, το Εμπορικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού, τον Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών, τις Αγροτικές Οργανώσεις (Παναγροτικός και Αγροτική), μερικά Ξενοδοχεία, την Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων, το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος, και το ΤΕΡΑΚ-Harvard Institute.

Η παρουσία των πιο πάνω τόσο ως προσέλευση, αλλά κυρίως ως εκπροσώπηση φορέων, κρίνεται ικανοποιητική, καθώς εκπροσωπήθηκαν σχεδόν όλοι οι χρήστες νερού, όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών νερού, και οι βασικότεροι συντελεστές σε θέματα διαχείρισης νερού. Επίσης, οι ερωτήσεις, οι παρεμβάσεις, οι απαντήσεις και η συζήτηση που ακολούθησαν (βρίσκεται καταγραμμένη στο Παράρτημα 2) κρίνεται πολύ εποικοδομητική και ικανοποιητική.

Αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της ημερίδας, είκοσι τρεις παρευρισκόμενοι συμπλήρωσαν το ειδικό Έντυπο Αξιολόγησης και οι απαντήσεις τους παρουσιάζονται στον πιο κάτω Πίνακα.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

	Πολύ	Αρκετά	Καθόλου	Σύνολο Απαντήσεων
Είστε Ικανοποιημένος από την Ημερίδα;	17	6	0	23
Ήταν ενημερωτικό για σας; (δηλ. μάθατε πράγματα που δεν γνωρίζατε ήδη;)	19	4	0	
Ήταν χρήσιμο για σας; (δηλ. αυτά που ακούσατε θα σας χρησιμεύσουν στην εργασία ή τις δραστηριότητές σας, άμεσα ή έμμεσα;)	17	6	0	

Στο πεδίο άλλα σχόλια & παρατηρήσεις, διατυπώθηκαν τα εξής σχόλια, τα οποία παρατίθενται για σκοπούς διαφάνειας:

1. «Σημαντική και χρήσιμη Ημερίδα.»
2. «Εξαιρετική μελέτη, παρουσίαση και διοργάνωση.»
3. «Εισήγηση: Το περιεχόμενο της Ημερίδας να μας σταλεί γραπτώς.»
4. «Η θέση μας θα δοθεί και γραπτώς από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών. Ευχαριστούμε για την ενημέρωση.»
5. «Πιστεύω ότι η ενιαία τιμολόγηση για την ύδρευση των κοινοτήτων θα ήταν καλύτερη. Με τον τρόπο αυτό θα αποφεύγονταν οι συζητήσεις και τα σχόλια από τους κατοίκους. Το πάγιο ποσό βάσει του Νόμου περί κοινοτήτων είναι £20 που αντιστοιχεί στα 35€ περίπου. Τώρα καταβάλλεται το ποσό των 39€ το χρόνο για το 2010 με προοπτική αύξησης το 2015 στα 63€»
6. «Όταν οι μικρές κοινότητες ζητούν βοήθεια από το ΤΑΥ πρέπει άμεσα αυτό να ανταποκρίνεται.»
7. «Απουσία των εισηγήσεων ήταν μειονέκτημα. (Γραπτών κειμένων των παρόντων / συνέδρων)»
8. «Πολύ καλή μελέτη.»

4.1.5. Γενική Αξιολόγηση Ημερίδων

Γενικά, η προσέλευση τόσο αριθμητικά όσο και από πλευράς ιεραρχίας, αλλά και ως εκπροσώπηση φορέων, κρίνεται ως απόλυτα ικανοποιητική. Σημαντικό γεγονός αποτελεί το ότι εκπροσωπήθηκαν όλες οι Χρήσεις νερού, σχεδόν όλοι οι Πάροχοι Υπηρεσιών Νερού με εξαίρεση αρκετούς Δήμους και Κοινότητες και σχεδόν όλες οι κρατικές και ημικρατικές/τοπικές υπηρεσίες που έχουν σημαντικό ρόλο στην διαχείριση του νερού στην Κύπρο. Οι παρεμβάσεις, ερωτήσεις και γενικά η όλη συζήτηση που διαδραματίστηκε σε όλες τις ημερίδες, αποτέλεσε την αρχή της ζύμωσης αναφορικά με την σημασία που έχει η εφαρμογή «κατάλληλων»

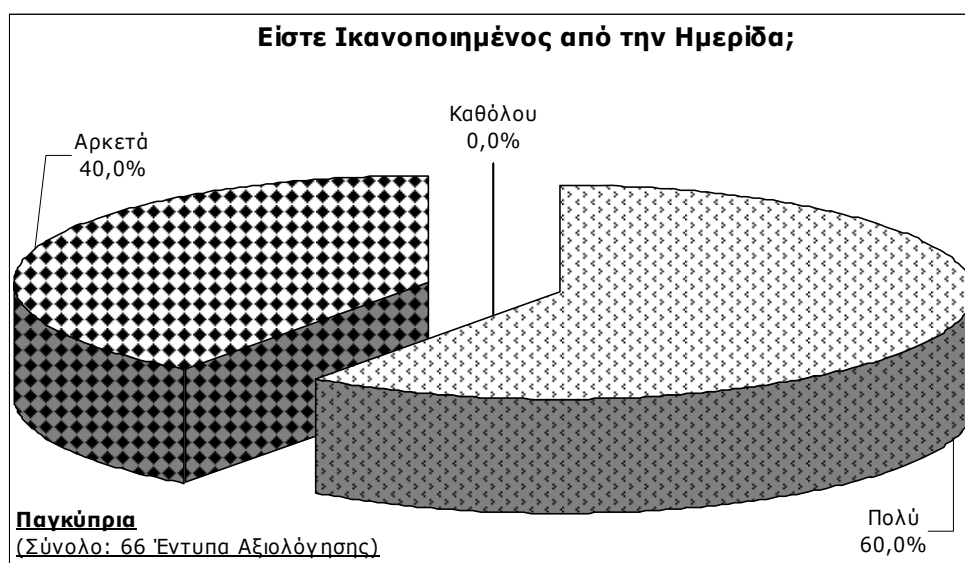
- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

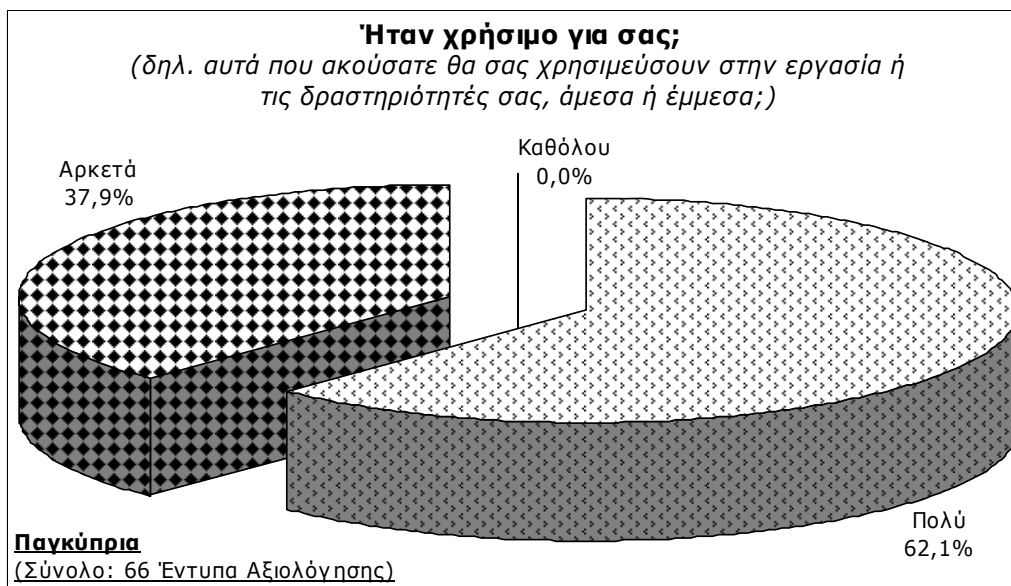
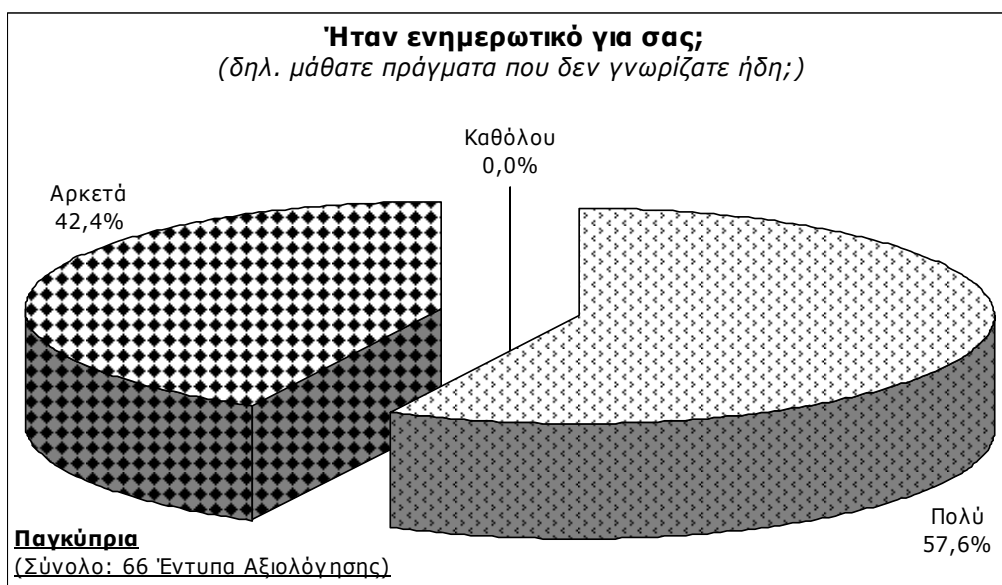
πολιτικών τιμολόγησης. Κατά γενική ομολογία, το πρόγραμμα των ημερίδων όπως αυτό υλοποιήθηκε με την σειρά των παρουσιάσεων και το περιεχόμενο τους, παρόλο το μέγεθος τους και την πληθώρα πληροφοριών που επαρέχεται προς τους ακροατές το οποίο κρίθηκε από πολλούς ως «έντονο» και «κουραστικό», εκτιμάται ότι απέδωσε διαφάνεια, τεκμηρίωση και εμπιστοσύνη στην ορθότητα και στο κύρος της μελέτης που εκπονήθηκε και έπεισε για την ορθότητα του αποτελέσματος του όλου Έργου.

Σίγουρα, ο όγκος της πληροφορίας με τα αποτελέσματα του Έργου «μεγάλος» αλλά αυτό ήταν εκ φύσεως του Έργου. Το πρόγραμμα των ημερίδων, που επέτρεψε να οδηγείται το ακροατήριο από ένα γενικό και στρατηγικό επίπεδο σε συγκεκριμένα αποτελέσματα, κρίνεται ότι λειτούργησε αποτελεσματικά στην μετάδοση των σωστών μηνυμάτων και στην διαμόρφωση σωστής βάσης για εποικοδομητική συζήτηση και διαβούλευση όπως ακολούθησε.

Ως γενικό σύνολο, στον Πίνακα και τα διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζονται και τα συνολικά αποτελέσματα του Εντύπου Αξιολόγησης, που λειτουργούν ως δείκτης αξιολόγησης από όσους παρευρέθηκαν.

	Πολύ	Αρκετά	Καθόλου	Σύνολο Απαντήσεων
Είστε Ικανοποιημένος από την Ημερίδα;	42	28	0	66
Ήταν ενημερωτικό για σας; (δηλ. μάθατε πράγματα που δεν γνωρίζατε ήδη;)	38	28	0	
Ήταν χρήσιμο για σας; (δηλ. αυτά που ακούσατε θα σας χρησιμεύσουν στην εργασία ή τις δραστηριότητές σας, άμεσα ή έμμεσα;)	41	25	0	

4.2. Αξιολόγηση Ληπτών Μέτρων Διαβούλευσης

Οι δράσεις διαβούλευσης που προβλέπονταν στα πλαίσια του παρόντος έργου αφορούσαν την παροχή πληροφόρησης μέσω μιας Ενημερωτικής Έκθεσης, η οποία αποτέλεσε και το Αντικείμενο της Διαβούλευσης, τη διεξαγωγή μίας Κεντρικής και τριών περιφερειακών ημερίδων διαβούλευσης και τη συνεχή υποστήριξη της Αναθέτουσας Αρχής σε τοποθετήσεις/ διευκρινίσεις που προέκυπταν καθ' όλη τη διάρκεια του Έργου.

Η Ενημερωτική Έκθεση που εκπονήθηκε από τα πρώτα στάδια του Έργου ήταν συνοπτική και γραμμένη σε μη τεχνική γλώσσα κατά το δυνατόν, έτσι ώστε αυτή

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

να είναι κατανοητή μεν από το κοινό, αλλά και πλήρης και κατατοπιστική αναφορικά με το αντικείμενο της. Η έκθεση αυτή αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Αναθέτουσας Αρχής και συνοδεύεται από σχετικό Έντυπο Παρέμβασης, όπου κάθε ενδιαφερόμενος μπορούσε να τοποθετηθεί ή να ζητήσει διευκρινίσεις.

Οι ημερίδες που υλοποιήθηκαν έγιναν στα τέσσερα κύρια αστικά κέντρα της Κύπρου, δίδοντας έτσι την ευκαιρία σε όλους τους φορείς (τοπικούς / κεντρικούς) να παρευρεθούν σε αυτές. Είχαν τέτοια δομή που κρίνεται ότι έγινε πλήρης ενημέρωση στο πρώτο τους μέρος περί του αντικειμένου διαβούλευσης, πλαισιώνοντας τα επιμέρους θέματα που αναφέρονταν στην Ενημερωτική Έκθεση, ενώ στην συνέχεια στο δεύτερο μέρος δόθηκε η ευκαιρία στους παρευρισκόμενους για παροχή διευκρινίσεων, αλλά και για να διατυπώσουν την άποψη τους κατάθεση και να εμπλακούν σε δημιουργικό διάλογο με την Αναθέτουσα Αρχή και την Ομάδα των Συμβούλων.

Τέλος, η ανταπόκριση της Ομάδας Μελέτης σε επιπρόσθετα ερωτήματα ή τοποθετήσεις που γίνονταν καθ' όλη τη διάρκεια του Έργου, υπήρξε άμεση και αποτελεσματική.

Ως γενικό συμπέρασμα, κρίνεται ότι οι δράσεις διαβούλευσης που έλαβαν χώρα ήταν ικανοποιητικές ως προς τον στόχο του Έργου ενημέρωσης και διαβούλευσης των αποτελεσμάτων κοστολόγησης και τιμολόγησης του νερού στην Κύπρο και ως μια πρώτη αλλά βασική και σημαντική ανταλλαγή απόψεων και προβληματισμών μεταξύ των τεχνοκρατών και των άμεσα επηρεαζόμενων. Οι τοποθετήσεις που συλλέχθηκαν και οι απορίες που διαμορφώθηκαν κρίνεται ότι αποτελούν πλέον την βάση περαιτέρω συζητήσεων επί του θέματος ενώ έχουν διαφανεί και τα σημαντικότερα θέματα στα οποία πρέπει να εστιαστούν περαιτέρω συζητήσεις μαζί με τους οργανωμένους φορείς, με στόχο την γεφύρωση τυχόν διαφορών αλλά και την καλύτερη ενημέρωση.

Τέλος, η υλοποίηση της εκστρατείας διαβούλευσης κρίνεται ότι έχει συμβάλει στην ενημέρωση των επηρεαζόμενων φορέων αλλά και στη διαβούλευση των αποτελεσμάτων για τα παρακάτω:

- Ότι οι κατάλληλες πολιτικές τιμολόγησης ύδατος στοχεύουν να παρέχουν τα κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους υδάτινους πόρους και να συμβάλλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της ΟΠΥ.
- Ότι οι διάφορες χρήσεις (διακρινόμενες τουλάχιστον σε βιομηχανία, νοικοκυριά και γεωργία) θα πρέπει να συμβάλλουν κατάλληλα στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος με βάση την οικονομική ανάλυση της χρήσης ύδατος και την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και ο «χρήστης πληρώνει».

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

- Ότι λήφθηκε και θα λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό των πολιτικών τιμολόγησης η συνεκτίμηση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών αποτελεσμάτων της ανάκτησης, όπως & των γεωγραφικών και κλιματολογικών συνθηκών της Κύπρου
- Ότι έγινε και θα γίνεται αξιολόγηση και αιτιολογημένη χρήση οποιωνδήποτε παραγόντων που μπορεί να επιτρέπουν τη μη πλήρη εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 9 στην Κύπρο σύμφωνα με την παράγραφο 4 του ιδίου Άρθρου.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1. Συμπεράσματα

Στο πλαίσιο του έργου αυτού, κατέστη εφικτό να καταγραφούν οι απόψεις και τοποθετήσεις οργανωμένων φορέων σχεδόν από το όλο φάσμα των χρήσεων νερού, αλλά και από τους πάροχους Υπηρεσιών Ύδατος (ύδρευση, άρδευση, αποχέτευση, ανακυκλωμένο), με εκπροσώπηση σχεδόν από όλες τις Επαρχίες.

Θεωρώντας ότι αυτές οι τοποθετήσεις έγιναν μετά από την ενδελεχή και διάφανη ενημέρωση επί της μεθοδολογίας και αποτελεσμάτων κοστολόγησης των Υπηρεσιών Ύδατος και επί των προτεινόμενων μηχανισμών ανάκτησης κόστους και Πολιτικών Τιμολόγησης του Νερού και έχοντας πλέον γνώση και αντίληψη επί του θέματος, κρίνεται ότι οι παρεμβάσεις αυτές, όπως ακριβώς καταγράφονται στο Παράρτημα 2 και 3 της παρούσας Έκθεσης, αποτελούν ένα από τα πολυτιμότερα αποτελέσματα του παρόντος Έργου.

Όπως έχει διαφανεί και από τις κατατιθέμενες απόψεις των διάφορων φορέων, η Αναθέτουσα Αρχή έχει πλέον διαθέσιμη μια ολοκληρωμένη Μελέτη Κοστολόγησης των Υπηρεσιών Νερού με τεκμηριωμένες και αναλυτικές προτάσεις Τιμολογιακής Πολιτικής που «πείθει» τους άμεσα επηρεαζόμενους φορείς. Το έργο της διαβούλευσης έχει επιτύχει στο να παρουσιάσει με τρόπο πλήρη και συγχρόνως κατανοητό τα αποτελέσματα της Μελέτης αυτής μέσω διαδικασιών που διέπονται από διαφάνεια. Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τις κατατιθέμενες τοποθετήσεις των οργανωμένων φορέων, θέτουν πλέον την βάση για τις τελικές διαβουλεύσεις που θα πρέπει να γίνουν πλέον ανεξάρτητα με κάθε ομάδα Χρηστών νερού και κάθε ομάδα οργανωμένων φορέων και στη συνέχεια τη λήψη αποφάσεων για την εφαρμογή των πολιτικών τιμολόγησης για κάθε μία Υπηρεσία Ύδατος.

Συνοψίζοντας τις τοποθετήσεις των θεσμικών οργάνων και των οργανωμένων φορέων, τα κύρια θέματα που τίθενται ανά συναφείς ομάδες φορέων είναι τα εξής:

1. Επίτροπος Περιβάλλοντος:

- Διαφωνία με πρόταση διαφοροποίησης τιμών ανά επαρχία
- Εφαρμογή μέτρων καλύτερης διαχείρισης νερών και λήψη απόφασης για θέσπιση κανονισμών σε ορισμένα θέματα, θα αποφέρει και μείωση του κόστους διαχείρισης και άρα τιμολόγησης του νερού (π.χ. αφαλατώσεις, όμβρια, πισίνες σε σπίτια, γήπεδα γκολφ, παράνομες γεωτρήσεις, διαρροές, κτλ).
- Η ορθή τιμολόγηση του νερού πρέπει να γίνει αναμφισβήτητη και να προσαρμοστούν οι τιμές έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η βέλτιστη χρήση του,

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

στα πλαίσια που αρμόζουν στις τοπικές συνθήκες, αλλά πρέπει να γίνει και με γνώμονα την κοινωνική παράμετρο για την γεωργία, τα νοικοκυριά, και γενικά για όλους τους τομείς.

2. Αγροτικές Οργανώσεις

Τα κύρια θέματα όπως εκφράστηκαν από τα συλλογικά όργανα των γεωργών (Αγροτική, Παναγροτικός, ΕΚΑ, Ευρωπαϊκή, ΠΕΚ) είναι τα εξής:

- Υπόδειξη Ευθυνών για θέματα της ενταξιακής πορείας της Κύπρου και του γεγονότος αποδοχής της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων όπως έχει, όπου το ξηροθερμικό κλίμα της Κύπρου δεν λήφθηκε καθόλου υπόψη
- Κίνδυνος εγκατάλειψης παραδοσιακών καλλιεργειών λόγω αύξησης της τιμής του νερού
- Το νερό είναι βασικό κόστος παραγωγής για την γεωργία και δεν εγκρίνεται καμία αύξηση του στις ήδη ψηλές τιμές
- Ανάγκη συνυπολογισμού στην μεθοδολογία περιβαλλοντικού οφέλους από την καλλιέργεια γης στην ύπαιθρο
- Ανάγκη συνυπολογισμού στη μεθοδολογία κοινωνικών συνεπειών από την εγκατάλειψη της γεωργίας
- Ανάγκη συνυπολογισμού στην μεθοδολογία επιπτώσεων από την περαιτέρω μείωση του πρωτογενούς τομέα στην Κύπρο
- Επισιτιστική Επάρκεια: Δεν λήφθηκε υπόψη;
- Η δημιουργία του ενιαίου φορέα υδάτων, θα μειώσει κόστη διαχείρισης του νερού και πρέπει να υιοθετηθεί άμεσα
- Πρέπει να θεσπιστούν και άλλα μέτρα καλύτερης διαχείρισης του νερού και να μην εστιάζομαστε μόνο στην οικονομική πτυχή τους θέματος

3. Βιομηχανία

Μέσω των οργανικών της φορέων όπως είναι η ΟΕΒ και το ΚΕΒΕ, αλλά και από τις τοπικές επιτροπές τους, διατυπώνονται οι απόψεις ότι αρκετές βιομηχανίες και ο τομέας του τουρισμού χρησιμοποιούν το νερό ως βασική πρώτη ύλη ή ως σημαντικό μέρος της παραγωγικής διαδικασίας και δεν μπορούν να μειώσουν την κατανάλωση νερού. Για αυτές τις περιπτώσεις προτείνουν την εφαρμογή ειδικής κατηγορίας/διατίμησης για βιομηχανίες και ξενοδοχεία που αποδεδειγμένα χρειάζονται μεγάλες ποσότητες νερού. Η τιμή χρέωσης να είναι σταθερή ανά m^3 χωρίς αυξανόμενες κλίμακες και σίγουρα όχι μεγαλύτερη από τη σημερινή τιμή.

Σημειώνεται ότι, με επιστολή της ΟΕΒ, ημερομηνίας 14/4/2010, διατυπώνεται η ανάγκη για χρήση μιας κλίμακας τιμών που να εκφράζει το πραγματικό κόστος του νερού, χωρίς τιμωρητικές κλίμακες με τρόπο που η συνολική δαπάνη να μη ξεπερνά τη σημερινή. Η επιστολή αυτή μαζί με την απάντηση από το ΤΑΥ βρίσκονται στο Παράρτημα 3 της Έκθεσης.

4. Τουρισμός

Μέσω των Οργανωμένων Φορέων (ΠΑΣΥΞΕ, ΣΤΕΚ), αλλά και από μεμονωμένους φορείς, σε γενικές γραμμές αυτό που καταγράφεται ως σημαντικό είναι το γεγονός ότι, εφόσον η ο Τουρισμός στο σύνολο της κατανάλωσης νερού είναι μόλις γύρω στο 5% της συνολικής κατανάλωσης, ζητείται όπως για την τουριστική βιομηχανία διαμορφωθεί μια πιο δίκαιη τιμολόγηση δεδομένου ότι πρόκειται και για τομέα της οικονομίας που συνεισφέρει πολύ στο ΑΕΠ της χώρας και που τα τελευταία χρόνια διακατέχεται από μερική κρίση.

5. Περιβαλλοντικές Οργανώσεις

Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών & Οικολογικών Οργανώσεων: Σε γενικές γραμμές χαιρετίζει τις προσπάθειες που γίνονται για σωστή τιμολόγηση του νερού, και την ίδρυση του ταμείου είσπραξης και διαχείρισης των τελών πόρου του περιβάλλοντος.

Το πρώτο θέμα που θέτει είναι η αυξητική τάση του χρηματοοικονομικού κόστους του νερού ύδρευσης, όπου αναφέρει ότι αυτά αυξάνονται κυρίως λόγω των Μονάδων Αφαλάτωσης, Σχέδιο με το οποίο φαίνεται να διαφωνεί, αφού κατά την άποψη της δεν εξετάστηκαν πλήρως τα εναλλακτικά σενάρια και άλλα μέτρα καλύτερης διαχείρισης του νερού όπως μειώσεις απωλειών, χρήση ανακυκλωμένου, μεταφορά νερού από την άρδευση στην ύδρευση, εκμετάλλευση όμβριων κτλ, σε αντιπαραβολή με την αναγκαιότητα των Αφαλατώσεων.

Ιδιαίτερα για το θέμα της έμμεσης μεταφοράς του επιφανειακού νερού που διατίθεται σήμερα στην ύδρευση, στην άρδευση, λόγω των νέων Μονάδων Αφαλατώσεων η Ομοσπονδία αναφέρει ότι αυτή «επηρεάζει κάποια δικαιώματα για την ισότητα των πολιτών», ενώ τονίζει ότι διακυβεύεται η έγκριση του Σχεδίου διαχείρισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή από την πρακτική αυτή με αποτέλεσμα η Κυπριακή Δημοκρατία να αναγκασθεί να λειτουργεί τις αφαλατώσεις μόνο σε ένα μέρος του χρόνου ή με χαμηλότερη απόδοση, με αποτέλεσμα να αναγκαστεί να επαναξιολογήσει το κόστος όταν αποφασισθεί ο νέος τρόπος λειτουργίας των αφαλατώσεων. Επίσης σημειώνει ότι *«σε όλες τις χώρες του κόσμου όταν ένας πόρος είναι σε σπανιότητα, σπάνη δηλαδή, γίνεται μεταφορά της χρήσης από τη λιγότερο αμειπτική στην περισσότερο αμειπτική χρήση».*

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

Πέραν του πιο πάνω σημειώνει και την απουσία συνυπολογισμού του κόστους αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων για την ηλεκτρική ενέργεια που θα χρειάζεται για τις αφαλατώσεις, κόστος που αναμένεται να αυξηθεί τα επόμενα χρόνια. Κατά την άποψη της Ομοσπονδίας, δεν είναι δίκαιο το κόστος αυτό να φορτωθεί στους χρήστες ηλεκτρικής ενέργειας μια και ένα ποσοστό από αυτούς δεν θα χρησιμοποιούν αφαλατωμένο νερό, ενώ δεν είναι και φρόνιμο να λύνεται «ένα πρόβλημα πόρου στο έδαφος μεταφέροντας το στην ατμόσφαιρα τόσο απλόχερα».

Άλλο θέμα που τοποθετείται η Ομοσπονδία είναι η παροχή νερού άρδευσης για τα γήπεδα γκολφ, πολιτική στην οποία εκφράζει την αντίθεση της, αφού το νερό αυτό θα μπορούσε να δίδεται για σκοπούς ύδρευσης, αντικαθιστώντας νερό από αφαλατώσεις.

Επίσης, η Ομοσπονδία αναφέρει την θέση της ότι το ανακυκλωμένο νερό πρέπει να ενταχθεί στο υδατικό ισοζύγιο αντικαθιστώντας επιφανειακό νερό που οδηγείται σήμερα για άρδευση, και ουσιαστικά εξοικονομώντας νερό για σκοπούς ύδρευσης, μειώνοντας έτσι την εξάρτηση από αφαλατωμένο νερό για την συγκεκριμένη χρήση.

Τέλος, σημειώνει το πρόβλημα μη συμμετοχής των αποχετευτικών τελών των όμβριων υδάτων στην νέα τιμολογιακή πολιτική.

Γενικά, σημειώνεται ότι στην παρέμβαση της η Ομοσπονδία αναφέρει πολλά άλλα διαχειριστικά θέματα τα οποία παραπέμπουν στο γενικότερο διαχειριστικό σχέδιο.

Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου: Στην παρέμβαση του στην ημερίδα της Λευκωσίας, αναφέρει ότι στο περιβαλλοντικό κόστος, εκτός από την μη επίτευξη της καλής κατάστασης των υδατικών σωμάτων, πρέπει να συμπεριληφθεί και το κόστος επίτευξης των στόχων της βιοποικιλότητας και των διαχειριστικών σχεδίων για τις περιοχές ΦΥΣΗ 2000. Επίσης, πρέπει να συμπεριλαμβάνει το κόστος αποκατάστασης των φυσικών οικοσυστημάτων (όπως π.χ. αποκατάσταση των προβλημάτων διάβρωσης παραλιών). Επίσης πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι κλιματικές αλλαγές σε σχέση με τις μελλοντικές πιέσεις που θα υπάρχουν στους διαθέσιμους υδατικούς πόρους. Επίσης γίνεται αναφορά και σε διάφορα άλλα μέτρα για καλύτερη υδατική διαχείριση τα οποία θα πρέπει να εφαρμοστούν με στόχο την βέλτιστη διαχείριση του νερού στην Κύπρο.

Ο Πτηνολογικός Σύνδεσμος απέστειλε επιστολή προς το ΤΑΥ στις 12 Απριλίου 2010, με την οποία εκφράζει την άποψη ότι η διαβούλευση ήταν υπερελεγχόμενη, αφού δεν δόθηκε η ευκαιρία στην Εκτελεστική Διευθύντρια του να καταθέσει και προφορικά την παρέμβαση της κατά την ημερίδα της Λευκωσίας. Στην ίδια επιστολή αναφέρονται και πολλά σχόλια σχετικά με την υδατική διαχείριση. ΤΑΥ

απάντησε με επιστολή του ημερομηνίας 26 Απριλίου 2010. Η επιστολή αυτή, μαζί με την απάντηση από το ΤΑΥ βρίσκονται στο Παράρτημα 3 της Έκθεσης.

6. Οικιακοί Καταναλωτές

Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών: Πρέπει να γίνει προσπάθεια μείωσης του κόστους διαχείρισης νερού. Υπάρχει μεγάλος αριθμός φορέων που ασχολούνται με τη διαχείριση του νερού και πρέπει να γίνει προσπάθεια για εξοικονόμηση πόρων, για μείωση κόστους ώστε να μην επιβαρύνεται ο καταναλωτής.

7. Ευαίσθητες Κοινωνικά Ομάδες

Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων (Π.Ο.Π.): Με τον τρόπο που γίνονται οι διατιμήσεις δεν γίνεται ίση μεταχείριση και δίκαιη τιμολόγηση. (π.χ. πολύτεκνη οικογένεια με 7 – 8 άτομα στο σπίτι λόγω ψηλής κατανάλωσης τιμολογείται με τις τιμωρητικές ταρίφες).

Η Π.Ο.Π. με επιστολές της εκφράζει τις πιο πάνω ανησυχίες της σχετικά με τις αυξημένες ψηλής κατανάλωσης για τα μεγάλα νοικοκυριά τις ανισότητες που δημιουργούνται και καταθέτει εισηγήσεις επί του θέματος. Οι επιστολές και η απάντηση του ΤΑΥ βρίσκονται στο Παράρτημα 3.

Παγκύπρια Οργάνωση Πενταμελούς Οικογένειας (Π.Ο.Π.Ο.): Εκφράζει την ανησυχία της για τις επερχόμενες αυξήσεις στην τιμή του νερού, και προτείνει όπως εξαιρεθεί από το σχέδιο αυτό.

Η Π.Ο.Π.Ο. με επιστολή της εκφράζει τις ανησυχίες της σχετικά με τον τιμωρητικό ρόλο των κλιμάκων ψηλής κατανάλωσης και τον τρόπο που επηρεάζονται οι πολυμελείς οικογένειες. Η επιστολή και η απάντηση του ΤΑΥ βρίσκονται στο Παράρτημα 3.

8. Συμβούλια Υδατοπρομήθειας

Γενικά υπάρχει συμφωνία με τις αρχές της νέας τιμολογιακής πολιτικής. Επί μέρους απόψεις είναι οι εξής:

- Το κόστος του νερού πρέπει να αντανakλάται στις τιμές χρέωσης του νερού προς τους πολίτες, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η καλή λειτουργική κατάσταση των υποδομών, των υδατικών έργων και των οργανισμών προμήθειας νερού.
- Είναι αναγκαία μία πολιτική τιμολόγησης του νερού η οποία να βασίζεται σε αρχές αειφορίας, ορθολογικής διαχείρισης και προστασίας των υδατικών πόρων και η οποία να στοχεύει σε επαρκή επανάκτηση του κόστους προσφοράς υπηρεσιών παροχής νερού.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

- Επίσης, πρέπει να είναι ισορροπημένη ώστε να διασφαλίζει τη βιώσιμη ανάκτηση του κόστους χωρίς να παρεμποδίζεται οποιοσδήποτε πολίτης να έχει πρόσβαση σε ικανοποιητική ποσότητα καλής ποιότητας νερού για να καλύψει τις βασικές του ανάγκες.
- Μία σωστή - ορθολογική μελέτη χρειάζεται όμως και να εμβαθύνει περισσότερο στον τομέα της οικονομικής ανεκτικότητας (affordability), και ιδιαίτερα στη δυνατότητα του χαμηλά αμειβόμενου καταναλωτή να ανταποκριθεί σε ένα υψηλότερο τιμολόγιο και να επικεντρωθεί σε μηχανισμούς στήριξης των λιγότερο προνομιούχων κοινωνικών στρωμάτων.
- Χαιρετίζεται η εισήγηση για εφαρμογή ενιαίας τιμής πώλησης του νερού προς τους τελικούς παρόχους και η εισήγηση για διαφοροποιημένη τιμή χρέωσης του νερού στον τελικό καταναλωτή ανάλογα με τις διαφορές λειτουργικού κόστους κάθε παρόχου, καθώς και με την πρόταση του τρόπου καθορισμού των τελών.
- Η τιμολογιακή μας πολιτική δε πρέπει να συνδέεται με την απρόσκοπτη παραγωγή και την απεριόριστη διάθεση, θα πρέπει να βασίζεται σε τακτικές δραστηριότητες μείωσης της ζήτησης του νερού, ώστε να περιορίσουμε την παραγωγή ακριβού νερού από τις μονάδες αφαλάτωσης, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να προωθηθεί και η αρχή της ισότητας μεταξύ των χρηστών.
- Πιστεύεται ότι η προτεινόμενη ραγδαία αύξηση στην τιμή του νερού αναμένεται να μειώσει την κατανάλωση, κάτι που θα οδηγήσει και σε αυξημένο μοναδιαίο κόστος του νερού λόγω ψηλότερης αναλογίας των πάγιων επενδύσεων των Συμβουλίων, ενώ η χαμηλότερη κατανάλωση θα επηρεάσει αναπόφευκτα και τη βιωσιμότητα των αποχετευτικών συστημάτων αφού τα έσοδά τους εξαρτώνται από τον όγκο κατανάλωσης.
- Πρέπει να μελετηθεί η επέκταση των ορίων των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας με στόχο να καλυφθούν τουλάχιστον οι ευρύτερες αστικές περιοχές εάν όχι και ολόκληρες οι επαρχίες για να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακος και να μειωθεί η τελική τιμή πώλησης νερού προς τους καταναλωτές.

Ο Διευθυντής του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λάρνακας επανήλθε με γραπτή επιστολή του προς το ΤΑΥ σχετικά με τα πιο πάνω θέματα. Η εν λόγω επιστολή και η απάντηση του ΤΑΥ βρίσκονται στο Παράρτημα 3.

9. Τοπικές Αρχές Υδατοπρομήθειας

Δήμος Πάφου:

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

- Αν η τιμή του νερού στον Δήμο Πάφου αυξάνεται τόσο λόγω της Αφαλάτωσης, θα πρέπει τότε να ξανά-μελετηθεί η αναγκαιότητα της Μονάδας Αφαλάτωσης.
- Ο λόγος που σήμερα το νερό κοστίζει στον Δήμο Πάφου λιγότερο από τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας είναι λόγω των χαμηλών διοικητικών εξόδων.
- Η περίοδος που έγινε η μελέτη αφορά τα έτη 2005 – 2007 που ήταν χρόνια ευημερίας ενώ τώρα παρουσιάζεται κρίση στον οικοδομικό τομέα, που θα επηρεάσει έντονα και τα έσοδα του Δήμου από τα δικαιώματα σύνδεσης και παροχής νερού.

Κοινότητες:

- Σήμερα υπάρχει κάποιος ανορθόδοξος τρόπος χρέωσης του νερού αφού η κάθε τοπική αρχή με απόφαση της οριοθετεί και καθορίζει την τιμή την οποία θα χρεώνει σε κάθε νοικοκυριό. Σίγουρα θα πρέπει να γίνει κάποια οργανωμένη υπόδειξη προς τις κοινότητες για το πώς θα χρεώνουν το νερό έτσι ώστε οι τιμές χρέωσης να ανταποκρίνονται στα έξοδα τους.
- Πολλές μικρές κοινότητες επιδοτούν το νερό.
- Χρειάζεται περαιτέρω ενημέρωση για το πώς θα τιμολογούν πλέον. Επίσης διάφορες ερωτήσεις αναφέρονταν σε θέματα κατά πόσο έχουν υπολογιστεί τα περιβαλλοντικά προβλήματα που θα δημιουργηθούν στις περιοχές τους και τα αντισταθμιστικά μέτρα που θα πρέπει να δοθούν στις κοινότητες σε αντιστάθμισμα των επιπτώσεων που θα έχει στο περιβάλλον τα διάφορα νέα έργα υποδομής.
- Κοινωνικές παροχές μέσω παραχώρησης νερού δεν πρέπει να είναι μόνο για τους πολύτεκνους αλλά και για άλλες ομάδες όπως οι συνταξιούχοι που μένουν στις κοινότητες υπαίθρου κ.λ.π.
- Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή και ευαισθησία για τις ορεινές κοινότητες με τους λιγοστούς κατοίκους, οι οποίες θα επηρεαστούν ως προς τη χρήση του νερού στη γεωργία αλλά και την οικιακή χρήση,

10. Συμβούλια Αποχετεύσεων

- Τα Συμβούλια Αποχετεύσεως είναι ένας πάροχος αλλά και παραγωγός νερού και η σημασία του όσο περνούν τα χρόνια θα αυξηθεί σε σημαντικό βαθμό.
- Χαιρετίζεται η πρόοδος που έχει επιτευχθεί στο γεγονός ότι έχει αρχίσει η προσπάθεια εκτίμησης του κόστους του νερού που μέχρι πριν λίγα χρόνια θεωρείτο ότι ήταν ένα αγαθό που είναι δωρεάν εξ ουρανού, χωρίς κανένα κόστος.

- Αναφορικά με το κόστος της τριτοβάθμιας επεξεργασίας (που χρησιμοποιήθηκε στην εκτίμηση του περιβαλλοντικού κόστους) πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι υπάρχει μια σημαντική διαφοροποίηση στα κόστη μεταξύ των διαφόρων Συμβουλίων και αυτό εξαρτάται από το μέγεθος κάθε οργανισμού και της περιοχής που εξυπηρετεί και ότι δεν έχουν ακόμη αυτά τα κόστη κατασταλάξει, καθώς δεν έχει ξεκαθαρίσει το θέμα αυτό ενώ είναι σε στενή συνεργασία με το ΤΑΥ για επίλυση του θέματος αυτού με κάποιες όμως σοβαρές διαφορές.
- Θέμα διαχείρισης όμβριων υδάτων. Τα όμβρια ύδατα δεν έχουν περιληφθεί και κρίνεται ότι θα πρέπει να μελετηθεί ως Υπηρεσία Νερού.

11. Άλλοι Φορείς:

Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου: Συμφωνεί με τις αρχές τιμολόγησης. Οι υπόλοιπες αναφορές του ΕΤΕΚ εστιάζονται στα θέματα που θίγονται και από τις Περιβαλλοντικές Οργανώσεις και ειδικότερα σε ότι αφορά θέματα διαχείρισης.

Κίνημα Οικολόγων Περιβαλλοντιστών: Συμφωνεί με τις αρχές τιμολόγησης και υπεραμύνεται των αρχών της ΟΠΥ. Σχολιάζει επίσης άλλα διαχειριστικά ζητήματα.

Εκφράστηκε επίσης η άποψη ότι το περιβαλλοντικό κόστος πρέπει να αποπληρώνεται από τους αίτιους της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης και ότι δεν πρέπει να το επωμίζονται όλοι οι χρήστες.

5.2. Προτάσεις – Σύνδεση με τα Αποτελέσματα των μελετών Τιμολόγησης (Σύμβαση ΤΑΥ86/2007)

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοψίζονται οι προτάσεις του Συμβούλου όπως αναφέρθηκαν και στις παρουσιάσεις, με σχετικό σχολιασμό τους όπως αυτός προκύπτει από τις διαβουλεύσεις που διενεργήθηκαν. Στο τέλος του Κεφαλαίου αυτού, δίδονται εισηγήσεις αναφορικά με επί μέρους θέματα που επίσης αποτελούν αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων.

Στην **υπηρεσία ύδρευσης**, στόχος της πρότασης είναι η πλήρης ανάκτηση του κόστους. Προτείνεται ως μηχανισμός ανάκτησης κόστους στον τελικό καταναλωτή, η τιμολόγηση κατά αύξουσες κλίμακες. Η κλιμακωτή αυτή τιμολόγηση ενδεικτικά αναφέρεται σε μία σταθερή χρέωση Χα (πάγιο) και σε δύο κλιμάκια (ογκομετρική χρέωση - τιμές P1a και P2a).

Στην πρόταση του Συμβούλου διακρίνονται δύο σενάρια: Το πρώτο σενάριο εφαρμόζεται σε περίπτωση επιλογής μίας τιμολογιακής πολιτικής που θα εξισώνει την τιμή νερού στον τελικό καταναλωτή σε όλες τις περιοχές της Κύπρου (1ο σενάριο τελικού καταναλωτή). Καθώς όμως το κόστος του νερού ύδρευσης

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

διαφοροποιείται από περιοχή σε περιοχή στο επίπεδο του τελικού παρόχου (Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, Δήμοι-Κοινότητες), προτείνεται από το Σύμβουλο να εφαρμοστούν τιμές διαφοροποιημένες που να εκφράζουν τις διαφορές κόστους παραγωγής και διακίνησης του νερού σε κάθε περιοχή και από κάθε πάροχο, ώστε να διασφαλίζεται πλήρης ανάκτηση κόστους σε κάθε περιοχή (2ο σενάριο τελικού καταναλωτή).

Το σενάριο της διαφοροποιημένης τιμής στον τελικό καταναλωτή έναντι της ενιαίας έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

α) Αντικατοπτρίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια το χρηματοοικονομικό κόστος των τελικών παρόχων νερού (μετά το επίπεδο του ΤΑΥ) στις τελικές διαμορφούμενες τιμές νερού. Στο πλαίσιο αυτό εκφράζονται με ακρίβεια κόστη υποδομών, συντήρησης και διοίκησης τα οποία έχει αναλάβει ο τελικός πάροχος (Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, Δήμοι και Κοινότητες). Τα κόστη αυτά, όπως είναι φυσικό, διαφέρουν μεταξύ διαφορετικών παρόχων, όπως αποδεικνύεται από την ανάλυση κόστους υπηρεσιών νερού που έχει εκπονηθεί.

β) Δεν προκαλεί προφανείς στρεβλώσεις στην αγορά νερού ενσωματώνοντας εμμέσως επιδοτήσεις ή/και εκπτώσεις από ένα φορέα πάροχο νερού σε άλλο. Αυτό θα ήταν αναπόφευκτο στην περίπτωση της ενιαίας τιμής στον τελικό καταναλωτή, οπότε θα έπρεπε να μεταφερθούν πόροι από παρόχους με χαμηλότερο κόστος σε παρόχους με υψηλότερο. Στην περίπτωση αυτή, οι καταναλωτές για παράδειγμα ενός Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας ή Δήμου/Κοινότητας θα έπρεπε να καταβάλλουν το μεγαλύτερο κόστος ενός άλλου Συμβουλίου ή Δήμου/Κοινότητας, διαμορφώνοντας μια γενικευμένη κατάσταση, όπου η τιμή δε θα αντικατόπτριζε το πραγματικό κόστος, φαινόμενο που δεν είναι συμβατό με τις αρχές τις ΟΠΥ.

γ) Είναι συμβατό με το ισχύον νομικό και διοικητικό πλαίσιο τιμολόγησης νερού, σύμφωνα με το οποίο οι τελικοί πάροχοι είναι υπεύθυνοι για τις τιμολογιακές τους προτάσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συνολικού χρηματοοικονομικού τους κόστους. Στην περίπτωση της υποθετικής ενιαίας τιμής νερού στον τελικό καταναλωτή, οι πάροχοι είναι πιθανό να απωλέσουν τα κίνητρα για την καλύτερη εξυπηρέτηση των καταναλωτών τους μέσω μείωσης του λειτουργικού τους κόστους ή διατήρησής του σε χαμηλά επίπεδα, αφού θα μειώνεται η «λογοδοσία» τους προς τον τελικό καταναλωτή.

δ) Συνάδει πλήρως με το πνεύμα και το γράμμα του Άρθρου 9 της ΟΠΥ, αφού αφενός μεν δεν επηρεάζει την καταβολή του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου (κόστη τα οποία καταβάλλονται κεντρικά από τον πάροχο στο ΤΑΥ και ενσωματώνονται στο δικό του χρηματοοικονομικό κόστος), αφετέρου δε εκφράζει με μεγαλύτερη ακρίβεια την εφαρμογή της αρχής «ο χρήστης πληρώνει»

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

και μάλιστα το κόστος που τον αφορά. Υπό το πρίσμα αυτό, προάγεται με απλό τρόπο η διαμόρφωση συνθηκών εξοικονόμησης νερού μειώνοντας στο ελάχιστο έμμεσες οικονομικές επιδοτήσεις μεταξύ παρόχων νερού για τις ίδιες χρήσεις.

Με βάση τα παραπάνω, εκτιμάται ότι το 2ο σενάριο έχει πλεονεκτήματα ως προς τη θεσμική και διοικητική εφαρμογή του και εκφράζει καλύτερα τις αρχές τις ΟΠΥ, μειώνοντας στρεβλώσεις που θα απέρρεαν από τυχόν εφαρμογή ενιαίας τιμής.

Στη λογική του 2ου σεναρίου μπορούν (και είναι επιθυμητό) να εισαχθούν από κάθε Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας ή/και Δήμους/Κοινότητες περισσότερα κλιμάκια με υψηλότερες τιμές για τα κλιμάκια μεγάλων καταναλώσεων, προκειμένου να αποτρέπουν την υπερβολική κατανάλωση. Μπορούν επίσης να εισαχθούν και εξαιρέσεις για κοινωνικές ομάδες, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Τα κρίσιμα όμως στοιχεία της πρότασης είναι η τιμή p_1 και η πάγια χρέωση, που θεωρείται ότι θα οριστούν έτσι ώστε να αφορούν τη μεγάλη πλειοψηφία των καταναλωτών και θα δημιουργούν την καθοριστική μάζα των εσόδων, η οποία θα είναι σε θέση να εξασφαλίζει την πλήρη ανάκτηση κόστους. Με βάση αυτά τα προϋπολογιζόμενα στοιχεία, η πορεία από σήμερα προς την περίοδο όταν θα έχουν εισαχθεί οι νέες αφαλατώσεις θα χαρακτηρίζεται από βαθμιαία μεταβολή, που κρίνεται απολύτως εφικτή, καθώς οι διαφορές δεν είναι υπερβολικές.

Όσον αφορά στην τιμή πώλησης νερού ύδρευσης του ΤΑΥ στις τοπικές υπηρεσίες, έχει προβλεφθεί να συμπεριλαμβάνεται το συνολικό χρηματοοικονομικό κόστος του ΤΑΥ, το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου, έτσι ώστε το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστους πόρου να συλλέγονται από έναν κεντρικό μηχανισμό του ΤΑΥ. Διακρίνονται και στην περίπτωση αυτή δύο σενάρια: Στο πρώτο σενάριο, οι προτεινόμενες τιμές του νερού ύδρευσης από το ΤΑΥ είναι διαφοροποιημένες ανά ΚΥΕ (1ο σενάριο ΤΑΥ) και στο δεύτερο σενάριο εφαρμόζεται μία ενιαία τιμή νερού ύδρευσης από το ΤΑΥ για όλα τα ΚΥΕ (2ο σενάριο ΤΑΥ).

Σε αντίθεση με την τιμή του νερού ύδρευσης στον τελικό καταναλωτή, η πρόταση του Συμβούλου είναι η εφαρμογή ενιαίας τιμής νερού ύδρευσης στο επίπεδο του ΤΑΥ (2ο σενάριο ΤΑΥ). Η συγκεκριμένα επιλογή στηρίζεται στα εξής:

α) Με δεδομένο ότι η Κυπριακή Δημοκρατία έχει ορισθεί ως μία ενιαία Περιοχή Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΠΛΑΠ) σύμφωνα με την ΟΠΥ δεν υφίσταται υποχρέωση διάκρισης περισσότερων της μίας τιμής, αν αυτό δεν είναι επιθυμητό.

β) Η Κυπριακή Δημοκρατία μέσω του ΤΑΥ αναλαμβάνοντας την ευθύνη παραγωγής και διανομής σε παρόχους του νερού ως δημόσιο αγαθό προέβη σε σημαντικές επενδύσεις επί πολλές δεκαετίες δίνοντας προτεραιότητα σε περιοχές μεγαλύτερης ζήτησης ή/και οικονομικής σημασίας. Η διαμόρφωση των δύο συστημάτων ΚΥΕ (Νοτίου Αγωγού και Πάφου) και του κόστους νερού σε αυτά

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

προέκυψε επομένως, από σχεδιασμό που δεν ακολούθησε απαραίτητα τις αρχές της ΟΠΥ. Στο πλαίσιο αυτό κρίνεται σκόπιμο από πλευράς δίκαιης αντιμετώπισης των πολιτών η εξισορρόπηση της τιμής του νερού σε ενιαίο επίπεδο. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να δοθεί το κύριο μήνυμα στους πολίτες ότι το νερό αποτελεί δημόσια ιδιοκτησία και ως τέτοια αντιμετωπίζεται σε πολιτικό, νομικό και διοικητικό επίπεδο. Το μήνυμα αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό να εμπεδωθεί από τους πολίτες και μόνο τότε θα διευκολυνθεί η εφαρμογή μέτρων στο πλαίσιο της ΟΠΥ που απαιτούν αλλαγή της αντίληψης ότι το νερό είναι ιδιοκτησία ιδιώτη, Δήμου ή περιοχής.

Σημειώνεται ότι κατά την διαβούλευση η πρόταση αυτή έτυχε και της περισσότερης αποδοχής. Βάσει των παραπάνω, οι τιμές του νερού ύδρευσης για οικιακή χρήση από το ΤΑΥ προς τους τελικούς παρόχους συνολικά (2ο σενάριο ΤΑΥ) διαμορφώνονται ως εξής:

Προτεινόμενη τιμή €/μ ³ ενοποιημένη για όλα τα ΚΥΕ - Σε εκτιμώμενες τρέχουσες τιμές κάθε έτους	2 ^ο σενάριο ΤΑΥ
	Συνολικά
2010	0,82
2013	1,09
2015	1,32

Οι προτεινόμενες χρεώσεις στις άλλες χρήσεις υδρευτικού νερού ορίστηκαν βάσει αναλογικής προσαρμογής των επιμέρους τιμών που ισχύουν σήμερα με βάση την ποσοστιαία προσαρμογή της βασικής τιμής του νερού ύδρευσης.

Στις εκτός ΚΥΕ περιοχές, οι Δήμοι και οι Κοινότητες καλύπτουν και συνεπώς θα πρέπει ανακτούν πλήρως το χρηματοοικονομικό κόστος (κατασκευή, λειτουργία-συντήρηση γεώτρησης και συνοδών υποδομών) για την παροχή του νερού στον τελικό καταναλωτή. Θα χρεώνουν όμως, επιπλέον του χρηματοοικονομικού κόστους, και το αντίστοιχο περιβαλλοντικό κόστος και κόστος πόρου, βασισμένο στην κατανάλωση του κάθε τελικού χρήστη. Το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου θα συλλέγεται σε πρώτο στάδιο από τους Δήμους και τις Κοινότητες και στη συνέχεια θα καταβάλλεται στον κεντρικό μηχανισμό του ΤΑΥ. Σε πολλές περιπτώσεις Δήμων και Κοινοτήτων, μέρος του χρηματοοικονομικού κόστους κεφαλαίου έχει καλυφθεί με επιχορήγηση του δημοσίου/ ΤΑΥ με τη μορφή κάλυψης του κόστους κατασκευής μέρους ή του συνόλου των υποδομών. Στην περίπτωση αυτή, θα έπρεπε να χρεώνεται από το ΤΑΥ το κόστος κεφαλαίου - ανάλογα με το ποσοστό του κόστους υποδομών που έχει χρηματοδοτήσει το κράτος στην κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Αφήνεται στην ευχέρεια του ΤΑΥ να επιλέξει για το εάν θα εφαρμόσει την παραπάνω χρέωση που αντιστοιχεί στο επιχορηγημένο κόστος κεφαλαίου ή όχι. Σε κάθε περίπτωση, το περιβαλλοντικό

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

κόστος και το κόστος πόρου, καθώς και το χρηματοοικονομικό κόστος των Δήμων και Κοινοτήτων, θα πρέπει να ανακτώνται πλήρως.

Όσον αφορά στην **άρδευση** κατά τη διαμόρφωση των προτάσεων τιμολόγησης, ακολουθήθηκε μία προσεκτική μεταχείριση και ανάλυση, λαμβάνοντας υπόψη τη κοινωνική σημασία του πρωτογενή τομέα. Η προσέγγιση για τον καθορισμό ενός εύλογου εύρους αυξημένης τιμής αρδευτικού νερού βασίστηκε όχι πάνω στην αρχή της πλήρους ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών παροχής αρδευτικού νερού, αλλά στην εξέταση της δυνατότητας πληρωμής.

Η δυνατότητα πληρωμής στην γεωργία εκτιμήθηκε μέσω ανάλυσης των κοστολογικών στοιχείων για τις κυριότερες καλλιέργειες της Κύπρου βάσει της εξέτασης της προσόδου του νερού, δηλ. εξέταση της μεταβολής της οικονομικότητας μιας καλλιέργειας όταν μεταβάλλεται η τιμή του νερού.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης αυτής, προέκυψε ένα εύρος αυξημένης τιμής του αρδευτικού νερού, από 0,21 έως 0,25 €/μ³, που μπορεί να εφαρμοστεί χωρίς να αναστατώσει βραχύ-μεσοπρόθεσμα το παραγωγικό πρότυπο της γεωργίας στην Κύπρο και που αποτέλεσε βάση για τις προτάσεις τιμολόγησης στην άρδευση.

Η μέθοδος τιμολόγησης του νερού άρδευσης είναι ένα μικτό σύστημα χρέωσης (two part tariff), όπου χρεώνεται ένα σταθερό ποσό – πάγιο για την κάλυψη των σταθερών δαπανών και ένα μεταβλητό ποσό (ογκομετρική χρέωση) για την κάλυψη των μεταβλητών δαπανών. Στην πράξη κυρίως για το λόγο ότι θεωρήθηκε από το Σύμβουλο ότι μεγάλο μέρος της χρέωσης καλύπτεται από την πάγια χρέωση και συνεπώς αυτό δε λειτουργεί αποτρεπτικά για άχρηστη σπατάλη νερού στην άρδευση, οι τιμές της πάγιας και της ογκομετρικής χρέωσης προσαρμόστηκαν, μειώνοντας τη χρέωση πάγιου τέλους στο 15% της θεωρητικής και αυξάνοντας την ογκομετρική χρέωση σε επίπεδο που να οδηγεί σε ίδια επίπεδα ανάκτησης κόστους.

Οι χρεώσεις στις άλλες χρήσεις αρδευτικού νερού ορίσθηκαν βάσει αναλογικής προσαρμογής των επιμέρους τιμών που ισχύουν σήμερα με βάση την ποσοστιαία προσαρμογή της βασικής τιμής του νερού άρδευσης.

Για το νερό εκτός ΚΥΕ από ιδιωτικές γεωτρήσεις είτε σε ατομικό επίπεδο είτε σε τοπικά Αρδευτικά Τμήματα (ΑΤ) ή Συνδέσμους (ΑΣ), θεωρείται ότι τα χρηματοοικονομικά κόστη για την παροχή του νερού (κατασκευή, λειτουργία-συντήρηση γεώτρησης και συνοδών υποδομών) τα καλύπτει πλήρως ο ιδιώτης. Συνεπώς, η όποια χρέωση επιβάλλεται από το ΤΑΥ, θα εξαιρεί το χρηματοοικονομικό κόστος και θα επιβαρύνει την κατανάλωση μόνο με το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου.

Όσον αφορά στην τιμολογιακή πολιτική της **Υπηρεσίας Αποχέτευσης**, θεωρήθηκε σκόπιμη από το Σύμβουλο η υιοθέτηση του ήδη υπάρχοντος και μελετημένου προγραμματισμού -στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ.

Όσον αφορά στην τιμολόγηση του **ανακυκλωμένου νερού**, οι προτεινόμενες πολιτικές τιμολόγησης στα πλαίσια της παρούσας μελέτης αντιμετωπίζουν το ανακυκλωμένο νερό ως εξαίρεση της πλήρους ανάκτησης κόστους λόγω των άμεσων περιβαλλοντικών οφελών που συνεπάγεται η χρήση του (περαιτέρω επεξεργασία λυμάτων, μείωση υπεράντλησης υπόγειων υδροφορέων). Συνεπώς, η προτεινόμενη τιμολόγηση στοχεύει στην ενθάρρυνση της χρήσης του, αλλά παράλληλα στην κάλυψη σημαντικού μέρους του κόστους του. Η προτεινόμενη τιμολόγηση διαμορφώνεται σε συνάρτηση με την τιμή του φρέσκου αδιύλιστου νερού, σε σχέση με την οποία πρέπει πάντοτε να βρίσκεται σε αισθητά χαμηλότερο επίπεδο.

Με αυτή τη λογική, οι τιμές του ανακυκλωμένου νερού προτείνεται να διαμορφωθούν σε ποσοστό 75% της τιμής του φρέσκου νερού άρδευσης. Με βάση αυτήν την τιμή, το ποσοστό ανάκτησης του συνολικού κόστους ανακυκλωμένου νερού που διοχετεύεται στην άρδευση εκτιμάται ότι μπορεί να ανακτηθεί κατά 88%. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα επόμενα χρόνια με την εισαγωγή των νέων αφαλατώσεων στο ισοζύγιο ενδέχεται να δημιουργηθούν συνθήκες «υπερπροσφοράς» ή «πληθώρας» νερού που θα είναι διαθέσιμο στην άρδευση, λαμβάνοντας υπόψη και τη μεγάλη αύξηση των ποσοτήτων ανακυκλωμένου νερού από την επέκταση των υπηρεσιών αποχέτευσης και ανακύκλωσης. Αυτό θα πρέπει να αντιμετωπισθεί ως «χρυσή ευκαιρία» σταδιακής αποκατάστασης υπόγειων υδροφορέων και μείωσης της υπεράντλησης. Είναι θέμα κατά κύριο λόγο διαχείρισης που μερικά μόνο άπτεται στην πολιτική τιμολόγησης.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη τις εισηγήσεις και απόψεις των φορέων, ακολουθούν στη συνέχεια προτάσεις και εισηγήσεις από το Σύμβουλο σε ότι αφορά θέματα τα οποία συζητήθηκαν εκτενώς κατά τη διαβούλευση. Οι εισηγήσεις αυτές μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά το στάδιο της οριστικοποίησης των αποφάσεων για την εφαρμογή των πολιτικών τιμολόγησης.

1. Για τον προσδιορισμό ενός εύλογου ποσοστού ανάκτησης κόστους για την Υπηρεσία Άρδευσης, λήφθηκε υπόψη η κοινωνική σημασία του πρωτογενούς τομέα και ειδικότερα η οικονομική βιωσιμότητα του γεωργικού τομέα, προκειμένου να προσδιορισθεί ένα εφαρμόσιμο ποσοστό ανάκτησης του κόστους. Η οικονομική βιωσιμότητα στη γεωργία προσδιορίσθηκε βάσει ανάλυσης στοιχείων κόστους για τις κυριότερες καλλιέργειες της Κύπρου και εξετάστηκε το πώς μεταβάλλεται η οικονομικότητα μιας καλλιέργειας, όταν μεταβάλλεται η τιμή του νερού. Από την ανάλυση που έλαβε χώρα προέκυψε ότι οι προτεινόμενες αλλαγές στην τιμή του

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

νερού άρδευσης μπορούν να εφαρμοσθούν χωρίς να οδηγούν σε σημαντικές επιπτώσεις στην αποδοτικότητα των καλλιεργειών. Τονίζεται ότι στα δεδομένα της οικονομικότητας που εξετάστηκαν δεν ελήφθησαν υπόψη στα έσοδα των καλλιεργειών οποιουδήποτε τύπου επιδοτήσεις – αποζημιώσεις, οι οποίες καταβάλλονται στους γεωργούς και σχετίζονται με στρεμματικές επιδοτήσεις για διαφορετικές καλλιέργειες. Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω, το ποσοστό ανάκτησης κόστους για την Υπηρεσία Άρδευσης βάσει των προτεινόμενων τιμών, αυξάνεται από 41% (υφιστάμενη κατάσταση) σε 54% (2010) και δυνητικά και κάτω από κάποιες προϋποθέσεις μπορεί να αυξηθεί ακόμα περισσότερο (2015) μετά την εισαγωγή στο ισοζύγιο ύδρευσης του νερού από τις νέες αφαλατώσεις και ανάλογα με την ποσότητα νερού που θα χρησιμοποιείται για άρδευση.

Το ποσοστό ανάκτησης αυτό παρόλο που κρίνεται εύλογο και εφαρμόσιμο, είναι αρκετά υψηλό συγκριτικά με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και ιδίως με αυτές της Μεσογείου. Συνεπώς, υπάρχει περιθώριο εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο στη φάση λήψης αποφάσεων για την εφαρμογή των πολιτικών τιμολόγησης στην άρδευση, να αποφασιστεί η εφαρμογή ενός χαμηλότερου ποσοστού ανάκτησης - στόχου.

2. Όσον αφορά στην τιμολόγηση του νερού ύδρευσης που θα εφαρμόζεται από τους Δήμους και τις Κοινότητες, διαφάνηκε μέσω της εκστρατείας διαβούλευσης, η επιθυμία από την πλευρά τους για την εφαρμογή μίας ενιαίας πολιτικής τιμολόγησης. Στο πλαίσιο αυτό, αναφέρθηκε η ανάγκη για οργανωμένη υπόδειξη προς τους Δήμους και τις Κοινότητες του τρόπου χρέωσης του νερού με έμφαση στις μικρές Κοινότητες, όπου συνήθως γίνεται επιδότηση του νερού. Παράλληλα προκύπτουν προβλήματα στην εφαρμογή αυξήσεων στις τιμές νερού λόγω σύγκρισης από τους καταναλωτές με τις τιμές των γειτνιαζουσών κοινοτήτων σε περιπτώσεις όπου αυτές είναι πιο χαμηλές. Συνεπώς, η ανάγκη για κοινή και ενιαία προσέγγιση για την τιμολόγηση του νερού ύδρευσης από τους Δήμους και τις Κοινότητες είναι εμφανής, ώστε να λυθούν τα παραπάνω προβλήματα. Στο πλαίσιο αυτό, όπως άλλωστε προκύπτει από τα αποτελέσματα της Μελέτης της Σύμβασης 86/2007, για τους Δήμους και τις Κοινότητες εντός και εκτός Κυβερνητικών Υδατικών Έργων (ΚΥΕ), καθώς και για τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας ορίζεται μία ενιαία μεθοδολογία για όλους τους παρόχους ως προς τον καθορισμό των τελών αυτών.

Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται ότι οι Δήμοι και οι Κοινότητες εντός ΚΥΕ θα πρέπει ανακτούν πλήρως το χρηματοοικονομικό τους κόστος και το κόστος αγοράς νερού από το ΤΑΥ, το οποίο συμπεριλαμβάνει περιβαλλοντικό κόστος και κόστος πόρου. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες εκτός ΚΥΕ θα πρέπει να ανακτούν πλήρως το χρηματοοικονομικό κόστος (κατασκευή, λειτουργία - συντήρηση γεώτρησης και συνοδών υποδομών) για την παροχή του νερού στον τελικό καταναλωτή. Θα

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

χρεώνουν όμως, επιπλέον του χρηματοοικονομικού κόστους, και το αντίστοιχο περιβαλλοντικό κόστος και κόστος πόρου, βασισμένο στην κατανάλωση του κάθε τελικού χρήστη. Το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου θα συλλέγεται σε πρώτο στάδιο από τους Δήμους και τις Κοινότητες και στη συνέχεια θα καταβάλλεται στον κεντρικό μηχανισμό του ΤΑΥ.

Αναφέρεται επίσης, ότι σε πολλές περιπτώσεις Δήμων και Κοινοτήτων εκτός ΚΥΕ μέρος του χρηματοοικονομικού κόστους κεφαλαίου έχει καλυφθεί με επιχορήγηση του δημοσίου (ΤΑΥ) με τη μορφή κάλυψης του κόστους κατασκευής μέρους ή του συνόλου των υποδομών. Στην περίπτωση αυτή, θα έπρεπε να ενσωματώνεται στην τιμή του νερού πρόσθετη παράμετρος κόστους που να αντιπροσωπεύει την απόσβεση του κεφαλαιουχικού κόστους που καλύφθηκε κατά το παρελθόν από το ΤΑΥ. Το ποσό αυτό εκτιμήθηκε σε 0,10 €/m³.

Παρόλα αυτά, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις εκτός ΚΥΕ Κοινοτήτων (π.χ. μικρές σε πληθυσμό, απομακρυσμένες σε ορεινές περιοχές, με μεγάλο μέσο όρο ηλικίας πληθυσμού, με χαμηλό μέσο εισόδημα – κοντά στο όριο φτώχειας-), η συγκεκριμένη επιδότηση - επιχορήγηση θα μπορούσε να θεωρηθεί ως εξαίρεση με επίκληση των εξής κριτηρίων:

- Μικρό μέγεθος πληθυσμού κοινότητας σε σχέση με το μεγάλο κατά κεφαλή κόστος κεφαλαίου του έργου λόγω δυσοικονομιών κλίμακας
- Κατ' αναλογία του προηγούμενου αδυναμία αυτοτελούς χρηματοδότησης του έργου από μικρές κοινότητες και επιμερισμού του κόστους στους λίγους χρήστες.
- Μεγάλη κοινωνική σημασία υλοποίησης του έργου για την εξυπηρέτηση ομάδων πληθυσμού που βρίσκονται σε δυσχερή χωρικά και πληθυσμιακά θέση (κατ' αναλογία της χρηματοδότησης δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας ή τηλεφωνικής σύνδεσης σε απομακρυσμένες περιοχές ή κρατικής επιδότησης γραμμών μεταφορών – αεροπορικών και ακτοπλοϊκών – σε απομακρυσμένες περιοχές, των καλούμενων «άγονων γραμμών», φαινόμενα αποδεκτά από την Ευρωπαϊκή Ένωση).
- Μικρό (κοντά στο όριο της φτώχειας όπως προσδιορίζεται από το Υπουργείο Οικονομικών της Κύπρου ή άλλο αρμόδιο για το θέμα φορέα) κατά κεφαλή εισόδημα των κοινοτήτων αυτών.
- Ανάγκη διατήρησης πληθυσμού στην ύπαιθρο και ιδιαίτερα σε μη προνομιούχες χωρικά και οικονομικά κοινότητες.

Σε κάθε περίπτωση όμως, το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου, καθώς και το χρηματοοικονομικό κόστος των Δήμων και Κοινοτήτων, θα πρέπει να ανακτώνται πλήρως.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

3. Όσον αφορά στο θέμα των ευνοϊκότερων ρυθμίσεων στην Υπηρεσία Ύδρευσης, εκτιμήθηκε, βάσει της ανάλυσης που έγινε και με βάση τα σταθερότυπα που χρησιμοποιούνται στις δυτικοευρωπαϊκές και σε άλλες αναπτυγμένες χώρες, ότι η πλήρης ανάκτηση κόστους (100%) δεν είναι επαχθής. Παρόλα αυτά, δεν αποκλείεται η ανάγκη για την εφαρμογή ευνοϊκότερων ρυθμίσεων σε ειδικές κοινωνικές ομάδες, όπως για παράδειγμα οι πολύτεκνοι, οι κάτοικοι ορεινών/ απομακρυσμένων περιοχών ή οι ομάδες χαμηλού εισοδήματος, όπως συνταξιούχοι.

Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να εξεταστούν από τους φορείς παροχής νερού ύδρευσης σε νοικοκυριά, μικρο-οικονομικοί δείκτες για τον σχεδιασμό στοχευμένων πολιτικών για εξαιρέσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα μπορούσαν να εφαρμοστούν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις τιμολόγησης νερού ύδρευσης είτε μέσω της διάθεσης μίας χαμηλότερης πρώτης κλίμακας τιμών στους αποδέκτες των εξαιρέσεων ή μέσω εφαρμογής ενός μεγαλύτερου εύρους κατανάλωσης για την πρώτη διατίμηση σε περιπτώσεις όπου χρειάζεται αυξημένη κατανάλωση (π.χ. πολύτεκνες οικογένειες). Η προσέγγιση αυτή (λύση 1) αφορά στην εφαρμογή ειδικών απευθείας ρυθμίσεων στην τιμολόγηση του νερού. Οι ρυθμίσεις αυτές θα πρέπει να διερευνώνται και να καθορίζονται κατά περίπτωση μετά από αιτιολόγηση από τους φορείς/ παροχείς νερού ύδρευσης στον τελικό καταναλωτή. Το ΤΑΥ θα εφαρμόζει ενιαία τιμή πώλησης νερού ύδρευσης προς τις τοπικές αρχές (ΣΥ, Δήμοι/ Κοινότητες), η οποία θα περιλαμβάνει το σύνολο του χρηματοοικονομικού κόστους του ΤΑΥ και το σύνολο του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονισθεί ότι η τιμολόγηση που θα ακολουθείται από τις τοπικές αρχές –σύμφωνα με το πλαίσιο της ΟΠΥ - θα πρέπει να καλύπτει πλήρως τις χρεώσεις του ΤΑΥ, όπως επίσης να καλύπτει πλήρως και το χρηματοοικονομικό κόστος της τοπικής αρχής. Οι ευνοϊκότερες ρυθμίσεις – εξαιρέσεις θα μπορούν να ορίζονται κατά την βούληση των τοπικών αρχών, αλλά αυτές δε θα επηρεάζουν την τιμή που πουλάει το ΤΑΥ και τα έσοδα του ΤΑΥ από τις τοπικές αρχές, ούτε την πλήρη ανάκτηση του χρηματοοικονομικού κόστους τοπικής αρχής. Οι τοπικές αρχές εντός ΚΥΕ δηλαδή θα ανακτούν το χρηματοοικονομικό τους κόστος (συμπεριλαμβανομένου και των εξόδων αγοράς νερού από ΤΑΥ το οποίο περιλαμβάνει πόρου και περιβαλλοντικό) μέσω του παγίου ποσού και του πρώτου κλιμακίου χρέωσης. Το ίδιο ισχύει και για τις τοπικές αρχές εκτός ΚΥΕ, οι οποίες μέσω του παγίου ποσού και του πρώτου κλιμακίου χρέωσης θα ανακτούν το χρηματοοικονομικό τους κόστος, καθώς και το περιβαλλοντικό και πόρου.

Οι ευνοϊκότερες αυτές ρυθμίσεις μπορούν να εφαρμοστούν βάσει και μίας δεύτερης προσέγγισης (λύση 2), η οποία βασίζεται στην αρχή ότι η κοινωνική

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

πολιτική για ειδικές ομάδες πληθυσμού εφαρμόζεται μέσω γενικών κεντρικών ρυθμίσεων (π.χ. επιδόματα, ενισχύσεις, φορολογικές ελαφρύνσεις), οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις υψηλές απαιτήσεις των ομάδων αυτών για την ικανοποίηση βασικών αναγκών, μέσα στις οποίες περιλαμβάνεται και η αγορά νερού ύδρευσης. Στην περίπτωση αυτή αποφεύγεται η εφαρμογή ειδικών «κάθετων» ρυθμίσεων στις πολιτικές τιμολόγησης (π.χ. νερού), οι οποίες στρεβλώνουν την πολιτική τιμολόγησης συγκεκριμένων βασικών αγαθών και επιδιώκεται η κάλυψη των αναγκών αυτών βάσει κεντρικών ρυθμίσεων της δημοσιονομικής πολιτικής.

Η οριστικοποίηση της προς εφαρμογής λύσης αποτελεί πολιτική απόφαση, η οποία σχετίζεται με κεντρικές επιλογές στην υλοποίηση της κοινωνικής και δημοσιονομικής πολιτικής.

4. Ένα ακόμα θέμα που κρίνεται σημαντικό από τον Σύμβουλο για την βέλτιστη εφαρμογή των πολιτικών τιμολόγησης και το οποίο επίσης αναδείχθηκε κατά τη διαδικασία διαβούλευσης αφορά στο διαχειριστικό χωρικό και διοικητικό πλαίσιο των παρόχων νερού για τις υπηρεσίες ύδρευσης και άρδευσης. Όπως είναι γνωστό, υπάρχει πλήθος παρόχων/φορέων που είναι αρμόδιοι για την παροχή των δύο αυτών υπηρεσιών ύδατος (ΤΑΥ, Συμβ. Υδατοπρομήθειας, Δήμοι/ Κοινότητες, Συμπλέγματα κλπ), με αποτέλεσμα τόσο τη διοικητική δυσκολία στην κοστολόγηση και τιμολόγηση των υπηρεσιών ύδατος (πολυδιάσπαση παρόχων με μικρή χωρική κλίμακα και έλλειψη προσωπικού), όσο και την έλλειψη δυνατότητας εφαρμογής μεγαλύτερων οικονομικών κλίμακας.

Προτείνεται η συνένωση φορέων σε ευρύτερους φορείς με μεγαλύτερη κάλυψη περιοχών παροχής υπηρεσιών ύδρευσης και άρδευσης. Στο πλαίσιο αυτό, η επέκταση των ορίων των Συμβουλιών Υδατοπρομήθειας, του Δήμου Πάφου και η συνένωση Τοπικών Αρχών Υδατοπρομήθειας (Δήμων και Κοινοτήτων) σε μεγαλύτερα συμπλέγματα κρίνεται ιδιαίτερα επιθυμητή.

5. Προτείνεται επίσης, η καταγραφή των διαφορετικών ποσοτήτων κατανάλωσης για κάθε χρήση νερού από τους παροχείς υπηρεσιών, με στόχο τη βελτίωση του επιπέδου ανάλυσης τόσο της κοστολόγησης όσο και της τιμολόγησης των υπηρεσιών ύδατος και την επίτευξη -σε μεγαλύτερο βαθμό ανάλυσης- της εφαρμογής της αρχής «ο ρυπαίνων και ο χρήστης πληρώνει».

6. Συνοψίζοντας, ως αποτέλεσμα της Σύμβασης ΤΑΥ86/2007 ορίζεται μία ενιαία μεθοδολογία για όλους τους παρόχους για τον καθορισμό των τελών νερού ύδρευσης. Για την εφαρμογή όμως αυτής της ενιαίας τιμολογιακής πολιτικής είναι απαραίτητη η υιοθέτηση ενός ρυθμιστικού νομικού πλαισίου, το οποίο να καθορίζει και να επιβάλλει θεσμικά την εφαρμογή της ενιαίας μεθοδολογίας τιμολογιακής πολιτικής. Η ανάγκη αυτή αναδείχθηκε και από τη διαβούλευση που έλαβε χώρα ως αίτημα των ίδιων των παρόχων νερού.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ -

7. Η αντιμετώπιση της αποχέτευσης των όμβριων υδάτων στο πλαίσιο της κοστολόγησης και τιμολόγησης υπηρεσιών ύδατος αποτέλεσε επίσης θέμα συζήτησης στις ημερίδες διαβούλευσης. Η διαχείριση των ομβρίων υδάτων δεν κρίθηκε σκόπιμο να περιληφθεί στις υπηρεσίες ύδατος ως μία ξεχωριστή υπηρεσία ύδατος. Στην παρούσα φάση το κόστος της συλλογής και επεξεργασίας ομβρίων περιλαμβάνεται στην Υπηρεσία Αποχέτευσης ή ακόμα και στην Υπηρεσία Ύδρευσης (σε περιπτώσεις Δήμων / Κοινοτήτων). Στο μέλλον, βάσει της Οδηγίας για τις Πλημμύρες 2007/60/ΕΚ, θα εκπονηθούν ειδικές μελέτες για τη διαχείριση των όμβριων. Αυτό αναμένεται να οδηγήσει σε νέες ρυθμίσεις αρμοδιοτήτων και διαχείρισης. Σε μελλοντική αναθεώρηση – επικαιροποίηση της τιμολογιακής πολιτικής μπορεί να εξετασθεί η ανάγκη συμπερίληψης της συλλογής και επεξεργασίας ομβρίων ως μία ξεχωριστή Υπηρεσία Ύδατος, αν αυτό κριθεί αναγκαίο.

8. Τέλος, όπως έχει αναφερθεί από το Σύμβουλο στο παρελθόν, οι μηχανισμοί ανάκτησης κόστους των υπηρεσιών ύδατος μέσω των τιμολογιακών πολιτικών του νερού, όπως απορρέουν από τις διατάξεις του Άρθρου 9 της ΟΠΥ, αποτελούν ένα από τα μέτρα του συνολικού Προγράμματος Μέτρων που στοχεύουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της ΟΠΥ. Η εφαρμογή των προτεινόμενων μηχανισμών ανάκτησης κόστους μπορεί να επιτευχθεί βέλτιστα μόνο με την παράλληλη διαμόρφωση κατάλληλων διαχειριστικών μέτρων, τα οποία να πλαισιώνουν και να υποστηρίζουν την εφαρμογή της τιμολογιακής πολιτικής σε κάθε επίπεδο. Ως ιδιαίτερης σημασίας θεωρούνται οι εξής:

- Καταγραφή των ποσοτήτων νερού που αντλούνται από τις υφιστάμενες γεωτρήσεις.
- Συστηματική παρακολούθηση και λήψη μέτρων για περαιτέρω έλεγχο των παράνομων γεωτρήσεων.
- Τοποθέτηση υδρομετρητών σε όλες τις νόμιμες γεωτρήσεις και πρόβλεψη συστήματος ελέγχου αυτών (ενιαία ή δειγματοληπτικά).
- Ίδρυση Ειδικού Ταμείου Νερού, όπου θα συγκεντρώνονται οι πόροι από το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου.
- Προσαρμογή των λογιστικών προτύπων των παρόχων νερού ώστε να καταγράφονται οι ποσότητες ανά είδος χρήσης.

Τέλος, σημειώνεται ότι τα παραπάνω διαχειριστικά μέτρα εντοπίστηκαν και ως ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα κατά τη διαδικασία της σχετικής διαβούλευσης που προηγήθηκε το 2008, ενώ σήμερα αποτελούν αντικείμενο της τελικής φάσης διαβούλευσης σχετικά με τα προτεινόμενα μέτρα που θα εφαρμοστούν με στόχο την βελτίωση της κατάστασης των υδάτων του τόπου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1:

Επιστολή Πρόσκλησης, Πρόγραμμα Ημερίδων, Έντυπο Παρεμβάσεων και Έντυπο Αξιολόγησης

(Περιλαμβάνονται μόνο για την Ημερίδα της Λευκωσίας – παρόμοια και για τις υπόλοιπες Ημερίδες)

ΔΕΥΤΕΡΑ, 22 ΜΑΡΤΙΟΥ 2010

ΗΜΕΡΙΔΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ – ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ και ΤΟΠΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Η Ευρωπαϊκή Οδηγία-Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ έχει στόχο την προστασία και διατήρηση των υδατικών πόρων και του υδάτινου περιβάλλοντος, ώστε να παραδοθούν σαν πολύτιμη κληρονομιά ζωής και στις επόμενες γενιές. Η επίτευξη του στόχου αυτού απαιτεί την εφαρμογή μέτρων που θα αυξήσουν την εξοικονόμηση νερού κάνοντας για όλους μας τη χρήση του, οικιακή και παραγωγική, πιο αποτελεσματική και βιώσιμη.

Μεταξύ άλλων, η Οδηγία απαιτεί όπως τα Κράτη Μέλη εφαρμόζουν πολιτικές τιμολόγησης οι οποίες θα παρακινούν τους πολίτες να χρησιμοποιούν το νερό αποτελεσματικά και με σύνεση. Οι τιμές που θα εφαρμόζονται πρέπει να αντικατοπτρίζουν το συνολικό κόστος του νερού και να λειτουργούν αποτρεπτικά στη ρύπανση και τη σπατάλη, ενώ παράλληλα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις συνθήκες του τόπου και της κοινωνίας.

Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, στα πλαίσια της εφαρμογής της Οδηγίας στην Κύπρο, έχει εκπονήσει μελέτη με αντικείμενο την κοστολόγηση των υπηρεσιών νερού και τις τιμές που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν μέχρι το τέλος του 2010, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές που ορίζονται στην Οδηγία. **Τα αποτελέσματα της μελέτης συνοψίζονται σε Ενημερωτική Έκθεση η οποία έχει δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.moa.gov.cy/wdd.** Η Ενημερωτική Έκθεση είναι στη διάθεση των ενδιαφερομένων, μαζί με ειδικό έντυπο παρεμβάσεων, με σκοπό την ενημέρωση αλλά και την ευκαιρία για να υποβάλει καθένας ερωτήσεις αλλά και τη γνώμη του για το θέμα.

Ο σκοπός της ημερίδας που διοργανώνεται είναι η καλύτερη ενημέρωση και η διαβούλευση επί των αποτελεσμάτων της μελέτης ώστε να υπάρχει εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων, σε πνεύμα διαφάνειας και συναίνεσης. Οι απόψεις και οι παρεμβάσεις που θα κατατεθούν θα καταγραφούν για να ληφθούν υπόψη κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και εφαρμογής. Η έγκαιρη δημοσίευση της πιο πάνω Ενημερωτικής Έκθεσης δίνει τον αναγκαίο χρόνο για μελέτη των σχετικών θεμάτων ώστε να είναι πιο παραγωγική η παρέμβαση των φορέων που θα λάβουν μέρος στην ημερίδα.

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ
ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ**

**ΛΕΥΚΩΣΙΑ – ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ και ΤΟΠΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
Λευκωσία, 22 Μαρτίου 2010**

08:30	Προσέλευση προσκεκλημένων - Καφές
09:00	Χαιρετισμός από το Διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων (κ. Σοφοκλής Αλετράρης, Διευθυντής Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων)
	ΜΕΡΟΣ Α' : Μελέτη για τις Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού στην Κύπρο σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων
09:10	Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού στην Κύπρο (κα Αγάθη Χατζηπαντελή, Συντονίστρια Έργου, Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων)
09:25	Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ – Σημασία και Ρόλος των Πολιτικών Τιμολόγησης (κ. Σπύρος Παπαγρηγορίου, Επικεφαλής Ομάδας Μελέτης Έργου)
09:45	Υπηρεσίες και Χρήσεις Νερού στην Κύπρο – Καταναλώσεις (κ. Ιάκωβος Ιακωβίδης, κ. Άγις Ιακωβίδης – Μελετητές Έργου)
10:15	Διάλειμμα – Καφές
10:35	Κοστολόγηση Υπηρεσιών Νερού – Αποτελέσματα (κ. Σπύρος Παπαγρηγορίου, κ. Αντώνης Τορτοπίδης, Δρ. Γιώργος Κοτσαγιώργης, Δρ Μιχάλης Σκούρτος - Μελετητές Έργου)
11:00	Τιμολόγηση Υπηρεσιών Νερού – Προτάσεις (κ. Σπύρος Παπαγρηγορίου, κ. Αντώνης Τορτοπίδης, Δρ.Γιώργος Κοτσαγιώργης, Δρ Μιχάλης Σκούρτος - Μελετητές Έργου)
11:35	Διευκρινιστικές Ερωτήσεις – Απαντήσεις επί των παρουσιάσεων
12:00	Διάλειμμα - Ελαφρύ Γεύμα
	ΜΕΡΟΣ Β' - ΣΥΖΗΤΗΣΗ
12:45	Παρεμβάσεις από Οργανωμένους Φορείς
14:00	Συζήτηση – Συμπεράσματα Προεδρείο: Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων και Μελετητές Έργου
15:00	Κλείσιμο Ημερίδας

**ΕΝΤΥΠΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ
ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ (ΜΑΡΤΙΟΣ 2010)**

ΠΕΣ ΜΑΣ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΣΟΥ!

Παρακαλούμε όπως συμπληρώσετε το έντυπο αυτό αφού αφιερώσετε λίγο χρόνο για να διαβάσετε την Ενημερωτική Έκθεση που το συνοδεύει

Χρησιμοποιήστε τον πιο κάτω χώρο για να μας πείτε τη γνώμη σας για την Τιμολογιακή Πολιτική που προτείνεται στην Ενημερωτική Έκθεση που συνοδεύει το έντυπο αυτό. Πώς αντιμετωπίζετε το θέμα της τιμολόγησης του νερού; Με ποια σημεία της Έκθεσης συμφωνείτε ή/και σε ποια διαφωνείτε;

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΟΠΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΤΕ ΚΑΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ

Για να μας βοηθήσετε να κατανοήσουμε καλύτερα τις απόψεις σας ώστε να μπορέσουμε να τις χρησιμοποιήσουμε σωστά, παρακαλούμε όπως δηλώσετε τα πιο κάτω στοιχεία:

Για Ιδιώτες	
Ηλικία	
Επάγγελμα/Τομέας Απασχόλησης	
Χρήση Νερού Σημειώστε τη χρήση του νερού: π.χ. οικιακή χρήση, γεωργία, κτηνοτροφία, βιομηχανία, τουρισμός, άλλη χρήση	

Για Φορείς/Οργανισμούς	
Όνομα Φορέα / Οργανισμού	
Τομέας δραστηριότητας	

Στοιχεία Επικοινωνίας (προαιρετικά)	
Διεύθυνση:	
Αρ. Τηλεφώνου:	
Αρ. Φαξ:	
Email:	

***Ευχαριστούμε για τον πολύτιμο σας χρόνο.
Οι απόψεις σας μας είναι πολύ χρήσιμες!***

***Παρακαλούμε όπως επιστρέψετε την απάντησή σας ηλεκτρονικά,
στο email: nchrysostomou@wdd.moa.gov.cy***

***Εναλλακτικά μπορείτε να το ταχυδρομήσετε στην ακόλουθη
διεύθυνση:***

**Τμήμα Ανάπτυξεως Υδάτων
Λεωφ. Κέννεντυ 100-110,
1047 Παλλουριώτισσα, Λευκωσία
Τηλ.: 22 609000, Φαξ: 22 609230**

***«Η ορθή τιμολόγηση του νερού είναι περισσότερο πράξη ευθύνης
δικιά μας απέναντι στην κοινωνία μας και στις επόμενες γενιές και
λιγότερο νομική υποχρέωση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση»***

ΔΕΥΤΕΡΑ, 22 ΜΑΡΤΙΟΥ 2010
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΛΗΛΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Λευκωσία

Ημερίδα 22/03/2010

ΦΟΡΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΟΝΟΜΑ:

ΕΠΙΘΕΤΟ:

ΥΠΗΡΕΣΙΑ/ΦΟΡΕΑΣ:

ΘΕΣΗ:

ΤΗΛΕΦΩΝΟ:

FAX:

E-mail:

	<u>ΠΟΛΥ</u>	<u>ΑΡΚΕΤΑ</u>	<u>ΚΑΘΟΛΟΥ</u>
Είστε ικανοποιημένος από την Ημερίδα:	☐	☐	☐
Ήταν ενημερωτικό για σας; (δηλ. μάθατε πράγματα που δεν γνωρίζατε ήδη;)	☐	☐	☐
Ήταν χρήσιμο για σας; (δηλ. αυτά που ακούσατε θα σας χρησιμεύσουν στην εργασία ή τις δραστηριότητές σας, άμεσα ή έμμεσα;)	☐	☐	☐

Άλλα ΣΧΟΛΙΑ & ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2:

1. Καταγραφή Διευκρινιστικών Ερωτημάτων και Απαντήσεων
2. Καταγραφή Γραπτών και Προφορικών Παρεμβάσεων/
Τοποθετήσεων που έγιναν κατά την διάρκεια των Ημερίδων
3. Απαντήσεις / Σχόλια επί των Παρεμβάσεων της ημερίδας στη
Λευκωσία, σε θεματικές ενότητες

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Δευτέρα 22/3/2010

ΗΜΕΡΙΔΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑ –ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ/ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- **Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών (Δρ. Πολύκαρπος Πολυκάρπου Α.Λ.Γ.Ε.)**
Τηλ.: 22316770 p.polycarpou@arinet.ari.gov.cy

Η τιμή του νερού πρέπει να περιλαμβάνει το γεγονός ότι το νερό στην Κύπρο είναι εξαντλούμενο. Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ένα «Availability Index» ανάλογα με τα εκάστοτε διαθέσιμα αποθέματα νερού, και την προβλεπόμενη κατανάλωση. Ο παράγοντας p2 στην πρότασή σας πρέπει να πολλαπλασιάζεται με το Index αυτό ούτως ώστε η τιμή να αυξάνεται όσο μειώνονται τα αποθέματα νερού (βλέπε επισυναπτόμενη δημοσίευση στο Ειδικό Παράρτημα της παρούσης έκθεσης).

Τα εθνικά αποθέματα νερού αποτελούνται κυρίως από:

- νερό φραγμάτων
- αφαλατώσεις
- ανακυκλωμένο

Στην πολιτική τιμολόγησης λαμβάνεται υπόψη μια προσπάθεια ελαχιστοποίησης του νερού αφαλάτωσης ανάλογα με την βροχόπτωση της χρονιάς, ούτως ώστε να μειώνεται η τιμή του νερού; Η διαδικασία αυτή πρέπει να είναι συνεχής άρα και η τιμή του νερού πρέπει να μεταβάλλεται μέσα στο έτος.

➤ ΑΠΑΝΤΗΣΗ/ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ:

Η κοστολόγηση και η τιμολόγηση βασίστηκε στο σημερινό σενάριο της Κυβέρνησης για τη δημιουργία των αφαλατώσεων και τη χρήση του αφαλατωμένου νερού στην ύδρευση. Σκοπός της μελέτης και της τιμολογιακής πολιτικής δεν είναι η ρύθμιση της παραγωγής του αφαλατωμένου νερού σε σχέση με τη ροή στα φράγματα. Όμως, σε περίπτωση αλλαγής αποφάσεων και μεταβολής ποσοτήτων στην παραγωγή αφαλατωμένου νερού, θα γίνει και ανάλογη τροποποίηση στη τιμή του νερού.

- **ΠΑΣΥΞΕ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ - Επαρχιακή Επιτροπή (Χριστιάνα Ιακωβίδου Κωνσταντινίδου – Πρόεδρος ΠΑΣΥΞΕ Λευκωσίας)**
Τηλ: 22 844000, Φαξ: 22 844222

Η υφιστάμενη τιμολογιακή πολιτική για τα Ξενοδοχεία της Λευκωσίας διαφέρει από την τιμολογιακή πολιτική των νοικοκυριών και της γεωργίας.

Οι χρεώσεις νερού χωρίζονται σε πάγιο και κατανάλωση. Η χρέωση κατανάλωσης είναι για τα πρώτα 200 κυβικά μέτρα €1,24 ανά κυβικό μέτρο, για τα δεύτερα 200 κυβικά μέτρα €1,82, δηλαδή μία αύξηση της τάξεως του 46% και για τα υπόλοιπα κυβικά μέτρα €2,16 ανά κυβικό μέτρο, δηλαδή επιπλέον αύξηση της τάξεως του 19%, δηλαδή σύνολο 65%. Δεδομένου ότι η κατανάλωση σε μία Ξενοδοχειακή μονάδα ανά μήνα είναι πάνω από 600 κυβικά μέτρα οι χρεώσεις αντιλαμβάνεστε ότι κυμαίνονται σε ένα μέσον όρο €1,74 ανά κυβικό μέτρο.

Βάση της έκθεσής σας η τουριστική βιομηχανία έχει κατανάλωση γύρω στο 5% της ολικής κατανάλωσης νερού το οποίο αποτελεί πολύ μικρό ποσοστό και όμως χρεωνόμαστε το ψηλότερο ποσό χρέωσης ανά κυβικό μέτρο. Δεδομένου και του γεγονότος ότι λόγω της φύσης της δουλειάς

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ - ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

μας δεν μπορούμε να ελέγξουμε την κατανάλωση νερού ανά δωμάτιο (εναπόκειται στον ίδιο τον τουρίστα!) πρέπει να υπάρξει μία πιο δίκαιη τιμολόγηση για τα Ξενοδοχεία και οποιαδήποτε αύξηση να έρθει από τους χρήστες και όχι την Ξενοδοχειακή Βιομηχανία, η οποία όπως γνωρίζετε τα τελευταία χρόνια και τα επόμενα υποφέρει από πληρότητες.

....

Ερώτηση: Διατίμηση Ξενοδοχείων;

➤ **ΑΠΑΝΤΗΣΗ/ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ:**

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων τιμών νερού ύδρευσης στον τουρισμό αναλύθηκαν μέσω μίας εκτίμησης της δυνατότητας πληρωμής. Η συνολική κατανάλωση νερού για τουριστική χρήση έχει υπολογιστεί σε 11.024.747μ³ κατά μέσο ετήσιο όρο στην περίοδο 2005-07. Στην ίδια περίοδο, ο μέσος ετήσιος όρος διανυκτερεύσεων σε τουριστικά καταλύματα υπολογίζεται από στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας σε 14.625.000. Αναλογεί κατανάλωση νερού 0,75μ³ ανά διανυκτέρευση.

Τα έσοδα τουρισμού αναγόμενα ανά διανυκτέρευση υπολογίζονται σε €125 το 2008. Αύξηση της τιμής του νερού κατά € 0,30/μ³ ή € 0,23 ανά διανυκτέρευση για 0,75 μ³, αντιπροσωπεύει 0,2% των εσόδων ανά διανυκτέρευση. Πρόκειται συνεπώς για περιορισμένη επιβάρυνση που εκτιμήθηκε ότι μπορεί να απορροφηθεί χωρίς αναστατώσεις.

Επίσης, οι ξενοδοχειακές μονάδες μπορούν να λάβουν μέτρα εξοικονόμησης νερού, όπως για παράδειγμα τοποθέτηση μετρητών κατανάλωσης νερού έτσι ώστε να εντοπίζονται και να επισκευάζονται οι διαρροές, συνεχής ενημέρωση και προτροπή του προσωπικού για εξοικονόμηση, τοποθέτηση αισθητήρων στις βρύσες για αυτόματο κλείσιμο, καζανάκια με μηχανισμό διπλής ροής νερού, πότισμα χώρων πρασίνου με ανακυκλωμένο νερό, ενημέρωση των επισκεπτών με τις μεθόδους εξοικονόμησης και δυνατότητα επιλογής των υπηρεσιών καθαρισμού να μην γίνονται κάθε μέρα, κλπ. Μέσω της κατάλληλης τιμολόγησης του νερού προωθείται η παροχή κινήτρων για την εφαρμογή των μέτρων εξοικονόμησης νερού.

• **Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ) (Γρηγορίου Μιχάλης - Λειτουργός)**
Τηλ:22665102 - Φαξ: 22669459

Αρκετές βιομηχανίες και Ξενοδοχεία χρησιμοποιούν το νερό ως βασική πρώτη ύλη ή ως σημαντικό μέρος της παραγωγικής διαδικασίας και δεν μπορούν να μειώσουν την κατανάλωση νερού. Για αυτές τις περιπτώσεις προτείνουμε να ετοιμαστεί ειδικής κατηγορίας διατίμηση για βιομηχανίες και Ξενοδοχεία που αποδεδειγμένα καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες νερού. Η τιμή χρέωσης να είναι σταθερή ανά m³ χωρίς αυξάνουσες κλίμακες και σίγουρα όχι μεγαλύτερη από τη σημερινή τιμή. Υπάρχει και σχετική πρόνοια στη μελέτη (σελ. 22).

➤ **ΑΠΑΝΤΗΣΗ/ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ:**

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων τιμών νερού ύδρευσης στη βιομηχανία/ μεταποίηση έχουν αναλυθεί μέσω εκτίμησης της δυνατότητας πληρωμής. Όσον αφορά στη βιομηχανία/ μεταποίηση, η παραγωγή κάθε κλάδου της μεταποίησης ασφαλώς απαιτεί σημαντικά διαφορετικές καταναλώσεις νερού. Για παράδειγμα, για κάθε μονάδα προστιθέμενης αξίας, εκτιμάται ότι η παραγωγή τροφίμων και ποτών απαιτεί σχεδόν τριπλάσια κατανάλωση νερού από ότι η παραγωγή μεταλλικών ή μη μεταλλικών προϊόντων. Η προσέγγιση που χρησιμοποιείται αναγνωρίζει αυτή τη διαφοροποίηση και στηρίζεται στην εκτίμηση κατανάλωσης νερού ανά μονάδα προστιθέμενης αξίας και ανά κλάδο μεταποίησης. Σύμφωνα με την μελέτη που εκπονήθηκε, αν οι καταναλώσεις νερού της βιομηχανίας επιβαρυνθούν με αύξηση 0,30 €/μ³ (ενδιάμεση επιβάρυνση μεταξύ των 0,10 - 0,60€/μ³, που προκύπτουν ως ελάχιστη και μέγιστη επιβάρυνση, προσαρμόζοντας την ισχύουσα στην προτεινόμενη τιμή για το 2010) θα προκύψει συνολική επιβάρυνση της μεταποίησης στην Κύπρο που θα κυμαίνεται από 0,1% έως 0,4% της προστιθέμενης αξίας κάθε κλάδου. Εκτιμάται ότι πρόκειται για περιορισμένη επιβάρυνση που μπορεί να απορροφηθεί χωρίς αναστατώσεις.

- **Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων (Αργύρης Χριστοδούλου – Α' Λειτουργός)**
Τηλ: 22758622 – 99527314 Φαξ: 22758903 polyteknon@cvtanet.com.cy

Με βάση την πολιτική «ο χρήστης να πληρώνει» συμπεραίνεται ότι αφού εκτιμηθεί το κόστος του νερού θα τιμολογείται ανά κυβικό μέτρο κατανάλωσης για ύδρευση/νοικοκυριά. Αυτό θα ήταν το ιδανικό για ισότιμη και δίκαιη τιμολόγηση. Δηλαδή μια τιμή ανά κυβικό μέτρο νερού κατανάλωσης. Όμως για αποφυγή «υπερκατανάλωσης - σπατάλης» και για κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες τίθενται διατιμήσεις ανάλογα με την κατανάλωση.

Με τον τρόπο που γίνονται οι διατιμήσεις δεν γίνεται ίση μεταχείριση και δίκαιη τιμολόγηση. (π.χ. πολύτεκνη οικογένεια με 7 – 8 άτομα στο σπίτι λόγω υψηλής κατανάλωσης τιμολογείται με τις τιμωρητικές ταρίφες). Πώς τιμάται η υπερκατανάλωση (κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη) ώστε να γίνεται ισότιμη και δίκαιη τιμολόγηση; Ποιες προτάσεις και μέτρα εισηγείστε για άρση της αδικίας αυτής των τιμωρητικών διατιμήσεων.

Σχόλια:

Έρευνα 100 λίτρα ανά άτομο ανά ημέρα - (παλαιότερες έρευνες ήταν για 130 λίτρα ανά άτομο ανά ημέρα)

- **Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων (Νίκος Γιατρού – Έφορος Εκδόσεων)**
Τηλ: 99791600 - Φαξ: 22466024

Εκ μέρους της Π.Ο.Π. (Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων) θα ήθελα να αναφερθώ στη μεγάλη κατανάλωση νερού που είναι υποχρεωμένες να κάνουν οι πολύτεκνες οικογένειες. Αν μια οικογένεια με ένα ή δύο παιδιά χρειάζεται μια «άλφα» κατανάλωση, σκεφτείτε πόσο μεγάλη πρέπει να είναι η κατανάλωση νερού σε μια οικογένεια με τέσσερα, πέντε, έξι ή περισσότερα παιδιά. Και σίγουρα αυτή η κατανάλωση θα φθάνει στο όριο και θα το ξεπερνά εμπιπτοντας έτσι στην κατηγορία των μεγάλων καταναλωτών με την ψηλότερη ταρίφα, πληρώνοντας δυσανάλογα ποσά αφού έχει λογικά μια υπερκατανάλωση που είναι για μας τιμωρητική αφού έχουμε την «ατυχία» να έχουμε μεγάλες οικογένειες. Εισηγούμαστε μια δίκαιη τιμολόγηση για τους πολύτεκνους έτσι που να μην αποβαίνει σε βάρος μας.

➤ **ΑΠΑΝΤΗΣΗ/ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ:**

Όσον αφορά στο θέμα των ευνοϊκότερων ρυθμίσεων στην Υπηρεσία Ύδρευσης, εκτιμήθηκε, βάσει της ανάλυσης που έγινε και με βάση τα σταθερότυπα που χρησιμοποιούνται στις δυτικοευρωπαϊκές και σε άλλες αναπτυγμένες χώρες, ότι η πλήρης ανάκτηση κόστους (100%) δεν είναι επαχθής. Παρόλα αυτά, δεν αποκλείεται η ανάγκη για την εφαρμογή ευνοϊκότερων ρυθμίσεων σε ειδικές κοινωνικές ομάδες, όπως για παράδειγμα οι πολύτεκνοι, οι κάτοικοι ορεινών/ απομακρυσμένων περιοχών ή οι ομάδες χαμηλού εισοδήματος, όπως συνταξιούχοι.

Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να εξεταστούν από τους φορείς παροχής νερού ύδρευσης σε νοικοκυριά, μικρο-οικονομικοί δείκτες για τον σχεδιασμό στοχευμένων πολιτικών για εξαιρέσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα μπορούσαν να εφαρμοστούν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις τιμολόγησης νερού ύδρευσης είτε μέσω της διάθεσης μίας χαμηλότερης πρώτης κλίμακας τιμών στους αποδέκτες των εξαιρέσεων ή μέσω εφαρμογής ενός μεγαλύτερου εύρους κατανάλωσης για την πρώτη διατίμηση σε περιπτώσεις όπου χρειάζεται αυξημένη κατανάλωση (π.χ. πολύτεκνες οικογένειες). Η προσέγγιση αυτή (λύση 1) αφορά στην εφαρμογή ειδικών απευθείας ρυθμίσεων στην τιμολόγηση του νερού. Οι ρυθμίσεις αυτές θα πρέπει να διερευνώνται και να καθορίζονται κατά περίπτωση μετά από αιτιολόγηση από τους φορείς/ παροχείς νερού ύδρευσης στον τελικό καταναλωτή. Το ΤΑΥ θα εφαρμόζει ενιαία τιμή πώλησης νερού ύδρευσης προς τις τοπικές αρχές (ΣΥ, Δήμοι/ Κοινότητες), η οποία θα περιλαμβάνει το σύνολο του χρηματοοικονομικού κόστους του ΤΑΥ και το σύνολο του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονισθεί ότι η τιμολόγηση που θα ακολουθείται από τις τοπικές αρχές – σύμφωνα με το πλαίσιο της ΟΠΥ - θα πρέπει να καλύπτει πλήρως τις χρεώσεις του ΤΑΥ, όπως επίσης να καλύπτει πλήρως και το χρηματοοικονομικό κόστος της τοπικής αρχής. Οι

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

ευνοϊκότερες ρυθμίσεις – εξαιρέσεις θα μπορούν να ορίζονται κατά την βούληση των τοπικών αρχών, αλλά αυτές δε θα επηρεάζουν την τιμή που πουλάει το ΤΑΥ και τα έσοδα του ΤΑΥ από τις τοπικές αρχές, ούτε την πλήρη ανάκτηση του χρηματοοικονομικού κόστους τοπικής αρχής. Οι τοπικές αρχές εντός ΚΥΕ δηλαδή θα ανακτούν το χρηματοοικονομικό τους κόστος (συμπεριλαμβανομένου και των εξόδων αγοράς νερού από ΤΑΥ το οποίο περιλαμβάνει πόρου και περιβαλλοντικό) μέσω του παγίου ποσού και του πρώτου κλιμακίου χρέωσης. Το ίδιο ισχύει και για τις τοπικές αρχές εκτός ΚΥΕ, οι οποίες μέσω του παγίου ποσού και του πρώτου κλιμακίου χρέωσης θα ανακτούν το χρηματοοικονομικό τους κόστος, καθώς και το περιβαλλοντικό και πόρου.

Οι ευνοϊκότερες αυτές ρυθμίσεις μπορούν να εφαρμοστούν βάσει και μίας δεύτερης προσέγγισης (λύση 2), η οποία βασίζεται στην αρχή ότι η κοινωνική πολιτική για ειδικές ομάδες πληθυσμού εφαρμόζεται μέσω γενικών κεντρικών ρυθμίσεων (π.χ. επιδόματα, ενισχύσεις, φορολογικές ελαφρύνσεις), οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις υψηλές απαιτήσεις των ομάδων αυτών για την ικανοποίηση βασικών αναγκών, μέσα στις οποίες περιλαμβάνεται και η αγορά νερού ύδρευσης. Στην περίπτωση αυτή αποφεύγεται η εφαρμογή ειδικών «κάθετων» ρυθμίσεων στις πολιτικές τιμολόγησης (π.χ. νερού), οι οποίες στρεβλώνουν την πολιτική τιμολόγησης συγκεκριμένων βασικών αγαθών και επιδιώκεται η κάλυψη των αναγκών αυτών βάσει κεντρικών ρυθμίσεων της δημοσιονομικής πολιτικής.

Η οριστικοποίηση της προς εφαρμογή λύσης αποτελεί πολιτική απόφαση, η οποία σχετίζεται με κεντρικές επιλογές στην υλοποίηση της κοινωνικής και δημοσιονομικής πολιτικής.

• **Ομοσπονδία Οικολογικών και Περιβαλλοντικών Οργανώσεων (Σπύρος Στεφάνου – αντιπρόσωπος) 99914904 – stephans@spidernet.com.cy**

- 1) *Γιατί δεν λήφθηκε υπόψη το δικαίωμα αγοράς ρύπων από την Αρχή Ηλεκτρισμού για τις αφαλατώσεις;*
- 2) *Παρακαλώ να εξηγηθεί ο τρόπος υπολογισμού του κεφαλαιουχικού κόστους παλαιών έργων όπως φραγμάτων.*

➤ **ΑΠΑΝΤΗΣΗ/ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ:**

Όσον αφορά στο θέμα αγοράς ρύπων από την Αρχή Ηλεκτρισμού λόγω της αυξημένης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας εξαιτίας των μονάδων αφαλατώσεων, αναφέρεται λήφθηκε υπόψη μιας και το κόστος από τις εκπομπές εκφράζεται μέσω του αυξημένου ηλεκτρικού ρεύματος και συνεπώς περνά στο χρηματοοικονομικό κόστος του νερού. Οι αυξημένες εκπομπές των μονάδων αφαλατώσεων οδηγούν σε ανάγκη παραπάνω αδειών εκπομπής αερίων θερμοκηπίου. Αυτό με τη σειρά του αυξάνει το κόστος του ηλεκτρικού ρεύματος και συνεπώς το κόστος παραγωγής αφαλατωμένου νερού οδηγώντας σε αυξημένο χρηματοοικονομικό κόστος νερού αφαλάτωσης. Το κόστος αυτό δεν περιλαμβάνεται στο περιβαλλοντικό κόστος για την αποφυγή διπλομέτρησης.

Όσον αφορά στον τρόπο υπολογισμού του κεφαλαιουχικού κόστους παλαιών έργων όπως φραγμάτων, αναφέρονται τα εξής:

Οι αποσβέσεις αποσκοπούν στο να δημιουργήσουν ένα αποθεματικό ανάκτησης του δαπανηθέντος κεφαλαίου για την απόκτηση πάγιων στοιχείων της διαδικασίας παραγωγής και διάθεσης νερού, ώστε αυτό να χρησιμοποιηθεί για αντικατάσταση των παγίων όταν περατωθεί η οικονομική ζωή τους.

Παλαιότερα, οι αποσβέσεις υπολογίζονταν λογιστικά εφαρμόζοντας ένα σταθερό ετήσιο ποσοστό επί του ιστορικού κόστους απόκτησης των παγίων, το οποίο μηδενιζόταν μετά από χρόνια, όταν οι σωρευτικές αποσβέσεις είχαν καλύψει το 100% του ιστορικού κόστους. Με αυτό τον τρόπο όμως αγνοούντο δύο στοιχεία: Πρώτον, συχνά δεν διασφαλιζόταν το κόστος αντικατάστασης των παγίων ακόμη και όταν αυτά παρέμεναν ποιοτικά τα ίδια, καθώς οι τιμές τους άλλαζαν στη μακρά περίοδο κατά την οποία πραγματοποιούνταν οι αποσβέσεις. Δεύτερον, αγνοείτο το γεγονός ότι πολλές φορές τα πάγια στοιχεία έμεναν σε χρήση είτε περισσότερο είτε και λιγότερο χρόνο σε σχέση με τον αρχικά υπολογιζόμενο, βάσει του οποίου πραγματοποιούντο οι αποσβέσεις.

Η λογική και πρακτική που τείνει να υιοθετείται ολοένα ευρύτερα σήμερα, που αντιστοιχεί και στην πραγματική οικονομική σημασία των παγίων, είναι να γίνονται περιοδικές

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

επανεκτιμήσεις της αξίας, αλλά και της απομένουσας οικονομικής ζωής των παγίων, ώστε να αντιμετωπίζονται τα παραπάνω ελαττώματα και να υπηρετείται αποτελεσματικά η οικονομική λογική των αποσβέσεων που αναφέρεται παραπάνω, δηλαδή να διασφαλίζουν ένα αποθεματικό ανάκτησης του δαπανηθέντος κεφαλαίου, ώστε αυτό να χρησιμοποιηθεί για αντικατάσταση των παγίων όταν περατωθεί η οικονομική ζωή τους.

Η λογική αυτή έχει δύο αντίρροπες συνέπειες στην εφαρμογή που υλοποιήθηκε στην Κύπρο:

- Κατά πρώτο λόγο, δεν έχει σημασία εάν κάποιο έργο-πάγιο στοιχείο του συστήματος νερών της Κύπρου έγινε πριν πολλά χρόνια. Από τη στιγμή που αυτό είναι σε λειτουργία, πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ενεργό πάγιο στοιχείο, για το οποίο υπάρχει και κόστος αντικατάστασης και ετήσια απόσβεση για την κάλυψή του.
- Αντίθετα, εάν ένα έργο ή άλλο πάγιο στοιχείο έχει εγκαταλειφθεί, θεωρείται ότι η απόσβεση για αυτό θα έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί μέσα στην περίοδο κατά την οποία ήταν ενεργό, δηλαδή βρισκόταν σε χρήση. Έστω λοιπόν και εάν ένα τέτοιο πάγιο στοιχείο δεν πρόλαβε να αποσβεστεί με τον παραδοσιακό τρόπο, δεν υπολογίζονται αποσβέσεις για αυτό.

- **Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (Χαράλαμπος Δημητρίου – Υδρολόγος)**

Διπλός υπολογισμός περιβαλλοντικού κόστους υπεράντληση/υφαλμύριση.

Ο όγκος νερού που απαιτείται για αποκατάσταση υφαλμύρισης είναι 10 φορές του αλμυρού νερού.

➤ **ΑΠΑΝΤΗΣΗ/ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ:**

Όσον αφορά στην υφαλμύριση, εκτιμάται μόνο κόστος πόρου εκεί που υπάρχει υπέρβαση άντλησης από εμπλουτισμό και όχι περιβαλλοντικό κόστος εκεί που υπάρχει πρόβλημα υφαλμύρισης, θεωρώντας ότι αν αποκατασταθεί η καλή ποσοτική κατάσταση θα εκλείψει και το πρόβλημα υφαλμύρισης. Αποφεύγεται δηλαδή η διπλή κοστολόγηση (με κόστος πόρου και περιβαλλοντικό κόστος) για το ίδιο αίτιο (υπερβολικές αντλήσεις).

Όπως έχει διαπιστωθεί από ειδικούς του ΤΑΥ σε πολλές περιπτώσεις η αποκατάσταση της υφιστάμενης υφαλμύρισης απαιτεί τον εμπλουτισμό του υπόγειου υδροφορέα με πολλαπλάσιες ποσότητες γλυκού νερού σε σχέση με το αλμυρό νερό. Στην περίπτωση αυτή η εκτιμώμενη υπερβάλλουσα του φυσικού εμπλουτισμού ποσότητα δεν ελήφθη υπόψη στην εκτίμηση του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου για τους εξής λόγους:

- Αφορά σε δράση επανόρθωσης της κακής ποσοτικής και ποιοτικής κατάστασης του υπόγειου υδατικού σώματος, η οποία με τη σειρά της οφείλεται σε παγιωμένες κακές πρακτικές πολλών δεκαετιών. Εάν προσμετρήταν στο κόστος, άρα και στην τιμή του νερού, το πλεονάζον του φυσικού εμπλουτισμού κόστος γλυκού νερού, θα απαιτείτο η υπέρογκη χρέωση των σημερινών χρηστών νερού με κόστος παρελθουσών κακών πρακτικών, γεγονός που αντιβαίνει στη λογική που διέπει την εφαρμογή του άρθρου 9 της ΟΠΥ, όπως αυτή εκπορεύεται από τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες.
- Ο στόχος του υπολογισμού του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου και της ενσωμάτωσής τους στο κόστος, άρα και στην τιμή του νερού, δεν αφορά στην εκτίμηση του κόστους των επανορθωτικών δράσεων που σχετίζονται για την αποκατάσταση περιβαλλοντικού προβλήματος με μεγάλο βάθος χρόνου, αλλά στην εκτίμηση του σημερινού κόστους διακοπής των εσφαλμένων πρακτικών του παρελθόντος. Κατ' αναλογία το περιβαλλοντικό κόστος λόγω μη ύπαρξης οικολογικής παροχής από τα φράγματα εκτιμήθηκε στη βάση του υφισταμένου ελλείμματος στην ετήσια τροφοδοσία των κατόντη του φράγματος περιοχών (με χρονική αναφορά το σήμερα) και όχι στη βάση του ελλείμματος στην οικολογική παροχή παρελθόντων ετών. Αν εφαρμοζόταν με τη λογική της «ιστορικής» περιβαλλοντικής ζημιάς τότε θα έπρεπε να ενσωματωθεί στο περιβαλλοντικό κόστος σήμερα το κόστος μη τήρησης οικολογικής παροχής από την εποχή που κατασκευάστηκε και άρχισε να λειτουργεί κάθε φράγμα. Είναι σαφές, όμως, από την Οδηγία και τα κατευθυντήρια έγγραφα ότι η κοστολόγηση και τιμολόγηση του νερού δεν έχει ως στόχο να τιμωρήσει σημερινούς χρήστες χρεώνοντάς τους κακές πρακτικές παλαιών χρηστών, αλλά τη διαμόρφωση μιας τιμολογιακής πολιτικής που

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

ακολουθεί την αρχή «ο ρυπαίνων ή ο χρήστης πληρώνει», με αναφορά σε πρακτικές του σημερινού χρήστη.

- Οι επανορθωτικές δράσεις που σχετίζονται με την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας σχετίζονται κατά κύριο λόγο με το πρόγραμμα μέτρων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι εύλογη η πρόβλεψη ένταξης στο πρόγραμμα των συμπληρωματικών μέτρων συγκεκριμένου μέτρου ή μέτρων που να αφορά στην αποκατάσταση του συγκεκριμένου υπόγειου υδατικού σώματος. Η εξειδίκευση του ή των μέτρων που στοχεύουν στην αποκατάσταση του ΥΥΣ είναι αντικείμενο του προγράμματος μέτρων και του σχεδίου διαχείρισης και όχι της εφαρμογής του άρθρου 9 της Οδηγίας. Η χρηματοδότηση του μέτρου ή των μέτρων θα μπορούσε να προέλθει από πόρους περιβαλλοντικού κόστους ή κόστους πόρου, όπως επίσης και από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού. Αυτό, όμως είναι άσχετο με την ενσωμάτωση επιπλέον κόστους στην τιμή του νερού.
- **Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου – Birdlife Cyprus MKO (Κλαίρη Παπάζογλου – Διευθύντρια) Τηλ: 22 455072 – clairie.papazoglou@birdlifecyprus.org.cy**

Το κύριο σχόλιο αφορά το τι περιλάμβανε η κοστολόγηση του περιβαλλοντικού κόστους. Θα έπρεπε να περιλάμβανε:

- Καλή κατάσταση σωμάτων
- Οδηγίες Φύση 79/409/ΕΟΚ + 92/43/ΕΟΚ
- Υπηρεσίες οικοσυστημάτων + βιοποικιλότητα
- Αποκατάσταση υγροτόπων (όχι μόνο ρύπανση)

Καθώς επίσης:

- Σταδιακό έλεγχο γεωτρήσεων
- Αλλαγή στη γεωργία + μεθόδους οικονομίας νερού
- Τέλος, αλλαγή κλίματος και κινδύνους που προκύπτουν

➤ **ΑΠΑΝΤΗΣΗ/ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ:**

«Βλέπε Απάντηση με Επιστολή Αναθέτουσας Αρχής, στο Παράρτημα 3»

- **Κοινοτικό Συμβούλιο Αγίας Μαρίνας Ξυλιάτου (Μαρίνος Χρυσοστόμου – Πρόεδρος) 99686135 Φαξ: 22852847**

Έχω να παρατηρήσω ότι η ποσότητα των 100 λίτρων πόσιμου νερού ημερησίως κατά άτομο είναι ικανοποιητική διότι το εφαρμόζω τα τελευταία 2 χρόνια στην κοινότητα μου. Το κόστος που κατά μέση οικογένεια 4 ατόμων δεν υπερβαίνει τα €60/χρόνο. Η πρόταση λέει στο πρώτο στάδιο €207/χρόνο και στο τελευταίο €270/χρόνο. Διερωτώμαι με τόση αύξηση ποιος θα παραμείνει στην ύπαιθρο.

- **Π.Ο.Α. «ΑΓΡΟΤΙΚΗ», Τηλ: 22676474, Φαξ: 22670539, agrotiki@cytanet.com.cy**

Το ξηροθερμικό κλίμα της Κύπρου με τις συχνές ολιγομβρίες, και ανομβρίες αποτελεί το κύριο αίτιο του υδατικού μας προβλήματος. Μαζί με τη Μάλτα είμαστε οι φτωχότερες χώρες σε υδάτινο δυναμικό από τα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε. Η πραγματικότητα αυτή φανερώνει ότι ο Κύπριος αγρότης δεν έχει την επάρκεια νερού που χρειάζεται, το δε κόστος απόκτησης του είναι πολύ ψηλό. Το γεγονός αυτό δημιουργεί αμέσως αρνητική ανταγωνιστική βάση σε σχέση με τους συναδέλφους του της Ε.Ε Η γεωργία, ως γνωστό, είναι ένας τομέας που είναι άμεσα συνδεδεμένος τόσο με την οικονομία του τόπου όσο και με τη κοινωνικοοικονομική επιφάνεια του αγρότη και σίγουρα, γι αυτό και η όποια τιμολογιακή πολιτική θα πρέπει να έχει ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ πιστεύει ότι η οδηγία- πλαίσιο περί υδάτων (2000/60/ΕΚ) σε σχέση με την εφαρμογή πολιτικής τιμολόγησης του νερού έχει σαν κατευθυντήριο άξονα την αποτροπή της ρύπανσης και τον έλεγχο της ποιότητας του νερού.

Η οδηγία όμως αυτή δεν επιβάλλει την πλήρη ανάκτηση του κόστους, αλλά επιτρέπει στο κράτος - μέλος να λαμβάνει υπόψη τις κλιματολογικές γεωγραφικές συνθήκες κάθε περιοχής καθώς και τις οικονομικές και κοινωνικές παρενέργειες μιας πολιτικής πλήρους ανάκτησης.

Άλλωστε σ' αυτά τα πλαίσια κυμαίνεται και η πολιτική του κυβερνητικού προγράμματος, μέσα από το οποίο επισημαίνεται η ανάγκη αντιπροσωπευτικής κοστολόγησης της χρήσης των υδάτινων πόρων, και ειδικότερα της γεωργικής χρήσης η οποία πρέπει να βρίσκεται σε πρώτη προτεραιότητα.

Στον καθορισμό τιμολογιακής πολιτικής, μέσα από τις δοσμένες καιρικές, συνθήκες, σίγουρο είναι ότι εκείνο που δεν πρέπει να προέχει είναι το ύψος του τέλους. Τουναντίον πρέπει να προέχει στην όποια τιμολόγηση του νερού η επιβίωση του αγρότη, η παραμονή στις ρίζες του και η συντήρηση της υπαίθρου. Γι' αυτό έχουμε την άποψη ότι για την τελική διαμόρφωση της σχετικής πολιτικής επιβάλλεται να ληφθούν υπόψη:

1. Η σημασία του νερού στον επηρεασμό και τη τελική διαμόρφωση του κόστους παραγωγής των γεωργικών προϊόντων.
2. Η οικονομική αντοχή της μεγάλης πλειοψηφίας των γεωργών.
3. Η ανάγκη μιας δυναμικής ανταγωνιστικής γεωργίας,
4. Η δραματική πτώση της συμβολής της γεωργίας στο Α.Ε.Π, (από σχεδόν 30% το 1975 στο 3-4% κατά τα τελευταία χρόνια).
5. Ο βαθμός εγκατάλειψης του αγροτικού τομέα και «ερήμωσης» της υπαίθρου.

Η αυστηρά τεχνοκρατική (οικονομική) προσέγγιση του θέματος συσσωρεύει κοινωνικά αδιέξοδα με εθνικές συνέπειες και υποβαθμίζει τη σημασία του αγροτικού τομέα και ειδικότερα τον πολυλειτουργικό ρόλο του αγρότη που εκφράζεται μέσα από τη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, τη διατήρηση της λαϊκής κληρονομιάς αλλά και την ουσιαστική συμβολή του στην επισιτιστική μας επάρκεια.

Γι αυτό η προσήλωση (μεταξύ άλλων) σε πολιτικές στυγνής ανάκτησης του κόστους παραγωγής του νερού θα αποτελεί καταστροφική επιλογή και κατά συνέπεια, χάραξη μιας τιμολογιακής πολιτικής, που θα έχει πολυδιάστατες και σοβαρές κοινωνικές παρενέργειες.

Σε σχέση με τις προτεινόμενες τιμές του νερού άρδευσης υπάρχουν κάποιοι παράμετροι οι οποίοι όχι μόνο αξίζει να ληφθούν υπόψη αλλά και να επιλυθούν όπως:

- Απορρίπτουμε τον όρο υπερκατανάλωση, ο οποίος και αδόκιμος είναι και εξωπραγματικός, διότι δεν στηρίζεται στις σπατάλες πέραν των ανά δεκάρια αναγκών εκάστης καλλιέργειας, αλλά στην παρεχόμενη ποσότητα λόγω υποχρεωτικών αρδευτικών περιορισμών. Γι αυτό ζητάμε εκεί και όπου εφαρμόστηκε αυτός ο αδικαιολόγητος αλλά προπάντων οικονομικά ζημιόγonos όρος να αποσυρθεί και να γίνει νέα τιμολόγηση χωρίς την «ποινή» της υπερκατανάλωσης, και όσοι πλήρωσαν με το καθεστώς της υπερκατανάλωσης να τους επιστραφεί η επιπρόσθετη επιβάρυνση σε ποσότητες νερού, ή όσοι καταναλίσκουν εξ'ανάγκης επιπρόσθετες ποσότητες να τιμωρούνται με περιορισμό νερού την επόμενη χρονιά.
- Δεν δεχόμαστε το 2015 να μετακυλύεται κόστος κατασκευής και λειτουργίας των αφαλατώσεων στο τέλος νερού της άρδευσης και αυτό διότι θα υφίσταται διπλή «φορολόγηση» το ίδιο άτομο σαν οικογενειάρχη και σαν αγρότη,
- Η επιμονή αύξησης της τιμής του νερού άρδευσης να συνδυασθεί με τη δέσμευση ότι σε περίπτωση ανάγκης λήψης περιοριστικών αρδευτικών μέτρων, θα λαμβάνεται αντισταθμιστικά μέτρα τα οποία θα ανταποκρίνονται στην απώλεια εισοδήματος.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

- *Η προτεινόμενη περίοδος για αναθεώρηση των τιμών δεν προσφέρεται γιατί οι βασικές αρδευόμενες καλλιέργειες φέτος έχουν αυξημένα προβλήματα (πατάτες, εσπεριδοειδή).*
- *Ενώ αναμένεται κάποια αρδευτικά έργα να «κηρυχθούν» ως κυβερνητικά λόγω των ανυπέρβλητων οικονομικών τους δυσκολιών, είναι απαράδεκτο να προτείνεται αύξηση της τιμής του νερού, διότι κατά αυτό τον τρόπο θα διογκωθούν έτσι περαιτέρω τα οικονομικά αδιέξοδα τους.*
- *Τέλος να τονίσουμε πως μένουμε προσκολλημένοι στην σαφή θέση της κυβέρνησης σε σχέση με τη συγκεκριμένη οδηγία που επισημαίνει ότι η γεωργία αποτελεί βασικό συντελεστή αναβάθμισης και προστασίας του περιβάλλοντος, γι' αυτό και θα πρέπει να επωφελείται από την χρήση του νερού πράγμα σημαίνει την μείωση του κόστους νερού για άρδευση.*

ΔΕΥΚΩΣΙΑ - ΜΕΡΟΣ Β: ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΕΙΣ / ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- **Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (κος Σοφοκλής Αλετράρης - Διευθυντής):**

Ξεκινούμε το δεύτερο μέρος της Ημερίδας που είναι οι παρεμβάσεις από οργανωμένους φορείς. Υπάρχει ένας κατάλογος από παρεμβάσεις που έχουν δηλωθεί να γίνουν. Πρώτον έχουμε τον επίτροπο Περιβάλλοντος που δεν έχει έλθει ακόμη, Προχωρούμε στον δεύτερο.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 1:

- **Τμήμα Γεωργίας (κος Χρήστος Χατζηαντώνης):**

Να ευχαριστήσω την Ομάδα των Μελετητών για την πολύ ωραία δουλειά που έγινε για την τιμολόγηση του νερού. Βασικά εκείνο που θέλω να τονίσω είναι τις ανησυχίες των γεωργών γιατί από την μια θέλουν να έχουν μια ενιαία πολιτική για το νερό, τιμολόγηση κλπ αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να γίνει και κάποιος έλεγχος με τις γεωτρήσεις. Πολύ σημαντικό. Αυτή τη στιγμή έχουμε τον καθένα να παίρνει όσο νερό θέλει, ιδιαίτερα από τις παράνομες με αποτέλεσμα να έχουμε δυο ταχυτήτων γεωργούς. Γεωργοί που εξαρτώνται από τα αποθέματα μας στα φράγματα και πόσο νερό θα τους δώσουμε και οι άλλοι γεωργοί που αντλούν από μόνοι τους νερό από τις γεωτρήσεις. Ως εκ τούτου θα πρέπει να δούμε μέσα στα πλαίσια της τιμολόγησης πώς μπορούμε το κεφάλαιο του νερού να εφαρμοστεί ομοιόμορφα σε όλον τον γεωργικό κόσμο.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 2:

- **Τμήμα Περιβάλλοντος (Δρ. Χρυστάλλα Στυλιανού):**

Και εγώ να ευχαριστήσω με τη σειρά μου του διοργανωτές και τους μελετητές για την ευκαιρία να ακουστούν ορισμένες απόψεις από το κοινό το οποίο εμπίπτει και στην Αρχή του Aarhus. Η διαβούλευση είναι το κοινό για τι διάφορες πολιτικές και αποφάσεις που πρέπει να παρθούν για θέματα περιβάλλοντος.

Να αναφέρω ότι το θέμα ενσωμάτωσης του περιβαλλοντικού κόστους έχει περιληφθεί σε πολλές οριζόντιες στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπως η Διαδικασία του Κάρντιφ σύμφωνα με την οποία οι αλλαγές που απαιτούνται για να μειώσουν τις περιβαλλοντικές πιέσεις στους ευαίσθητους τομείς της αλιείας, γεωργίας, μεταφορών, ενέργειας και τα λοιπά ώστε να επιτευχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη μπορούν να επιτευχθούν μόνο μέσα από την διαδικασία της περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης στους τομείς αυτούς. Η σημασία της περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης αναγνωρίζεται στο άρθρο 6 της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η οποία αναφέρει ότι το ψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και βελτίωση της ποιότητας του πρέπει να ενσωματώνονται στις πολιτικές της Ένωσης και να διασφαλίζουν σύμφωνα με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης. Στη

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

συνέχεια η στρατηγική της αειφόρου ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και οι διάφορες αναθεωρήσεις της έχουν προχωρήσει ένα βήμα πιο πέρα ζητώντας την προώθηση των περιβαλλοντικών στόχων προτεραιότητας και της περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης παράλληλα με τους πολιτικούς και οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους. Η στρατηγική παρέχει ένα μακροπρόθεσμο όραμα που περιλαμβάνει τον συνδυασμό μιας δυναμικής οικονομίας με την κοινωνική συνοχή και ψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα. Ως μέρος της εφαρμογής της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ενσωμάτωσης του περιβαλλοντικού κόστους είναι και το ενοποιημένο σύστημα για την εκ των προτέρων αξιολόγηση των επιπτώσεων όλων των σημαντικών πολιτικών προτάσεων που γίνονται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Να θυμίσω επίσης ότι στο 6^ο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον τονίζεται ξανά η σημασία της περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης και αυτή φαίνεται να ενθαρρύνει την ενσωμάτωση στις στρατηγικές που προωθούνται και απαιτούν κοινή δράση από διάφορους τομείς πολιτικής.

Όσον αφορά την τιμολόγηση του νερού αρχίζουμε με μια θέση που πιστεύω ότι είναι αποδεκτή σε όλους. Το κόστος μη ύπαρξης νερού είναι πολύ περισσότερο από την οποιαδήποτε τιμή νερού αποφασίσουμε στο τέλος ότι θα δώσουμε. Για να μπορέσουμε λοιπόν να είμαστε σε θέση να δώσουμε νερό και να μη βρεθούμε στη δυσάρεστη θέση της μη ύπαρξης νερού θα πρέπει να ληφθούν άμεσα συγκεκριμένα μέτρα ώστε να ανακτάται το κόστος ύπαρξης και διαχείρισης του νερού περιλαμβανομένου και του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους από την κατανάλωση του φυσικού πόρου. Τέτοια μέτρα έρχεται να επιβάλει η Ευρωπαϊκή Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά ένα από τα οποία είναι η κοστολόγηση και τιμολόγηση υπηρεσιών ύδατος στην Κύπρο και τις άλλες χώρες μέλη τα οποία παρουσιάζονται σήμερα εδώ.

Οι πολιτικές τιμολόγησης παρέχουν κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες ώστε να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους υδάτινους πόρους, για να επιτευχθούν οι στόχοι της παρούσας Οδηγίας οι οποίοι είναι η καλή ποιοτική και χημική / οικολογική κατάσταση των νερών μέχρι το 2015. Δεν φτάνει να υπάρχει νερό αλλά θα πρέπει να είναι και κατάλληλης ποιότητας ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τις χρήσεις τις οποίες προορίζεται. Το κόστος για τη παροχή νερού, πόσιμο, άρδευση κλπ, θα πρέπει να καλύπτεται από τα έσοδα σε σημαντικό βαθμό μέσω της συμβολής των διαφόρων χρηστών που είναι τα νοικοκυριά, η γεωργία, η βιομηχανία, ο τουρισμός λαμβάνοντας πάντα υπόψη την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθεί το κόστος για το περιβάλλον και το κόστος φυσικών πόρων στο συνολικό κόστος υπηρεσιών ύδατος. Το περιβαλλοντικό κόστος θα πρέπει να συνυπολογίζεται με το κόστος που απαιτείται για τη λήψη των κατάλληλων διαχειριστικών μέτρων για επίτευξη των στόχων για καλή κατάσταση των νερών. Στην παρούσα Σύμβαση παρατηρούμε ότι ο τρόπος υπολογισμού του περιβαλλοντικού κόστους έγινε με προσέγγιση και αυτό γιατί υπάρχει έλλειψη στοιχείων, π.χ. για την αντιρυπαντική τεχνολογία που θα χρειαστεί σε περίπτωση ανάγκης επαναφοράς του νερού σε καλή χημική και οικολογική κατάσταση. Επομένως ο τρόπος υπολογισμού χρήζει βελτίωσης. Ως εκ τούτου η τιμολόγηση θα πρέπει να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα όπως αυτά θα προκύπτουν στα πλαίσια υλοποίησης των διαφόρων διαχειριστικών μέτρων και να αναθεωρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα ώστε να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Χαιρετίζουμε επίσης την ίδρυση και λειτουργία Ταμείου Νερού για την είσπραξη και διαχείριση των τελών φυσικού πόρου και περιβάλλοντος. Τα έσοδα από το Ταμείο θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για υλοποίηση του Προγράμματος Μέτρων όπως προβλέπεται στο Άρθρο 11 της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά μετά από τεκμηριωμένη ανάλυση και με βάση καθορισμένες προτεραιότητες για επίτευξη καλής χημική και οικολογική κατάσταση των νερών. Άποψη μας είναι ότι η διαχείριση του Ταμείου θα πρέπει να γίνεται από Διαχειριστική Επιτροπή όπως γίνεται π.χ. και για τις Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και σε αυτή να συμμετέχει και το Τμήμα Περιβάλλοντος καθώς και οποιοδήποτε άλλο Τμήμα έχει νομική ευθύνη για την υλοποίηση των Μέτρων.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Με άλλα λόγια οι τιμές που θα εφαρμόζονται θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν το συνολικό κόστος του νερού και να λειτουργούν αποτρεπτικά στη ρύπανση και στη σπατάλη. Ας μη ξεχνάμε ότι το νερό είναι δημόσιος φυσικός πλούτος και πρέπει να το προσέχουμε ως κόρη οφθαλμού.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 3:

• **Εκπρόσωπος ΕΤΕΚ (κος Κωστάκης Ανδρέου):**

Το ΕΤΕΚ θα ήθελε να παρουσιάσει τις πιο κάτω παρατηρήσεις και εισηγήσεις όσον αφορά τις πολιτικές τιμολόγησης του νερού στην Κύπρο.

Σαν θέμα αρχής συμφωνεί με αυτή την πολιτική και το θέμα καλύπτεται. Συμφωνούμε όπως επιτευχθεί ο στόχος για κάλυψη των αναγκών του κόστους του νερού από τους χρήστες. Θεωρούμε όμως ότι η κατασκευή συστημάτων αφαλάτωσης χωρίς τεκμηριωμένη μελέτη θα οδηγήσει σε πλεονάσματα νερού υψηλού κόστους κυρίως στην περιοχή της Πάφου το οποίο θα κληθούν να καταβάλουν οι καταναλωτές πόσιμο νερό.

Δεν καθορίζεται επακριβώς πώς θα καλυφθεί το περιβαλλοντικό κόστος ή το κόστος πόρου των υπόγειων νερών ιδίως λόγω της υφαλμύρινσης των υπόγειων νερών.

Θα πρέπει να επανεξεταστεί το θέμα της χρήσης του νερού των φραγμάτων μόνο για σκοπούς άρδευσης όπως έχει δηλωθεί και λεχθεί. Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να λάβουμε υπόψη το ανακυκλωμένο νερό και όχι να χρησιμοποιήσουμε αφαλατωμένο νερό για σκοπούς άρδευσης γιατί όπως είδαμε αυξάνεται το κόστος του νερού και για την ύδρευση και για την άρδευση.

Δεν έχει διευκρινισθεί ο τρόπος εξόφλησης των χρεών των Συμβουλιών Υδατοπρομήθειας και των άλλων χρηστών όσον αφορά το χρέος που έχουν προς το ΤΑΥ.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 4:

• **Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών & Οικολογικών Οργανώσεων (κος Χρήστος Θεοδώρου):**

Η Ομοσπονδία χαιρετίζει τις προσπάθειες που γίνονται για το πιο πάνω θέμα, πράγμα που θα έπρεπε να γίνει αρκετά χρόνια πριν.

Πρώτον θέμα είναι η αυξητική τάση χρηματοοικονομικού κόστους νερού ύδρευσης. Το κόστος αυτό φαίνεται να αυξάνεται λόγω των νέων αφαλατώσεων. Σημειώνουμε ότι το μέγεθος των αφαλατώσεων και για τον Ν. Αγωγό και για την Πάφο δεν βασίζονται σε καμιά μελέτη και ότι ιδίως για την Πάφο υπερκαλύπτουν το μάξιμουμ των αναγκών για το καλοκαίρι. Η πολιτική του να δοθούν τα φράγματα στους γεωργούς που εξήγγειλε η Κυβέρνηση κατά την άποψη μας επηρεάζει κάποια δικαιώματα για την ισότητα των πολιτών. Όπως δεν είναι φρόνιμο οι γεωργοί να πληρώνουν για τους πολίτες έτσι δεν φρόνιμο να πληρώνουν οι πολίτες για τους γεωργούς. Σημειώνουμε ότι είναι εξαιρετικά απομακρυσμένη η έγκριση του σχεδίου διαχείρισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όταν θα περιλαμβάνει τέτοιες προτάσεις. Οπότε το Κράτος θα αναγκασθεί να λειτουργεί τις αφαλατώσεις μόνο σε ένα μέρος του χρόνου ή με χαμηλότερη απόδοση. Άρα θα χρειασθεί να υπολογίσει ξανά το κόστος όταν αποφασισθεί ο νέος τρόπος λειτουργίας των αφαλατώσεων. Ακόμη και αν δοθούν τα φράγματα στους γεωργούς με το μέγεθος των αφαλατώσεων που θα λειτουργήσουν αυτά θα υπερχειλίζουν συχνά και θα χρειάζεται η περιοδική διακοπή των. Αυτή τη στιγμή που μιλάμε το φράγμα της Έζουσας ξεχειλίζει και πηγαίνει το νερό στη θάλασσα ενώ θα μπορούσε να διοχετευθεί στον Ασπρόκρεμμο. Σημειώνουμε επίσης την απουσία κόστους αγοράς δικαιωμάτων ρύπων για την ηλεκτρική ενέργεια για τις αφαλατώσεις. Χρειάζεται μια σωστή προσέγγιση διότι το κόστος αυτό θα αυξηθεί τα επόμενα χρόνια. Δεν είναι δίκαιο να το φορτώσουμε στους χρήστες ηλεκτρικής ενέργειας μια και ένα ποσοστό από αυτούς δεν θα χρησιμοποιούν αφαλατωμένο νερό. Εξ άλλου δεν είναι φρόνιμο να λύνουμε ένα πρόβλημα πόρου στο έδαφος μεταφέροντας το στην ατμόσφαιρα τόσο απλόχερα.

Η μέση απόδοση, χωρίς αφαλατώσεις, είναι πέραν των 100 εκατομμυρίων κυβ. μ. αν λογαριάσουμε και την συνδρομή του ανακυκλωμένου νερού που θα αυξάνεται αλλά και το

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

πλέονασμα αφαλατωμένου νερού. Επομένως είτε οι δενδρώδεις καλλιέργειες θα πρέπει να τριπλασιασθούν είτε θα υπάρχουν πολύ σημαντικές υπερχειλίσεις συχνά. Ούτως ή άλλως για μια χώρα με προβλήματα ξηρασίας η λύση αυτή δεν έχει νόημα. Σε όλες τις χώρες του κόσμου ένας πόρος είναι σε σπανιότητα, σπάνη δηλαδή, γίνεται μεταφορά της χρήσης από τη λιγότερο αμειπτική στην περισσότερο αμειπτική χρήση. Αυτός είναι νόμος των οικονομικών όχι όμως να γίνεται το αντίστροφο, δηλαδή να δίνεται νερό από την γεωργία στην ύδρευση. Στρατηγικές μελέτες έπρεπε να γίνονταν πριν όχι τώρα να κάνουμε στρατηγικές μελέτες για αφαλατώσεις και για τιμολόγηση. Η ίδρυση του Ταμείου είσπραξης και διαχείρισης τελών περιβαλλοντικού κόστους είναι κάτι που το χαιρετίζουμε χωρίς αμφιβολία.

Το νερό άρδευσης, να θεωρήσω ότι το κεφαλαιουχικό κόστος νερού έχει αποσβεσθεί. Είναι λογικό αυτό; Από ποιόν έχει αποσβεσθεί; Χρειάζεται κάποια εξήγηση.

Επιδότηση των αρδεύσεων Γκολφ. Υπάρχει μια σοβαρή επιδότηση, αν είναι δυνατόν, των αρδεύσεων γκολφ. Στη στιγμή που αυτό το νερό θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για πόσιμο στα έργα Ν. Αγωγού και Πάφου και θα αντικαταστούσε νερό που λόγω αφαλάτωσης θα στοιχίζει €1.42 ανά κυβ. μ. το 2015.

Καλλιέργειες επιβιώνουν μόνο λόγω των επιδοτήσεων. Όσον αφορά τα στοιχεία που δίδονται για τα λεμόνια είναι παραπλανητικά κατά την άποψη μας γιατί δεν γίνεται αναφορά στην κερδοφορία της καλλιέργειας. Το ΙΓΕ, έκθεση του Ιουνίου 2008, λέει ότι για ένα εκτάριο αφήνει έσοδα 11590 ευρώ και έξοδα 15210. Δηλαδή ζημιά 3611 τον χρόνο. Είναι πολύ συχνό και λυπηρό το φαινόμενο να βλέπουμε τα λεμόνια να λιώνουν αμάζευτα πάνω στα δένδρα. Είναι φανερό ότι το ζήτημα είναι εξεύρεση πιο συμφερούσων καλλιεργειών με λιγότερες απαιτήσεις σε νερό. Πάρα πολλές καλλιέργειες επιβιώνουν μόνο και μόνο λόγω των επιδοτήσεων. Είναι γνωστό ότι η νέα Κοινοτική Αγροτική Πολιτική φαντάζομαι θα τιμωρεί τις υδροβόρες καλλιέργειες σε ξηρές χώρες μέσω μικρότερων επιδοτήσεων.

Ανακυκλωμένο νερό. Για να έχει τα καλύτερα θετικά αποτελέσματα το ανακυκλωμένο νερό πρέπει το μεγαλύτερο του μέρους να ενταχθεί στο υδατικό ισοζύγιο αντικαθιστώντας νερό των φραγμάτων που θα μπορούσε και αυτό να χρησιμοποιηθεί για πόσιμο μειώνοντας τις αφαλατώσεις και τους συνεπαγόμενους ρύπους και πρόστιμα τα οποία καλούμαστε να πληρώσουμε. Η πολιτική αυτή δυστυχώς τείνει να εγκαταλειφθεί για λόγους μπορεί να πει κάποιος λαϊκισμού αλλά που δεν αντέχουν σε επιστημονική κρίση. Αυτή τη στιγμή που μιλάμε πρέπει να έχουμε αυτό υπόψη. Οι πολιτικοί, η Κυβέρνηση τα αρμόδια τμήματα του κράτους και όλοι μας πρέπει να αναλάβουμε τις ευθύνες μας για να προωθηθεί τέτοια κοστολόγηση και στη συνέχεια τέτοια τιμολόγηση που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στους πόρους του νησιού μας και που να είναι συμβατοί με την αειφόρο ανάπτυξη.

Τελειώνοντας ευχόμαστε κάθε επιτυχία στη δημόσια διαβούλευση μετά το τέλος της οποίας θα μπορούμε να δώσουμε εκτεταμένα τις απόψεις μας.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 5:

• Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (κός Μιχάλης Γρηγορίου):

Η ΟΕΒ αντιλαμβάνεται την αναγκαιότητα εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για ορθολογιστική διάθεση των υδατινών πόρων στα πλαίσια προστασίας του περιβάλλοντος. Οι ανησυχίες μας επικεντρώνονται στο ότι για αρκετές βιομηχανίες και ξενοδοχεία χρησιμοποιούν το νερό σαν βασική πρώτη ύλη διότι είναι βασικό και αναπόσπαστο μέρος της παραγωγικής διαδικασίας όπως στις βιομηχανίες τροφίμων και ποτών. Γι αυτές τις περιπτώσεις προτείνουμε την ετοιμασία ειδικής κατηγορίας διατίμησης για βιομηχανίες και ξενοδοχεία που αποδεδειγμένα χρησιμοποιούν μεγάλες ποσότητες νερού. Στην κατηγορία αυτή προτείνουμε η τιμή χρέωσης να είναι σταθερή ανά κυβικό μέτρο χωρίς αύξουσες κλίμακες και σίγουρα σε καμιά περίπτωση να μη είναι πιο μεγάλες οι τιμές από τις σημερινές. Επίσης η βιομηχανία και ο τουρισμός θα πρέπει να έχουν ίση αντιμετώπιση όπως με άλλους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας. Ήδη το επιχείρημα μας αυτό

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

ενισχύεται και από σχετική πρόνοια της μελέτης (σελίδα 22) που αναφέρει ότι ο τελικός πάροχος όπως Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, Δήμοι κλπ, διατηρούν το δικαίωμα ετοιμασίας και ειδικών ρυθμίσεων όπως για συγκεκριμένες ομάδες καταναλωτών.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 6:

- **Ε.Κ.Α. (κος Νίκος Κουζούπης Κ. Ο. Γραμματέας) 22755678 -22768176**
eka.agroton@cytanet.com.cy

Μετά λύπης μου θα ξεκινήσω από μια έτσι ωραία διαπίστωση. Άκουσα από ένα λάτρη του περιβάλλοντος που ενδιαφέρεται για το περιβάλλον απαξιωτικά να μιλά γι' αυτούς που διαχειρίζονται το περιβάλλον. Τον αγροτικό κόσμο δηλαδή. Δεν χρειαζόμαστε εσπεριδοειδή, δεν χρειαζόμαστε στιδήποτε, και να έχουμε μία Κύπρο έρημο. Γιατί, επειδή υπάρχει κόστος στο νερό. Ε τέτοιους περιβαλλοντιστές δεν τους χρειάζεται η Κύπρος. Θέλουμε ένα περιβάλλον ανθρωποκεντρικό όπου ο άνθρωπος θα πρέπει να ζει μέσα στο περιβάλλον.

Κύριε πρόεδρε συζητούμε την Οδηγία για το Νερό του 2000. Μια περίοδος δηλαδή που η Κύπρος δεν ήταν μέλος της Ε.Ε. όμως είμαστε υποχρεωμένοι να λειτουργήσουμε με βάση αυτή την Οδηγία. Είναι εδώ που για πολλοστή φορά σαν Οργάνωση θα υποδείξουμε τις ευθύνες που φέρουν αυτοί που διαχειρίστηκαν την ενταξιακή πορεία και τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Ενώ είχαμε υποβάλει 120 θέματα για να συζητήσουμε τα πιο βασικά ουσιαστικά είχαν μείνει χωρίς να συζητηθούν. Το θερμοξηρικό κλίμα της Κύπρου δεν λήφθηκε καθόλου υπόψη. Ήταν ένα βασικό στοιχείο, επομένως μπορεί τότε να κοκορευόμαστε ότι είμαστε η μόνη χώρα που έβαλε 120 θέματα ενώ οι άλλες υπό ένταξη 9 χώρες υπέβαλαν πολύ ολιγότερα, όμως μπορεί να κερδίσαμε κάποια γρόσια όμως χάσαμε εις τα κύρια. Και ένα από τα κύρια ήταν το ξηρο-θερμικό κλίμα που θα έπρεπε να έχουμε και αποκλίσεις και εξαιρέσεις. Σωστά ειπώθηκε ότι η Οδηγία 2000 για το νερό ξεκίνησε με πρωτοβουλία από τα βόρεια κράτη μέλη της Ε.Ε. και ότι οι νότιες χώρες που ήταν τότε μέλη της Ε.Ε. δεν μπόρεσαν να συνεισφέρουν ή δεν συνέβαλαν στην διαμόρφωση της Οδηγίας. Θα πρέπει να σκεφθούμε γιατί ήταν ανάγκη η Οδηγία για το Νερό. Γιατί έπρεπε να αυξηθεί το κόστος νερού στην Ευρώπη; Γιατί έβαλαν αυτό το θέμα οι βόρειες χώρες σε αντιπαράθεση με τις νότιες; Διότι μιλούμε για τα μεσογειακά προϊόντα της Ε.Ε. Μιλούμε για εκείνα τα προϊόντα που ήλθαν οι επιδοτήσεις. Υπήρχαν οι χωματερές. Έπρεπε επομένως να μειωθεί η αγροτική παραγωγή αυτών των προϊόντων και πώς θα έπρεπε να μειωθεί; Ένα βασικό εργαλείο αυτής της πολιτικής ήταν η διαφοροποίηση ακριβώς της τιμολόγησης του νερού. Επομένως βλέπουμε ότι μια σειρά από παραδοσιακές καλλιέργειες στις νότιες χώρες εγκαταλείπονται. Και εγκαταλείπονται και μέχρι και σήμερα. Οι διάφορες μεταρρυθμίσεις της Αγροτικής πολιτικής αυτόν τον στόχο έχουν. Αλλά έχουμε βάλει την παράμετρο «περιβάλλον». Ότι η πολιτική τιμολόγηση του νερού είναι για να διασώσουμε το περιβάλλον της Ευρώπης. Αλλά το περιβάλλον της Ευρώπης επηρεάζεται από τις γενικότερες αλλαγές και τις γενικότερες μας επεμβάσεις στο περιβάλλον. Η αποψίλωση του Αμαζονίου, η αποψίλωση νότιας της Σαχάρας στην Αφρική, δεν επηρεάζει το περιβάλλον της Ευρώπης; Πρώτιστα το επηρεάζουν. Ποιοι όμως έκαναν αυτές τις καταστροφές στο περιβάλλον; Δεν το έκανα ούτε οι Ινδιάνοι του Αμαζονίου ούτε οι Αφρικανοί νότια της Σαχάρας. Το έχουν κάνει οι πολυεθνικές μεταξύ των οποίων και αρκετές ευρωπαϊκές. Γιατί θα πρέπει να στήσουμε τον πληθυσμό της Ευρώπης με φθηνά ή χαμηλής τιμής αγροτικά προϊόντα εφόσον τα δικά μας πρέπει να βγουν έξω, και γιατί οι πολυεθνικές επενδύουν σε αυτές τις χώρες; Και χαμηλότερο εργατικό κόστος αλλά και χαμηλότερο, σχεδόν μηδενικό, περιβαλλοντικό κόστος. Επομένως το κάθε επενδύσιμο ευρώ σε αυτές τις χώρες έχει πάρα πολλή επικερδότητα όσον αφορά τα κέρδη των πολυεθνικών. Άρα μέσα σε αυτά τα πλαίσια θα πρέπει να βλέπουμε και την προσπάθεια που καταβάλλεται για διαφοροποίηση της τιμολόγησης του νερού. Ο κύριος στόχος δεν είναι γενικά η αγροτική οικονομία είναι το μικρο-μεσαίο κυπριακό νοικοκυριό. Αυτός δηλαδή που είναι ο διαχειριστής του περιβάλλοντος. Και ξεκληρίζονται χιλιάδες τέτοια νοικοκυριά στην Ευρώπη και σε άλλες χώρες. Και στην Κύπρο, όπου έχουμε υποβάθμιση του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα στις

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

ορεινές και ημι-ορεινές περιοχές είναι λόγω του ξεκληρίσματος ακριβώς, της κατάργησης του μικρού αγροτικού νοικοκυριού.

Πρέπει να πούμε κύριε Πρόεδρε ότι η Οδηγία έχει και την περιβαλλοντική διάσταση. Άκουσα όμως για περιβαλλοντικό κόστος. Άκουσα για κόστος πόρου. Δεν άκουσα όμως για περιβαλλοντική αναβάθμιση. Δεν άκουσα για αυτούς που διαχειρίζονται το περιβάλλον. Μήπως η μεταφορά νερού από τα δυτικά στα ανατολικά, όλη αυτήν την περίμετρο την οποία έχουμε ακούσει ότι απερημώνεται, δεν γίνεται αναβάθμιση του περιβάλλοντος με την χρήση του νερού; Έχουμε μελετήσει, έχουμε εισβάλει αυτόν τον παράγοντα όταν κοστολογούμε το νερό; Επομένως έχουμε εκτιμήσει ότι ακριβώς η μεταφορά νερού στα Κοκκινοχώρια συμβάλλει στην μείωση της υπεράντλησης; Άρα ως ένα βαθμό περιορίζει την επέκταση του θαλάσσιου ύδατος. Άρα εμείς θεωρούμε ότι και αυτό είναι περιβαλλοντικό μέτρο και διάσταση της Οδηγίας το οποίο έπρεπε και πρέπει να ληφθεί υπόψη.

Τι σημαίνει για μας τιμή νερού, για τη γεωργία. Είναι βασικό κόστος παραγωγής. Αν αυξηθεί η τιμή στο νερό δεν πετυχαίνουμε την λογικότερη χρήση του νερού. Τρανό παράδειγμα και οι κύριοι μπορούν να το επιβεβαιώσουν. Η αύξηση του νερού για ύδρευση στο λεκανοπέδιο της Αττικής ως ένα βαθμό στον πρώτο χρόνο έφερε μια κατακόρυφη μείωση. Ακολούθησε και δεύτερη αύξηση. Αν δούμε όμως τώρα τις ποσότητες που καταναλώνονται στην Αττική έχουν φθάσει στο επίπεδο πριν να αυξηθούν οι τιμές. Άρα η αύξηση της τιμής του νερού έχει χρονικά μικρό αποτέλεσμα αλλά σε βάθος χρόνου ουσιαστικά θα μας οδηγήσει στην πάλαι χρήση του νερού. Επομένως με την τιμή του νερού δεν πετυχαίνουμε την μείωση χρήσης του. Πετυχαίνουμε όμως αύξηση του κόστους παραγωγής, μείωσης της ανταγωνιστικότητας, προβλήματα στην εμπορία. Άρα δεν μπορούμε να παράγουμε, και ειπώθηκε, υδροφόρες καλλιέργειες, δεν μπορούμε για παράδειγμα να παράγουμε κολοκάσι. Ήταν το καλύτερο επιχείρημα που δίδοταν κατά καιρούς. Τώρα ξεχάσαμε το κολοκάσι, ξέυρε γιατί; Διότι η συνεισφορά του στην κατανάλωση νερού είναι ελάχιστη. Απλώς έχει ένα ψυχολογικό ότι ένα κιλό κολοκάσι θέλει τόσους τόνους νερό. Έχουμε όμως τις πατάτες. Κάποιος έλεγε προχθές «δεν θα εξάγουμε νερό κύριοι στην Ευρώπη». Και διερωτάται κάποιος «να καταργήσουμε την πατάτα, να μη εξάγουμε νερό στην Ευρώπη». Ποιες θα είναι οι κοινωνικές συνέπειες αυτής της πολιτικής. Δεν είναι μόνο οι χίλιες ή χίλιες πεντακόσιες οικογένειες που ασχολούνται με την πατατοκαλλιέργεια. Είναι και όλος ο κύκλος γύρω από αυτούς που είναι μερικές χιλιάδες. Να αυξήσουμε το νερό στην κτηνοτροφία. Τι σημαίνει αυτό. Πόσες οικογένειες ασχολούνται στην μεταποιητική βιομηχανία. Άρα θα δούμε ότι είναι αλυσιδωτές οι κοινωνικές επιπτώσεις από μια απλή τιμολόγηση του νερού, ανάκτησης του κόστους του νερού. Τι σημαίνει μείωσης της αγροτικής οικονομίας στην Κύπρο. Διείδυσης γεωργικών προϊόντων, όχι κοινοτικών, από τρίτες χώρες. Τρώμε σταφύλι της Χιλής και μας λένε ότι δεν είναι σταφύλι της Χιλής. Εφόσον μπήκε από την Ολλανδία, εφόσον πλήρωσε τον κοινοτικό δασμό είναι πλέον κοινοτικό προϊόν, επομένως πρέπει να είμαστε ευχαριστημένοι. Έχουμε όμως φάει το σταφύλι της Χιλής όσο κοστίζει; Είναι στην διπλάσια και τριπλάσια τιμή που το τρώμε. Εδώ είναι η επικερδότητα των επενδύσεων ευρώ στην Χιλή και ο Χιλιανός λαός ας λιμοκτονεί. Τι σημαίνει αυτό το πράγμα για μας. Τι σημαίνει για χώρες οι οποίες έχουν αποδυναμώσει τον πρωτογενή τομέα. Τι σημαίνει για χώρες οι οποίες δεν έχουν αδέσμευτη αγροτική πολιτική. Λυπούμαι να παρατηρήσω ότι τέτοιες χώρες έχουν καταρρεύσει. Μεγαθήρια χώρες. Επειδή δεν προσέξαν την αγροτική τους οικονομία. Αυτό σημαίνει ότι είμαστε ευάλωτοι σε πολιτικές πιέσεις για παραχωρήσεις σε άλλα θέματα διότι η διατροφική δέσμευση σου θα οδηγήσει κάπου αλλού. Επομένως είναι ωραία να λέμε ο «ρυπαίνων πληρώνει», ο «χρήστης πληρώνει» αλλά ο χρήστης στην περίπτωση της γεωργίας ποιος είναι; ο γεωργός, ο αγρότης που παράγει; όχι. Ο χρήστης είναι αυτός που καταναλώνει το προϊόν και δυστυχώς δεν μπορεί να ματοκυλιστεί αυτό το κόστος το οποίο υπάρχει ώστε να αυξήσουμε την τιμή του νερού. Επομένως αυτό το οποίο θα συμβεί είναι το προηγούμενο η μείωση της αγροτικής παραγωγής και κατ' επέκταση η εξάρτηση αν θέλετε της χώρας από άλλα πράγματα.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Κύριε Πρόεδρε προσπάθησα έτσι να δώσω περιληπτικά κάποιες σκέψεις και κάποιες θέσεις για τον τρόπο τιμολόγησης του νερού το οποίο εμείς εκτιμούμε ότι η τιμολόγηση του νερού μπορεί να επιτευχθεί με σωστό και ορθολογιστικό τρόπο αλλά ταυτόχρονα πρέπει να πούμε ότι το θέμα τιμολόγησης νερού θα πρέπει να απασχολήσει και θα είναι ευχής έργο εάν υπάρξει μια καθυστέρηση λαμβάνοντας υπόψη ότι ήδη ο Υπουργός Γεωργίας ήδη κατατέθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο η σύσταση του Ενιαίου Φορέα Διαχείρισης Υδάτων. Όχι όπως εμείς τον φανταζόμαστε πάντως αλλά λόγω κάποιων κωλυμάτων από την Γενική Εισαγγελία που θα ήθελα να μοιραστώ μαζί σας.

Εμείς δεν συμφωνούμε με την θέση της Εισαγγελίας ότι το νερό, το υπόγειο, είναι εθνικός πλούτος και δεν μπορεί να αποξενωθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο. Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί να καθορίσει και να δώσει εξουσίες σε οποιονδήποτε να διαχειριστεί το νερό. Αν το Σύνταγμα μιλά για υπόγειο πλούτο εδώ δεν μιλούμε μόνο για υπόγειο πλούτο. Εδώ μιλούμε για νερό το οποίο είναι επίγειο άρα δεν καλύπτεται από το Σύνταγμα, για αφαλατώσεις που δεν καλύπτονται από το Σύνταγμα, εδώ μιλούμε για ανακυκλωμένο νερό που και πάλιν δεν καλύπτεται από το Σύνταγμα. Άρα ένα μέρος αν δεχθώ έτσι χωρίς στενά η γνωμάτευση της Εισαγγελίας αφορά το νερό το υπόγειο. Όλο το άλλο το νερό μπορεί κάλλιστα να το διαχειρίζεται μια ανεξάρτητη αρχή διαχείρισης υδάτων η οποία θα λαμβάνει υπόψη και τον κοινωνικό διάλογο στην οποία θα συμμετέχουν όλοι οι κοινωνικοί εταίροι που ασχολούνται και θέλουν να ασχολούνται με το νερό.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 7:

• **Παναγροτικός Σύνδεσμος Κύπρου (κος Νεκτάριος Κάρυος)**

Με ικανοποίηση άκουσα την τοποθέτηση του φίλου κ. Κουζούπη από την ΕΚΑ. Ακριβώς έχει θέσει τα πράγματα στην σωστή τους βάση. Εγώ θα κάνω μια παρατήρηση στην αρχή της αιτιολογίας και θα την διασυνδέσω με όσα έχουμε ακούσει τόσο από τους ομιλητές όσο και από αυτούς που έχουν κάνει παρεμβάσεις.

Η αρχή της αιτιολογίας χωρίζεται σε τρεις τομείς: τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό. Φαίνεται ότι εδώ μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα ο οικονομικός, ξεχνώντας σε μεγάλο βαθμό τον περιβαλλοντικό και χωρίς να λαμβάνουμε υπόψη σε καμιά περίπτωση τον κοινωνικό. Η τους λαμβάνουμε όλους αυτούς με οικονομική προσέγγιση και ταυτόχρονα με μεροληπτική περιβαλλοντική προσέγγιση. Κάνω μια σύνοψη όσα έχει πει ο κ. Κουζούπης.

Τι γίνεται με τον κοινωνικό και τον ουσιαστικό περιβαλλοντικό. Τι γίνεται η θετική συνεισφορά, το θετικό περιβαλλοντικό όφελος το οποίο συνεισφέρουν οι αγρότες και οι υπόλοιποι οι οποίοι εμπλέκονται στην διαχείριση του νερού. Άρα εδώ θα πρέπει να προσεγγίσουμε το θέμα με διαφορετικό φακό έτσι ώστε να προσεγγίσουμε και να αξιολογήσουμε ταυτόχρονα και το περιβαλλοντικό όφελος. Ικανοποιώντας έτσι και την κοινωνική πτυχή, με στόχο να μπορούμε να ικανοποιήσουμε ιδιαίτερα την κοινωνική πτυχή όπου ο αγρότης και άνθρωπος της υπαίθρου θα συνεχίσουν να προσφέρουν και να παράγουν στο σύνολο της Κυπριακής οικονομίας και ταυτόχρονα να διατηρήσουν ζωντανή την αγροτική οικονομία. Αυτή επιτελεί ένα εθνικό ρόλο που απέφυγε να παρουσιάσει ο φίλος κ. Κουζούπης. Η επισιτιστική επάρκεια μιας κοινωνίας είναι εκείνη που της παρέχει δυνατότητες κυριαρχίας και με τον να την υποβαθμίζουμε εκχωρούμε κυριαρχία και φαίνεται ότι με αυτές τις πολιτικές ή με τον τρόπο που προσπαθούμε να τις ερμηνεύσουμε και να τις υλοποιήσουμε εκχωρούμε κύριοι την εθνική μας κυριαρχία εις βάρος του λαού μας, του πολίτη μας και γι' αυτό θα πρέπει να τις αναπροσαρμόσουμε.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 8:

• **Παναγροτική Ένωση Κύπρου (κος Μιχάλης Λύτρας)**

Άμα είσαι προς το τέλος δεν μένουν πολλά ή μένουν πολλά για να πεις. Εγώ θα περιοριστώ σε ελάχιστα γιατί αυτά που έχουμε ακούσει από τους μελετητές είναι καλά πράγματα και όταν όλοι οι επιστήμονες και με δοκτοράτα απευθύνονται στον κόσμο σίγουρα έχουν μια βάση αυτά που λένε. Όμως με όλον τον σεβασμό θα διαφωνήσω σε όλα. Γιατί; Γιατί δυστυχώς όταν κάνουμε μελέτες ή

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

συζητούμε θέματα από το γραφείο είναι πολύ διαφορετικά, έζησα τα και εγώ γιατί είμαι γεωπόνος, και είναι πολύ διαφορετικά από ότι αν τα ζήσεις στην πράξη. Εδώ περίπου οι Ευρωπαίοι αδελφοί που δεν είναι καμιά ομάδα αγίων που σκέπτονται όλους το ίδιο. Είναι μια ένωση που βλέπουν το συμφέρον τους οι βόρειοι με τους νότιους και οι δυτικοί με τους ανατολικούς κλπ. Επομένως και η Οδηγία Πλαίσιο όπως ακροθιγώς εθίγη από ένα ομιλητή έγινε σκεπτόμενοι τα πολλά υδατικά αποθέματα που έχουν οι βόρειες χώρες μη λαμβάνοντας υπόψη τις νότιες χώρες που στερούνται αυτού του αγαθού. Και εμείς ακόμα, η Κύπρος, είμαστε από τις χώρες που στερούμαστε λόγω του ξηρο-θερμικού κλίματος ακόμη περισσότερο αυτό το αγαθό. Άρα πρέπει να το δούμε διαφορετικά. Με το να πούμε ότι αυξάνουμε το κόστος του για να μη κάνουμε κατάχρηση του νερού, αφού δεν έχουμε νερό, τι κατάχρηση του κάνουμε; Πήραμε για να μελετήσουμε τα τρία χρόνια του 2005 με 2007 που ήταν κατά μέσον όρο καλές χρονιές. Τις κακιές χρονιές που δεν έχουμε νερό να παράζουμε και ο γεωργός δεν έχει εισόδημα, και όταν δεν έχουμε εισόδημα, δεν στερείται το οικογενειακό εισόδημα ο γεωργός αλλά χάνουμε και αγορές στο εξωτερικό. Επομένως ανατρέπεται ή σείεται συθέμελα η αγροτική μας οικονομία. Ποιος θα το λάβει υπόψη αυτό το πράγμα; εμείς το λαμβάνουμε. Όταν μιλούμε για απερίμωση και η ύπαιθρος μας ερημώνεται γιατί; Είναι γιατί δεν μπορούν να κάνουν παραγωγή; δεν έχουν την επιστημονική γνώση; Απεναντίας οι επιστήμονες μας είναι τόσο καταρτισμένοι και αρκετοί που συμβουλεύουν σωστά. Κάποτε δεν υπάρχει το νερό, όμως τα προϊόντα που παράγουμε δεν μπορούμε να τα εμπορευτούμε γιατί δεν τα θέλει η αγορά όχι η Κυπριακή, η Ευρωπαϊκή τώρα αλλά και η Διεθνής αγορά που ήταν παλαιότερα. Επομένως με το να πούμε ότι καταργήστε υδροβόρες λεγόμενες αλλά που ζητούνται από την αγορά καλλιέργειες και προϊόντα, δεν μπορούν να αντικατασταθούν με άλλες μη υδροβόρες που δεν ζητούνται στην αγορά. Γιατί την εμπορική πολιτική δεν την χαράσσουμε εμείς. Την χαράσσουν τα διεθνή μονοπώλια διότι μετά την υπογραφή της συμφωνίας της Gatt ως γνωστό ότι καταργήθηκαν τα εθνικά εμπορικά σύνορα και έγινε ένα χάος εμπορικό έτσι το ονομάζω εγώ, ένα χάος εμπορικό με αποτέλεσμα από χώρες που τις εκμεταλλεύονται τα διάφορα trust και παράγουν φθηνά για διάφορους λόγους να κατακλύζουν την αγορά και να ανταγωνίζονται τα δικά μας προϊόντα τα οποία ούτως ή άλλως έχουν ένα κόστος. Επομένως κάποιες λύσεις είναι εύκολο μεν να τις λέμε άλλα δεν είναι εύκολο να τις εφαρμόσουμε, ότι δεν χρησιμοποιούμε νερό στην γεωργία και να καλλιεργήσουμε κάτι άλλο που δεν θέλει νερό.

Όσον αφορά το κόστος, το κόστος του νερού είναι βασικός παράγοντας διότι τα εσπεριδοειδή που ήταν το παράδειγμα που λέει αυξάνει κατά 4%, δεν είναι μόνο τα εσπεριδοειδή που θα υποστούν σοβαρή συνέπεια στο κόστος παραγωγής και την εμπορία. Είναι όλες οι καλλιέργειες μας που θα υποστούν αυτές τις συνέπειες. Και επειδή είμαστε στο οριακό στάδιο και δεν μπορούμε να ανταγωνιστούμε άλλες χώρες ακόμη και τίποτε να αυξάνει το κόστος μας βγαίνουμε από τις διεθνείς αγορές και υπάρχουν παραδείγματα. Αν πάλι δεν δώσουμε νερό στους αγρότες όπως λεν μερικοί, ως μη ξεχνούμε το 1997 λόγω των καιρικών συνθηκών όχι του νερού αλλά και άλλων καιρικών συνθηκών, η παραγωγή των πατατών, και το λέγω σαν παράδειγμα, μειώθηκε και από 100.000 τόνους που είχαμε προγραμματισμένο να παράζουμε, παράχθηκε μόνο 18.500 τόνους. Τότε χάσαμε όλες τις αγορές διότι κανένας δεν περιμένει να πει η Κύπρος δεν είχε πατάτες φέτος δεν πειράζει δεν τρώω πατάτες φέτος και καρτερώ τους Κύπριους που θα παράξουν του χρόνου. Άνοιξαν προς άλλες αγορές οι οποίες άνοιξαν και με την ευκολία της ένταξης των διαφόρων χωρών στην Ευρώπη με αποτέλεσμα να χάσουμε τις αγορές και τώρα ψάχνουμε να τις βρούμε. Και κάνουμε τρομερές προσπάθειες για να τις βρούμε τις αγορές. Άρα όλα αυτά τα πράγματα πρέπει να μας προβληματίσουν σοβαρά σαν Κυπριακή Δημοκρατία και όχι μόνο τι κοστίζει το νερό. Εμείς λέμε ότι καμιά αύξηση στην τιμολόγηση του νερού για άρδευση δεν σηκώνει η κυπριακή οικονομία και για τους λόγους που είπαν οι προηγούμενοι συνάδελφοι. Εμείς δεν πρέπει να εξαρτήσουμε τον πρωτογενή παράγοντα, την πρωτογενή μας παραγωγή, την παραγωγή γεωργικών προϊόντων για διατροφή του πληθυσμού μας να την εξαρτήσουμε από τις εισαγωγές. Έχουμε και ακόμα ένα περισσότερο λόγο εμείς γιατί είμαστε μια ημι-κατεχόμενη Ευρωπαϊκή χώρα και δεν πρέπει να ξεχνούμε αυτόν τον παράγοντα. Εμείς εξαρτόμαστε περισσότερο και πρέπει να οχυρωθούμε

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

περισσότερο στην εξασφάλιση των διατροφικών αναγκών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Άρα με αυτές τις σκέψεις εμείς λέμε σαν πρώτη τοποθέτηση γιατί τις τελικές μας θέσεις θα σας τις δώσουμε και γραπτώς όταν και εφόσον ολοκληρωθεί αυτή η προσπάθεια της διαβούλευσης, εμείς επιμένουμε και πιστεύουμε ότι από την γεωργική παραγωγή δεν πρέπει να στερήσουμε καθόλου νερό και την γεωργική παραγωγή έχουμε εθνική υποχρέωση να την διαφυλάξουμε και δεν πρέπει να την φορτώνουμε με κόστος από κανένα παράγοντα και μια που μιλούμε για το νερό δεν μπορούμε να την επιφορτίζουμε με επιπλέον κόστος του νερού. Ας βρεθούν άλλοι τρόποι να λυθούν τα προβλήματα μας.

Κάτι που δεν αναφέρθηκε, και να μη το ξεχάσω, από τους ομιλητές, μίλησαν για το κόστος παραγωγής αλλά για το κόστος της διαχείρισης σαν να μη άκουσα τίποτε. Εμείς εδώ και δεκαετίες ζητούσαμε να γίνει Ενιαίος Φορέας Διαχείρισης των Νερών του υπέργειου, του υπόγειου, του θαλάσσιου με τις αφαλατώσεις και του ανακυκλωμένου νερού που δεν υπήρχε πριν 5-6 χρόνια. Για να γίνει Ενιαίος Φορέας για να συμπίεστούν το κόστος διαχείρισης αυτού του νερού. Δυστυχώς δεν έγινε, δυστυχώς τώρα για λόγους ερμηνείας του Συντάγματος και γνωμάτευσης του Γ. Εισαγγελέα κλπ πάμε έτσι σε κάτι κάπως όχι όπως τον υπολογίζαμε να γίνει ο Φορέας αλλά τέλος πάντων είναι κάτι καλύτερο από το υπαρκτό. Εδώ έχουμε κάθε γειτονιά και συμβούλιο διαχείρισης, κάθε συμβούλιο διαχείρισης έχει αρκετό κόστος διοικητικό. Όλα αυτά τα πράγματα σε μια μικρή Κύπρο έπρεπε να είχαν αποφευχθεί. Άρα υπάρχουν τρόποι συμπίεσης του κόστους και όχι να φορτώνουμε επιπλέον κόστος, επαναλαμβάνω, στο νερό που χρειάζεται για την γεωργική παραγωγή την οποία θα πρέπει να διαφυλάξουμε ως κόρη οφθαλμού και εγώ λέω για εθνική και μόνο υποχρέωση σαν Κράτος πρέπει να διαφυλάξουμε τον αγροτικό μας κόσμο, την αγροτική μας παραγωγή, και ακόμη να αναπτύξουμε και την ύπαιθρο μας για λόγους περιβαλλοντικούς γιατί δυστυχώς οι περιβαλλοντιστές είτε είναι η οργάνωση ή ακόμη είναι το Τμήμα του Υπουργείου Γεωργίας όταν μιλούν για το περιβάλλον μιλούν μέσα σε στενά πλαίσια. Εμείς λέμε ότι το περιβάλλον αποτελείται από τρία πράγματα, τον άνθρωπο, την πανίδα και την χλωρίδα. Ότι καταστρέψουμε, το περιβάλλον, το οικοσύστημα διαλύεται. Επομένως ο αγρότης είναι εκείνος ο οποίος φροντίζει περισσότερο, γιατί αν εγώ ενδιαφέρομαι να έχει πράσινο για να πάω εκδρομή το Σαββατοκυριακό με την οικογένεια μου ο γεωργός ενδιαφέρεται να έχει και πράσινο, να έχει ζωή, να μη υπάρχουν πυρκαγιές γιατί εξαρτάται και η ζήση του. Το ζει καθημερινά αυτό το πράγμα. Επομένως ο αγρότης πρέπει να διαφυλαχθεί, να το δοθούν κίνητρα παρέχοντας του περισσότερο νερό ούτως ώστε να παραμείνει στην ύπαιθρο και να παράγει. Αυτά εμείς πιστεύουμε και αυτά πιστεύω ότι σιγά - σιγά θα υιοθετηθούν και από το επίσημο Κράτος ούτως ώστε να μη φορτώσουμε επιπλέον κόστος του νερού στον γεωργικό τομέα.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 9:

- **ΑΓΡΟΤΙΚΗ (κος Γιώργος Μουττάς)**
- **Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (κος Σοφοκλής Αλετράρης –Πρόεδρος):**

Ο κ. Γιώργος Μουττάς της ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ χρειάστηκε να αποχωρήσει. Έχει δώσει γραπτώς την παρέμβαση του στο Προεδρείο και θα αξιολογηθεί. Την έχουμε διαβάσει και είναι ακριβώς στην ίδια γραμμή που μίλησαν και οι προηγούμενοι εκπρόσωποι των αγροτικών οργανώσεων.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 10:

- **Ευρω-Αγροτικός Σύνδεσμος Κύπρου (κος Σάββας Παπαδημήτρης)**

Επειδή αναφέρθηκε προηγουμένως κάτι για το φράγμα της Κανναβιού ότι δεν αξιοποιείται και πάει το νερό εις τον γιαλό και επειδή είμαι Παφίτης. Δίπλα από το φράγμα της Κανναβιού θέλω να τον πληροφορήσω κάτι που ελπίζω να το γνωρίζει το ΤΑΥ. Από αυτό το φράγμα δεν μπορεί να αρδευθεί ούτε ένα δεκάριο γης. Και ο λόγος είναι γιατί δεν έχει γίνει απολύτως κανένα έργο, κανένα δίκτυο. Ούτε μία σωλήνα των 20 ποδών. Τίποτα απολύτως. Και είναι το παράπονο μας γιατί σε αυτή την περιοχή πρέπει όλοι να γνωρίζετε, όλοι οι κύπριοι ότι εκεί υπάρχει μια έκταση γης τεράστια (γύρω στις 25.000 στρέμματα) η οποία γη δεν έχει πολλές ανάγκες σε νερό. Δεν

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

πιστεύω να υπάρχει κύπριος που να μη έχει φάει άνυδρα καρπούζια και πεπόνια του Πολεμιού, του Στρουμπιού, του Κάθηκα, της Λετύμπους της Καλέπειας. Παράγουμε αγαπητοί μου, δόξα σοι ο Θεός, έξι κιλά πεπόνι χωρίς να το ποτίσουμε. Για να καταλάβετε τι θα μπορούσαμε να κάνουμε αν σε αυτή τη γη που δεν έχει μεγάλες ανάγκες σε νερό, είχαμε νερό. Έκλεισε η παρένθεση και επειδή αναφέραμε την Πάφο και επειδή ερχόμουν από την Πάφο είδα στα πρανή ένθεν και ένθεν του αυτοκινητοδρόμου αλλά και στο μέσον ροδοδάφνες και άλλα τροπικά τα οποία αντιλαμβάνεστε είναι υδροβόρα. Δεν είναι μόνο η πατάτα που είναι υδροβόρα, είναι και η ροδοδάφνη. Και πού την ανακαλύψαμε τη ροδοδάφνη; Όταν μικρός έπαιζα μέσα στα ποτάμια ήξερα ότι μόνο μέσα στον ποταμό έχει ροδοδάφνες. Ήξερα ότι έξω από τον ποταμό δεν υπήρχαν ροδοδάφνες, υπήρχαν άλλα πράγματα. Εμείς όμως επιμένουμε, επιμένουμε να νομίζουμε ότι η Κύπρος είναι στο Δέλτα του Νείλου ή του Αμαζονίου. Όποιο σπίτι δείτε, όποιο ξενοδοχείο όποια έπαυλη, δείτε θα δείτε τροπικά φυτά. Φυτέψετε βρε ευλογημένοι μια χαρουπιά μια συκαμινιά μια ελιά. Αυτά είναι τα Μεσογειακά φυτά να εξοικονομήσουμε από εκεί νερό.

Όσον αφορά το κόστος το οποίο με οδηγίες πρέπει να το ανακτήσουμε κλπ, μου θύμισε ένα περιστατικό. Ένας γιατρός διαιτολόγος έδωσε σε έναν σαν εμένα μια δίαιτα για να χάσουμε κιλά. Σκεφτήκατε αν αυτή την δίαιτα την δώσει και σε ένα κάτοικο της Αιθιοπίας; Μα μιλούμε για αστεία κύριοι. Οφείλτε να πάτε πίσω και να τους πείτε ότι οι συνθήκες οι δικές μας είναι εντελώς διαφορετικές από την Φιλανδία και από την Σουηδία, Δανία και Γερμανία και την Αγγλία και να προσαρμοστούν στα δικά μας δεδομένα. Διότι μας πήραν μονότερμα. Επήραν μας εκείνοι μονότερμα αλλά μας πήρε και εμάς τους αγρότες μονότερμα η Κυβέρνηση. Γιατί αν βάλουμε αυτά τα αυξημένα κόστη, αυτό το τιμολόγιο στον αγρότη ένα πράγμα θα συμβεί σας διαβεβαιώ, η εγκατάλειψη. Και ξέρετε τι θα γίνει; Θα πρέπει να προσλάβετε τους μισούς Λευκωσιάτες στην πυροσβεστική γιατί με ένα σπύρτο από τον Ακάμα η πυρκαγιά θα έλθει και στον Άγιο Δομέτιο. Και πρέπει να έχετε την ετοιμότητα να την σβήσετε.

Περιβαλλοντιστές κύριοι είμαστε εμείς που φυτέψαμε δένδρα, εμείς που κλαδεύουμε δένδρα, εμείς που συντηρούμε το περιβάλλον, και όχι εκείνοι μέσα στα γραφεία οι οποίοι ενδεχομένως δεν γνωρίζουν αν η πατάτα είναι μπου πάνω από την γη ή που κάτω. Και όσον να ανοίξουν το στόμα τους έχουν να κάνουν με τον καημένο τον γεωργό. Γιατί αν σας λείπει ο γεωργός δεν μπορείτε να φάτε ούτε από την Χιλή σταφύλι ούτε κρασί από την Αργεντινή να πιείτε. Θα πάρετε την βαλιτσούα σας και θα ξαναπάτε στο εξωτερικό όπως κάναμε όλοι μας πριν κάποιες δεκαετίες.

Εμείς τελειώνοντας θέλω να δηλώσω σαν ΕΥΡΩΑΓΓΡΟΤΙΚΟΣ δεν δεχόμεθα επ' ουδενί λόγο το τιμολόγιο το οποίο μας ζητάτε να εγκρίνουμε. Και θα αντιταχθούμε με όσα στη διάθεση μας έχουμε μέσα να μη περάσει αυτή η Σολωμονιτζή που προσπαθείτε να εφαρμόσετε για να καταστρέψετε τον γεωργό. Πηγαίνετε πίσω στους Ευρωπαίους και πείτε τους το παράδειγμα μου εμένα με τον Χαϊλέ Σελασιέ της Αιθιοπίας. Νομίζω ότι θα το καταλάβουν.

• **ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 11:**

Επίτροπος Περιβάλλοντος (κος Χαράλαμπος Θεοπέμπτου):

Πρώτα να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση. Ήμουν στην πρώτη ανέγερση των ανεμογεννητριών στην Πάφο και ήρθα γρήγορα πίσω.

Να πω ότι το τι είδα εγώ επιστρέφοντας από την Πάφο είναι ένα θέμα που με έκανε πολλές φορές να θυμώνω με τον τρόπο που συμπεριφερόμαστε και είναι ο καθαρισμός των οχετών των όμβριων δεξιά και αριστερά του αυτοκινητόδρομου που ήταν κλειστοί. Στη μια λωρίδα έκαναν καθαρισμό γιατί βλέπετε η συνήθεια που έχουμε να κατασκευάζουμε τιμεντένιους οχετούς των όμβριων την εφαρμόζουμε και στους δρόμους και έχει και ένα επιπλέον έξοδο συντήρησης εφόσον δεν απορροφά το νερό και γίνονται διάφορα προβλήματα.

Να υπενθυμίσω ότι είμαστε σε μια χώρα η οποία έχει καθορισθεί από την Ε.Ε. από τις 27 είμαστε η 26 ή 27^η χώρα όσον αφορά το water stress. Δηλαδή το να χρησιμοποιούμε παραπάνω νερό από ότι έχουμε αναπλήρωση. Το νερό είναι χωρίς συζήτηση ένας εθνικός πλούτος και είναι με αυτόν τον τρόπο που πρέπει να του συμπεριφερόμαστε. Μη ξεχνάτε ότι εθνικούς πλούτους υπάρχουν

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

διάφοροι τους οποίους διαχειριζόμαστε κεντρικά και με μεγάλη άνεση και ευκολία και δεν υπήρχαν αντιδράσεις. Για παράδειγμα να υπενθυμίσω ότι οι ραδιοσυχνότητες τα κανάλια που ενοικιάζουμε στους διάφορους καναλάρχεις είναι εθνικός πλούτος. Και σαν τέτοιο πρέπει να τον χρησιμοποιούμε, σαν τέτοιο πρέπει να τον έχουμε έγνοια. Και τον Εθνικό πλούτο τον διαχειριζόμαστε όλοι εμείς οι πολίτες αυτού του Κράτους και είναι γι' αυτό που εγώ έχω παραξενευτεί όταν είδα την μια πρόταση να υπάρχει με διαφοροποιήσεις των τιμών ανά επαρχία. Δεν είναι δυνατόν να έχω ένα εθνικό πλούτο τον οποίο να ξοδεύει λεφτά η Κεντρική Κυβέρνηση και να υπάρχει διαφορά στην τιμή που θα προσφέρεται το νερό στη Λεμεσό, στη Λάρνακα ή οπουδήποτε αλλού. Νομίζω ότι αυτό δεν σηκώνει συζήτηση εφόσον είναι το Κράτος που ξοδεύει τα λεφτά για να γίνουν αυτά τα έργα.

Έργα για τα οποία εγώ έχω διαφωνήσει πάρα πολλές φορές και έχω διαφωνήσει για ξεκάθαρους λόγους. Έχουμε πάρει μια απόφαση για να κάνουμε υδροδότηση όλων των πόλεων και αστικών περιοχών με αφαλατώσεις και δεν έχει γίνει μελέτη που πράγματι να αποδεικνύει ότι η λύση είναι οι αφαλατώσεις.

Γιατί υπάρχουν πάρα πολλά προβλήματα που έχουμε πολλούς τρόπους που ξοδεύουμε νερό αλόγιστα:

Έχουμε τις πισίνες που συζητούν ακόμα τι θα κάνουν με αυτές. Έναν απεριόριστο αριθμών πισινών και οι Παφίτες έχουν τα πρωτεία στις πισίνες έτσι να μη το ξεχνάουμε τούτο.

Έχουμε τα γήπεδα Γκολφ με τα προβλήματα που μας δίνουν.

Έχουμε τις γεωτρήσεις που ευτυχώς τώρα το ΤΑΥ έχει πάρει μια πρωτοβουλία να βρούμε μία λύση. Έχουμε τα νερά της βροχής που χειριζόμαστε λανθασμένα εφόσον τα θεωρούμε απόβλητα και τα πετάμε στην θάλασσα το συντομότερο δυνατόν. Ευτυχώς τώρα έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια για να δούμε τι θα κάνουμε με τα όμβρια στο επίπεδα κατοικίας.

Έχουμε τις διαρροές στις οποίες όποτε μιλήσουμε για τις διαρροές εμφανίζονται διάφοροι να μας λένε ότι είναι κανονικές οι διαρροές. Συμφωνώ είναι κανονικές οι διαρροές. Πού όμως είναι κανονικές; Εκεί που υπάρχει Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας. Κοιτάξατε τις άλλες περιοχές; Χαρακτηριστικά να σας υπενθυμίσω την Έκθεση της Γενικής Ελέγκτριας η οποία συνεχίζει να αναφέρεται σε μεγάλα ποσοστά χαμένου νερού και στη Γερμασόγεια και στο Φρέναρος και σε άλλες περιοχές. Γιατί; Είναι απλό. Γιατί σε τούτες τις περιοχές δεν έχουμε Συμβούλια, ανθρώπους που ξυπνούν το πρωί και να πηγαίνουν δουλειά και η έγνοια τους να είναι η τεχνική στήριξη του δικτύου, η συντήρηση, η συλλογή των λεπτών και να βεβαιώνονται ότι η ποιότητα του νερού και όλα λειτουργούν ομαλά. Είναι ένα Συμβούλιο άτυπο που είναι ένα κομμάτι κάποιου Δήμου που λειτουργεί χωρίς να έχει αυτή την φροντίδα. Πολλές περιοχές μη ξεχνάτε θεωρούν ότι το νερό τους φέρνει εισόδημα. Έχω κάνει πολλές συζητήσεις για τούτο και μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι έχουν πανικοβληθεί πολλά άμα ξεκίνησε η διαδικασία να συζητούμε για τον Ενιαίο Φορέα γιατί νόμισαν ότι θα χάσουν εισοδήματα, όχι δύναμη, εισοδήματα. Επομένως το τι θέλω να πω είναι ότι έχει πάρα πολλά πράγματα που έπρεπε να κάνουμε πριν να κάνουμε τις αφαλατώσεις. Μπορεί κάποιος να δει και άλλα αστεία πράγματα όπως π.χ. την νομοθεσία που έχουμε που απαγορεύει να πλύνω το αυτοκίνητο μου, σπíti μου με το λάστιχο αλλά αν το πάρω στον βενζινάρη μου που με έχει διαβεβαιώσει ότι είναι με πόσιμο νερό που το πλένει, επιτρέπεται.

Έχουμε πισίνες δίπλα που τις θάλασσες που τους απαγορεύουμε να βάζουν νερό της θάλασσας ενώ σε άλλες χώρες είναι δια νόμου υπόχρεοι να βάζουν νερό της θάλασσας.

Επομένως έχει πράγματα που θα πρέπει να κοιτάζουμε για να δούμε πριν πάρουμε την απόφαση για να συζητούμε για αφαλατώσεις. Επιμένω όμως είτε είναι αφαλάτωση είτε είναι νερό από τον φράκτη είτε νερό από την γεώτρηση αυτό το νερό ανήκει στους κύπριους. Είναι περιβαλλοντικός πλούτος και πρέπει να τον φροντίζουμε και να τον διαχειριζόμαστε με μεγάλη προσοχή και φειδώ γιατί όλοι μας λένε ότι έχουμε σοβαρότατα προβλήματα τα οποία έρχονται με τις κλιματικές αλλαγές και ιδιαίτερα όσον αφορά τον εμπλουτισμό των υπογείων υδάτων.

Ένα θέμα το οποίο νιώθω ότι πρέπει να το πω είναι το εξής. Έχω ακούσει τους φίλους από τις αγροτικές οργανώσεις. Η τιμολόγηση του νερού πρέπει να γίνει. Όλοι συμφωνούν ότι όταν το νερό

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

έχει μια τιμή η οποία είναι σεβαστή θα έχεις ιδιαίτερη φροντίδα να μη το σπαταλάς. Υπάρχει όμως και η άλλη πλευρά του νομίσματος. Η τιμολόγηση θα πρέπει να γίνεται με βάση την κοινωνία, την Κύπρο και την ζωή που έχουμε. Αν θα βάλω μια τιμολόγηση που θα καταστρέψει τον αγροτικό κόσμο και θα κατέβουν περισσότεροι άνεργοι μέσα στις πόλεις θα πρέπει να είμαι πάρα πολύ προσεκτικός. Αν θα βάλω μια τιμολόγηση όπου ο φτωχός ο κόσμος στην ύδρευση του το νερό που πληρώνει θα τον δυσκολεύει γιατί αποφάσισα να κάνω ενιαία τιμολόγηση ή για να ακριβώσω το νερό πάλι πρέπει να είμαστε προσεκτικοί. Πρέπει επομένως η κοινωνική παράμετρος να παίζει τον ρόλο της σε ένα μικρό βαθμό. Και λέω σε ένα μικρό βαθμό γιατί; Ήμουν στην Πάφο και έκανα μια παρουσίαση που πλήρωσε κάποιος επιχειρηματίας ο οποίος δεν άκουσε την παρουσίαση μου. Και μετά ήλθε να με πάρει να φάμε. Και με ρωτάει πιο ήταν το θέμα της παρουσίασης που έκανα; Του είπα το αγαπημένο μου θέμα το νερό. Μου λέει μεγάλο το πρόβλημα με το νερό. Εγώ δεν προλαβαίνω να κάνω μπάνιο και τελειώνει το νερό γιατί το σύστημα που χρησιμοποιεί στο σπίτι χρησιμοποιεί 1 -1.5 τόνο για να κάνει μπάνιο. Καλά του είπα τι σύστημα είναι αυτό που κάνεις μπάνιο με 1 τόνο νερό και μου είπε είναι από εκείνο που κλείνεις την πόρτα και βγαίνει νερό από όλες τις τρύπες. Τούτο είναι ένα χαρακτηριστικό. Θα σας πω ότι αν είσατε στη Ελβετία οι κανονισμοί με τα αποχωρητήρια θα σας απαγόρευαν να έχετε καζανάκια που να μη είναι διπλά. Δεν μπορείτε να αγοράσετε καζανάκια που να μη είναι διπλό. Εμείς δεν έχουμε τέτοιους κανονισμούς γιατί φαίνεται δεν έχουμε πρόβλημα με το νερό. Επαναλαμβάνω υπάρχουν πάρα πολλά πράγματα που πρέπει να κάνουμε που δεν θέλω να σας ζαλίσω με τούτα. Ένα μόνο θέλω να πω ακόμα όσον αφορά το νερό και που με ανησυχεί πάρα πολλά και είναι το θέμα των νερών των αποχετεύσεων γιατί με την σωστή διαχείριση και την σωστή διαβούλευση ιδιαίτερα με τις αγροτικές και κτηνοτροφικές οργανώσεις μπορούμε να βρούμε εναλλακτικές λύσεις όσον αφορά το θέμα τούτο. Και πρέπει να το πω τούτο γιατί έχω ακούσει πάρα πολλές φορές και από το ΤΑΥ αλλά ιδιαίτερα και από το Υπουργείο Γεωργίας μία φράση που δεν μου αρέσει καθόλου και που με φέρνει να είμαι λίγο πιο θυμωμένος από ότι όταν είμαι στα κανονικά μου που συνήθως δεν θυμώνω. Το Τμήμα Γεωργίας λέει όχι σε νέες αρδευσιμες περιοχές. Το ΤΑΥ λέει ένταξη στο υδατικό ισοζύγιο. Βασικά λένε το ίδιο πράγμα. Λένε ότι το νερό των αποχετευτικών θα πρέπει να το παίρνουμε και να το στέλνουμε εκεί που έχουμε ήδη άρδευση. Τούτο το πράγμα πρέπει να το συζητήσουμε. Δεν γίνεται να είμαστε και να λειτουργούμε με δογματισμούς που εξυπηρετούσαν ορισμένες καταστάσεις στα προηγούμενα χρόνια. Επομένως και εδώ θα πρέπει να κοιτάζουμε γιατί επαναλαμβάνω πρέπει να φροντίσουμε το περιβάλλον μας. Είναι εθνικός πλούτος το νερό. Όλοι πληρώνουμε για τούτο τον εθνικό πλούτο και πρέπει όλοι μαζί να δούμε με πιο τρόπο θα βγάλουμε πέρα τούτη την ζωή που έχουμε να ζήσουμε αλλά κυρίως τι έχουμε να παραδώσουμε στα παιδιά μας.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 12:

• **Κίνηση Οικολόγων Περιβαλλοντιστών (κα Έφη Ξάνθου)**

Ευχαριστούμε την ομάδα γιατί είναι η πρώτη φορά που γνωρίζουμε πώς και ποιες ήταν οι πηγές για να καταλήξουν στην συγκεκριμένη τιμή. Όσον αφορά την τιμολόγηση του αρδευσιμου νερού που έχει ξεσηκώσει έτσι μια επανάσταση στον αγροτικό μας κόσμο. Θα ήθελα απλώς να διαβεβαιώσω ότι το πρόβλημα τους δεν είναι οι Οικολογικές Οργανώσεις ούτε οι Περιβαλλοντιστές. Υπάρχει μια συστράτευση σε κάποια πολιτική και υπάρχουν διάφορα πράγματα που μπορούν να γίνουν. Νομίζω το μεγαλύτερο πρόβλημα και παρανόηση που είχε προκύψει αυτήν τη στιγμή είναι ότι συγχύζουμε την ανάγκη κοστολόγησης του νερού δηλαδή να υπάρχει μια σωστή τιμολόγηση του νερού για να αντιλαμβανόμαστε το τι είναι ακριβώς που σπαταλούμε σε αντιδιαστολή με τι πρέπει να γίνει με την κοινή αγροτική πολιτική για να μη υπάρχουν αυτές οι επιπτώσεις που όλοι φοβόμαστε και έχει ήδη αναφερθεί, πολύ σωστά, και από τον κ. Θεόπεμπτο ότι άλλον το ότι πρέπει εγώ να αντιλαμβάνομαι το κόστος του νερού που θα σπαταλήσω ή που θα χρησιμοποιήσω και άλλον το ότι θα πρέπει να υπάρξουν κάποιες διαβαθμίσεις σε κάποιες κοινωνικές ομάδες μία εκ των οποίων είναι και η αγροτική ομάδα.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Θα ήθελα να προχωρήσω στην ίδια την μελέτη, καταρχάς δεν εκτίμησα καθόλου την προσπάθεια του κ. Παπαρηγορίου να πει ότι ξέρετε αυτή η Οδηγία είναι από δυτικές χώρες που κατασκευάστηκε, δεν μας αφορά εμάς, η Κύπρος δεν είχε ιδιαίτερη σημασία και ούτε είχε την ευκαιρία να την αλλάξει. Αυτό έδωσε την αφορμή σε πολλούς και διάφορους να πουν ότι «ε! αφού δεν είναι εμείς που την κάναμε ας αρχίσουμε επανάσταση να μη πληρώνουμε για το νερό». Έχω ακούσει συλλογικά σώματα εδώ που έπρεπε να είμαστε οι πρώτοι που θα θέλαμε να κάνουμε πολιτική πώς θα διαφυλάξουμε το νερό και να λένε ότι αρνούνται να πληρώσουν περισσότερα από ότι πληρώνουν αυτή την στιγμή. Αυτό είναι αδιανόητο. Αυτό προέρχεται από την τουριστική βιομηχανία είτε από την βιομηχανία είτε από την γεωργία δεν πρέπει να ακούμε αυτήν τη λέξη. Το κόστος είναι εκεί και πρέπει να πληρώσουμε αυτό που μας αναλογεί.

Λοιπόν είναι θέση μας ότι θα πρέπει να προκύψει μια πλήρης καταγραφή των γεωτρήσεων. Ήταν πολύ σωστές οι παρατηρήσεις του κ. Παπαρηγορίου όσον αφορά το θέμα των γεωτρήσεων είναι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα γιατί έχετε μια ανοικτή τρύπα και δεν υπάρχει έλεγχος για το πώς χρησιμοποιούμε το νερό αυτό. Όσον αφορά την δημιουργία Ενιαίου Φορέα Υδάτων έχει αναφερθεί από πάρα πολλούς, είναι το πρώτιστο που οφείλουμε να κάνουμε αυτή την στιγμή και αυτό αφορά και την ενιαία τιμολόγηση του νερού σε όλο το νησί. Δεν υπάρχει αυτή η Επαρχία έχει λιγότερο κόστος και αυτή η Επαρχία μεγαλύτερο. Στο τέλος της ημέρας ένα είναι το νησί και μία είναι η πηγή του νερού.

Προχωρούμε σε κάποια ερωτήματα:

Παρατηρήσαμε ότι λείπει μια πολιτική επανεκτίμησης των κόστων και σε κάθε πόσο διάστημα θα γίνεται μετά το 2015. Αυτή τη στιγμή έχετε καταλήξει σε μια τιμολογιακή πολιτική βάση του τι έχετε μελετήσει το 2005 -07. Συμφωνούμε όλοι ότι έχει διαφοροποιηθεί λίγο το περιβάλλον, έχει προκύψει και μια οικονομική κρίση. Τουλάχιστον για μετά το 2015 που θα υπάρξει μια εξισορρόπηση και ελπίζουμε μία ενιαία τιμολόγηση οφείλετε να παρουσιάσετε και στο πολίτη κάθε πόσο θα υπάρχει μια ανακατανομή αυτών των κόστων.

Λείπει η στρατηγική για την μείωση των διαρροών και των απωλειών τόσο από την εξάτμιση όσο και από το δίκτυο ύδρευσης και άρδευσης μας. Είναι ένα πολύ σημαντικό ποσοστό των απωλειών που έχουμε και περιμέναμε να δούμε πολύ περισσότερα, ή γιατί στο τέλος της ημέρας μας παρουσιάζετε πώς θα μας κοστολογήσετε το νερό προτιμούμε όμως να μας βάλετε λίγο ακόμη και να μη έχουμε τόση πολλή έλλειψη. Γιατί αυτή τη στιγμή δεν έχουμε ισοζύγιο των νερών. Έχουμε ανισοβαρές ισοζύγιο νερών. Χρησιμοποιούμε περισσότερο από ότι έχουμε. Συνεχώς ανοίγουμε πιο βαθιές γεωτρήσεις, πηγαίνουμε στα στρατηγικά αποθέματα και ήδη πρώτοι εσείς ως αγροτικές οργανώσεις, ο αγροτικός κόσμος βλέπουν ότι έχουμε φθάσει σε ένα σημείο που δεν υπάρχει άλλο. Γιατί πια θα είναι η επόμενη λύση; Θα φέρουμε πάγους από την αρκτική; Θα παρακαλούμε να κάνουμε χορούς της βροχής ή είναι συγκεκριμένη η πηγή, αυτή είναι και θα πρέπει κάτι να κάνουμε να επαναφέρουμε το περιβάλλον και να μη έχουμε τόση χρήση.

Θα θέλαμε να απαντηθούν και κάποια ερωτήματα:

Πώς σκοπεύει το ΤΑΥ να χρεώνει τους διάφορους εργολάβους που κάνουν ζημιές στο δίκτυο τους λόγω των έργων που διεκπεραιώνουν. Αυτό είναι ένα συνεχές φαινόμενο και ειδικά το καλοκαίρι που είχαμε και τόσες πολλές διαρροές δεν έχουμε δει κανένα να ανοίγει χέρι –πούγκα.

Πώς προχωρά η αντικατάσταση όλων των αμιαντοσωλήνων στο υδατικό δίκτυο. Αυτό είναι πολύ σοβαρό θέμα και δεν ξέρω αν το έχουμε συνειδητοποιήσει σαν πολίτες. Το γεγονός ότι έχουμε ακόμη αμιαντέτινες σωλήνες στο υδατικό μας δίκτυο σημαίνει ότι περισσότερες απώλειες σημαίνει συνέχεια σπασίματα και είναι αυτά τα σπασίματα που εμείς καλούμαστε να πληρώνουμε. Γιατί δεν μας κάνετε ένα πλάνο αντικατάστασης αμιαντέτινων σωλήνων μέσα σε 1 -2 χρόνια να ανακτήσετε αυτό το κόστος και να τελειώνει αυτή η ιστορία.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Γιατί δεν λήφθηκε απόφαση για μεταφορά του νερού από τους υδατοφράκτες για άρδευση καλλιεργειών ενώ γνωρίζουμε ότι ήδη διοχετεύεται επεξεργασμένο νερό από τα αποχετευτικά μας. Πώς αντιμετωπίζετε το φαινόμενο της διαφορετικής τιμολογιακής πολιτικής από επαρχία σε επαρχία και από κοινότητα σε κοινότητα. Θα θέλαμε να δούμε πως θα προχωρήσετε αυτήν την πολιτική.

➤ ΑΠΑΝΤΗΣΗ/ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ:

Αναφορικά με το ερώτημα επανεκτίμησης της κοστολόγησης και ανά πότε θα γίνεται μετά το 2015, αναφέρουμε ότι οι προτεινόμενες τιμολογιακές πολιτικές έχουν ορίζοντα εφαρμογής το 2015. Σύμφωνα με την Οδηγία οι πολιτικές τιμολόγησης και συνεπώς και η ανάλυση του κόστους θα πρέπει να επικαιροποιούνται ανά εξαετή διαχειριστικό κύκλο. Στην παρούσα φάση, δεν υπάρχει η ανάγκη επαναξιολόγησης των τιμών μέχρι το 2015, αφού τα στοχευμένα ποσοστά ανάκτησης κόστους επιτυγχάνονται μέχρι το 2015. Αυτό ισχύει βέβαια νοουμένου ότι οι συνθήκες κοστολόγησης, η υποδομή, το προβλεπόμενο ισοζύγιο παραγωγής νερού και κατανάλωσης, αλλά και η πολιτική διαχείρισης νερού δεν θα αλλάξει ουσιαστικά μέχρι το 2015. Κρίνεται σκόπιμη όμως από το Σύμβουλο, η απολογιστική επανάληψη της διαδικασίας που ακολουθήθηκε στην παρούσα μελέτη σε μικρότερο βαθμό ανάλυσης μετά το 2012 - 2013, όπου θα έχουν τεθεί σε λειτουργία οι προγραμματιζόμενες μόνιμες αφαλατώσεις και οι νέες μονάδες επεξεργασίας λυμάτων και παραγωγής ανακυκλωμένου νερού, ενώ τότε προβλέπεται ότι θα υπάρχουν διαθέσιμα απολογιστικά στοιχεία κόστους και δεδομένα από την υπηρεσία αποχέτευσης. Αυτό θα οδηγήσει σε καλύτερη εκτίμηση της κατάστασης για το νέο διαχειριστικό κύκλο 2015 – 2021 της ΟΠΥ.

Αναφορικά με τα ζητήματα που τίθεται όσον αφορά στην απουσία στρατηγικής για την μείωση των διαρροών και των απωλειών τόσο από την εξάτμιση όσο και από το δίκτυο ύδρευσης και άρδευσης καθώς και αναφορικά με την αντικατάσταση όλων των αμιαντοσωλήνων στο υδατικό δίκτυο, αυτά είναι θέματα διαχειριστικά που εμπίπτουν στο Πρόγραμμα Μέτρων και στο Σχέδιο Διαχείρισης της Οδηγίας 2000/60/EK και δεν έχουν άμεση σχέση με την εφαρμογή πολιτικών τιμολόγησης νερού. Στην περίπτωση που υιοθετηθούν τα μέτρα αυτά, θα μπορούν μελλοντικά να συνεκτιμηθούν για τον επαναπροσδιορισμό του κόστους των Υπηρεσιών Νερού και των Πολιτικών Τιμολόγησης του διαχειριστικού κύκλου 2015 – 2021.

Αναφορικά με το ερώτημα «πως σκοπεύει το ΤΑΥ να χρεώνει τους διάφορους εργολάβους που κάνουν ζημιές στο δίκτυο τους λόγω των έργων που διεκπεραιώνουν» είναι ένα ζήτημα το οποίο θα πρέπει να αποφασιστεί από το ΤΑΥ. Γενικά όμως, το κόστος αυτό αποτελεί μέρος του κόστους λειτουργίας και συντήρησης το οποίο εντάσσεται μέσα στο χρηματοοικονομικό κόστος της υποδομής που κοστολογείται και το οποίο κόστος πρέπει να ανακτάται μέσα από την οποιαδήποτε τιμολογιακή πολιτική που εφαρμόζει είτε το ΤΑΥ, είτε οποιαδήποτε άλλη Αρχή Υδατοπρομήθειας. Πρόκειται για εσωτερικό θέμα το οποίο θα πρέπει να ρυθμιστεί, με στόχο την ανάκτηση της ζημιάς / κόστους που υπόκειται ο παροχέας της συγκεκριμένης υπηρεσίας ύδατος.

Το ερώτημα «γιατί δεν λήφθηκε απόφαση για μεταφορά του νερού από τους υδατοφράκτες για άρδευση καλλιεργειών ενώ γνωρίζουμε ότι ήδη διοχετεύεται επεξεργασμένο νερό από τα αποχετευτικά», αποτελεί καθαρά διαχειριστικό ζήτημα, το οποίο είναι εκτός του αντικειμένου της παρούσας μελέτης.

Τέλος, το τελευταίο ερώτημα αφορά το πώς αντιμετωπίζεται το φαινόμενο της διαφορετικής τιμολογιακής πολιτικής από επαρχία σε επαρχία και από κοινότητα σε κοινότητα. Η προσέγγιση στο θέμα αυτό περιγράφεται αναλυτικά στην ενότητα 5.2 (2) της παρούσας έκθεσης.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 13:

• Παγκύπριος Σύνδεσμος Ξενοδόχων (κα Χριστιάνα Κωνσταντινίδου)

Η υφιστάμενη τιμολογιακή πολιτική για τα Ξενοδοχεία της Λευκωσίας διαφέρει από την τιμολογιακή πολιτική των νοικοκυριών και της γεωργίας. Οι χρεώσεις νερού χωρίζονται πάλι σε πάγιο και κατανάλωση. Όμως οι δικές μας χρεώσεις κατανάλωσης είναι για τα πρώτα 200 κυβ,

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

μέτρα είναι €1,24 ανά κυβικό μέτρο, για τα δεύτερα 200 κυβ. μέτρα, €1,82 ανά κυβικό μέτρο, δηλαδή μια αύξηση της τάξης του 46% και για τα υπόλοιπα κυβικά μέτρα €2,16 ανά κυβικό μέτρο δηλαδή επιπλέον αύξηση της τάξης του 19%. Δηλαδή έχουμε ένα σύνολο αύξησης της τάξης του 65% για τα ξενοδοχεία. Δεδομένου ότι μια κατανάλωση σε μια ξενοδοχειακή μονάδα ανά μήνα είναι πάνω από 600 κυβικά μέτρα οι χρεώσεις αντιλαμβάνεστε κυμαίνονται σε ένα average €1,74 ανά κυβ. μ.

Αναφέρω αυτά τα στοιχεία γιατί δεν τα αναφέρετε στην έκθεση ούτε μας είπατε πώς θα γίνονται οι τιμολογήσεις για τα ξενοδοχεία. Λοιπόν, βάσει της έκθεσης σας η τουριστική βιομηχανία έχει κατανάλωση γύρω στο 5% της ολικής κατανάλωσης του νερού το οποίο αποτελεί πολύ μικρό, ποσοστό. Όμως χρεωνόμαστε το ψηλότερο ποσό χρέωσης ανά κυβικό μέτρο. Δεδομένου και του γεγονότος ότι λόγω της φύσης της δουλειάς μας δεν μπορούμε να ελέγξουμε την κατανάλωση νερού ανά δωμάτιο εναπόκειται στον τουρίστα, δεν μπορούμε να πούμε του τουρίστα πότε να κάνει μπάνιο με πόσο νερό να κάνει μπάνιο. Λοιπόν δεδομένου τούτης της φύσης της δουλειάς μας και ότι πληρώνουμε ψηλό ποσό χρέωσης πρέπει να υπάρξει μια πιο δίκαιη τιμολόγηση για τα ξενοδοχεία και οποιαδήποτε αύξηση να έλθει από άλλους χρήστες και όχι από την ξενοδοχειακή βιομηχανία η οποία όπως γνωρίζετε τα τελευταία και τα επόμενα χρόνια υποφέρει από πληρότητα.

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

- **(κος Σοφοκλής Αλετράρης –Διευθυντής)**

Είναι αρκετοί από το ακροατήριο που έχουν υποβάλει το έντυπο για παρεμβάσεις. Πιστεύω ότι δεν υπάρχει χρονικό περιθώριο για να απαντηθούν όλα τα ερωτήματα που έχουν μπει. Να δώσουμε υπόσχεση όμως ότι θα απαντηθούν γραπτώς τα ερωτήματα που έχουν τεθεί διότι θα πρέπει και εμείς να εκκενώσουμε την αίθουσα θα ήθελα όμως να κάνω και εγώ τελευταίος μια δική μου παρέμβαση.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ / ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΗΜΕΡΙΑΣ

- **κος Σοφοκλής Αλετράρης, Διευθυντής Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων**

Η αλήθεια είναι ότι δεν προγραμματίζα να κάνω καμιά παρέμβαση. Αρκετά σας κουράσαμε αλλά προκλήθηκα αρκετά. Σε πολύ μεγάλο βαθμό μάλιστα. Ξέρετε περάσαμε μια τετραετία ανομβρίας, ξηρασίας, τρέχαμε στην Ελλάδα να φέρουμε νερό. Ταλαιπωρηθήκαμε αφάνταστα εμείς σαν ΤΑΥ, όχι όλοι, κάποιοι κρύφτηκαν. Ταλαιπωρήσαμε πάρα πολύ τον κόσμο, πάρα πολύ τον κόσμο, τώρα αρχίζουν πάλι δειλά-δειλά να ακούγονται και να γίνονται πιο έντονες οι φωνές κατά των αφαλατώσεων. Ξέρετε πηγαίναμε στην Βουλή και όλοι ήταν να μας φάνε. Γιατί καθυστερούν οι αφαλατώσεις. Τι είναι το πρόβλημα με τις αφαλατώσεις. Τώρα επειδή έβρεξε και κάποια φράγματα υπερχειλίσαν, και να πούμε πια φράγματα υπερχειλίσαν, ξεκίνησαν πάλι οι πολεμικές ιαχές. Και κάποιες πλευρές ήταν αναμενόμενες, κρατούν μια διαχρονική στάση - εκτιμητές, η στάση από το κίνημα οικολόγων, τον Επίτροπο Περιβάλλοντος, την Ομοσπονδία. Είναι διαχρονικές στάσεις και δείχνουν μια συνέπεια. Εκείνο που με παραξένεψε είναι η στάση του ΕΤΕΚ διότι το ΕΤΕΚ είναι αρκετά κοντά στο Τμήμα και έπρεπε να γνωρίζει πολύ καλά ότι το Τμήμα θεωρεί ότι οι αφαλατώσεις δεν είναι πανάκια και κάνει πάρα πολλή δουλειά το Τμήμα εκτός από αφαλατώσεις. Όλα αυτά που αναφερθήκαν προηγουμένως για την κατάσταση των δικτύων, για παράνομες γεωτρήσεις, υδρομετρητές ξέρετε πολύ καλά όσοι είστε κοντά στο Τμήμα ότι κάνει πολύ δουλειά το Τμήμα οπότε μας αδικείτε αν νομίζετε ότι εμείς απλώς αγοράζουμε νερό από αφαλατώσεις. Και επειδή αυτό το έργο εμείς το έχουμε ξαναδεί δεν θέλουμε σε καμιά περίπτωση να σταματήσει το πρόγραμμα των αφαλατώσεων, θέλουμε να υπάρχει ασφάλεια στην υδροδότηση του κόσμου αφού μιλούμε όλοι για κλιματικές αλλαγές που ήρθαν και μας βρήκαν και δεν έχουμε άλλη επιλογή. Ούτε η στατιστική ούτε οι χρονοσειρές δημιουργούν υπερχειλίσσεις των φραγμάτων και βροχόπτωση. Φέτος που λένε τα κανάλια συνέχεια ότι υπερχειλίζουν τα φράγματα ένα - ένα ξέρετε πια φράγματα υπερχειλίσαν; Διότι κάποιοι αρέσκονται να λένε ότι υπερχειλίσαν 8 φράγματα από

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

τα 18 που είναι γραμμένα στην ιστοσελίδα μας. 44% των φράγματων υπερχειλίσαν. Τι αποθήκευση έχουν τα φράγματα τούτα; 8.5%. Πόσα από τα φράγματα τούτα συμβάλλουν στην υδατοπρομήθεια; Μηδέν. Άρα τούτος ο μύθος ότι οι χρονοσειρές και η στατιστική να δημιουργούν υπερχειλίσεις ή νέα πολιτική θα δημιουργεί υπερχειλίσεις, Ε! έτον μύθο εδώ.

Μίλησαν πολλοί για την πολιτική που δεν υπάρχει έτσι εξαγγελμένη πολιτική ότι τα φράγματα θα δοθούν στους γεωργούς. Δεν είπε ποτέ τεχνοκρατικά το ΤΑΥ ότι τα φράγματα τα δίδουμε στους γεωργούς. Αλλά τι θέλουμε δηλαδή; Να εξαλείψουμε την γεωργία; Ξέρετε το πιο φθηνό από όλα είναι να εξαλείψουμε την γεωργία και να εισάγουμε προϊόντα από την Αίγυπτο στην μισή τιμή.

Οπότε και κάποια άρθρα που είδαν χθες το φως της δημοσιότητας που κινούνται πάνω σε αυτήν την γραμμή έτσι πολύ με ξενίζουν γιατί είναι γραμμένα από ανθρώπους που είναι κοντά στο Τμήμα αλλά φαίνεται ότι ξέχασαν και την κοινωνική πτυχή και ευαισθησία που θα πρέπει να δείχνουμε στην αγροτική μας τάξη. Και μιλούν καθαρά με οικονομικούς όρους.

Γήπεδα Γκολφ. Φθάνει πια να χρεώνετε στο ΤΑΥ την πολιτική των γηπέδων γκολφ. Το επαναλάβαμε σε πάρα πολλές ημερίδες, πολλές ευκαιρίες ότι δεν έχουμε να κάνουμε ΤΙΠΟΤΕ με τα γήπεδα γκολφ. Η πολιτική δεν αποφασίστηκε από το ΤΑΥ, δεν προωθείται από το ΤΑΥ μη μας το χρεώνετε. Κτυπάτε λάθος πόρτα.

Κάναμε πολύ μεγάλες αφαλατώσεις ή προγραμματίζουμε 100 εκατ. κυβ. μέτρα νερού. Πού τα βρήκατε αυτά τα νούμερα; Πραγματικά, οι αφαλατώσεις έγιναν για να παρέχουν ασφάλεια ύδρευσης στα μεγάλα αστικά κέντρα και τουριστικές περιοχές. Τι θα γίνει για όλες τις Κοινότητες που υδροδοτούνται από υπόγειους υδροφορείς - είναι εδώ το ΤΓΕ - που πίνουν ακατάλληλο νερό; Να τους ξεγράψουμε τούτους; ή να κάνουμε έργα υποδομής να τους δώσουμε νερό; Έχουμε κάνει μια πρώτη δουλειά με το ΤΓΕ, υπάρχουν τουλάχιστον 30 Κοινότητες στην Επαρχία Λευκωσίας, άλλες 13 στη Λεμεσό και άλλες 23 στην Πάφο. Οπότε μη ξαφνιάζεστε για την παραγωγή των μονάδων αφαλάτωσης. Οι αφαλατώσεις σίγουρα δουλεύουν όταν τις χρειαζόμαστε, μπορούν να μειώσουν την παραγωγή τους όταν δεν τις χρειαζόμαστε. Μακάρι να έλθει η ώρα που να καλύψουμε τις ανάγκες μας όλες και της ύδρευσης και της άρδευσης και τότε σταματούμε τις αφαλατώσεις.

Πια είναι η λύση; Μια είναι η λύση, όπως είπα προηγουμένως δεν μπορούμε να τρέχουμε πίσω από τη ζήτηση. Η ζήτηση είναι παρά πολύ μεγάλη. Ανεβαίνει το βιοτικό επίπεδο, ανεβαίνει το κοινωνικό επίπεδο, η γιαγιά μου ελούνετο μια φορά την εβδομάδα, κάθε Πάσχα, εγώ κάθε μέρα, η κόρη μου τρεις φορές την ημέρα. Η ζήτηση θα αυξάνει. Συνεχώς θα αυξάνει. Αλλά δεν μπορούμε εμείς να τρέχουμε πίσω από την ζήτηση. Άρα πού πρέπει να επενδύσουμε και επενδύουμε σαν ΤΑΥ; Αλλά δεν το είπε κανένας σας. Στην καλλιέργεια υδατικής συνείδησης.

Κάνουμε πάρα πολλή δουλειά με τα διάφορα δημοτικά σχολεία για την ώρα. Από την αρχή του 2009 (φετινή σχολική χρονιά) έχουμε πλησιάσει 17.000 μαθητές του Δημοτικού για να τους κάνουμε διαλέξεις. Κάποια γενιά, οι παραπάνω από εμάς ανήκουμε στην γενιά τούτη, να πω την έχουμε χάσει, άρα θα πρέπει να επενδύσουμε στη νέα γενιά. Δεν νομίζω οι μαθητές τώρα που τους κάνουμε τόσο πολύ brain-washing (πλύση εγκεφάλου) ότι μελλοντικά σαν πολίτες θα πιάσουν τα λάστιχα για τα πεζοδρόμια και τις αυλές.

Και τώρα και κάτι για το θέμα της τιμολογιακής πολιτικής για να μη είμαι και εκτός θέματος. Ναι εμείς σαν ΤΑΥ στηρίζουμε την πλήρη ανάκτηση του κόστους για το νερό της Υδατοπρομήθειας. Νομίζω ότι δεν σηκώνει καμία έκπτωση. Αν δει κάποιος την μελέτη προσεκτικά και να μη παίζει με την στατιστική θα δει ότι οι αυξήσεις που προτείνονται για το τέλος του 2010 αρχές του 2011 είναι της τάξεως των 5 ευρώ τον μήνα για κάθε νοικοκυριό. Μη μου πείτε τώρα ότι το βιοτικό επίπεδο του κύπριου πολίτη είναι τέτοιο που δεν αντέχει 5 ευρώ τον μήνα. Πέντε ευρώ είναι ένας καφές στο FLO –CAFÉ. Αν ρωτήσουμε εδώ στην αίθουσα πόσα πληρώνει ο καθένας από εμάς τον μήνα σε νερό πιστεύω ότι δεν θα ξέρει κανένας. Όσον αφορά το νερό της άρδευσης, ναι υπάρχει θέμα ανάκτησης του κόστους, υπάρχει όμως και η κοινωνική πτυχή οι κοινωνικές εξαιρέσεις που επιτρέπονται από την Οδηγία, αλλά κύριοι εκπρόσωποι των αγροτικών οργανώσεων θα πρέπει να αναμένετε ότι κάποια αύξηση θα υπάρξει. Τη μηδενική αύξηση όπως το θέσατε δεν μας βρίσκει

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

σύμφωνους. Νομίζω υπάρχει περιθώριο κάποιου συμβιβασμού για να βρούμε κάτι που να βασίζεται στη υλοποίηση και στον στόχο της Οδηγίας.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ/ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΗΜΕΡΙΑΔΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ (ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΑΥ86/2007)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Γενικά:

Η μελέτη βασίστηκε στις αρχές της Οδηγίας σε ότι αφορά την ανάκτηση του κόστους λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες του τόπου (κοινωνικές, οικονομικές, κλιματολογικές, γεωγραφικές) καθώς και τα αποτελέσματα από την προτεινόμενη ανάκτηση του κόστους. Τα θέματα αυτά τέθηκαν από την αρχή από το ίδιο το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων και για το σκοπό αυτό η μελέτη χωρίστηκε σε τεχνικές ενότητες ως εξής:

- α) Οικονομική ανάλυση της χρήσης του νερού στην Κύπρο.
- β) Υπολογισμός του πραγματικού συνολικού κόστους του νερού.
- γ) Καθορισμό των μηχανισμών ανάκτησης και των τελών που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν για να πληρούνται οι αρχές και οι περιβαλλοντικοί στόχοι της Οδηγίας αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τις παραμέτρους που θα μπορούσαν να δικαιολογούν εξαιρέσεις και ειδικές ρυθμίσεις.
- δ) Μελέτη προσχεδίου Κανονισμών για νομοθετική ρύθμιση του θέματος.

Πιο κάτω αναφέρονται σε θεματικές ενότητες οι απαντήσεις στα ερωτήματα που τέθηκαν από τα Μέλη της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 7^{ης} Μαΐου 2010.

Κοινωνικές Συνθήκες και αποτελέσματα από την ανάκτηση

Έχει εξεταστεί αναλυτικά η δυνατότητα πληρωμής από τις διάφορες χρήσεις καθώς και οι πιθανές επιπτώσεις από την προτεινόμενη τιμολόγηση, με στόχο τις προτάσεις για ευνοϊκότερες ρυθμίσεις. Για κάθε χρήση αναφέρονται τα εξής γενικά σημεία:

Νοικοκυριά:

Με αναλυτική εξέταση των διαθέσιμων πληροφοριών από το Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών και από λοιπά στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά την υλοποίηση της μελέτης καθώς και από διεθνείς και Ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με τα εισοδήματα, τις καταναλωτικές δαπάνες, τα αστικά και τα αγροτικά νοικοκυριά, το όριο της φτώχειας, τους μακροοικονομικούς δείκτες κ.λπ., προκύπτει ότι το μέσο νοικοκυριό στην Κύπρο δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα ικανότητας πληρωμής των τιμολογίων νερού που προτείνονται. Η δαπάνη για το νερό ως ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματος είναι πολύ χαμηλότερη από τα όρια που τίθενται παγκοσμίως από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και την Ευρωπαϊκή Ένωση (2-3%) και δεν πλησιάζει ούτε το 0,5%.

Όμως, επειδή οι προαναφερόμενοι δείκτες της ικανότητας πληρωμής έχουν προκύψει από μέσους όρους τιμών (π.χ. μέσα ετήσια εισοδήματα) και αφορούν μακρο-οικονομικούς δείκτες, δεν αποκλείεται να υπάρχουν νοικοκυριά σε κάποιες επαρχίες που η δαπάνη τους για την κατανάλωση νερού να ξεπερνάει το 2% του συνολικού εισοδήματός τους. Έτσι, θα πρέπει να εξεταστεί από τους τοπικούς φορείς παροχής νερού ύδρευσης σε νοικοκυριά, οι οποίοι έχουν πρόσβαση στα στοιχεία των καταναλωτών, ο σχεδιασμός στοχευμένων πολιτικών για εφαρμογή εξαιρέσεων, έτσι ώστε να διασφαλίζονται οι χρήστες που διαφοροποιούνται είτε λόγω εισοδήματος (π.χ. νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα, συνταξιούχοι) είτε λόγω των υδρευτικών αναγκών τους (π.χ. πολύτεκνοι).

Οι ρυθμίσεις αυτές μπορούν να εφαρμοστούν είτε μέσω της διάθεσης μίας χαμηλότερης πρώτης κλίμακας τιμών για τα χαμηλά εισοδήματα είτε μέσω εφαρμογής ενός μεγαλύτερου

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

εύρους κατανάλωσης για την πρώτη διατίμηση σε περιπτώσεις όπου χρειάζεται αυξημένη κατανάλωση.

Με αυτή τη βάση, το ΤΑΥ θα εφαρμόζει ενιαία τιμή πώλησης νερού ύδρευσης προς τις τοπικές αρχές, η οποία θα περιλαμβάνει το σύνολο του χρηματοοικονομικού κόστους του ΤΑΥ συν το σύνολο του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου, και οι τοπικές αρχές θα καλύπτουν πλήρως τις χρεώσεις του ΤΑΥ και επιπλέον το χρηματοοικονομικό κόστος τους.

Δηλαδή, οι ευνοϊκότερες ρυθμίσεις – εξαιρέσεις δε θα επηρεάζουν την τιμή που πουλάει το ΤΑΥ προς τις τοπικές αρχές, ούτε την πλήρη ανάκτηση του χρηματοοικονομικού κόστους της τοπικής αρχής. Μια πιθανή αντιμετώπιση που προτείνεται από τους μελετητές είναι οι τοπικές αρχές να ανακτούν το πλήρες κόστος τους από το πάγιο τέλος και το πρώτο κλιμάκιο χρέωσης ενώ τα επιπλέον κόστη από τα κοινωνικά μέτρα θα καλύπτονται από τα κλιμάκια υψηλών καταναλώσεων.

Το ΤΑΥ συμφωνεί με την άποψη ότι θα είναι καλό να υπάρχει μια κοινή αντιμετώπιση των περιπτώσεων αυτών, με ενιαία προσέγγιση, η οποία θα μπορούσε να συμπεριληφθεί στους Κανονισμούς που θα διέπουν την τιμολογιακή πολιτική.

Βιομηχανία:

Όσον αφορά στη βιομηχανία/ μεταποίηση, η παραγωγή κάθε κλάδου απαιτεί σημαντικά διαφορετικές καταναλώσεις νερού. Για παράδειγμα, για κάθε μονάδα προστιθέμενης αξίας, εκτιμάται ότι η παραγωγή τροφίμων και ποτών απαιτεί σχεδόν τριπλάσια κατανάλωση νερού από ότι η παραγωγή μεταλλικών ή μη μεταλλικών προϊόντων.

Η προσέγγιση που χρησιμοποιείται αναγνωρίζει αυτή τη διαφοροποίηση και στηρίζεται στην εκτίμηση κατανάλωσης νερού ανά μονάδα προστιθέμενης αξίας και ανά κλάδο μεταποίησης. Σύμφωνα με την ανάλυση που έγινε, προκύπτει μία συνολική επιβάρυνση της μεταποίησης στην Κύπρο που θα κυμαίνεται από 0,1% έως 0,4% της προστιθέμενης αξίας κάθε κλάδου. Εκτιμάται ότι πρόκειται για περιορισμένη επιβάρυνση που μπορεί να απορροφηθεί χωρίς αναστατώσεις.

Εκτενέστερη απάντηση υπάρχει στην απάντηση της γραπτής ερώτησης της Ο.Ε.Β. πιο πάνω.

Τουρισμός

Όσον αφορά στον τουρισμό, από την ανάλυση που έγινε προκύπτει ότι μία αύξηση της τιμής του νερού κατά € 0,30/μ³ ή € 0,23 ανά διανυκτέρευση για ποσότητα 0,75 μ³, αντιπροσωπεύει το 0,2% των εσόδων ανά διανυκτέρευση. Συνεπώς πρόκειται επίσης για μία περιορισμένη επιβάρυνση που μπορεί να απορροφηθεί χωρίς αναστατώσεις.

Εκτενέστερη απάντηση υπάρχει στην απάντηση της γραπτής ερώτησης της κας Χρ. Κωσταντινίδου του ΠΑ.ΣΥ.ΞΕ. πιο πάνω.

Επιπτώσεις στη γεωργία, η συμβολή της στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και η ανταγωνιστικότητα των γεωργικών προϊόντων:

Στα πλαίσια της μελέτης εξετάστηκε προσεκτικά η σημασία του πρωτογενή τομέα στην Κύπρο και οι λόγοι για τη διατήρησή του και έχουν ληφθεί αυτά υπόψη στη διαμόρφωση των προτάσεων τιμολόγησης.

Ο πρωτογενής τομέας καταναλώνει το 60% των υδατικών πόρων ενώ παράγει ένα πολύ μικρό ποσοστό του ΑΕΠ (3.3%) και απασχολεί το 8% των εργαζομένων, ενώ ο δευτερογενής παράγει το 18.8% του ΑΕΠ και απασχολεί το 20.5% των εργαζομένων και ο τριτογενής παράγει το 77.8% του ΑΕΠ και απασχολεί το 72% των εργαζομένων. Παρόλα αυτά η σημασία της διατήρησης του πρωτογενούς τομέα είναι μεγάλη και αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και διατήρησης και δημιουργίας βιώσιμων κοινοτήτων σε περιοχές της υπαίθρου.

Επιπλέον αναγνωρίζεται και η σημασία της γεωργικής δραστηριότητας σε θέματα περιβάλλοντος και τοπίου, ιδίως όσον αφορά στην καταπολέμηση της απερίημωσης και του τουριστικού δυναμικού των περιοχών. Η εγκατάλειψη της γεωργικής γης κυρίως σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές, σε συνδυασμό με τη ξηρασία και τα έντονα φαινόμενα βροχοπτώσεων, τις μεγάλες κλίσεις του εδάφους, το περιορισμένο βάθος, το μικρό ποσοστό

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

της οργανικής ουσίας, την περιορισμένη βλάστηση και τις πυρκαγιές, οδηγεί στη διάβρωση των εδαφών και στη συνέχεια μείωση της φυτοκάλυψης και απερίθωση είναι από τα κυριότερα περιβαλλοντικά προβλήματα της υπαίθρου.

Σημαντικά προβλήματα και αδυναμίες της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών της Κύπρου είναι το ψηλό κόστος ευκαιρίας, η προϊούσα εγκατάλειψη της υπαίθρου, η γήρανση και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του αγροτικού πληθυσμού. Παράλληλα, σειρά εγγενών αδυναμιών της Κυπριακής γεωργίας, είναι το μικρό μέγεθος και ο πολυτεμαχισμός του αγροτικού κλήρου, ο οποίος σε συνάρτηση με το ξηροθερμικό κλίμα, το φυσικό ανάγλυφο και τη χαμηλή γονιμότητα των εδαφών, μειώνουν ουσιαστικά την παραγωγικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Τα παραπάνω επηρεάζουν δυσμενώς τόσο την ανταγωνιστικότητα του τομέα (με αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις), όσο και την ποιότητα ζωής στην ύπαιθρο. Διαφαίνεται λοιπόν η ανάγκη για διατήρηση του αγροτικού πληθυσμού και κυρίως των νέων στην ύπαιθρο.

Σημασία για την κυπριακή γεωργία έχει η διατήρηση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας με ιδιαίτερη εστίαση σε τομείς και προϊόντα, στα οποία υπάρχει ή μπορεί δυνητικά να υπάρξει συγκριτικό πλεονέκτημα όπως για παράδειγμα τα προϊόντα ονομασίας προέλευσης, τα βιολογικά προϊόντα, τα αρωματικά φυτά, τα πρώιμα και τα φυλλώδη λαχανικά.

Όλα τα πιο πάνω λήφθηκαν υπόψη κατά τη διαμόρφωση των προτάσεων τιμολόγησης. Η προσέγγιση για τον καθορισμό ενός εύλογου εύρους αυξημένης τιμής αρδευτικού νερού βασίστηκε όχι πάνω στην αρχή της πλήρους ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών παροχής αρδευτικού νερού, αλλά στην εξέταση της δυνατότητας πληρωμής.

Η ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων της Κύπρου είναι ένα θέμα που δεν θα μπορούσε να αποτελεί αντικείμενο της μελέτης, όμως στη μελέτη εξετάστηκε σε βάθος η επίπτωση που θα έχει η αύξηση της τιμής του νερού στην πρόσοδο των κύριων αγροτικών καλλιεργειών στην Κύπρο με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία του Τμήματος Γεωργίας, του Τμήματος Στατιστικής και Ερευνών και Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών.

Οι καλλιέργειες που εξετάστηκαν αποτελούν το 73,78% των αρδευόμενων εκτάσεων της Κύπρου, με την παραδοχή ότι η συνολική αρδευόμενη έκταση αποτελεί το 28% του συνόλου της γεωργικής γης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης, προέκυψε ένα εύρος αυξημένης τιμής του αρδευτικού νερού, από 0,21 έως 0,25 €/μ³, που μπορεί να εφαρμοστεί χωρίς να αναστατώσει βραχύ-μεσοπρόθεσμα το παραγωγικό πρότυπο της γεωργίας στην Κύπρο και που αποτέλεσε βάση για τις προτάσεις τιμολόγησης.

Από την πιο πάνω ανάλυση προέκυψε ότι με την προτεινόμενη αύξηση στην τιμή του νερού άρδευσης (αν δηλαδή η τιμή αυξηθεί στα €0,24 / κ.μ. με ένα πάγιο τέλος στα €6,61 / δεκάριο) θα υπάρξει αύξηση κόστους στις καλλιέργειες, η οποία στην περίπτωση των εσπεριδοειδών και ιδιαίτερα στα λεμόνια θα είναι περίπου 4%. Η αύξηση αυτή είναι σημαντική, λαμβάνοντας υπόψη ότι με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία η καλλιέργεια των λεμονιών είναι ήδη σήμερα μη αποδοτική (κερδοφόρος). Σε κανένα άλλο είδος καλλιέργειας δεν ισχύει αυτό, παρόλο που εντοπίζονται και άλλες ευαίσθητες στο θέμα αυτό καλλιέργειες, που όμως παραμένουν βιώσιμες, όπως τα επιτραπέζια σταφύλια και οι πατάτες.

Σημαντικό είναι ότι στα έσοδα των καλλιεργειών που ελήφθησαν υπόψη δεν έχουν συνυπολογισθεί στρεμματικές ή άλλου τύπου επιδοτήσεις, οι οποίες καταβάλλονται στους γεωργούς σύμφωνα με το κοινοτικό ή εθνικό θεσμικό πλαίσιο, οι οποίες είναι σημαντικές.

Η προτεινόμενη από τη μελέτη νέα τιμολόγηση του νερού άρδευσης στοχεύει σε μικρή μόνο αύξηση της ανάκτησης κόστους του νερού στην Κύπρο (από το 41% σε 54%), με βάση το ισοζύγιο κατανάλωσης που ισχύει σήμερα (πριν τις νέες μόνιμες αφαλατώσεις). Η αύξηση αυτή προσπαθεί να «ισορροπήσει» μεταξύ δύο διαφορετικών προτεραιοτήτων: Αφενός της ανάγκης να υπάρξει τήρηση των προβλεπομένων από την νέα Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων (2000/60/ΕΚ) για τον εξορθολογισμό της τιμολόγησης του νερού στοχεύοντας σε κατάλληλη ανάκτηση με βάση την αρχή «ο χρήστης πληρώνει» και αφετέρου της επιδίωξης μη ανατροπής του γενικού προτύπου καλλιεργειών στην Κύπρο που θα είχε επαχθείς κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις για τον πρωτογενή τομέα. Στο πλαίσιο αυτό οι στόχοι που τίθενται μέσω της νέας τιμολόγησης στην άρδευση υπολείπονται σημαντικά της πλήρους

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

ανάκτησης όχι μόνο του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου, αλλά και του ίδιου του χρηματοοικονομικού κόστους του νερού άρδευσης, το οποίο στην Κύπρο είναι σχετικά υψηλό λόγω των σημαντικών έργων υδατικής ανάπτυξης που έχουν υλοποιηθεί (φράγματα – δίκτυα κλπ.) και που είναι αποτέλεσμα των κλιματικών και γεωγραφικών συνθηκών του τόπου.

Με βάση τα πιο πάνω, η εκτίμησή της μελέτης είναι ότι η ανταγωνιστικότητα των κυπριακών αγροτικών προϊόντων εξαρτάται μόνο ως ένα βαθμό από την τιμή του νερού. Μια συνολική εξέταση του θέματος θα έπρεπε να συμπεριλάβει όλους τους παράγοντες κόστους, όπως το κόστος γης, τα εργατικά κόστη, το κόστος λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, το κόστος ενέργειας, το κόστος μεταφοράς, το κόστος προώθησης και εμπορίας κ.α.

Επίσης σημειώνεται ότι οι κανονισμοί της Ε.Ε. για τη γεωργία που αφορούν την προγραμματική περίοδο 2007-2013 προβλέπουν τη χρηματοδότηση δράσεων που σχετίζονται με την ορθολογική χρήση νερού. Πιθανή αξιοποίηση τέτοιων δυνατοτήτων μπορεί να αμβλύνει σε κάποιο βαθμό την όποια επίπτωση από την νέα προταθείσα τιμολόγηση, κυρίως μέσω της εξοικονόμησης.

Ανακυκλωμένο νερό

Η σημαντική αύξηση των προς διάθεση ποσοτήτων ανακυκλωμένου νερού τα επόμενα χρόνια μπορεί να αξιοποιηθεί από τη γεωργία με μειωμένο κόστος νερού σε σχέση με το νερό των φραγμάτων.

Η χρήση του ανακυκλωμένου νερού γίνεται από γεωργούς σύμφωνα με τον κώδικα ορθής Γεωργικής Πρακτικής και άρχισε το 1995, κυρίως στα κτηνοτροφικά φυτά. Σήμερα η χρήση του επεκτάθηκε και σε φυτείες όπως εσπεριδοειδή, ελιές, πατάτες, καθώς και σε λαχανικά όπως πιπεριές και ντομάτες. Έχει άμεσα περιβαλλοντικά οφέλη, τόσο σε επίπεδο περαιτέρω επεξεργασίας λυμάτων, όσο και στη μείωση της υπεράντλησης των υπόγειων υδροφορέων και συνεπώς προωθεί τους περιβαλλοντικούς στόχους της Οδηγίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εύλογη υιοθέτηση μίας πολιτικής ενθάρρυνσης της χρήσης του η οποία υιοθετήθηκε από την αρχή, με την ενιαία τιμολόγησή του σε όλη την Κύπρο, σε επίπεδο πολύ χαμηλότερο του χρηματοοικονομικού κόστους και που σήμερα δεν καλύπτει ούτε το περιβαλλοντικό κόστος.

Πλέον όμως οι συνθήκες είναι ώριμες για μετάβαση από την περίοδο ενθάρρυνσης της χρήσης του ανακυκλωμένου σε μία νέα φάση, στην οποία θα είναι εφικτό να καλύπτεται ένα σημαντικό μέρος του κόστους ανακύκλωσης τριτοβάθμιας επεξεργασίας. Οι προτεινόμενες πολιτικές τιμολόγησης αντιμετωπίζουν το ανακυκλωμένο νερό ως εξαίρεση της πλήρους ανάκτησης κόστους για τους προαναφερόμενους λόγους έτσι ώστε να προωθείται η χρήση του, αλλά παράλληλα να καλύπτεται σημαντικό μέρος του κόστους του. Η προτεινόμενη τιμολόγηση διαμορφώνεται σε συνάρτηση με την τιμή του φρέσκου αδιύλιστου νερού, σε σχέση με την οποία πρέπει πάντοτε να βρίσκεται σε αισθητά χαμηλότερο επίπεδο και καταλήγει σε ποσοστό ανάκτησης του συνολικού κόστους ανακυκλωμένου νερού σε 88%. Η σημερινή τιμή παροχής ανακυκλωμένου νερού για γεωργική χρήση είναι €0.07/κ.μ. και η προτεινόμενη €0,18/κ.μ.

Απόσβεση Έργων

Σύμφωνα με τη μέθοδο κοστολόγησης τα υδατικά έργα δεν έχουν αποσβεστεί. Η λογιστική διάρκεια ζωής των μεγάλων υποδομών άρδευσης θεωρείται 80 χρόνια (παγκοσμίως η διάρκεια ζωής των φραγμάτων θεωρείται 100 χρόνια) ενώ τα κόστη αντικατάσταση των εγκαταστάσεων μικρής διάρκειας ζωής (π.χ. μηχανολογικές εγκαταστάσεις) συμπεριλαμβάνονται στα κόστη συντήρησης.

Τα Έργα υποδομής κοστολογούνται με την μέθοδο του κόστους αντικατάστασης η οποία επιτρέπει τη δημιουργία ενός αποθεματικού ανάκτησης του δαπανηθέντος κεφαλαίου για σκοπούς αντικατάστασης των παγίων όταν αποπερατωθεί η οικονομική ζωή τους. Έτσι, θεωρείται ότι κάθε χρόνο αποπληρώνεται το ετήσιο κόστος του έργου στην τρέχουσα αξία, χωρίς να μεταφέρονται ελλείμματα από προηγούμενα χρόνια. Η λογική και η μέθοδος αυτή τείνει να υιοθετείται ευρύτερα σήμερα αφού αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τα μειονεκτήματα άλλων μεθόδων. Η υπόθεση αυτή ευνοεί τους καταναλωτές, αφού έτσι πληρώνουν μικρότερο

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

κόστος ετησίως (σε μακρά περίοδο χρήσης του έργου) και δεν επωμίζονται τα κόστη των επόμενων ή των προηγούμενων γενεών.

Εκτενέστερη αναφορά υπάρχει στην απάντηση της γραπτής ερώτησης του κ. Σπ. Στεφάνου πιο πάνω.

Μεγάλο κόστος λόγω μισθών και διοικητικού κόστους

Όσον αφορά το διοικητικό κόστος από το ΤΑΥ, οι μελετητές έχουν εκτιμήσει ότι το κόστος που αντιστοιχεί στην συνολική παροχή νερού παγκύπρια (ΚΥΕ και άλλες πηγές νερού) είναι περίπου 5 cent/m³ νερού. Δεν πρόκειται για το συνολικό κόστος λειτουργίας του ΤΑΥ ούτε για μισθούς των υπαλλήλων, αλλά για ένα ποσοστό επί των ετήσιων δαπανών του Τμήματος το οποίο αφορά την παροχή νερού (εκτιμάται στα 10,2 εκ. ευρώ επί συνόλου 95,2 εκ. ευρώ που είναι οι συνολικές ετήσιες δαπάνες του ΤΑΥ και διαιρείται δια τη συνολική κατανάλωση παγκύπρια, δηλαδή 221 ΕΚΜ). Το διοικητικό κόστος παροχής νερού από τα ΚΥΕ εκτιμάται στα 4 cent/m³ για την ύδρευση και στα 2 cent/m³ για την άρδευση.

Έλεγχος των γεωτρήσεων

Για να καταστεί δυνατό να εφαρμοστεί η πρόταση για την τιμολόγηση του νερού από γεωτρήσεις θα πρέπει να γίνει συνδυασμός με διοικητικά μέτρα που να αφορούν τη συστηματική παρακολούθηση και λήψη μέτρων για έλεγχο των παράνομων γεωτρήσεων και την τοποθέτηση υδρομετρητών σε όλες τις γεωτρήσεις με πρόβλεψη του αναγκαίου συστήματος ελέγχου.

Κόστος ρύπων από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας

Για τον υπολογισμό περιβαλλοντικού κόστους από τη λειτουργία των μονάδων αφαλάτωσης κυρίως όσον αφορά στις εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων από τους σταθμούς αυτούς, αναφέρονται τα εξής: Το κόστος από τις εκπομπές εκφράζεται μέσω του αυξημένου ηλεκτρικού ρεύματος και συνεπώς περνά στο χρηματοοικονομικό κόστος του νερού. Οι αυξημένες εκπομπές των σταθμών αφαλάτωσης οδηγούν σε ανάγκη παραπάνω αδειών εκπομπής αερίων θερμοκηπίου. Αυτό με τη σειρά του αυξάνει το κόστος του ηλεκτρικού ρεύματος και συνεπώς το κόστος παραγωγής αφαλατωμένου νερού οδηγώντας σε αντίστοιχα αυξημένο χρηματοοικονομικό κόστος νερού αφαλάτωσης. Αυτό δεν προστίθεται στο περιβαλλοντικό κόστος για την αποφυγή διπλομέτρησης.

Κόστος από τις απώλειες στο επίπεδο των τοπικών αρχών:

Το κόστος έχει υπολογιστεί με βάση τις τιμολογημένες ποσότητες και έτσι μεταφέρεται στον καταναλωτή. Όσον αφορά τις τοπικές αρχές, η κάθε μια θα ασκεί την δική της τιμολόγηση με βάση τους κοινούς Κανονισμούς. Έτσι στην τιμή της θα συμπεριλαμβάνει το κόστος των απωλειών, δεχόμενη και την κριτική από τους καταναλωτές της.

Κατάλληλος προγραμματισμός στη γεωργία – οικονομικότητα και εμπορευσιμότητα γεωργικών προϊόντων:

Το θέμα του προγραμματισμού στη γεωργία (αναδιάρθρωση καλλιεργειών κ.λπ.) αποτελεί ένα πολύ μεγαλύτερο σε εύρος αντικείμενο, αφού συνδέεται με τη χρήση της γης, την εμπορία, τα εργατικά κόστη, το κόστος λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, το κόστος ενέργειας, το κόστος μεταφοράς, το κόστος προώθησης και εμπορίας κ.α.

Μηχανισμός αποτελεσματικού ελέγχου της εφαρμογής της τιμολογιακής πολιτικής σε παγκύπρια βάση:

Το θέμα του αναγκαίου μηχανισμού ελέγχου θα αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης και υλοποίησης στα πλαίσια ετοιμασίας των Κανονισμών που θα διέπουν την εφαρμογή της τιμολογιακής πολιτικής, με βάση την Νομοθεσία.

Ένταξη και άλλων κοινοτήτων στα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας:

Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων στηρίζει την προώθηση της ένταξης των περιφερειακών Κοινοτήτων στα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας. Επίσης οι μελετητές στηρίζει τεκμηριωμένα την

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

άποψη αυτή. Περισσότερα σχόλια για το θέμα αυτό υπάρχουν στα συμπεράσματα της παρούσας Έκθεσης.

Ενδιάμεσα διαχειριστικά έξοδα – Ανάγκη μείωσης

Το θέμα της μείωσης των διαχειριστικών εξόδων πρέπει να απασχολεί πάντοτε όλους τους οργανισμούς που εμπλέκονται.

Κόστος υφαλμύρισης

Όσον αφορά στην υφαλμύριση, εκτιμάται μόνο κόστος πόρου εκεί που υπάρχει υπέρβαση άντλησης από εμπλουτισμό και όχι περιβαλλοντικό κόστος εκεί που υπάρχει πρόβλημα υφαλμύρισης, θεωρώντας ότι αν αποκατασταθεί η καλή ποσοτική κατάσταση θα εκλείψει και το πρόβλημα υφαλμύρισης. Αποφεύγεται δηλαδή η διπλή κοστολόγηση (με κόστος πόρου και περιβαλλοντικό κόστος) για το ίδιο αίτιο (υπερβολικές αντλήσεις).

Επανεκτίμηση του κόστους ανάλογα με την παραγωγή από τις αφαλατώσεις

Η κοστολόγηση και η τιμολόγηση βασίστηκε στο σημερινό σενάριο της Κυβέρνησης για τη δημιουργία των αφαλατώσεων και τη χρήση του αφαλατωμένου νερού στην ύδρευση. Σκοπός της μελέτης και της τιμολογιακής πολιτικής δεν είναι η ρύθμιση της παραγωγής του αφαλατωμένου νερού σε σχέση με τη ροή στα φράγματα. Όμως, σε περίπτωση αλλαγής αποφάσεων και μεταβολής ποσοτήτων στην παραγωγή αφαλατωμένου νερού, θα γίνει και ανάλογη τροποποίηση στη τιμή του νερού.

Μεταφορά νερού ύδρευσης στην άρδευση λόγω αύξησης του διαθέσιμου ύδατος στην ύδρευση λόγω αφαλατώσεων, αν θεωρείται έμμεση επιδότηση στην άρδευση

Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει πρωτογενώς μεταφορά νερού ύδρευσης στην άρδευση. Είναι δυνατό να προκύψει δευτερογενώς μια τέτοια δυνατότητα ως αποτέλεσμα των εξής:

1. Ειλημμένης απόφασης για την υιοθέτηση από το Κράτος της πολιτικής απεξάρτησης των υδρευτικών αναγκών των μεγάλων αστικών κέντρων από τις καιρικές συνθήκες («πολιτική απεξάρτησης»).
2. Το μόνο εργαλείο για την επίτευξη της νέας πολιτικής απεξάρτησης είναι η ένταξη στο ισοζύγιο του νερού ύδρευσης των αναγκαίων ποσοτήτων νερού που θα προέρχονται από νέες μονάδες αφαλάτωσης παράλληλα με τα διάφορα μέτρα καλύτερης υδατικής διαχείρισης που εφαρμόζονται ή/και θα εφαρμοστούν ως αποτέλεσμα του νέου Σχεδίου Διαχείρισης.
3. Οι συμβάσεις των νέων αφαλατώσεων επιτρέπουν σε κάποιο βαθμό την «προσαρμογή» των ποσοτήτων αφαλατωμένου νερού ανάλογα με τις ανάγκες ύδρευσης.
4. Είναι πιθανό στο πλαίσιο εφαρμογής της πολιτικής απεξάρτησης να υπάρξει φαινομενικό πλεόνασμα στις διαθέσιμες ποσότητες νερού ύδρευσης συνυπολογίζοντας τις ποσότητες των φραγμάτων και των αφαλατώσεων.
5. Αυτό το φαινομενικό πλεόνασμα στηρίζεται στην παραδοχή ότι το νερό των φραγμάτων είναι αποκλειστικά νερό ύδρευσης. Στην πραγματικότητα, όμως, το νερό των φραγμάτων είναι φρέσκο αδιύλιστο νερό που βάσει σχεδιασμού των φραγμάτων θα κάλυπτε ανάγκες τόσο ύδρευσης όσο και άρδευσης και μάλιστα με συγκεκριμένες ποσοτικές δεσμεύσεις όσον αφορά στην άρδευση.
6. Στην πράξη οι ανάγκες ύδρευσης προηγούνταν πάντα από τις ανάγκες άρδευσης σε ότι αφορά το νερό των φραγμάτων και οι δεσμεύσεις σχεδιασμού για την άρδευση σπάνια υλοποιήθηκαν.
7. Αυτό με την πάροδο του χρόνου παγίωσε μια λανθάνουσα αντίληψη ότι το νερό των φραγμάτων είναι νερό για την κάλυψη των αναγκών ύδρευσης, υποβαθμίζοντας το ρόλο του ως νερό άρδευσης.
8. Στην παρούσα, λοιπόν, φάση που εντάσσεται μια νέα πηγή νερού αποκλειστικά για την κάλυψη υδρευτικών αναγκών εκλαμβάνεται ως μεταφορά νερού των φραγμάτων από την ύδρευση στην άρδευση. Στην πραγματικότητα, όμως, πρόκειται α) για κάλυψη των αναγκών ύδρευσης στο πλαίσιο της πολιτικής απεξάρτησης και β) για εξισορρόπηση του ρόλου των φραγμάτων ως πηγή νερού τόσο για την ύδρευση όσο και για την άρδευση.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Με βάση τα παραπάνω δίνονται οι δυνατότητες καλύτερης κάλυψης πρωτογενώς των αναγκών ύδρευσης και δευτερογενώς των αναγκών άρδευσης από το νέο συνολικό ισοζύγιο στο οποίο μετέχουν ως πηγές νερού οι αφαλατώσεις, τα φράγματα και το ανακυκλωμένο νερό. Το κόστος νερού, άρα και η τιμή, κάθε υπηρεσίας νερού προκύπτει από τη συμμετοχή κάθε πηγής νερού στα επιμέρους ισοζύγια με δύο σαφείς παραδοχές:

- Το αφαλατωμένο νερό δεν μπορεί να ενταχθεί στο ισοζύγιο (άρα και στην τιμή) του νερού άρδευσης, αφού ποτέ δεν σχεδιάστηκε ως πηγή νερού άρδευσης.
- Το ανακυκλωμένο νερό δεν μπορεί να ενταχθεί στο ισοζύγιο (άρα και στην τιμή) του νερού ύδρευσης, αφού ποτέ δεν σχεδιάστηκε ως πηγή νερού ύδρευσης.

Είναι πιθανό στο πλαίσιο διαχειριστικών πολιτικών που εφαρμόζονται ή θα εφαρμοσθούν στο μέλλον να υπάρξει μίξη ποσοτήτων νερού που προέρχονται από τις τρεις προαναφερθείσες πηγές. Αυτό δεν αναιρεί, όμως, τις βασικές αρχές που θεμελιώνουν τη γενικότερη υδατική πολιτική και πάνω στις οποίες στηρίζεται η κοστολόγηση και τιμολόγηση νερού.

ΛΑΡΝΑΚΑ – ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

Τρίτη 23/3/2010

ΗΜΕΡΙΔΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΛΑΡΝΑΚΑ – ΕΛ. ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

ΜΕΡΟΣ Α: ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ / ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΕΡΑΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ

ΕΡΩΤΗΣΗ 1:

- **κος Αυξέντης Ευαγγέλου, Δημοτικός Σύμβουλος και Μέλος του Κεντρικού Διοικητικού Συμβουλίου της Οργάνωσης Πολυτέκνων:**

Η μελέτη την οποία έχετε κάνει εδώ έχει λάβει υπόψη την παλαιότητα του υδρευτικού συστήματος στις πόλεις σε αρκετές περιοχές και την αναγκαιότητα για πλήρη αντικατάσταση εκεί που είναι πεπαλαιωμένο;

Επίσης, η συνεισφορά του κράτους σε οποιοδήποτε αναπτυξιακό έργο ποια είναι; Στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες υπάρχει χρηματοδότηση ή συνεισφορά από τα Ταμεία Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του κράτους. Διότι οποιαδήποτε βελτίωση του επιπέδου ζωής είναι κόστος. Το κόστος δε μπορεί να το επωμίζεται όλο ο πολίτης, πρέπει να υπάρχει και συνεισφορά του κράτους.

Η μελέτη έχει διαπιστώσει πως υπάρχουν διαφορετικές τιμές χρέωσης, σε διάφορες πόλεις. Αυτό το πράγμα είναι ανεπίτρεπτο και η διαφάνεια η οποία έχει φανεί σήμερα θα μας προβληματίσει όλους, γιατί δε μπορεί το ρεύμα να χρεώνεται στην Πάφο π.χ. στην ίδια τιμή με τη Λάρνακα, ή το πετρέλαιο που είναι στη Λάρνακα να το χρεωνόμαστε στην ίδια τιμή με την Πάφο, και το νερό επειδή είναι «σπίτι» τους, να λεν στην Πάφο (το ΤΑΥ φυσικά ευθύνεται) να αποδέχεται ή να ανέχεται να το πληρώνεται πολύ πιο λίγα από την Λάρνακα.

Επίσης έχω την άποψη ότι οι μελετητές έπρεπε να εισηγηθούν όσο αφορά τις διαβαθμίσεις, εισήγηση θα κάνουν. Ότι το κάθε άτομο θέλει 100 λίτρα νερού, άσε στην Κύπρο λόγω των υψηλών θερμοκρασιών, νομίζω το 120 λίτρα όπως ήταν καταγραμμένο στα αρχεία των Γραφείων των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας, ήταν πιο σωστό και αντικειμενική ποσότητα, τα 120 λίτρα / άτομο. Άρα θα έπρεπε να γίνει εισήγηση επειδή ο κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα των 120 λίτρων με μία σχετική τιμή, να μην τιμωρούνται οι πολυμελείς οικογένειες με την υψηλότερη τιμή την οποία έχουν οι διαβαθμίσεις σήμερα. Από ότι φαίνεται έχουν ληφθεί υπόψη τα σημερινά κόστη λειτουργίας των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας, και για να μη διαταραχθεί η τάξη λέμε πληρώνουμε τόσα, έχουμε τόσα έσοδα, πρέπει να πάρουμε τόσα έσοδα για να ισοσκελίσουμε τον ισολογισμό μας. Θα έπρεπε να γίνει και μια μελέτη πως μειώνονται αυτά τα κόστη λειτουργίας, είτε κόστη λειτουργίας διοικητικά, τεχνίτες από τις διαρροές νερού τις οποίες έχουμε σήμερα, από τις υπερωρίες τις οποίες πληρώνονται κλπ.

Το άλλο, μας είπατε για 2,5% επί των εισοδημάτων, οδηγία δεν πρέπει να υπερβαίνει το 2,5%. Είναι και τα τέλη για τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας ή μόνο για το νερό αυτό το ποσό; Διότι αν είναι μόνο για το ένα, πάρα πολλοί είναι πέραν των εισοδημάτων τους που πληρώνουν, ξεπερνά το 2,5%.

Το άλλο για το ανακυκλωμένο νερό, είδα μία τιμή 7€σεντ. Ε, δεν είναι 7€σεντ που χρεώνεται σήμερα! Είναι 15€σεντ και κάτι, ήταν 9 £σεντ, τώρα είναι 15,68€σεντ για την ακρίβεια. Άρα είναι λανθασμένη η διαφάνεια την οποία έχουμε. Θα πρέπει με το νερό το ανακυκλωμένο να θεσπιστούν κάποιοι κανονισμοί, ως προς τους σκοπούς που θα χρησιμοποιούνται. Δε μπορεί ο καθένας, σε οποιαδήποτε πόλη, να κάνει πολιτική δική του. Δηλαδή τόσο γρασίδι πρέπει να φυτέψουμε, τόσα δέντρα, δηλαδή να υπάρχουν οι σχετικές αναλογίες.

Ευχαριστώ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ/ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 1:

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Ευχαριστούμε κε Ευαγγέλου για τις ερωτήσεις σας.

Καταρχήν σε ότι αφορά τη συνεισφορά του κράτους, είτε από τον κρατικό προϋπολογισμό είτε από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ, η μελέτη ασχολήθηκε με το κόστος χωρίς να μελετήσει την προέλευση της χρηματοδότησης. Είναι εκείνο που μας αφορά. Το θέμα μετά του πως αποπληρώνεται το κόστος, το που κατανέμεται το έσοδο είναι θέμα διαχειριστικό και διοικητικό του κράτους. Η μελέτη ασχολείται με το κόστος αυτό καθαυτό.

Το δεύτερο που θα ήθελα εγώ να απαντήσω είναι το θέμα της τιμής του ανακυκλωμένου νερού. Έχουμε πει πως είναι στα 7€σεντ/κ.μ. για γεωργική παραγωγή. Τα 7€σεντ/κ.μ. ισχύουν για τις περιπτώσεις χρήσης του ανακυκλωμένου νερού για σκοπούς άρδευσης χώρων πρασίνου. Κι εσείς βεβαίως σα Δήμος Λάρνακας γνωρίζεται το 15€σεντ/κ.μ., στους γεωργούς ισχύει 7€σεντ/κ.μ.. Όσον αφορά τους κανονισμούς χρήσης ανακυκλωμένου νερού είναι πάρα πολύ ενδιαφέρουσα η πρότασή σας, είναι όμως έξω από τα πλαίσια της μελέτης αυτής θα έλεγα, αφορά μάλλον το διαχειριστικό σχέδιο και σας καλούμε να το καταθέσετε σύντομα όταν θα γίνει και συζήτηση για τα διαχειριστικά σχέδια για το νερό.

κος Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Δύο θέματα θα προσπαθήσω να απαντήσω εγώ.

Το ένα είναι πως λάβαμε υπόψη μας το κόστος παλαιωμένων δικτύων, ή εν πάση περίπτωση παλαιωμένων έργων. Εμείς νομίζω πως όλα τα έργα τα θεωρήσαμε ως έργα εν ζωή, αν δε λειτουργούν δεν υπάρχουν στο σύστημα. Και για όλα τα έργα εν ζωή θεωρήσαμε πως έχουν μία αξία όση είναι η αξία αντικατάστασής τους. Συνεπώς έχουμε συνυπολογίσει το κόστος κεφαλαίου σαν να επρόκειτο για νέα δίκτυα, διότι πρέπει να τα διαφυλάξετε εν ζωή. Δεν έχει σημασία πως θα χρηματοδοτηθούν, αυτό είναι θέμα στο οποίο αναφέρθηκε με κάποιο τρόπο η κα Χατζηπαντελή, εμάς για την κοστολόγηση δε μας επηρεάζει. Το έχουμε συμπεριλάβει, σαν να ήταν ένα έργο που λειτουργεί κανονικά και έχει κόστος αντικατάστασης, αυτό είναι η βασική έννοια. Συνεπώς, υπολογίζουμε κόστος κεφαλαίου επί αυτής της αξίας αντικατάστασης.

Στο δεύτερο θέμα που θέλω να απαντήσω είναι, πως μειώνεται το κόστος λειτουργίας και για ποιό λόγο να τα πάρουμε ως δεδομένα. Εγώ το υπαινίχθηκα στη δική μου εισήγηση ότι σαφέστατα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης του κόστους, και για αυτό προτείναμε διαφοροποίηση της τιμής στον τελικό καταναλωτή ανά περιοχή, ανα Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας. Όστε να έχει την ευθύνη το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας να προσδιορίσει το κόστος και να προσφέρει νερό στους πελάτες του, πολίτες, χαμηλότερου κόστους. Το πώς θα επιτύχει το χαμηλότερο κόστος είναι:

- *θέμα του ίδιου του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας, μιλάω για το κόστος των τοπικών υπηρεσιών,*
- *αντιστοίχως σε κεντρικό επίπεδο έχει θέμα του περιορισμού του κόστους εφόσον υπάρχει δυνατότητα το ΤΑΥ.*

Υπάρχουν λοιπόν όλα αυτά τα πράγματα που εμείς δεν είχαμε ως αντικείμενο να τα αντιμετωπίσουμε, αλλά πολύ ευχαρίστως είμαστε διατεθειμένοι αν θέλετε σαν καλοί μελετητές με κάποια ανάθεση η οποία θα είναι πολύ λογική. Ευχαριστώ.

κος Κοτζαγεώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Σε ότι αφορά τα 100 λίτρα/άτομο το οποίο δείξαμε στο παράδειγμα και το οποίο περιλαμβάνεται και στην έκθεση την οποία έχετε δει όλοι, αποτελεί απλώς ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Δεν αποτελεί εισήγηση για βέλτιστη κατανάλωση ή για προτεινόμενη κατανάλωση. Απλώς είναι ενδεικτικό ποια θα είναι η διαφορά κόστους που θα προκύψει με βάση αυτή την κατανάλωση. Θα μπορούσε αντί για 100 να ήταν 130, 140, 150 δεν επηρεάζεται από αυτό.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Το άλλο που δεν το κατάλαβα καλά όπως το θέσατε, και σχετίζεται με το 2,5 %, απλώς να διευκρινίσω τι είναι αυτό. Αυτό το οποίο προκύπτει από κατευθύνσεις και από κείμενα διεθνών οργανισμών της δυτικής Ευρώπης, του ΟΟΣΑ, της ΕΕ κλπ είναι ότι αρχίζει να υπάρχει πρόβλημα πενίας νερού, πενίας ύδρευσης όταν ξεπερνιέται το επίπεδο του 2,5% της κατανάλωσης εισοδήματος για την αγορά νερού ύδρευσης σε επίπεδο νοικοκυριού, ή του 5% για την κατανάλωση των υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης. Αυτό που είπαμε, και το οποίο δε ξέρω αν έγινε αντιληπτό, είναι ότι στην Κύπρο έτσι όπως είναι σήμερα η κατάσταση, μάλλον έτσι όπως ήταν την τριετία 2003-2007 (γιατί έχουν αλλάξει από τότε δεν το έχουμε επικαιροποιήσει αυτό), το ποσοστό αυτό ήταν κάτω από το 0,50%, όχι κάτω από το 1%, κάτω από το 0,50%! Θεωρούμε ότι τώρα, με τις προτεινόμενες τιμολογήσεις άντε να φτάσει και να ξεπεράσει για λίγο το 1%. Υπάρχει σημαντική απόσταση από το 2,5%, και αυτό μας οδήγησε στο να μην προβλέψουμε την ανάγκη για μια γενική οριζόντια ρύθμιση εξαίρεσης. Γι αυτό λέμε και δεν ισχυριζόμαστε με αυτό πως δεν υπάρχουν ή δε μπορούν να υπάρχουν ομάδες ανθρώπων όπως είναι οι πολύτεκνοι, ή άλλες ομάδες ανθρώπων που βρίσκονται κάτω από ειδικές συνθήκες είτε οικονομικής κατάστασης είτε αναγκών νερού, για τις οποίες είναι όμως κατάλληλοι να αποφασίσουν, γιατί έχουν και τους μηχανισμούς να το παρακολουθούν και τους μηχανισμούς να το πιστοποιήσουν οι τελικοί πάροχοι νερού. Και λέμε ότι γενικά δε χρειάζεται κάτι αλλά ειδικά μπορεί να προβλέψει ο κάθε πάροχος να εφαρμόσει ότι πολιτική νομίζει σκόπιμη πάνω σε αυτό το θέμα. Απλώς με την εφαρμογή αυτή δε θα πρέπει να θιγεί η υποχρέωση για την πλήρη ανάκτηση του νερού ύδρευσης απέναντι στον τελικό καταναλωτή, απέναντι στο ΤΑΥ κλπ. Εννοούσατε κάτι άλλο σε αυτό που είπατε;

κος Αυξέντης Ευαγγέλου:

Απλώς κάτι το οποίο είναι πολύ σημαντικό με τις διαβαθμίσεις. Οι υφιστάμενες διαβαθμίσεις, για όσους π.χ. είναι πολύτεκνοι, maximum είναι το 2% των καταναλωτών, και των Συμβούλιων Υδατοπρομήθειας ανακτά το 25% των εσόδων. Κι έχει προχωρήσει κι οι νέες διαβαθμίσεις που γίνονται, είναι ακριβώς στην ίδια λογική. Δηλαδή ενώ το 2% των καταναλωτών, σαν ρολόγια εις τα έσοδα κατέχουν το 25%. Αυτό είναι άδικο. Δηλαδή επιχορηγούν οι πολύτεκνοι, που είναι πιο ευάλωτες ομάδες, αυτούς που ας πούμε είναι μόνοι τους. Αυτά είναι μέσα από στατιστικά στοιχεία του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας, δεν είναι κάτι το οποίο έβγαλα από το μυαλό μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2:

• **κος Κωσταντής Σπανάχης, Τμήμα Γεωργίας, Επαρχιακό Γραφείο Αμμοχώστου**

Η πρώτη αφορά το θέμα που παρουσιάστηκε προηγουμένως για το θέμα του κόστους των υδατικών έργων. Επειδή τα υδατικά έργα έχουν χρόνια που έχουν γίνει στην Κύπρο, με το σύστημα που προτείνεται να γίνει μία συνεχή απόσβεση έχω την εντύπωση ότι γίνεται υπερχρέωση από τη στιγμή που έχω συνεχή απόσβεση. Η απόσβεση έχει πάντα χρονικό ορίζοντα. Όταν το βάζουμε σε συνεχή βάση, σημαίνει ξεπερνούμε, είμαστε πέραν της οικονομικής χρήσης στην οποία έχουμε ανακτήσει ήδη το κεφάλαιο, το οποίο το έχουμε ανακτήσει αφού έχουμε βάλει απόσβεση, κι ερχόμαστε σήμερα να επαναχρεώνουμε. Και διερωτώμαι, το κόστος συντήρησης, αφού υπάρχουν εκεί, δεν καλύπτει την ύπαρξη των έργων;

Το περιβαλλοντικό κόστος των τριτοβάθμιων νερών. Αφού έχουμε επιβαρύνει την επεξεργασία μέχρι το δευτεροβάθμιο το έχουμε πληρώσει, τώρα πως προκύπτει στο τριτοβάθμιο περιβαλλοντικό κόστος; Κι έχουμε αν δεν κάνω λάθος 10σεντ περιβαλλοντικό κόστος.

Εκτός κυβερνητικών έργων, πάλι περιβαλλοντικό κόστος, είχαμε 16σεντ. Να θεωρήσω δηλαδή πως έχουμε ένα περίπου 20% υπεράντληση; Διότι όταν είναι 80/75σεντ το κόστος της αφαλάτωσης τα 16σεντ αυτό σημαίνουν?

Το θέμα της ένταξης του ανακυκλωμένου νερού στη χρήση πιστεύω πως είναι εμφανές πως πρέπει να γίνει στο υδατικό ισοζύγιο και να μη δημιουργούνται νέες ανάγκες. Η μέχρι σήμερα παρατήρηση που έχουμε είναι ότι δυστυχώς σε ορισμένες περιπτώσεις δημιουργούνται νέες ανάγκες. Είτε με άρδευση καλλιεργειών που δεν ήταν προηγουμένως σε εφαρμογή στην Κύπρο,

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

όπως μεγάλες εκτάσεις κτηνοτροφικών φυτών, χωρίς να λέω πως είναι κακό, απλώς λέω πως σήμερα αυτό γίνεται. Και δυστυχώς βλέπουμε και σε άλλες περιπτώσεις όπου γίνεται και δημιουργούνται κήποι οι οποίοι δεν έχουν να κάνουν με εμπορικές φυτείες, απλώς λόγω του ανακυκλωμένου νερού χρησιμοποιείται και δημιουργούνται νέες καλλιέργειες.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ/ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 2:

κος Παπααρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Αν εξαιρέσω το τελευταίο θέμα που δεν αφορά το θέμα της κοστολόγησης και της τιμολόγησης που είναι ένα θέμα πολιτικής διαχείρισης νερού, για τα άλλα θέματα να ξεκινήσουμε από τον κο Κοτζαγεώργη, για το θέμα του περιβαλλοντικού κόστους.

κος Κοτζαγεώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Απλώς να διευκρινίσουμε ότι υπάρχει περιβαλλοντικό κόστος στο ανακυκλωμένο νερό, όντως είναι 8€σεντ/κ.μ. το οποίο κόστος περιλαμβάνει και την τριτοβάθμια επεξεργασία όπως είπατε και τη διανομή του ανακυκλωμένου νερού. Γιατί γίνεται αυτό; Γιατί το περιβαλλοντικό κόστος αφορά τη χρήση για την οποία προορίζεται αυτό το νερό. Το νερό αυτό προορίζεται για χρήση κυρίως στον πρωτογενή τομέα, γεωργία κτηνοτροφία. Η χρήση αυτή, ακόμα και αν χρησιμοποιεί ως μέσο ανακυκλωμένο νερό περιλαμβάνει τη χρήση λιπασμάτων, τη χρήση φυτοφαρμάκων, δηλαδή εν δυνάμει την ίδια πηγή ρύπανσης που έχει και το φρέσκο αδιύλιστο νερό που χρησιμοποιούμε. Επομένως είναι πάρα πολύ φυσικό και λογικό να προβλέπεται περιβαλλοντικό κόστος και σε αυτό. Το πώς κατανεμήθηκε το περιβαλλοντικό κόστος ανάμεσα στο ανακυκλωμένο νερό και στο αδιύλιστο νερό για την άρδευση προκύπτει από τις ποσότητες και από τη συνολική εκτίμηση του συνολικού περιβαλλοντικού κόστους που υπάρχει ανα τομέα στην Κύπρο.

Ο τρόπος που υπολογίστηκε το περιβαλλοντικό κόστος είναι ο εξής: Καταρχήν όπως είπαμε ξεκινήσαμε από το επίπεδο του υδατικού σώματος, δηλαδή κάθε ενιαίας μονάδας, είτε ποταμιού είτε λίμνης όπως έχουν οριστεί στην Κύπρο, και είδαμε σε τι κατάσταση βρίσκονται αυτά τα σώματα σε σχέση με τους περιβαλλοντικούς στόχους επίτευξης της οδηγίας. Εντοπίσαμε ποια έχουν πρόβλημα και με βάση τη μέθοδο της αποκατάστασης, δηλαδή πόσο θα κόστιζε να το επαναφέρουμε στην καλή κατάσταση εκτιμήσαμε ένα συνολικό κόστος. Αυτό όταν το προσθέσουμε συνολικά βγαίνει, ανάλογα με τη διαφορετική χρήση και τη διαφορετική υπηρεσία νερού ένα συνολικό κόστος που κατανέμεται ανάλογα με τις ποσότητες εντός ΚΥΕ και εκτός ΚΥΕ. Οι εκτός ΚΥΕ όπως θα θυμάστε στην άρδευση είναι συντριπτικά μεγαλύτερες από ότι στις εκτός ΚΥΕ, επομένως αφορούν πολύ μεγαλύτερα κόστη γιατί εκεί εντοπίζονται και τα σώματα τα οποία έχουν πρόβλημα, οπότε είναι περίπου 3€σεντ πιο ψηλό το κόστος από ότι στις εντός ΚΥΕ περιοχές για την ίδια υπηρεσία. Από αυτό εξηγείται. Σε κάθε περίπτωση όμως, στην προτεινόμενη τιμολόγηση, για λόγους ισονομίας απέναντι στις εκτός και εντός ΚΥΕ περιοχές θα πληρώνουν οι εκτός ΚΥΕ περιοχές περιβαλλοντικό κόστος και κόστος πόρου στην ίδια αναλογία που προκύπτει από την ανάκτηση των ενός ΚΥΕ περιοχών. Δηλαδή αυτό το κόστος το οποίο βγαίνει νομίζω είναι 11€σεντ/κ.μ., αυτό το οποίο προτείνουμε να πληρώνουνε.

κος Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Νομίζω ότι πολύ σωστά το είπατε, μία μόνιμη απόσβεση η οποία όμως γίνεται με πολύ χαμηλούς συντελεστές. Συντελεστές που βασίζονται σε προσδοκία ζωής του έργου 70 έως 80 χρόνια ανάλογα με το είδος του έργου. Συνεπώς τα μεν κόστη συντήρησης είναι για να λειτουργεί το έργο στη διάρκεια αυτών των ετών αλλά κάποτε η μηχανή χαλάει και είναι πέραν τοπικής επιδιόρθωσης. Και άρα πρέπει να αντικατασταθεί. Συμπερασματικά, ναι χρεώνεται, δεν υπερχρεώνεται όμως το κόστος με αυτό τον τρόπο. Νομίζω πως είναι πολύ λογικό να θεωρήσουμε για πολλούς λόγους, είτε γιατί θα αλλάζουμε τα υλικά είτε γιατί θα αλλάζουμε τα συστήματα είτε γιατί θα καταρρεύσουν τα υλικά, πρέπει να αντικατασταθεί. Στα 70 ή 80 χρόνια εννοώ.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3:

• **κος Χάρης Βαρνάβα, Εμπορικό Επιμελητήριο Αμμοχώστου**

Νομίζω μία απορία που είχα έχει απαντηθεί, όσο αφορά την ανάκτηση του κόστους στα έργα υποδομής. Δεν το υπολογίζουμε ξανά στα σενάρια τιμολόγησης που θα προτείνουμε, επειδή είπατε πως τα υπολογίζουμε. Υπολογίζεται ένα κόστος ανάκτησης / επανακατασκευής, αυτό δεν είπατε; Πέραν της συντήρησης υπολογίζουμε κι ένα κόστος αν τύχει να ξανακτίσουμε ένα φράγμα αλλά κανονικά εφόσον αποσβένεται δεν πρέπει να το υπολογίζουμε και πάλι μέσα στο κόστος. Αυτό είναι θέμα οικονομικής θεωρίας.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ/ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 3:·

κος Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Είναι ακριβώς το ίδιο. Καταλαβαίνω την παρέμβασή σας αλλά νομίζω ότι η απάντηση ίσως δεν ήταν αρκετά σαφής οι όροι που χρησιμοποιήσατε, έτσι δεν είναι; Όταν λέω κόστος αντικατάστασης, δεν εννοώ ότι ανακτούμε χωριστά το κεφάλαιο αντικατάστασης και χωριστά χρεώνουμε απόσβεση. Με την απόσβεση θεωρούμε ότι γίνεται η μακροχρόνια αντικατάσταση. Απλώς εκείνο που είπα είναι ότι επί του κόστους αντικατάστασης υπολογίζουμε την απόσβεση, όχι ιστορικό κόστος. Έχουμε ένα έργο ας πούμε που έγινε το 1965, παίρνουμε το κόστος τότε; Όχι, παίρνουμε το κόστος σαν να το κάναμε σήμερα. Και επ' αυτού υπολογίζουμε απόσβεση με τους συντελεστές του 1%, 1,2%, 1,3% που αντιστοιχούν στα 70/80 χρόνια ζωής. Άρα δε γίνεται διπλοϋπολογισμός.

κος Χάρης Βαρνάβα:

Το δεύτερο που ήθελα να ρωτήσω, βέβαια ελέγθη, στα διάφορα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας υπάρχουν διαφορετικές διατιμήσεις – ταρίφες. Δεν ξέρω αν έχετε ενσκήψει σε αυτά απλά δε μας τα σχολιάσατε. Διότι πιστεύω ότι υπάρχει μια στρέβλωση και δεν υπάρχει ίση μεταχείριση των καταναλωτών. Αυτό δεν το σχολιάσατε, ίσως να μην ήταν μέρος της μελέτης αλλά πρέπει να το δούμε, ίσως και να βγαίνει από την εισήγηση σας ότι πρέπει να πάμε με την ενιαία μέθοδο τιμολόγησης. Αυτό είναι για να μην υπάρχει διάκριση, γιατί εδώ βλέπω ταρίφα που χρεώνεται ένας π.χ. 30€σεντ/κ.μ. και άλλος 60 €σεντ/κ.μ., γιατί να συμβαίνει αυτό; Δεν είναι σωστό. Κι επίσης είπατε ότι αφορά επιχείρηση ξενοδοχεία, είπατε πως είναι πολύ χαμηλό το κόστος αναδιανυκτέρευση, σωστά; Εντάξει αυτό θα το δούμε. Βέβαια εμείς στις επιχειρήσεις, λαμβάνουμε υπόψη και την επικερδότητα διότι ξέρουμε ότι εδώ η τουριστική βιομηχανία υποφέρει από την έλλειψη ανταγωνιστικότητας και όλα αυτά, ρεύμα, νερό, είναι σημαντικά κόστη. Φυσικά τώρα λέτε δεν είναι σημαντικό κόστος αλλά εμείς λαμβάνουμε υπόψη και την πληρότητα για να δούμε αν κερδίζει μία επιχείρηση, και όλα αυτά είναι ένα πακέτο. Απλώς σχολιάστε μου τις διαφορετικές διατιμήσεις και αν έχετε κάνει πρόταση σε αυτό το θέμα.

κος Κοτζαγεώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Είναι σαφές ότι σήμερα υπάρχουν τεράστιες διαφορές στην τιμολόγηση όχι μόνο από τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας αλλά και από τους Δήμους και Κοινότητες. Εκεί ακόμα είναι ακόμα περισσότερο χαοτικές οι διαφορές αυτές. Όπως θα είδατε στην πρόταση που κάνουμε για την τιμολόγηση στον τελικό καταναλωτή, δίνουμε ιδιαίτερη σημασία στο να εφαρμόζεται η ίδια μεθοδολογία και ο τρόπος για να εκτιμηθούν τα τελικά τιμολόγια. Δεν προτείνουμε να υπάρξει ενιαία τιμολόγηση στον τελικό καταναλωτή, δηλαδή σαν να υπάρχει ένα ΤΑΥ για τον τελικό καταναλωτή το οποίο να αποφασίζει και να εισπράττει τα χρήματα, γιατί κάθε Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας, κάθε Δήμος και Κοινότητα, είναι σαφές ότι έχει διαφορετικό τρόπο που διαχειρίζεται το νερό του, διαφορετικά κόστη που σχετίζονται με την Υπηρεσία του, με το σχεδιασμό του, με τις υποδομές τις οποίες έχει. Από τη στιγμή που αυτό το κόστος είναι μόνο χρηματοοικονομικό, εκτιμάμε πως αν εφαρμοζόταν η ίδια τιμή παντού μοιραία κάποιος θα ζημιωνόταν και κάποιος θα έβγαζε περισσότερα κέρδη. Θα έπρεπε να υπήρχε ένας μηχανισμός παρακολούθησης όλου αυτού του πράγματος, που θα

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

μετέφερε πόρους από αυτόν που θεωρητικά θα κέρδιζε σε αυτόν ο οποίος θα ζημιωνόταν. Αυτό δεν είναι κάτι που μπορεί να λειτουργήσει στην πράξη. Στην πράξη μπορεί να λειτουργήσει όταν κάποιος είναι αντιμέτωπος με το χρηματοοικονομικό του κόστος και με τους ανθρώπους, τους πολίτες τους οποίους εξυπηρετεί, να έχει την ευθύνη βέλτιστης διαχείρισης ώστε να μειώσει αυτό το κόστος. Από τη στιγμή που δε συνδέεται αυτό με το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου, που έτσι κι αλλιώς το πληρώνει στο ΤΑΥ προκαταβολικά ο τελικός πάροχος, και αφορά μόνο χρηματοοικονομικό κόστος δε νομίζουμε ότι η ενιαία μεταχείριση παντού θα διευκόλυνε την πιο αποτελεσματική διαχείριση των νερών. Αντίθετα μπορεί να δημιουργούσε συνθήκες που κάποιος δε θα ασχολιόταν πολύ με το θέμα. Ναι, θα μετέωρε την ευθύνη από τον εαυτό του στους άλλους πάντα.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4:

- **Παντελής Σοφοκλέους, Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων:**

Νομίζω ότι υπάρχει ένα τεράστιο πρόβλημα στη μη συμμετοχή των αποχετευτικών τελών και των όμβριων υδάτων στη νέα τιμολογική πολιτική. Και να εξηγήσω τι εννοώ. Εάν μιλούμε για περιβαλλοντικό κόστος, και εννοούμε ότι ο καταναλωτής π.χ. στη Λάρνακα, διοχετεύει τα λύματα του προς το βιολογικό σταθμό για επεξεργασία, που σημαίνει ότι πληρώνει ένα συγκεκριμένο τέλος (για αυτό το τέλος έχω και πίνακα να σας πω πόσα κοστίζει περίπου) δε λαμβάνεται υπόψη. Σήμερα μιλούμε ότι έχουμε μία ενιαία πολιτική και το κόστος του νερού είναι περίπου όπως το υπολογίσατε 270€/χρόνο δηλαδή κάπου 1,85€/κ.μ., για μία τετραμελή οικογένεια μιλάμε πάντα, πρέπει να προσθέσουμε και το τέλος του αποχετευτικού που συμπεριλαμβάνεται ως περιβαλλοντικό κόστος. Και αυτό το κόστος είναι πάρα πολύ μεγάλο, και σήμερα μιλάμε οι τιμές που ισχύουν στη Λευκωσία είναι γύρω στα 2,5€/κ.μ.. Δηλαδή πρέπει να προσθέσουμε 1,85+2,5(ο κόσμος ο οποίος είναι συνδεδεμένος με το αποχετευτικό) κι έρχονται και οι αποζημιώσεις, οι ζημιές λόγω των πλημμυρών. Δηλαδή εάν βάλουμε και ένα κόστος που θα διοχετεύονται τα όμβρια από κάθε οικία και υπάρχουν συγκεκριμένες εμπειρικές τιμές στην Ευρώπη, π.χ. στη Γερμανία για ένα σπίτι των 200τ.μ. πληρώνει το κάθε νοικοκυριό γύρω στα 350€/χρόνο. Αν τα υπολογίσουμε και αυτά βάσει των υπολογισμών αυτών των σημερινών ερχόμαστε περίπου στα 7€/κ.μ., δηλαδή η τιμή που διαφαίνεται στη μελέτη δεν είναι 1,85€/κ.μ.. Και η ερώτηση μου η συγκεκριμένη είναι η εξής:

- Οι κατοικίες και τα χωριά/κοινότητες οι οποίες δεν είναι συνδεδεμένες με το αποχετευτικό θα πληρώνουν το περιβαλλοντικό κόστος; Εγώ είμαι στη Λάρνακα, είμαι συνδεδεμένος και πληρώνω αυτό για να προστατέψω το περιβάλλον, υπάρχουν κοινότητες που δε θα συνδεθούν ποτέ σε κεντρικά αποχετευτικά.
- Ένα αυτό, και το δεύτερο είναι σχετικά με τα όμβρια. Ποιος θα επωμιστεί αυτά τα αντιπλημμυρικά έργα;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ/ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 4:

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Σχετικά με τα όμβρια, η μελέτη σήμερα δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει ούτε το κόστος ούτε και την τιμολόγηση για τη διαχείριση των όμβριων υδάτων, ο λόγος είναι ότι η σχετική οδηγία τώρα μόλις άρχισε να εφαρμόζεται, δεν υπάρχουν υποδομές, και δεν υπάρχουν συγκεκριμένες αρχές που διαχειρίζονται αυτό το θέμα. Μόλις με την επόμενη τριετία, ενδεχόμενα που θα υπάρχουν υποδομές και θα υπάρχουν τα αντίστοιχα κόστη, τα συγκεκριμένα που θα μπορεί κάποιος να τα διαχειριστεί βεβαίως, είναι υποχρέωσή μας να υπολογίσουμε και το κόστος για τα όμβρια ύδατα.

κος Παντελής Σοφοκλέους:

Γίνονται αντιπλημμυρικά έργα στη Λεμεσό, μιλάμε για 100 εκατομμύρια προϋπολογισμός, ποιος θα τα πληρώσει, από πού;

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Αυτά είναι μέσα στη γενικότερη πολιτική του κράτους και είπα ξανά ότι μόλις ισχύσουν οι θεσμοί οι οποίοι αφορούν τη διαχείριση των όμβριων υδάτων στους οποίους πιθανό να συμπεριληφθούν και τα θέματα τα οποία αναφέρεται τώρα θα επανέλθουμε. Και το παραπέμπω σε διαχειριστικό θέμα για τώρα διότι δε μπορούμε απλά να το χειριστούμε σε επίπεδο τιμολόγησης.

κος Παπααρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Απλώς να κάνω την παρατήρηση, όπως ξέρετε, υπάρχει η καινούρια οδηγία, για τις πλημμύρες η οποία τώρα μόλις μπαίνει σε εφαρμογή στις ευρωπαϊκές χώρες, δεν έχει ακόμα μπει μπροστά ούτε στην Κύπρο, ούτε στην Ελλάδα ούτε σε πολλές άλλες χώρες, και το πώς θα αντιμετωπιστούν τα οικονομικά θέματα σε σχέση με τη διαχείριση των όμβριων και του πλημμυρικού κινδύνου, γιατί η Οδηγία βασικά έχει ως κεντρικό πυρήνα την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου πάνω σε ζωές και περιουσίες, επομένως είναι σαφώς έξω από το πεδίο εφαρμογής αυτής της Οδηγίας και αυτής της πολιτικής. Όμως υπήρχε ένα άλλο θέμα που θέσατε σε σχέση με το περιβαλλοντικό κόστος σε ορισμένες διαθέσιμες λυμάτων να πει ο κος Κοτζαγεώργης κάτι.

κος Κοτζαγεώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Αυτό που ήθελα να πω είναι ότι η διαχείριση των λυμάτων μέχρι τη δευτερογενή επεξεργασία αποτελεί ξεχωριστή υπηρεσία νερού. Θα μπορούσε να είναι όπως το είπατε εσείς ένα περιβαλλοντικό κόστος υπηρεσίας ύδρευσης. Δεν αντιμετωπίζεται έτσι και οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σε ότι αφορά την εφαρμογή της Οδηγίας το θέλουν να αποτελεί ξεχωριστή υπηρεσία. Συνήθως επειδή διαχειρίζεται από δύο διαφορετικές υπηρεσίες όπως συμβαίνει και στην Κύπρο. Επομένως ή θα το εκλάβουμε ως περιβαλλοντικό κόστος στην υπηρεσία ύδρευσης είτε ως ένα ξεχωριστό κόστος της υπηρεσίας αποχέτευσης που συλλέγει τα λύματα από τα σπίτια και τα πηγαίνει στο βιολογικό καθαρισμό και τα επεξεργάζεται εφαρμόζοντας την Οδηγία των αστικών. Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Οδηγίας εφαρμόζουμε το δεύτερο. Ναι, προκύπτει ένα κόστος από εκεί. Αυτό το κόστος αφορά τους χρηστές αυτής της υπηρεσίας. Οπωσδήποτε δηλαδή χωριά τα οποία βρίσκονται στο Τρόδος κλπ και δε θα συνδεθούν ποτέ, δε θα το πληρώσουν ποτέ αυτό εννοείται. Αφορά μόνο τους ανθρώπους οι οποίοι πληρώνουν αυτό το συγκεκριμένο κόστος και απολαμβάνουν αυτή την υπηρεσία.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5:

- **Δρ. Θεόδωρος Ζαχαριάδη, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου**

Η τιμολόγηση έγινε βάσει πάνω-κάτω το μέσο κόστος ή βάσει το οριακό κόστος σε κάθε υπηρεσία; Πως έχετε λάβει υπόψη όλο το κόστος της αφαλάτωσης μέσα εδώ, τόσο όσον αφορά το άμεσο κόστος της αφαλάτωσης, δηλαδή την απόσβεση του κεφαλαιουχικού κόστους και το άμεσο λειτουργικό κόστος, και σε ότι αφορά τα πιθανά περιβαλλοντικά κόστη, και της ενέργειας και του διοξειδίου του άνθρακα και της τοπικής ρύπανσης των σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού και ίσως κάποιων στα οικοσυστήματα;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ/ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 5:

κος Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Ουσιαστικά αποβλέπουμε όπως ορίζει η οδηγία στην πλήρη ανάκτηση κόστους. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να καλύψουμε το μέσο κόστος. Δεν κάνουμε τιμολόγηση βελτιστοποίησης ας πούμε της επικερδότητας ώστε να εξετάσουμε το οριακό κόστος. Προσπαθώ να του απαντήσω με τους όρους τους οικονομικούς. Το ένα θέμα είναι αυτό.

Θα προσπαθήσω να δώσω απάντηση και στο άλλο, ίσως να μην είναι πλήρης οπότε μπορεί ο κος Κοτζαγεώργης να επανέλθει. Για τα θέματα του κόστους αφαλάτωσης το αντιμετωπίζουμε ως χρηματοοικονομικό κόστος του ΤΑΥ. Δηλαδή το ΤΑΥ έχει κάνει συμβάσεις και αγοράζει νερό. Αγοράζει ένα ενδιάμεσο προϊόν. Αυτό το κόστος του συνυπολογίζεται στις δικές μας εξισώσεις.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Εάν αλλάξουν αυτές οι συμβάσεις και το ΤΑΥ αποκτήσει αυτό το ενδιάμεσο προϊόν σε διαφορετικό κόστος, διότι θα ενσωματωθούν περιβαλλοντικά κόστη, κόστη αγοράς ρύπων κτλ, τότε θα αλλάξουν μέσα από τη λειτουργία του μηχανογραφικού συστήματος που έχει αναπτυχθεί.

κος Παπαρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Νομίζω ήταν σαφές πως δουλεύουμε το θέμα της αφαλάτωσης άρα το εν δυνάμει περιβαλλοντικό κόστος που μπορεί να είναι τα αλμόλοιπα, μπορεί να είναι η ατμοσφαιρική ρύπανση, μπορεί να είναι τα δικαιώματα ρύπων κλπ, θα μούνε μέσα σε μία τιμή την οποία έχει μία υποχρέωση ο ιδιώτης σαν ιδιώτης σήμερα να πληρώσει, και αυτό θα περάσει με τη σειρά του στο ΤΑΥ ως χρηματοοικονομικό. Θα μετατρέψουμε δηλαδή αυτό το περιβαλλοντικό, γίνεται οιονεί το χρηματοοικονομικό.

ΛΑΡΝΑΚΑ – ΕΛ. ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ (συνέχεια)

ΜΕΡΟΣ Β: ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΕΙΣ / ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 1:

- **Σοφοκλής Χριστοδουλίδης, Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λάρνακας**

Να διευκρινίσω πως έχω διαμορφώσει κάποιες απόψεις μετά από μία απλή ανάγνωση της έκθεσης ενημέρωσης που αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του ΤΑΥ, επομένως ενδεχομένως κάποιες από τις διαπιστώσεις που θα κάνω να μην είναι τόσο ακριβείς, ίσως κάποια θέματα έχουν εξηγηθεί. Επίσης να διευκρινίσω ότι οι απόψεις που θα εκφράσω είναι προσωπικές απόψεις, δεν αντανακλούν κατ' ανάγκη και τις θέσεις του διοικητικού μας συμβουλίου το οποίο δεν είχε την ευκαιρία να μελετήσει τη μελέτη σε βάθος για να εκφέρει μια συλλογική άποψη, επομένως να διατηρήσω το δικαίωμα να επανέλθουμε με κάποιες γραπτές απόψεις σε κάποιο κατοπινό στάδιο. Θα ξεκινήσω πρώτα να κάνω κάποιες διαπιστώσεις, είμαι βέβαιος ότι όλοι θα συμφωνήσετε μαζί μου, ότι το νερό είναι ένας πολύτιμος φυσικός πόρος σε ανεπάρκεια ιδιαίτερα σε χώρες με ενδημική λειψυδρία όπως η Κύπρος και επομένως πρέπει να προστατεύεται και να τυγχάνει ορθολογικής διαχείρισης ώστε να το διαφυλάξουμε για τις επόμενες γενιές. Επίσης, το νερό είναι αγαθό πρωταρχικής σημασίας απαραίτητο για τη φυσική επιβίωση του ανθρώπου και την υγιεινή του επομένως πρέπει να διατίθεται σε τέτοιες τιμές που να διασφαλίζεται ικανοποιητική πρόσβαση από όλους σε καθαρό και υγιεινό νερό και ταυτόχρονα και σε συνθήκες υγιεινής διαβίωσης. Από την άλλη πλευρά η άντληση ή παραγωγή του νερού, η αποθήκευση του στα φράγματα, η μεταφορά του, η επεξεργασία του, η διανομή του έχουν σήμερα σημαντικό κόστος το οποίο πρέπει να αντανακλάται στις τιμές χρέωσης του νερού προς τους πολίτες, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η καλή λειτουργική κατάσταση των υποδομών, των υδατικών έργων και των οργανισμών προμήθειας νερού. Σε διαφορετική περίπτωση οι υπηρεσίες μας θα συνεχίσουν να παρακμάζουν με τα γνωστά συνεπακόλουθα στην ποιότητα του νερού και τα επίπεδα εξυπηρέτησης. Θα συμφωνήσω επομένως με τα συμπεράσματα της μελέτης ότι χρειαζόμαστε μία πολιτική τιμολόγησης του νερού η οποία να βασίζεται σε αρχές αειφορίας, ορθολογικής διαχείρισης και προστασίας των υδατικών μας πόρων, και η οποία να στοχεύει σε επαρκή επανάκτηση του κόστους προσφοράς υπηρεσιών παροχής νερού. Θα προσθέσω όμως ακόμα περαιτέρω ότι χρειαζόμαστε μία ισορροπημένη πολιτική τιμολόγησης που να διασφαλίζει τη βιώσιμη ανάκτηση του κόστους χωρίς να παρεμποδίζεται οποιοσδήποτε πολίτης να έχει πρόσβαση σε ικανοποιητική ποσότητα καλής ποιότητας νερού για να καλύψει τις βασικές του ανάγκες. Επομένως εδώ θα ήθελα να κάνω μία πρόσθετη αναφορά από τα στοιχεία που έχουν μπει μέσα στη μελέτη σε σχέση με την ικανότητα τη δυνατότητα του καταναλωτή να ανταποκριθεί σε ένα αυξημένο τιμολόγιο, αναφέρθηκε ότι το κόστος ενός νοικοκυριού για την αγορά πόσιμου νερού είναι περίπου στο 1% του εισοδήματός του, ή νομίζω αναφέρεται στο 0,5% ήταν το 2007, σήμερα περίπου είναι στο 1% με βάση στοιχεία του

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

2008 κι ότι θα μπορούσε να φτάσει τα 2-2,5% με βάση κάποιες μελέτες του ΟΟΣΑ. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Επιτροπής Οικονομικών και Στατιστικής του Διεθνούς Συνδέσμου Νερού, μιλώ για το *International Water Association*, στο οποίο συμμετέχουμε σα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, η Κύπρος είχε το δέκατο ακριβότερο τιμολόγιο νερού και αποχετευτικού μεταξύ των χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα. Ενώ το κόστος του πόσιμου νερού κατά μέσο όρο στην Κύπρο ως ποσοστό του εισοδήματος ήταν αρκετά ψηλότερο από άλλες χώρες. Το 1% δηλαδή είναι ψηλότερο από 0,7% και 0,8% που δείχνουν να έχουν στην Ιταλία, τη Γαλλία, την Αγγλία και τις Σκανδιναβικές χώρες. Πιστεύουμε ότι μία σωστή - ορθολογική μελέτη χρειάζεται να εμβαθύνει περισσότερο στον τομέα της οικονομικής ανεκτικότητας (*affordability*), και ιδιαίτερα στη δυνατότητα του χαμηλά αμειβόμενου καταναλωτή να ανταποκριθεί σε ένα υψηλότερο τιμολόγιο και να επικεντρωθεί σε μηχανισμούς στήριξης των λιγότερο προνομιούχων κοινωνικών στρωμάτων. Ενδεχομένως αυτό να είναι ένα θέμα που θα ασχοληθούν τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας ή η διαχειριστική πολιτική που θα γίνει των νερών. Για να είναι όμως ολοκληρωμένο το σκεπτικό της χρέωσης του νερού όπως δ'ήποτε πρέπει να προσεγγιστεί και αυτός ο παράγοντας. Χαιρετίζουμε την εισήγηση του ΤΑΥ για εφαρμογή ενιαίας τιμής πώλησης του νερού προς τους τελικούς παρόχους, δηλαδή τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, τους Δήμους και τις Κοινότητες δεδομένου ότι οι πολίτες πρέπει να τυγχάνουν ίσης και δίκαιης μεταχείρισης ανεξάρτητα από το που βρίσκονται γεωγραφικά και πρέπει να συμβάλλουν ισόποσα στην υλοποίηση των αναγκαίων έργων που γίνονται από το κράτος για ανάπτυξη των υδατικών πόρων. Εντούτοις θα θέλαμε να γίνει μία πληρέστερη ενημέρωση για τις προτεινόμενες χρεώσεις προς το Συμβούλιο και διατηρούμε κάποιες επιφυλάξεις αναφορικά με το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα σταδιακής αύξησης της τιμής πώλησης του νερού προς τους τελικούς παρόχους. Σε σχέση με το χρονοδιάγραμμα απλώς να αναφέρω ότι εάν πράγματι δικαιολογείται η επιβολή τέτοιων αυξήσεων θα πρέπει να δοθεί ικανοποιητικός χρόνος στους καταναλωτές να προσαρμοστούν και να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις υψηλότερες τιμές, και να υπάρχει ταυτόχρονα ικανοποιητικός χρόνος από τα Συμβούλια και άλλους Φορείς Υδατοπρομήθειας να βελτιώσουν τις προς τους πολίτες παρεχόμενες υπηρεσίες ώστε οι αυξήσεις αυτές να συνοδεύονται με πρόσθετα οφέλη για να γίνουν ευκολότερο αποδεκτές.

Κάποιες επιφυλάξεις θα ήθελα να εκφράσω σε σχέση με τη παραδοχή που γίνεται μέσα από τη μελέτη ότι όλο το νερό των φραγμάτων θα καταλήγει στον αρδευτικό τομέα, κάτι που προϋποθέτει και την μετακίνηση στον τομέα ύδρευσης του κόστους λειτουργίας των μονάδων αφαλάτωσης σε πλήρη απόδοση, ακόμα και σε περιόδους πολυομβρίας. Διερωτώμαι μάλιστα κατά πόσο αυτή η παραδοχή θα συνεπάγεται και κλείσιμο των διυλιστηρίων νερού για τα οποία ο Κύπριος φορολογούμενος έχει πληρώσει πολλά. Η επίδραση αυτής της παραδοχής φαίνεται από την απότομη αύξηση στην προτεινόμενη τιμή πώλησης του νερού προς τους τελικούς παρόχους το 2015, μετά την ολοκλήρωση όλων των μονάδων αφαλάτωσης, η οποία από 0,82€/κ.μ. ανεβαίνει στα 1,32€/κ.μ., δηλαδή αυξάνεται περίπου κατά 60%. Πιστεύουμε πως είναι λίγο απλουστευμένη αυτή η προσέγγιση, δε διασφαλίζει την ορθολογική διαχείριση των διαθέσιμων υδατικών πόρων, περισσότερο μας θυμίζει το πρόσφατο παρελθόν ανεπαρκούς διαχείρισης των πλούσιων διαθέσιμων αποθεμάτων που είχαμε μεταξύ 2004 – 2006, όταν πολύτιμες ποσότητες νερού διατίθονταν σε υδροβόρες και μη αμοιπτικές καλλιέργειες ή διοχετεύονταν σε δίκτυα με υψηλό ποσοστό απωλειών νερού. Εξάλλου η πολιτική αυτή συγκρούεται με τις αρχές της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά «ο χρήστης και ο ρυπαίνων πληρώνει» εφόσον η μία χρήση, η υδρευτική, θα επιδοτεί την άλλη, τη γεωργική. Η τιμολογιακή μας πολιτική δε πρέπει να συνδέεται με την απρόσκοπτη παραγωγή και την απεριόριστη διάθεση, θα πρέπει να βασίζεται σε τακτικές δραστηριότητες μείωσης της ζήτησης του νερού, ώστε να περιορίσουμε την παραγωγή ακριβού νερού από τις μονάδες αφαλάτωσης, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να προωθηθεί και η αρχή της ισότητας μεταξύ των χρηστών. Συμφωνούμε με την εισήγηση που γίνεται μέσα από την μελέτη για διαφοροποιημένη τιμή χρέωσης του νερού στον τελικό καταναλωτή ανάλογα με τις διαφορές λειτουργικού κόστους κάθε παρόχου, καθώς και με την πρόταση για ενιαία μεθοδολογία τιμολόγησης και τρόπου καθορισμού

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

των τελών, (διατηρώντας θα έλεγα και πάλι το δικαίωμα να ενημερωθούμε πλήρως για τον τρόπο που έχετε καταλήξει σε αυτή τη μεθοδολογία). Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ανεξαρτησία κάθε παρόχου και ενθαρρύνεται η βελτιστοποίηση των ακολουθούμενων διαδικασιών για μείωση του λειτουργικού κόστους. Εντούτοις όπως είδαμε από τα νούμερα που δείξατε φαίνεται καθαρά ότι η Λάρνακα θα πρέπει να πωλεί το νερό πιο ψηλά από τις άλλες πόλεις, κατά 13,5% από τη Λευκωσία, κατά 17,3% σε σχέση με τη Λεμεσό, και αντιλαμβάνομαι ότι αυτό πρέπει να προκύπτει λόγω μεγέθους του Συμβουλίου, της περιορισμένης πελατειακής μας βάσης, και ίσως και της δραστηριοποίησής μας σε μία περιοχή που έχει κορεστεί η ανάπτυξη, μέσα στα δημοτικά όρια Λάρνακας έχει ολοκληρωθεί η ανάπτυξη και κατ' επέκταση έχουμε σταματήσει να επωφελούμαστε από δικαιώματα που εισπράττουμε από νέες αναπτύξεις. Σε αυτό τον τομέα πιστεύουμε ότι η κυβέρνηση οφείλει παράλληλα με την προώθηση οποιασδήποτε πολιτικής τιμολόγησης, να προωθήσει και νομοθετικά μέτρα για να βοηθηθούν οργανισμοί σαν το δικό μας που είναι μικρότερος σε μέγεθος, σε μια βιώσιμη ανάπτυξη ώστε οι πελάτες να μην απολαμβάνουν το ίδιο αγαθό έναντι υψηλότερου κόστους.

Καταλήγοντας θα ήθελα να επισημάνω κάτι που ίσως να έρχεται σε σύγκρουση με όσα ελέχθησαν από τους κύριους Τορτοπίδη και Παπααγγελίου, σε σχέση με την ελαστικότητα της ζήτησης, πιστεύω ότι η προτεινόμενη ραγδαία αύξηση στην τιμή του νερού αναμένεται να μειώσει την κατανάλωση, κάτι που θα οδηγήσει και σε αυξημένο μοναδιαίο κόστος του νερού λόγω ψηλότερης αναλογίας των πάγιων επενδύσεων των Συμβουλίων, ενώ η χαμηλότερη κατανάλωση θα επηρεάσει αναπόφευκτα και τη βιωσιμότητα των αποχετευτικών συστημάτων αφού τα έσοδά τους εξαρτώνται από τον όγκο κατανάλωσης. Επομένως λαμβάνοντας υπόψη και τη σημερινή οικονομική κρίση που διέρχεται ο τόπος μας αλλά και το γεγονός ότι στη Λάρνακα έχουμε πρόσφατα αυξήσει τα τέλη κατά μέσο όρο 40% σε σχέση με προηγούμενως, για κάποιες διατιμήσεις έχουμε βάλει αύξηση ακόμα και της τάξης του 100%, του 80% περίπου, οπωσδήποτε πρέπει να επιμηκυνθεί ο χρόνος επιβολής οποιονδήποτε αυξήσεων στη τιμή του νερού, γιατί ο πολίτης έχει συνηθίσει σε κάποια δομή ζωής, στην οποία το νερό καταλαμβάνει ένα κομμάτι των καθημερινών του οικονομικών υποχρεώσεων, και δε μπορούμε να το αλλάξουμε άρδην, όταν μάλιστα δε μπορούμε να αλλάξουμε και τις υπόλοιπες οικονομικές του συνθήκες.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 2:

• **Χρίστος Θεοδώρου, Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων**
(Γίνεται αναφορά σε αίτση της Ομοσπονδίας που έγινε για τη διεθνή κρατική έκθεση του 2009, όπου δείχνει αγορά αναλώσιμων προϊόντων – φθαρτών από το εξωτερικό)

Όπως βλέπεται εισάγουμε στην Κύπρο αρκετά φθαρτά, αυτό είναι ένα φαινόμενο το οποίο έχει να κάνει με τους ρύπους. Η μεταφορά αυτών των φθαρτών στην Κύπρο αντιστοιχεί βάσει μελέτης με 8 τόνους CO₂/χρόνο/οικογένεια. Θα ήθελα να πω λίγα λόγια όσον αφορά το περιβαλλοντικό κόστος και τη σπανιότητα του νερού.

Η Ομοσπονδία χαιρετίζει αυτή την προσπάθεια ως την μόνη σοβαρή προσπάθεια που γίνεται στην Κύπρο για το πιο πάνω θέμα πράγμα που έπρεπε να εγίνετο χρόνια πριν. Έχει όμως τις ακόλουθες επισημάνσεις παρατηρήσεις:

Περιβαλλοντικό κόστος και σπάνη

Το ότι χρειάζεται να αυξηθεί η τιμή του νερού ύδρευσης και άρδευσης ούτως ώστε να ενσωματωθεί στην τιμή του και το περιβαλλοντικό κόστος είναι πασιφανές και για τους πιο κάτω κύριους λόγους:

- Οικονομία του νερού ύδρευσης και άρδευσης
- Αποθάρρυνση υδροβόρων καλλιεργειών

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

- Καταπολέμηση της υπερσπατάλης των προϊόντων που παράγονται από αρδεύσιμες καλλιέργειες. (Η Κύπρος είναι πρώτη στην παραγωγή σκουπιδιών, και μερίδιο είναι τα παραγόμενα προϊόντα από υδροβόρες καλλιέργειες)
- Δεν υπάρχει άλλο μέτρο πίεσης για να επιτευχθούν τα πιο πάνω αν και αυτά, λαμβάνοντας υπόψη την κυπριακή νοοτροπία, φαντάζουν μη ικανοποιητικά. Από την άλλη όμως δεν θα πρέπει να επηρεαστεί η τάξη των γεωργών, αλλά να βοηθηθούν από το κράτος με ικανά κίνητρα να προωθήσουν κατάλληλες καλλιέργειες.

Εξαγωγές

Οι εξαγωγές προϊόντων από μη υδροβόρες καλλιέργειες να περιοριστούν και να αντικατασταθούν με εξαγωγές προϊόντων από μη υδροβόρες καλλιέργειες, λαμβάνοντας όμως υπόψη και το περιβαλλοντικό κόστος που θα επιβαρυνθούν σύντομα από τις μεταφορές σε ξένες χώρες. Είναι ένα θέμα που πρέπει να προβληματίσει, σύντομα θα μπουν τα περιβαλλοντικά κόστη των μεταφορών πάνω σε αυτά τα προϊόντα.

Εισαγωγές

Το περιβαλλοντικό κόστος θα επιβληθεί έτσι κι αλλιώς σε όλα τα προϊόντα και όχι μόνο στο νερό, και αυτό θα πρέπει να γίνει ξεκάθαρο σε όλες της χώρες της ΕΕ. Όλες οι εξαγωγές προϊόντων θα επιβαρύνονται με το περιβαλλοντικό κόστος της μεταφοράς τους (food miles). Και αν μειωθούν οι εξαγωγές μας θα αυξηθεί η ντόπια κατανάλωση αφού οι εισαγωγές θα μειωθούν από την συμπερίληψη του περιβαλλοντικού κόστους των μεταφορικών στις τιμές τους.

Ντόπια παραγωγή και ντόπια κατανάλωση (μότο αειφόρου παραγωγής και κατανάλωσης)

Είναι ευκαιρία τώρα που καλούμαστε να εφαρμόσουμε στην Κύπρο την εφαρμογή της Ε. Οδηγίας πλαίσιο 2000/60/ΕΚ ως πρωτοπόροι, να "θέσουμε τον δάκτυλο επί των τύπων των ήλων". Να ζητήσουμε σαν χώρα από την ΕΕ να μπει σε εφαρμογή η ενσωμάτωση του περιβαλλοντικού κόστους (οικολογικού αποτυπώματος, ecological footprint) όχι μόνο στο νερό αλλά και σε όλα τα προϊόντα το συντομότερο δυνατό για να περιφρουρήσουμε και την ανταγωνιστικότητα των ντόπιων προϊόντων που δεν επιβαρύνονται με το περιβαλλοντικό κόστος μεταφορικών. Ακόμα και αν η ΕΕ καθυστερήσει προς τούτο η Κύπρος θα πρέπει να πρωτοστατήσει σ' αυτό τον τομέα ως λύση ανάγκης με δημιουργία ειδικού περιβαλλοντικού δασμού για όλα τα εισαγόμενα προϊόντα για να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα των κυπριακών. Πχ δεν νοείται το σταφύλι από την Χιλή να διατίθεται σε χαμηλότερη τιμή από το ντόπιο κυπριακό!

Όταν εμείς συμπεριφερόμαστε στο νερό με φειδώ θα είμαστε και πιστικοί στις όποιες θέσεις και υπεξαιρέσεις ζητήσουμε που θα συνάδουν με τις δικές μας ιδιομορφίες και ανάγκες. Μπορούμε να καλλιεργούμε τα ντόπια υδροβόρα προϊόντα μας αλλά με φειδώ και όχι να αφήνουμε τα καρπούζια ή τα λεμόνια στα χωράφια να λιώνουν αμάζευτα λόγω φθηνιάς. Για να διατηρήσει την τιμή του ένα προϊόν πρέπει να περιλαμβάνει το πραγματικό περιβαλλοντικό κόστος της σπανής. Είναι ο μόνος τρόπος να προστατεύσουμε τις λεμονιές μας, από την εκρίζωση και τα εύγευστα καρπούζια μας σε καλές τιμές για τους παραγωγούς, για ντόπια όμως κατανάλωση και για προσέλκυση ποιοτικού τουρισμού. Γιατί να έρθει ένας τουρίστας εδώ όταν βρίσκει τα προϊόντα μας στη χώρα του;

Η διαβάθμιση προτεραιοτήτων που έθεσε η ΕΕ για το νερό είναι ως εξής :

Πρώτα το ΠΟΣΙΜΟ μετά το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ και μετά η ΓΕΩΡΓΙΑ. Έτσι πρέπει να κατανέμεται και το αντίστοιχο νερό.

1. Το πόσιμο νερό με τίποτα δεν πρέπει να δίνεται στη Γεωργία αφού αυτό σημαίνει ότι προσθέτουμε στην τιμή του γεωργικού προϊόντος και το περιβαλλοντικό κόστος των ρύπων από τις αφαλατώσεις. Εξάλλου δεν είναι φρόνιμο να λύνουμε ένα πρόβλημα πόρου στο έδαφος μεταφέροντας το στην ατμόσφαιρα.

2. Φράγματα και περιβάλλον

Θα πρέπει περιοδικά να αφήνεται νερό από τα φράγματα της τάξεως του 5%-10% για διατήρηση των εκεί οικοσυστημάτων. Να διοχετεύετε επίσης νερό από τα φράγματα σε ποτίστρες σε όλες τις περιοχές προστασίας βιοτόπων της Φύσης σε περιπτώσεις ξηρασίας για επιβίωση της εκεί πανίδας.

3. Για τη Γεωργία υπάρχει αρκετό νερό από τα φράγματα και από το ανακυκλωμένο (που θα πρέπει στο μεγαλύτερο του μέρος να ενταχθεί στο υδατικό ισοζύγιο), για να ικανοποιήσει τις γεωργικές ανάγκες του τόπου αν αυτές ρυθμιστούν βάσει των πιο πάνω που αναφέραμε.

Η ομοσπονδία ήδη από την περσινή Γεωργική έκθεση έχει εγκαινιάσει εκστρατεία διαφώτισης του καταναλωτικού κοινού για στήριξη της ντόπιας παραγωγής με την αποθάρρυνση της προτίμησης σε εισαγόμενα φθηνά προϊόντα που κατακλύζουν την αγορά και που έχουν υψηλό περιβαλλοντικό κόστος μεταφοράς. Η ομοσπονδία έχει παρεξηγηθεί από τις αγροτικές οργανώσεις, διότι είναι η μόνη οργάνωση που πάντα στέκετε στο πλευρό της αναγνωρίζοντας τις όποιες παράπλευρες θετικές επιπτώσεις της στο περιβάλλον. Πρέπει όμως να δούμε τα πράγματα συνολικά και όχι με το κοντόφθαλμο συμφέρον, και αυτό αφορά όλους τους φορείς της οικονομίας.

Συμπεράσματα

1. Όταν εμείς λαϊκίζουμε ή δεν συμπεριφερόμαστε ανάλογα των περιστάσεων αλλά κοιτάζουμε, σαν παραγωγοί ή καταναλωτές, μόνο το κοντόφθαλμο προσωπικό μας συμφέρον και το μετατρέπουμε σε κοινωνικό πρόβλημα τότε γινόμαστε περίγelo όλων, και αυτών που δημιούργησαν την σχετική οδηγία, αφού αναμένουν από εμάς να τους δώσουμε τα φώτα μας, από εμάς, που είμαστε πιο κοντά στην εφαρμογή της, για να τύχει και της ανάλογης ίσως τροποποίησης που να τυγχάνει εφαρμογής και στις άλλες χώρες.

2. Όταν όμως εμείς συμπεριφερόμαστε στο νερό με φειδώ, θα είμαστε και πειστικοί στις όποιες θέσεις και υπεξαιρέσεις ζητήσουμε που θα συνάδουν με τις δικές μας ιδιομορφίες και ανάγκες και θα βοηθήσουμε στην καλύτερη εφαρμογή όχι μόνο αυτής της οδηγίας αλλά και άλλων οδηγιών που αφορούν το περιβαλλοντικό κόστος ή το οικολογικό αποτύπωμα των άλλων προϊόντων που είναι αλληλένδετα με αυτή στο σχετικό εμπόριο.

Βάσει των πιο πάνω αναμένουμε την κατάλληλη τιμολόγηση και κοστολόγηση του νερού στην Κύπρο. Επισυνάπτουμε προς τούτο περαιτέρω σχετικές παρατηρήσεις:

1. Αυξητική τάση χρηματοοικονομικού κόστους νερού ύδρευσης

Το κόστος αυτό φαίνεται να αυξάνεται λόγω των νέων αφαλατώσεων. Σημειώνουμε ότι το μέγεθος των αφαλατώσεων και για το Νότιο Αγωγό και για την Πάφο δεν βασίζονται σε καμιά μελέτη και ότι ιδίως για την Πάφο υπερκαλύπτουν το μάξιμουμ των αναγκών το καλοκαίρι. Η πολιτική του να δοθούν τα φράγματα στους γεωργούς που εξήγγειλε η Κυβέρνηση παραβιάζει βασικές αρχές όπως την ισότητα των πολιτών (αφού στερεί από την τεράστια πλειοψηφία το δικαίωμα τους σε ένα φυσικό πόρο μέσω έργων που οι ίδιοι έχουν πληρώσει). Επίσης παραβιάζει την αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει αφού θα πληρώνουν οι πολίτες για τους γεωργούς. Όπως δεν είναι φρόνιμο να πληρώνουν οι γεωργοί για τους πολίτες. Σημειώνουμε ότι είναι εξαιρετικά απομακρυσμένη η έγκριση του Σχεδίου Διαχείρισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όταν θα περιλαμβάνει τέτοιες πρόνοιες. Οπότε το κράτος θα αναγκασθεί να λειτουργεί τις αφαλατώσεις ένα μόνο μέρος του χρόνου, ή με χαμηλότερη απόδοση. Άρα θα χρειασθεί να υπολογισθεί ξανά το κόστος όταν αποφασισθεί ο νέος τρόπος λειτουργίας των αφαλατώσεων. Ακόμη αν δοθούν τα φράγματα στους γεωργούς με το μέγεθος των αφαλατώσεων που θα λειτουργήσουν, αυτά θα υπερχειλίζουν συχνά και θα χρειάζεται περιοδική διακοπή των.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ - ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Σημειώνουμε επίσης την απουσία κόστους αγοράς δικαιωμάτων ρύπων για την ηλεκτρική ενέργεια για τις αφαλατώσεις. Χρειάζεται μια σωστή προσέγγιση διότι το κόστος αυτό θα αυξηθεί τα επόμενα χρόνια. Δεν είναι δίκαιο να το φορτώσουμε στους χρήστες ηλεκτρικής ενέργειας μια και ένα ποσοστό από αυτούς δεν χρησιμοποιούν αφαλατωμένο νερό. Παραβιάζεται η αρχή ρυπαίνων πληρώνει.

Εξάλλου δεν είναι φρόνιμο να λύνουμε ένα πρόβλημα πόρου στο έδαφος μεταφέροντας το στην ατμόσφαιρα, τόσο απλόχερα.

Επίσης δεν γίνεται καμιά αναφορά στα τεράστια χρέη των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας προς το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων. Για να εξοφληθούν θα πρέπει να αυξηθούν τα τέλη των καταναλωτών.

Μια ματιά στα στοιχεία του Πίνακα 2.2 δίνει την εικόνα: κατανάλωση για άρδευση στα ΚΥΕ. 38 εκ.κ.μ. Όμως η μέση απόδοση των χωρίς αφαλατώσεις είναι πέραν των 100 εκ.κ.μ. αν λογαριάσουμε και την συνδρομή του ανακυκλωμένου νερού που θα αυξάνεται αλλά και το πλεόνασμα αφαλατωμένου νερού. Επομένως είτε οι αρδευόμενες καλλιέργειες πρέπει να τριπλασιαστούν, είτε θα υπάρχουν πολύ σημαντικές υπερχειλίσεις συχνά. Ούτως ή άλλως για μια χώρα με προβλήματα ξηρασίας η λύση αυτή δεν έχει νόημα.

Σε όλες τις χώρες του κόσμου όπου ένας πόρος είναι σε σπανή, γίνεται μεταφορά της χρήσης από τη λιγότερο αμειπτική στην περισσότερη αμειπτική - νόμος των οικονομικών, δηλαδή νερό από τη γεωργία στην ύδρευση. Εδώ γίνεται ακριβώς το αντίστροφο.

2. Ύδρευση του ταμείου είσπραξης και διαχείρισης των τελών πόρου του περιβάλλοντος. Χαιρετίζεται, διότι ήταν κάτι που έπρεπε να εγίνετο από πολύ πιο πριν.

3. Νερό Άρδευσης

Κεφαλαιουχικό κόστος του νερού

Να θεωρήσουμε ότι το κεφαλαιουχικό κόστος του νερού έχει αποσβεσθεί; Είναι λογικό αυτό; Από ποιόν έχει αποσβεσθεί, μήπως από τους γεωργούς; Χρειάζεται μια εξήγηση.

Επιδότηση των αρδεύσεων γκολφ.

Υπάρχει μια σοβαρή επιδότηση, αν είναι δυνατό, των αρδεύσεων γκολφ, χώρων πρασίνου κλπ έσω και με 0,45 c/m³, την στιγμή που το νερό αυτό θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για ύδρευση στα έργα Νοτίου Αγωγού και Πάφου, και θα αντικαθιστούσε νερό που λόγω αφαλάτωσης θα στοιχίζει 1,42 c/m³ το 2015. Δεν παραβιάζεται το "Ο ρυπαίνων πληρώνει";

Καλλιέργειες επιβιώνουν μόνο λόγω των επιδοτήσεων

Όσον αφορά τα στοιχεία που δίνονται για τα λεμόνια, είναι παραπλανητικά γιατί, δεν γίνεται αναφορά στη κερδοφορία της καλλιέργειας. Το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών, έκθεση του Ιουνίου 2008, δίνει για ένα εκτάριο λεμονιές 12 χρόνων έσοδα €11590 και έξοδα 15210, δηλαδή ζημιά 3611 το χρόνο. Είναι συχνό και πολύ λυπηρό το φαινόμενο να βλέπουμε τα λεμόνια να λιώνουν αμάζευτα πάνω στα δέντρα. Είναι φανερό ότι το ζήτημα είναι η εξεύρεση πιο συμφερούσων καλλιεργειών με λιγότερες απαιτήσεις σε νερό. Πάρα πολλές καλλιέργειες επιβιώνουν μόνο λόγω των επιδοτήσεων. Είναι γνωστό ότι η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα τιμωρεί τις νεροβόρες καλλιέργειες σε ξηρές χώρες μέσω μικρότερων επιδοτήσεων;

4. Ανακυκλωμένο Νερό

Για να έχει τα καλύτερα θετικά αποτελέσματα το ανακυκλωμένο νερό πρέπει στο μεγαλύτερο του μέρος να ενταχθεί στο υδατικό ισοζύγιο, αντικαθιστώντας νερό των φραγμάτων που θα μπορούσε και αυτό να χρησιμοποιηθεί για πόσιμο μειώνοντας τις αφαλατώσεις και τους συνεπαγόμενους ρύπους και πρόστιμα. Η πολιτική αυτή δυστυχώς τείνει να εγκαταλειφθεί για λόγους λαϊκισμού που δεν αντέχουν σε επιστημονική κρίση.

Η Κυβέρνηση, οι πολιτικοί, τα αρμόδια τμήματα του κράτους και όλοι μας να αναλάβουμε τις ευθύνες για να προωθηθεί τέτοια κοστολόγηση και στη συνέχεια τιμολόγηση που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στους πόρους του νησιού και που να είναι συμβατή με μια αειφόρο ανάπτυξη. Τελειώνοντας ευχόμαστε κάθε επιτυχία στη δημόσια αυτή διαβούλευση που με το πέρας της θα μπορέσουμε να δώσουμε εκτεταμένα τις απόψεις της Ομοσπονδίας.

Τελειώνοντας θέλω να αναφέρω και το θέμα των πολύτεκνων και των οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα. Δεν είναι δυνατό να επωμίζονται αυτό το τμήμα της Κοινωνίας. Όχι 1% του εισοδήματός τους όπως λέχθηκε και πριν από τον κο Σοφοκλέους αλλά ίσως και πάνω από 5% επιβαρύνονται λόγω του ότι είναι πολύτεκνοι είτε έχουν χαμηλά εισοδήματα κλπ. Εισήγηση είναι να γίνει ένα κοινό ταμείο στο οποίο να συνεισφέρει και το ΤΑΥ ίσως και η ΑΗΚ ίσως και άλλες υπηρεσίες, μέσα από το οποίο να βγαίνουν τα λεφτά για να δίνεται στήριξη, ένα ταμείο στήριξης σε αυτές τις οικογένειες που δεινοπαθούν λόγω χαμηλού εισοδήματος ή πολύτεκνων οικογενειών.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 3:

- **Ευθύμιος Στρούθος, Πρόεδρος Παγκύπριας Οργάνωσης Πενταμελούς Οικογένειας (Π.Ο.Π.Ο.):** Ο τρόπος τιμολόγησης του νερού είναι άδικος; Ναι ή όχι και γιατί.

κος Παπαγρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Φαντάζομαι ότι αφορά τις συγκεκριμένες οικογένειες που ανήκουν σε αυτή την ομοσπονδία και τους πολύτεκνους κατ' επέκταση.

Η αλήθεια είναι ότι στο πλαίσιο της μελέτης συλλέξαμε στοιχεία για την τιμολογιακή πολιτική που εφαρμόζεται, όπως έχει αλλάξει αυτή σχεδόν σε όλη την Κύπρο, είναι απίστευτες οι διαφορές οι οποίες υπάρχουν σε ότι αφορά τις τιμές στον τελικό καταναλωτή τόσο στα κλιμάκια κατανάλωσης ποσοτήτων όσο και στην αντιμετώπιση ιδιαίτερων ομάδων όπως είναι οι πολύτεκνοι ή τρίτεκνοι κλπ. Είναι ένα θέμα όμως επίσης κατά τη γνώμη μου πρέπει να αντιμετωπιστεί σε κεντρικό επίπεδο. Δεν είναι ένα θέμα το οποίο μπορεί να το αντιμετωπίσει το ΤΑΥ, αφορά τους τελικούς παρόχους νερού, δηλαδή τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας και τους Δήμους/Κοινοότητες. Είμαι σίγουρος πως μία εκτεταμένη συζήτηση πάνω στο συγκεκριμένο θέμα στα πλαίσια της διαβούλευσης, τόσο στην τιμολογιακή πολιτική όσο και στη διαχείριση, θα έχει αποτελέσματα, και η γνώμη μου είναι όντας κι εγώ τρίτεκνος είναι ότι όντως υπάρχει ένα θέμα εκεί, θα πρέπει να απολαμβάνουν χαμηλότερα τιμολόγια γιατί οι ανάγκες είναι περισσότερες, είναι ένα θέμα προς συζήτηση αν αυτό πρέπει να σχετίζεται με το επίπεδο του εισοδήματος ή όχι. Δεν έχω να σας δώσω απάντηση σε αυτό τώρα, φαντάζομαι ότι θα γίνει εκτενής δουλειά συζήτησης και διαβούλευσης επί αυτών των θεμάτων στη συνέχεια στο πλαίσιο των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας, των Δήμων/Κοινοτήτων, και της γενικής διαβούλευσης που θα γίνει για τη διαχείριση του νερού.

➤ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ ΣΧΟΛΙΑ / ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ:

Στα πλαίσια της Μελέτης μελετήθηκε σε βάθος η δυνατότητα πληρωμής του πόσιμου νερού από τα νοικοκυριά της Κύπρου, με στόχο τις πιθανές προτάσεις για ευνοϊκότερες ρυθμίσεις/ εξαιρέσεις. Επίσης, έγινε μια εκτεταμένη ανάλυση σχετικών κοινωνικοοικονομικών δεδομένων (μακρο-οικονομικοί δείκτες) της Κύπρου με στόχο τη προσέγγιση της δυνατότητας πληρωμής του πόσιμου νερού από τα νοικοκυριά. Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στην ανάλυση σχετικά με την εισοδηματική κατάσταση, το μέγεθος και τη δαπάνη για ύδρευση των νοικοκυριών της Κύπρου προήλθαν από την Στατιστική Υπηρεσία της Κύπρου με έμφαση στην Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών (2003). Συμπερασματικά από την προαναφερόμενη ανάλυση προέκυψε ότι το μέσο νοικοκυριό στην Κύπρο δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα ικανότητας πληρωμής των τιμολογίων νερού. Η δαπάνη για το νερό ως ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματος είναι πολύ χαμηλότερη από τα όρια που τίθενται παγκοσμίως (2-3%) και δεν πλησιάζει ούτε το 0,5%. Παρόλα αυτά τονίζεται ότι οι δείκτες της ικανότητας πληρωμής που έχουν χρησιμοποιηθεί στην προαναφερόμενη ανάλυση έχουν προκύψει από μέσους όρους τιμών π.χ. μέσα ετήσια εισοδήματα και αφορούν μακρο-οικονομικούς δείκτες. Συνεπώς, δεν αποκλείεται το γεγονός ότι μπορεί να υπάρχουν νοικοκυριά σε κάποιες επαρχίες που η δαπάνη τους για την κατανάλωση νερού να ξεπερνάει το 2% του συνολικού εισοδήματός τους. Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να εξεταστούν από τους φορείς παροχής νερού ύδρευσης σε νοικοκυριά, μικρο-οικονομικοί δείκτες για τον σχεδιασμό στοχευμένων πολιτικών για εξαιρέσεις. Θα πρέπει να μελετηθεί αν και κατά πόσο

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

οι χρήστες των υπηρεσιών ύδατος διαφοροποιούνται στους άξονες τόσο του διαθέσιμου εισοδήματος (π.χ. νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα, συνταξιούχοι), όσο και των αναγκών τους (π.χ. πολύτεκνοι).

Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί ότι όσον αφορά στο νερό της ύδρευσης ο στόχος είναι η πλήρης ανάκτηση του κόστους, ανεξαρτήτως των τυχόν εξαιρέσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, το ΤΑΥ θα εφαρμόζει μία τιμή πώλησης νερού ύδρευσης προς τις τοπικές αρχές (ΣΥ, Δήμοι/ Κοινότητες), η οποία θα περιλαμβάνει το σύνολο του χρηματοοικονομικού κόστους του ΤΑΥ και το σύνολο του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου. Η τιμολόγηση που θα ακολουθείται από τις τοπικές αρχές – σύμφωνα με το πλαίσιο της ΟΠΥ - θα πρέπει να καλύπτει πλήρως τις χρεώσεις του ΤΑΥ, όπως επίσης και να καλύπτει πλήρως και το χρηματοοικονομικό κόστος της τοπικής αρχής. Οι ευνοϊκότερες ρυθμίσεις – εξαιρέσεις θα μπορούν να ορίζονται κατά την βούληση των τοπικών αρχών, αλλά αυτές δε θα επηρεάζουν την τιμή που πουλάει το ΤΑΥ και τα έσοδα του ΤΑΥ από τις τοπικές αρχές, ούτε την πλήρη ανάκτηση του χρηματοοικονομικού κόστους τοπικής αρχής.

Στις προτάσεις τιμολογιακών πολιτικών που έχουμε διαμορφώσει, η αύξουσα κλιμακωτή τιμολόγηση μπορεί να σχεδιαστεί έτσι ώστε να διαθέτει μία δωρεάν (ή πολύ φθηνή) πρώτη κλίμακα τιμών στους αποδέκτες των εξαιρέσεων ή να εφαρμόζει μεγαλύτερο εύρος κατανάλωσης για την πρώτη διατίμηση σε περιπτώσεις όπου χρειάζεται αυξημένη κατανάλωση (π.χ. πολύτεκνες οικογένειες). Σε αυτές τις περιπτώσεις θα μπορούν να εφαρμοστούν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις – εξαιρέσεις είτε μέσω της διάθεσης μίας χαμηλότερης πρώτης κλίμακας τιμών στους αποδέκτες των εξαιρέσεων ή μέσω εφαρμογής ενός μεγαλύτερου εύρους κατανάλωσης για την πρώτη διατίμηση σε περιπτώσεις όπου χρειάζεται αυξημένη κατανάλωση (π.χ. πολύτεκνες οικογένειες).

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονισθεί και πάλι ότι οι ρυθμίσεις αυτές θα διερευνώνται και θα καθορίζονται κατά περίπτωση από τους φορείς/ παροχείς νερού ύδρευσης στον τελικό καταναλωτή. Το ΤΑΥ θα εφαρμόζει ενιαία τιμή πώλησης νερού ύδρευσης προς τις τοπικές αρχές (ΣΥ, Δήμοι/ Κοινότητες), η οποία θα περιλαμβάνει το σύνολο του χρηματοοικονομικού κόστους του ΤΑΥ και το σύνολο του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου. Η τιμολόγηση που θα ακολουθείται από τις τοπικές αρχές – σύμφωνα με το πλαίσιο της ΟΠΥ - θα πρέπει να καλύπτει πλήρως τις χρεώσεις του ΤΑΥ, όπως επίσης να καλύπτει πλήρως και το χρηματοοικονομικό κόστος της τοπικής αρχής. Οι ευνοϊκότερες ρυθμίσεις – εξαιρέσεις θα μπορούν να ορίζονται κατά την βούληση των τοπικών αρχών, αλλά αυτές δε θα επηρεάζουν την τιμή που πουλάει το ΤΑΥ και τα έσοδα του ΤΑΥ από τις τοπικές αρχές, ούτε την πλήρη ανάκτηση του χρηματοοικονομικού κόστους τοπικής αρχής.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 4:

• Ιάκωβος Χατζηβαρνάβας, Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λάρνακας

Το νερό είναι βασικό κόστος και συντελεστής παραγωγής και πρέπει να αποφύγουμε τα μέτρα εκείνα που θα μειώσουν την ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας. Έχω σημειώσει με μεγάλη ικανοποίηση την παρατήρηση ότι η τιμολόγηση νερού δε θα χρησιμοποιηθεί για σκοπούς άντλησης οικονομικών πόρων εισοδήματος, τουλάχιστον κυρίως δε θα είναι αυτό, αλλά για σκοπούς καλύτερης διαχείρισης των υδάτων μας.

Παράλληλα πρέπει να υπάρχει έλεγχος και συγκράτηση των διοικητικών και λειτουργικών κοστών των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας και όσων έχουν σχέση με την παροχή νερού. Εισηγούμαστε και το έχουμε κάνει και στο παρελθόν, συμπλεγματοποίηση των υπηρεσιών των Δήμων/Κοινοτήτων για μείωση των κοστών μας. Υπάρχουν διάσπαρτες υπηρεσίες και οι παρεχόμενες ίδιες υπηρεσίες από τους ίδιους Δήμους/Κοινότητες, μπορεί να γίνει μία συμπλεγματοποίηση, θα μειώσουμε τα κόστη και θα παρέχουμε καλύτερες υπηρεσίες.

Ανάθεση έργων και υπηρεσιών στον ιδιωτικό τομέα, εκεί που επιτρέπεται και είναι δυνατό.

Αναδιάρθρωση της γεωργικής παραγωγής. Υπάρχουν ιδέες και προτάσεις, υπάρχει το σχέδιο της Κοινότητας για αγροτική μεταρρύθμιση και πάρα πολλά εκατομμύρια, αλλά δυστυχώς δεν έχουμε ακόμα πείσει τους γεωργούς μας τους αγρότες μας για να προχωρήσουν στην παραγωγή προϊόντων που απαιτούν λιγότερο νερό και με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας. Υπάρχουν πολλά που μπορούμε να κάνουμε, θέλει θέληση κι επιμονή.

ΠΑΦΟΣ

Πέμπτη 15/4/2010 ΗΜΕΡΙΔΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΠΑΦΟΣ

ΜΕΡΟΣ Α: ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ / ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΕΡΑΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ

ΕΡΩΤΗΣΗ 1:

- **Διευθυντής Συμβουλίου Αποχετεύσεων Πάφου (Ευτύχης Μαλεκκίδης):**

Πρώτα να κάνω μια επισήμανση έχω την εντύπωση ότι αυτό που αναφέρθηκε ότι η ανάκτηση κόστους από τα Συμβούλια Αποχετεύσεως είναι περίπου 200% δεν είναι ορθό γιατί εμείς ακριβώς όποιο κόστος από την παραλαβή του ακάθαρτου νερού μέχρι την παράδοση του καθαρού νερού στο Τμήμα Υδάτων αυτό ακριβώς το κόστος το ανακτούμε 100%, ούτε 99% ούτε 101%. Τώρα γιατί βγήκε αυτό το νούμερο; μπορεί να μπήκε κάποια λάθος παράμετρος και μπορούμε να του δούμε αυτό. Δεν το λέω γιατί θέλω να πω ότι έγινε κάποιο λάθος αλλά γιατί μπορεί να δούμε αύριο στις εφημερίδες ότι το Συμβούλιο Αποχετεύσεων χρεώνει διπλάσια τους καταναλωτές από ότι τους στοιχίζει.

Η ερώτηση μου είναι η εξής: Γιατί διαχωρίζεται την έννοια του περιβαλλοντικού κόστους από το χρηματοοικονομικό κόστος αυτού που παράγει το νερό, αφού αυτός που παράγει το νερό είναι αυτό που υφίσταται το περιβαλλοντικό κόστος και θα πρέπει να το χρεώνει παραπέρα; Υπάρχει κάποιος λόγος;

Επίσης στην περίπτωση των αποχετεύσεων που αποτελεί την επιστροφή του νερού πίσω από τον καταναλωτή στην φύση, χρειάζεται στις τιμολογήσεις των αποχετεύσεων να λάβουμε υπόψη μας περιβαλλοντικό κόστος; Απλώς να πω το παράδειγμα της Πάφου που παίρνει ακάθαρτο νερό δωρεάν το επεξεργάζεται και το δίνει πάλι δωρεάν στο Τμήμα Υδάτων δεν βλέπω εμείς να έχουμε κάποιο περιβαλλοντικό κόστος. Βεβαίως αν κάποια συμβούλια αποχετεύσεων πωλούν το νερό σε ένα ιδιώτη που έχει για παράδειγμα ένα γήπεδο γκολφ μήπως θα πρέπει να του χρεώσουν ένα περιβαλλοντικό κόστος το οποίο θα επιβληθεί στο συμβούλιο αποχετεύσεως από ποιόν; Για να μπορέσει το Συμβούλιο Αποχετεύσεως να το χρεώσει σε κάποιον αυτό το νερό θα πρέπει κάποιος να του το επιβάλει και ποιος θα του το επιβάλει όταν εμείς παίρνουμε το ακάθαρτο νερό δωρεάν όπως είπαμε;

ΕΡΩΤΗΣΗ 2:

- **Επαρχιακός Γραμματέας Αγροτικής Πάφου (Αντρέας Μιλτιάδους)**

Θα τοποθετηθώ μετά για τις θέσεις της οργάνωσης αλλά έχω ένα ερώτημα. Από έρευνες του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών παλαιότερα, την δεκαετία του 90, μας είχαν δώσει στοιχεία ότι το κόστος παραγωγής στο μεγάλο αρδευτικό έργο της Πάφου ήταν 24,65 σεντς του ευρώ ενώ στο νότιο αγωγό ήταν 56,10 σεντς. Πως γίνεται αυτή την στιγμή να καλείται ο γεωργός της Πάφου να πληρώνει ενιαία τιμή 24 σεντς; Δηλαδή ο γεωργός της Πάφου θα επιδοτεί τον γεωργό των Κοκκινοχωριών που θα πληρώνει την τιμή στο μισό του ότι κοστίζει ενώ ο γεωργός της Πάφου θα πληρώνει εξ'ολοκλήρου την τιμή κόστους;

ΕΡΩΤΗΣΗ 3:

- **Οικονομικός Διευθυντής Δήμου Πάφου (Δημήτρης Πατσαλίδης)**

Απλώς να αναφέρω κάτι σε σχέση με την ανάκτηση του κόστους. Αναφέρατε προηγουμένως ότι στο Δήμο της Πάφου και γενικά στην Πάφο γίνεται ανάκτηση του κόστους κυρίως για δύο λόγους,

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

πρώτον γιατί στα Συμβούλια δεν ενέκριναν αύξηση των τιμών οπότε ήταν μειωμένες οι τιμές τους και δεύτερον διότι στο Δήμο Πάφου υπήρχε τουριστική ανάπτυξη οπότε οι τιμές εκεί ήταν πιο υψηλές. Κατά την άποψη την δική μου οι βασικοί λόγοι δεν ήταν αυτοί, διότι περιορισμό την αύξηση των τιμών είχε και ο Δήμος Πάφου καταρχάς νομικό και όταν έφυγε ο νομικός περιορισμός υπήρχε πάλι ο περιορισμός του τι χρεώνουν οι άλλες πόλεις όταν το Δημοτικό Συμβούλιο έπρεπε να αποφασίσει τις τιμές που θα επέβαλλε, και ουδέποτε είχαμε πιο ψηλές τιμές από τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας. Ο βασικός λόγος είναι ένας κατά την άποψη μου το κόστος που πρέπει να ανακτήσεις. Τα συμβούλια είχαν και έχουν πολύ πιο ψηλά κόστη από το Δήμο Πάφου οπότε ήταν δύσκολη η ανάκτηση τους. Κάναμε πρόσφατα μια μελέτη στον Δήμο Πάφου κατά την οποία συγκρίναμε Συμβούλια Υδατοπρομήθειας με το Δήμο Πάφου και το πλησιέστερο συμβούλιο στο Δήμο Πάφου είναι το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λάρνακας από την άποψη ότι εκείνοι έχουν 35000 υδρομετρητές και εμείς 29000. Από προσωπικό όμως εκείνοι έχουν πενταπλάσιο προσωπικό από εμάς. Λόγω του ότι εμείς είμαστε κάτω από τη σκέπη του Δήμου Πάφου και επιτυγχάνουμε και οικονομίες κλιμάκων, δεν έχουμε ξεχωριστά λογιστήρια, ξεχωριστά ενοίκια, ξεχωριστά ρεύματα είναι πολύ πιο χαμηλό το κόστος μας, και γι αυτό η ανάκτηση μας είναι τόσο ψηλή. Οι τιμές μας δεν είναι τόσο ψηλές. Τα κόστη των συμβουλίων είναι πολύ υψηλά και αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο Δήμος Πάφου να ανακτά τα κόστη του, αλλά το να δώσουμε νερό σε ένα νοικοκυριό και να δώσουμε τα 100 λίτρα την ημέρα, που αναφέρατε προηγουμένως, χρεώνουμε το νοικοκυριό περίπου 45 σεντς τον τόνο για τα πρώτα 100 λίτρα. Το συμβούλιο αποχετεύσεων για να μπει το νερό στους αγωγούς του θέλει 45 σεντς αλλά μας κατηγορούν ότι εμείς είμαστε ακριβοί ενώ οι άλλοι φθινοί, τα συμπεράσματα είναι δικά σας.

Θα προχωρήσω στη δεύτερη παρατήρηση που θέλω να κάνω. Όσον αφορά το συνολικό κόστος που δείξατε ότι θα είναι περίπου 220 ευρώ ανά καταναλωτή, άρα είναι κόστος το οποίο μπορεί να αντέξει ο πολίτης της Κύπρου. Για να βγάλετε όμως τα 220 υπολογίσατε ότι το κάθε άτομο θα καταναλώνει 100 λίτρα νερό την ημέρα που αν δούμε τις καταναλώσεις που έχει ο μέσος κύπριος δεν είναι 100 λίτρα την ημέρα, οπότε αν βάλουμε τις μέσες καταναλώσεις θα ξεφύγουμε από τα 220 και θα πάμε στα 350 ή στα 400 ευρώ. Για δε τον τουρίστα που η κατανάλωση ανέρχεται στα 550 λίτρα ανά άτομο ανά ημέρα αντιλαμβάνεστε σε τι κόστος θα πάμε.

Το τελευταίο μου σχόλιο αφορά το σημείο όπου δείξατε διαφορετικές τιμές κόστους και η Πάφος ήταν η ποιο υψηλή. Εκεί δείξατε ότι το κόστος για την Πάφο ήταν 58 ή 60 σεντς πριν από την αφαλάτωση ενώ με την προσθήκη της αφαλάτωσης το συνολικό κόστος εκτινάσσεται στο 1,71. Η δική μου η ερώτηση είναι πόσα θα στοιχίσει η αφαλάτωση για την Πάφο και γιατί θα είναι πιο ακριβή; Αν όντως είναι πιο ακριβή τότε να μην γίνει αφαλάτωση στην Πάφο και να περιοριστούμε στις ποσότητες του Ασπρόκρεμου και η αφαλάτωση να γίνει μόνο στις άλλες επαρχίες.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4:

• **Εκτελεστικός Μηχανικός Δήμου Πάφου (κος Χαράλαμπος Καραολίδης)**

Το πρώτο μου ερώτημα έχει να κάνει με τις αφαλατώσεις. Η ανάκτηση του κόστους γίνεται μόνο για την ύδρευση; Αυτό δεν είναι πολύ σωστό γιατί νομίζω ότι με τη λειτουργία των αφαλατώσεων ουσιαστικά εξασφαλίζεται νερό για την άρδευση, και στην Πάφο ειδικά από ότι γνωρίζω ένα μέρος του νερού που παράγεται σίγουρα θα μπαίνει στο φράγμα σύμφωνα τουλάχιστον με τις παρούσες καταναλώσεις. Οπότε θεωρώ ότι το κόστος αφαλάτωσης δεν πρέπει να μπαίνει εξ'ολοκλήρου στην ύδρευση πρέπει ένα μέρος τους να μπει και στη άρδευση.

Το άλλο ερώτημα είναι το εξής: Ο Δήμος Πάφου έχει νόμιμες γεωτρήσεις κατάντη του φράγματος, τις γεωτρήσεις αυτές όμως με οδηγίες του Τμήματος Αναπτύξεως υδάτων δεν τις χρησιμοποιούμε, για να αποφευχθεί η υφαλμύριση των νερών αυτό όμως δεν συμβαίνει και με τους ιδιώτες. Εμείς σαν οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης είμαστε νομοταγής ωστόσο με αυτό τον τρόπο έχουμε ένα επιπρόσθετο κόστος για το νερό ύδρευσης που διαθέτουμε.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5:

• Κοινοτάρχης Αρμίνου (Χριστόδουλος Πασιάς)

Είπατε ότι κάνατε έρευνα ώστε να καταλήξετε σε αυτές τις τιμές. Μήπως ερευνήσατε αν τα 45 σεντς που ζητά το ΤΑΥ αντιστοιχούν όντως σε πραγματικό κόστος ή μήπως ενεργούν αυθαίρετα με τη δύναμη της εξουσίας που έχουν;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ / ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΣΥΖΗΤΗΣΗ (Μεταφέρεται αυτούσια)

ΕΡΩΤΗΣΗ ΣΑΠΑ (Ε. ΜΑΛΕΚΚΙΔΗΣ) :

Γ. Κοτζαγιώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Η πρώτη ερώτηση αφορούσε το διαχωρισμό του περιβαλλοντικού από το χρηματοοικονομικό κόστος. Ο διαχωρισμός γίνεται γιατί το χρηματοοικονομικό κόστος είναι ένα κόστος το οποίο σήμερα είναι κατανοητό από όλους και αυτό αποδίδεται ή δεν αποδίδεται, αλλά είναι αυτό το οποίο σχετίζεται με την κατασκευή, λειτουργία, συντήρηση, διοίκηση κλπ ενός έργου. Το περιβαλλοντικό κόστος είναι μια νέα μορφή κόστους η οποία για πρώτη φορά ουσιαστικά αποκτά χρηματική αξία. Δεν υπήρχε πριν και σχετίζεται με τη χρήση νερού την οποία κάνουμε. Στην αποχέτευση για παράδειγμα που είπατε δεν υπάρχει περιβαλλοντικό κόστος, ούτε κόστος πόρου, υπάρχει μόνο χρηματοοικονομικό γιατί παίρνουμε ένα βρόμικο νερό, το επεξεργαζόμαστε μέχρι τη δευτεροβάθμια επεξεργασία και το δίνουμε. Επομένως εδώ το μόνο κόστος που έχετε να αντιμετωπίσετε είναι το χρηματοοικονομικό κόστος και τίποτε άλλο.

Σε ότι αφορά δε την υπερανάκτηση που αναφέρατε, με βάση τα στοιχεία των ετών 2005 – 2007 αυτά ήταν τα νούμερα που μας δόθηκαν. Δηλαδή τα στοιχεία κόστους και τα στοιχεία εσόδων. Πιθανώς αυτό να μην ισχύει σήμερα αλλά για την τριετία που εξετάσαμε αυτό ίσχυε. Επίσης όπως έχω είδη αναφέρει τα έσοδα που δηλώθηκαν αφορούσαν και εισπράξεις τελών για μελλοντικές συνδέσεις.

Α. Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Θα μου επιτρέψετε να κάνω την εξής διευκρίνιση για το κόστος. Εσείς μπορεί να θεωρείται ότι κόστος σας είναι και οι επενδύσεις που κάνετε, στην ανάλυση όμως τη δική μας οι επενδύσεις δεν είναι ετήσιο κόστος αλλά οι αποσβέσεις επί των επενδύσεων είναι το ετήσιο κόστος. Εσείς πράγματι εισπράττετε ας πούμε τέλη για να χρηματοδοτήσετε επενδύσεις, εμείς αυτά τα υπολογίζουμε στα έσοδα σας, αλλά οι επενδύσεις που κάνετε δεν μετρώνται ως λειτουργικό κόστος. Έχετε απόλυτο δίκαιο ότι δεν πρέπει να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι εισπράττετε διπλάσια από αυτά που ζοδεύετε.

Ι. Ιακωβίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Για παράδειγμα από το 2005 εγώ στη Λευκωσία πληρώνω αποχετευτικά τέλη χωρίς να είμαι ενωμένος με το αποχετευτικό δίκτυο, εδώ και πέντε χρόνια. Πρόκειται ουσιαστικά για αυτό που έχει ήδη αναφέρει ο κύριος Κοτζαγιώργης.

ΕΡΩΤΗΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΦΟΥ (ΜΙΛΤΙΑΔΟΥΣ):

Γ. Κοτζαγιώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Σχετικά με την ερώτηση που έγινε και αφορούσε τη διαφορετική τιμή νερού στην Πάφο και στον Νότιο Αγωγό έτσι όπως υπολογίστηκε για τη δεκαετία του 90 από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών. Η αλήθεια είναι ότι από τη συγκέντρωση και ανάλυση όλων των στοιχείων που έκανε η κοινοπραξία δεν προκύπτει αυτή η εικόνα. Δηλαδή η εικόνα που προκύπτει σε ότι αφορά τα κόστη της άρδευσης είναι ότι όσο μεγαλύτερες ποσότητες νερού άρδευσης διακινούνται από τα ΚΥΕ τόσο

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

μικρότερο είναι το μοναδιαίο κόστος. Όπως είπα και πριν, για παράδειγμα στο νότιο αγωγό είναι 27 σεντς το χρηματοοικονομικό κόστος ανά κυβικό άρδευσης, στην Πάφο είναι 38 σεντς ανά κυβικό άρδευσης, στη Χρυσοχού είναι 52 σεντς ανά κυβικό και στα άλλα ΚΥΕ που είναι πολλά μικρά έργα είναι 88 σεντς ανά κυβικό. Αυτό προκύπτει σαν λογικό αποτέλεσμα από μια ανάλυση που έλαβε υπόψη της τα πάντα, όλες τις υποδομές που συμμετέχουνε στο νότιο αγωγό, τα κόστη λειτουργίας και συντήρησης του νοτίου αγωγού και τα αντίστοιχα κόστη για όλα τα ΚΥΕ. Τα αποτελέσματα στα οποία καταλήγουμε είναι αυτά και είναι λογικά δεν είναι παράλογα.

• **Αντρέας Μιλτιάδου, Επαρχιακός Γραμματέας Αγροτικής**

Αυτά τα κόστη στην Πάφο αν όντως έτσι εκτιμώνται να πολλαπλασιαστούν διότι μειώνεται ο κύκλος εργασίας, μειώνονται οι αρδευόμενες εκτάσεις, μειώνεται η κατανάλωση νερού με αποτέλεσμα όσο αυτά μειώνονται να χρεώνονται όλα τα λειτουργικά έξοδα στους λίγους με αποτέλεσμα να γίνεται ασύμφορη η γεωργία, και αν θα συνεχίσουμε με αυτή τη λογική, η Πάφος που είχε το νερό και το διοχέτευσε προς το νότιο αγωγό θα πληρώνει πολύ περισσότερα από αυτούς που παίρνουν νερό από το νότιο αγωγό. Αυτό θα είναι «δώρο - άδωρο» για την Πάφο και αν δεν ληφθεί υπόψη αυτός ο παράγοντας να ξέρετε ότι η Πάφος ή θα εγκαταλείψει τη γεωργία ή θα προβούμε στην αποκοπή του νερού που φεύγει από την επαρχία με οποιοδήποτε τρόπο έχουμε στη διάθεση μας.

Σ. Παπαγρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Να κάνω ένα μικρό σχόλιο γιατί σωστά τα λέτε αλλά θέλω να σχολιάσω αυτό που είπατε ότι η Πάφος είχε το νερό. Το νερό δεν το έχει ούτε η Πάφος, ούτε η Λάρνακα, ούτε η Λευκωσία. Το νερό είναι ένα δημόσιο αγαθό και δεν υπάρχει η έννοια της κατακόρυφης ιδιοκτησίας. Δηλαδή κάτω από όποιον βρίσκεται το νερό δεν σημαίνει ότι αυτό του ανήκει. Αυτή η έννοια δεν υπάρχει.

• **Αντρέας Μιλτιάδου, Επαρχιακός Γραμματέας Αγροτικής Πάφου:**

Όταν έξω από τον ποταμό είναι το αρδευόμενο χωράφι του γεωργού της Πάφου, είναι δηλαδή δίπλα από την πηγή. Το νερό όμως που παίρνει ο γεωργός του κοστίζει περισσότερο από ότι είναι το κόστος του αγωγού που έγινε για να πάει το νερό στα Κοκκινοχώρι.

Σ. Παπαγρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Αυτό είναι σοβαρό θέμα που αναφέρετε εγώ απλώς αναφέρθηκα στην έλλειψη ιδιοκτησίας.

ΕΡΩΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗ ΑΡΜΙΝΟΥ (ΠΑΣΙΑΣ):

Α. Χατζηπαντελή (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων):

Μόνο ένα σχόλιο στην τοποθέτηση του κοινοτάρχη Αρμίνου. Βέβαια είναι μια άποψη που είναι σεβαστή. Ο κάθε πολίτης μπορεί να μας αντιμετωπίζει με αυτό τον τρόπο, τουλάχιστο μέχρι το σημείο που είναι ενημερωμένος για ορισμένα πράγματα. Η αλήθεια είναι ότι είμαστε υπάλληλοι, είμαστε τεχνοκράτες και κάνουμε τη δουλειά μας. Εμείς δεν έχουμε ούτε πολιτικούς λόγους ούτε κανένα άλλο συμφέρον ώστε να παρουσιάσουμε πράγματα διαφορετικά από ότι είναι στην πραγματικότητα, ειδικότερα οι μελετητές οι οποίοι είναι ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες που η δουλειά τους, όπως είδατε, είναι η οικονομική ανάλυση δεν έχουν κανένα απολύτως λόγο να παρουσιάζουν αριθμούς οι οποίοι είναι πλαστέι με οποιοδήποτε τρόπο.

ΕΡΩΤΗΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΦΟΥ (ΜΙΛΤΙΑΔΟΥΣ):

Για το σημείο που αναφέρατε σχετικά με τη διαφορετική τιμή κόστους στο νότιο αγωγό και στην Πάφο σας λέω ότι και εγώ πρώτη φορά ακούω τη σχετική εκτίμηση κόστους. Τα δεδομένα κόστους είναι στοιχεία του ΤΑΥ και εγώ δεν έχω υπόψη μου τέτοιες τιμές.

• **Αντρέας Μιλτιάδου, Επαρχιακός Γραμματέας Αγροτικής Πάφου:**

Τα σχετικά στοιχεία τα έδωσε το Υπουργείο Γεωργίας σαν Υπουργείο Γεωργίας. Μας έδωσε τους σχετικούς πίνακες όταν συζητούσαμε για τα αρδευτικά έργα της Πάφου.

Α. Χατζηπαντελή (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων): Δεν σας αμφισβητώ καθόλου.

• **Αντρέας Μιλτιάδου, Επαρχιακός Γραμματέας Αγροτικής Πάφου:**

Δεν είναι θέμα αμφισβήτησης αλλά όταν συζητούσαμε για τα αρδευτικά έργα της Πάφου το Υπουργείο Γεωργίας μας παρουσίασε τους σχετικούς πίνακες κόστους του νερού σε κάθε επαρχία. Μας έλεγαν ξεκάθαρα ότι ήταν 14,5 σεντς της λίρας στον Ασπρόκρεμο και 35 σεντς της λίρας στο νότιο αγωγό.

Α. Χατζηπαντελή (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων):

Εξαρτάται ίσως και σε ποια φάση ήταν τα έργα τότε και μέχρι ποιο σημείο είχαν ολοκληρωθεί.

ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΠΑΦΟΥ (ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ):

Α. Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Σχετικά με το πρώτο σχόλιο ότι ο Δήμος Πάφου έχει μεγαλύτερη ανάκτηση επειδή έχουν χαμηλότερα κόστη. Εγώ θέλω να το επιβεβαιώσω αυτό από τα στοιχεία που έχουμε μαζέψει. Έχετε πράγματι λιγότερο κόστος από τα ΣΥ, σύμφωνα με τα στοιχεία όμως η πολύ μεγαλύτερη ανάκτηση που έχετε οφείλεται και σε άλλους παράγοντες, δηλαδή στην ανάπτυξη που είχατε και στα άλλα έσοδα που είχατε, τις χρεώσεις που έχετε σε άλλους χρήστες και όχι στην οικιακή κατανάλωση. Εμείς έχουμε καταγράψει αυτά που λέτε και είναι έτσι όπως τα λέτε, όντως έχετε χαμηλότερα κόστη. Ενδεχομένως όμως επειδή είστε δήμος και επειδή δεν έχετε μια αυστηρή τήρηση αρχών κοστολόγησης, κάποια κόστη, παραδείγματος χάριν το λογιστήριο που παρακολουθεί τα έξοδα της υδατοπρομήθειας χρεώνεται στην υδατοπρομήθεια κατά ένα ποσοστό; Άρα ένα κόστος του λογιστηρίου που αφορά την υδατοπρομήθεια δεν χρεώνεται στην υδατοπρομήθεια ενώ οι άλλοι το χρεώνουνε. Δηλαδή λειτουργεί το λογιστήριο σας και ας πούμε καταναλώνει χρόνων των εργαζομένων και για την υδατοπρομήθεια χωρίς να χρεώνεται κόστος γι αυτό. Αλλά αυτό είναι μικροπράγματα μην ασχολούμαστε με αυτό.

• **Δημήτρης Πατσαλίδης, Οικονομικός Διευθυντής Δήμου Πάφου:**

Όμως ένας μελετητής την ώρα που πάει να κάνει μια μελέτη για να δει πόσα κόστη ανακτώνται εγώ δεν ετοιμάζω λογαριασμούς για κάθε μου υπηρεσία, και η υδατοπρομήθεια είναι μια υπηρεσία του δήμου Πάφου. Εγώ δίνω λογαριασμούς για το Δήμο Πάφου. Ένας μελετητής που παίρνει εκείνους τους λογαριασμούς κανονικά στη μελέτη του θα έπρεπε να πει ότι για παράδειγμα μέρος του μισθού του Δημάρχου, μέρος του μισθού του οικονομικού διευθυντή, μέρος του μισθού του εκτελεστικού μηχανικού θα πρέπει να τα βάλω στην υδατοπρομήθεια.

Α. Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Έχετε απόλυτο δίκαιο, έτσι πρέπει να κάνει ένας μελετητής και έτσι κάναμε. Εντούτοις βάλουμε ένα 10% των υπολοίπων κοστών που χρεώνεται ως υδατοπρομήθεια ως κόστη διοίκησης, γι αυτά τα πράγματα που λέτε. Το 10% μπορεί να είναι σωστό μπορεί και να μην είναι, ενώ τα ΣΥ γράφουν ακριβώς ποιο είναι αυτό το κόστος. Αυτή είναι η διαφορά αλλά δεν είναι το σημαντικό.

Το δεύτερο σημείο είναι η ερώτηση που θέσατε γιατί κοστίζει τόσο η αφαλάτωση στην Πάφο. Δεν κοστίζει περισσότερο η αφαλάτωση στην Πάφο αλλά σύμφωνα με το ισοζύγιο το οποίο έχουμε μετά τις νέες αφαλατώσεις, η μεν Πάφος παίρνει 100% του νερού ύδρευσης από αφαλατώσεις ο δε νότιος αγωγός κατά 91% από αφαλατώσεις. Συνεπώς εκεί οφείλεται η διαφορά στην τιμή. Δεν είναι ακριβότερη η αφαλάτωση στην Πάφο.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Ένα άλλο στοιχείο που πρέπει να πούμε είναι ότι αυτή η τιμολόγηση που δημιουργεί αυτές τις διαφορές δεν είναι η προτεινόμενη.

• **Δημήτρης Πατσαλίδης, Οικονομικός Διευθυντής Δήμου Πάφου:**

Επειδή δόθηκε η εντύπωση ότι στο τέλος η Πάφος ήταν η πιο ακριβή και έκαναν εισήγηση να υπάρξει ενιαία τιμή για όλους. Τελικά το πόσο ακριβή ήμαστε, θέλω να γίνει ξεκάθαρο στο ακροατήριο ότι εξαρτάτε από το πόσο αφαλατωμένο νερό θα πάρουμε. Αν μας πείτε ότι η Πάφος θα υδροδοτείται με 50% αφαλατωμένο νερό και 50% νερό από το φράγμα τότε το κόστος μας θα πέσει. Αν τώρα μας πείτε ότι όλο το νερό θα είναι αφαλατωμένο τότε η τιμή μας θα αυξηθεί.

Α. Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Έτσι ακριβώς είναι.

Σ. Παπαρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Είναι προφανές ότι εμείς πήραμε ως δεδομένο αυτό που θεωρείται ως ισοζύγιο αυτή τη στιγμή.

Α. Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Υπάρχει και μια παρατήρηση, που δεν χρειάζεται απάντηση, ότι η κατανάλωση δεν είναι 100 λίτρα. Εντούτοις το ότι αντί για 70 σεντς θα έχουμε 100 σεντς ανά νοικοκυριό δεν είναι και μεγάλη διαφορά.

ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΠΑΦΟΥ (ΚΑΡΑΟΛΙΔΗΣ):

Σε σχέση με το γιατί δεν πάει κόστος αφαλάτωσης και στην άρδευση. Στις άλλες χρήσεις (τουρισμός, βιομηχανία) όταν το νερό προέρχεται από ύδρευση πηγαίνει μέρος του κόστους νερού αλλά όχι στην άρδευση. Η αφαλάτωση έχει σκοπό την βεβαιότητα παροχής νερού στην αστική χρήση, δεν έχει καμία σχέση με τη διασφάλιση προμήθειας νερού στην άρδευση. Δεν γίνεται με κανένα τέτοιο κριτήριο η αφαλάτωση. Δεν είπε κανείς ότι κάνουμε αφαλατώσεις για να δίνουμε νερό στους γεωργούς. Άρα γίνεται για την ασφάλεια της ύδρευσης και δεν μπορεί παρά το κόστος να βαρύνει αυτή. Υπάρχει μια παρενέργεια, ένα όφελος της άρδευσης επειδή πλεονάζει μια ποσότητα νερού την οποία μπορεί να πάρει η άρδευση αν όντως μπορεί, ή αυτό να πάει για εμπλουτισμό υδροφορέα. Άρα δεν μπορούμε να χρεώσουμε την άρδευση, αυτή είναι η λογική που ακολουθούμε.

Α. Ιακωβίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Απλώς να πούμε ότι είναι ένα δεδομένο η αφαλάτωση που μας δόθηκε στα πλαίσια αυτού του έργου το οποίο εμείς έπρεπε να συνυπολογίσουμε. Αλλά μπορούμε να πούμε και το ανάλογο από την άλλη μεριά. Γιατί η ύδρευση να μην επιβαρύνεται το ανακυκλωμένο νερό αφού απελευθερώνει νερό από συμβατικές πηγές για την ύδρευση; Κάπως αυτά πρέπει να διαχωριστούν, η αφαλάτωση για την ύδρευση και το ανακυκλωμένο για την άρδευση. Όμως αυτά επαναλαμβάνω είναι δεδομένα που μας δόθηκαν από το ΤΑΥ και έπρεπε να τα λάβουμε υπόψη μας για να τιμολογήσουμε. Είναι θέματα διαχείρισης νερού.

ΕΡΩΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗ ΑΡΜΙΝΟΥ (ΠΑΣΙΑΣ):

Α. Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Σχετικά με το αν τα 45 σεντς του ευρώ είναι πραγματικό κόστος του ΤΑΥ που υπολογίστηκε από τους συμβούλους ή αν δόθηκε από το ΤΑΥ; Εμείς πήραμε τα στοιχεία όπως καταγράφονται επισήμως, όχι μόνο στο ΤΑΥ αλλά και σε κάθε ΣΥ, σε κάθε ΣΑ και στο Δήμο Πάφου και όπως μας τα έδωσαν και πολλοί άλλοι Δήμοι, όχι όλοι. Άρα με βάση αυτά τα στοιχεία έχουν υπολογιστεί τα 45 σεντς του ευρώ. Εκείνο που νομίζω ότι βγαίνει από την παρατήρηση σας και το έχουμε συζητήσει και με το ΤΑΥ είναι το ζήτημα του πως διασφαλίζεται η ορθολογική διαχείριση

παραγωγής του νερού σε επίπεδο ΤΑΥ. Πρόκειται για ένα μονοπώλιο. Η κριτική που έχει το ΤΑΥ είναι ένα η δική σας κριτική και σε αυτή είναι που πρέπει να ανταποκριθεί το ΤΑΥ.

ΠΑΦΟΣ (συνέχεια)

ΜΕΡΟΣ Β: ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΕΙΣ / ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ:

- **Κοινοτικό Συμβούλιο Μανδριών (Γραμματέας Δήμητρα Χατζηαντωνίου)**

Θα είναι υποχρεωτική η χρέωση για το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου; Γιατί να μπει το κόστος της αφαλάτωσης μόνο στην ύδρευση;
Το κοινοτικό συμβούλιο Μανδριών δεν δικαιούται αντισταθμιστικά μέτρα (κατασκευή φράγματος Ασπρόκρεμου και διυλιστήριο νερού).

κος Παπααργηγόριου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Στο πρώτο ερώτημα η απάντηση είναι ναι. Είναι μια υποχρέωση θεμελιακή από την ίδια την οδηγία. Είναι υποχρεωτικό να ανακτηθεί το σύνολο του κόστους ή ένα ποσοστό αλλά υπολογίζοντας σε αυτό το σύνολο χρηματοοικονομικό, περιβαλλοντικό και κόστος πόρου. Δεν υπάρχει δηλαδή χώρος διαφορετικής αντιμετώπισης από την ίδια την οδηγία.
Το δεύτερο ερώτημα έχει ήδη απαντηθεί προηγουμένως από τον κύριο Τορτοπίδη. (... Κακή ποιότητα ηχογράφησης για 8 δευτερόλεπτα).

- **Κοινοτικό Συμβούλιο Χλόρακας (Γραμματέας Γεώργιος Τσουλιάς)**

Συμφωνώ να δοθούν αντισταθμιστικά μέτρα στο κοινοτικό συμβούλιο Κουκλιών (ανέγερση εργοστασίου αφαλάτωσης) και στο κοινοτικό συμβούλιο Μανδριών (Κατασκευή φράγματος Ασπρόκρεμου και διυλιστηρίου νερού). Πρόταση: 10000 ευρώ το χρόνο στο κάθε συμβούλιο.

- **Κοινοτικό Συμβούλιο Καλλέπειας (Κοινοτάρχης Νίκος Σαββίδης)**

Να υποδειχθεί σε όλες τις τοπικές αρχές, κυρίως χωριά ενιαία τιμή α) παγίων, β) χρέωση ανά τόνο και γ) κοινή χρέωση δικαιωμάτων σύνδεσης υδρομετρητών.
Ενιαία πολιτική τιμολόγησης νερού σε όλες τις κοινότητες.

- **Παναγροτικός Σύνδεσμος Πάφου (Θεμιστοκλής Δημοσθένους):**

Στα πλαίσια της εφαρμογής της οδηγίας πλαίσιο για τις πολιτικές τιμολόγησης του νερού στην Κύπρο, η κυβέρνηση έχει αρχίσει ένα διάλογο με στόχο την ανάκτηση του κόστους διάθεσης τόσο για το νερό άρδευσης όσο και για το νερό ύδρευσης.

Επειδή στα πλαίσια των μελετών που έγιναν βασικά προτείνεται η αύξηση του κόστους του νερού και στον Αγροτικό Τομέα, ο Παναγροτικός Σύνδεσμος είναι κάθετα αντίθετος με τέτοιες πολιτικές. Εμείς έχουμε καταστήσει γνωστή τη θέση μας στους αρμοδίους. Πέραν του γεγονότος ότι στην παρούσα κατάσταση η γεωργία δεν αντέχει περαιτέρω επιβαρύνσεις που θα ανεβάσουμε ακόμη πιο ψηλά το ήδη υψηλό κόστος παραγωγής.

Πιστεύουμε ότι η μεθοδολογία που έχει ακολουθηθεί για την τιμολόγηση του νερού έλαβε υπόψη μόνον το κόστος διάθεσης του νερού, αλλά δεν έλαβε υπόψη ούτε το περιβαλλοντικό ούτε το κοινωνικό όφελος που προσφέρει ο γεωργός. Πέραν του ότι εμείς αμφιβάλουμε το κατά πόσο το πραγματικό κόστος είναι αυτό το οποίο φαίνεται εκ πρώτης όψεως.

Ως εκ τούτου καλούμε την κυβέρνηση και τους μελετητές να αναθεωρήσουν την μεθοδολογία γιατί διαφορετικά τυχόν αύξηση θα επιφέρει ένα ακόμη πλήγμα στους γεωργούς.

Ο Γενικός Γραμματέας του Παναγροτικού Συνδέσμου είναι στη διάθεση σας για περαιτέρω εξηγήσεις.

ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- **Σύνδεσμος Καταναλωτών Κύπρου (κος Μόδεστος Προδρόμου)**

Υπάρχει μεγάλος αριθμός φορέων που ασχολούνται με τη διαχείριση του νερού και γίνεται προσπάθεια για εξοικονόμηση πόρων και όπως ακριβώς εσείς το παρουσιάζεται, για μείωση κόστους ώστε να μην επιβαρύνεται ο καταναλωτής και όμως για το θέμα των αριθμών των φορέων που διαχειρίζονται το νερό δεν έχουμε ακούσει κάτι που να μειώνει η να συμπτύσσει αυτούς του φορείς. Μιλάμε για το ΤΑΥ, το Δήμο Πάφου τους άλλους Δήμους, τις Επαρχιακές Διοικήσεις, τα Κοινοτικά Συμβούλια και όσοι άλλοι ασχολούνται με αυτό το θέμα. Έμπαση περιπτώσει δεν είδαμε καμιά προσπάθεια να μειωθούν αυτοί οι φορείς ώστε να μειωθούν τα κόστη.

Έχω κάτι άλλο να παρατηρήσω. Θέλω να ρωτήσω το νερό είναι αγαθό η εμπορεύσιμο προϊόν, πήρα την αίσθηση ότι μάλλον είναι εμπόρευμα το οποίο εμπορεύεται η κάθε αρχή με απώτερο σκοπό ή να έχει κέρδος ή να βγάλει τα έξοδα της. Όλοι γνωρίζουμε όμως ότι το νερό όπως η υγεία, όπως η εκπαίδευση είναι αυτή που πρέπει να παρέχεται και από το κράτος. Εδώ στον τομέα του νερού δεν είδαμε πουθενά να εμπλέκεται το κράτος.

- **Τμήμα Γεωργίας Επαρχιακό Γραφείο Πάφου (Αντρέας Λουκάϊδης)**

Διερωτώμαι αν έχει μελετηθεί η ληφθεί υπόψη το θέμα τιμολόγησης για το νερό άρδευσης στους γεωργούς, έτσι ώστε να μην επιβαρύνονται οι επαγγελματίες γεωργοί και όχι οι ερασιτέχνες.

- **Κοινοτικό Συμβούλιο Κουκλιών (Γραμματέας Σπύρος Κόλιαρος)**

Αυτό που ήθελα να ρωτήσω είναι το εξής: στην κοστολόγηση που έχει γίνει για το νερό της αφαλάτωσης το οποίο θα δίνεται για την Πάφο, αν έχουν υπολογιστεί να περιβαλλοντικά προβλήματα που θα δημιουργηθούν στην περιοχή και τα αντισταθμιστικά μέτρα που πρέπει να δοθούν στις κοινότητες σε αντιστάθμισμα των επιπτώσεων που θα έχει στο περιβάλλον για το παραλιακό μέτωπο.

- **Κοινοτικό Συμβούλιο Θελέτρας (Κοινοτάρχης Νικόλας Νικολάου)**

Η ερώτηση μου είναι σχετικά με τη χρέωση που θα επιβληθεί 0,11 σεντς ανά κυβικό μέτρο για περιβαλλοντικό κόστος που όπως καταλάβαμε αφορά άντληση υπόγειου νερού. Ποιο θα είναι για μας το κόστος για το περιβάλλον και για τη φύση αν εγκαταλειφτεί μια φυτεία εσπεριδοειδών ένεκα κόστους; Ποιο θα είναι πιο επώδυνο το κόστος άντλησης ή το κόστος εγκατάλειψης ενός κήπου εσπεριδοειδών; Ποιος θα εισπράττει, πιθανώς το τμήμα υδάτων, αυτά τα 0,11 σεντς; Ως προς τι;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ / ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΣΥΖΗΤΗΣΗ (Μεταφέρεται αυτούσια)

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Να αναφερθώ πρώτα στην ερώτηση του συνδέσμου καταναλωτών για το θέμα σύμπτυξης των φορέων για σκοπούς εξοικονόμησης πόρων. Σε κρατικό επίπεδο γίνεται όπως ξέρετε προσπάθεια να νοικοκυρευτεί κατά κάποιον τρόπο η νομοθεσία για τα νερά κάτω από μια νομοθεσία που να διέπει ένα νέο οργανισμό, είτε τον ονομάζουμε φορέα υδάτων είτε αρχή υδάτων ή κάτι παρόμοιο. Δυστυχώς αυτό το θέμα είναι εδώ και μερικά χρόνια που συζητιέται και είναι ακόμα στο τραπέζι

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

της βουλής των αντιπροσώπων και του υπουργικού συμβουλίου για περαιτέρω απόφαση. Τώρα όσον αφορά τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης δεν έχει τεθεί προς το παρόν ούτε στα πλαίσια αυτής της μελέτης τουλάχιστον, δεν έχει τεθεί καθόλου το θέμα της σύμπτυξη φορέων. Δεν είναι κάτι όμως που δεν θα μπορούσε να γίνει στο μέλλον. Για παράδειγμα στο παρόν στάδιο έχουμε αρκετές περιοχές που εντάσσονται σε συμβούλια υδατοπρομήθειας, στις περιοχές του νοτίου αγωγού επειδή οι τοπικές αρχές δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν για να ελαττωθεί το κόστος του νερού. Όμως θεωρώ ότι αυτό το θέμα δεν αφορά την παρούσα συνάντηση ώστε να συζητηθεί περαιτέρω, αφορά ένα μεγαλύτερο διοικητικό και διαχειριστικό κομμάτι.

κος Παπααργυρίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Ένα σχόλιο σε σχέση με το θέμα του δημόσιου χαρακτήρα του νερού που τέθηκε από το σύνδεσμο καταναλωτών. Πράγματι η κατ αρχήν προσέγγιση είναι ότι πρόκειται για ένα δημόσιο αγαθό. Η κοινοτική οδηγία όπως είπα και στην παρουσίαση μου νωρίτερα προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στην ανάγκη να είναι δημόσιο αγαθό αλλά και στην ανάγκη εισαγωγής οικονομικών εργαλείων στη διαχείριση του νερού. Ο λόγος για τον οποίο μπαίνει αυτή η οικονομική έννοια δεν είναι κερδοσκοπικός. Ο λόγος που μπαίνει η εισαγωγής οικονομικών εργαλείων στη διαχείριση του νερού αφορά την καλύτερη προστασία του υδατικού περιβάλλοντος. Δηλαδή αποτελεί μια θετική περίπτωση όπου προσπαθεί κανείς με τη χρήση οικονομικών μέσων να προστατεύσει το περιβάλλον εντάσσοντας στην οικονομία της αγοράς κάτι που δεν υπάρχει, δηλαδή το περιβάλλον το οποίο με τον τρόπο που λειτουργεί η οικονομία της αγοράς το περιβάλλον δεν είναι μέσα. Αυτή την εξωτερικότητα όπως την ονομάζουμε προσπαθούμε να την βάλουμε μέσα στην εικόνα όχι όμως για να μαζέψουμε στο τέλος χρήματα ως κερδοσκοπικοί μηχανισμοί αλλά για να επαναδιατάξουμε την αντίληψη του χρήστη σε σχέση με το αγαθό που χρησιμοποιεί. Επομένως όλη η φιλοσοφία της χρήσης των οικονομικών εργαλείων δεν είναι φοροσυλλεκτική, για να το πω έτσι, είναι επαναδιανεμητική με στόχο την καλύτερη του περιβάλλοντος με κάθε έννοια, διαχείριση, ποιότητα, ρύπανση, εξοικονόμηση κλπ.

Και προηγούμενος τέθηκε το θέμα του τι γίνεται με αυτά τα χρήματα που μαζεύονται που θεωρούνται περισσότερα από ότι απαιτούν οι ανάγκες. Στην πραγματικότητα δεν είναι περισσότερα γιατί αυτά τα χρήματα αντιστοιχούν στα κόστη και στα έξοδα που πρέπει να γίνουν για την απορρύπανση ή για τη βέλτιστη διαχείριση και όλη η έννοια της δημιουργίας του ταμείου νερού που έχουμε προτείνει είναι το να γίνεται ανακύκλωση με κάποιο τρόπο του οικονομικού πόρου πάλι μέσα στον κύκλο της βέλτιστης χρήσης του νερού. Επομένως δεν είναι χρήματα τα οποία δεν αντιπροσωπεύουν τίποτα είναι χρήματα τα οποία δεν υπήρχαν μέχρι σήμερα στην εικόνα αλλά στην πραγματικότητα κάποτε θα ζοδευτούνε γιατί πρέπει να βελτιώσεις την ποιότητα του νερού με τεχνητά αν θέλετε ισοδύναμα μέτρα.

κος Κοτσαγεώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Να αναφερθώ πρώτα στο ερώτημα του επαρχιακού τμήματος γεωργίας που αφορά τη διάκριση μεταξύ επαγγελματιών και ερασιτεχνών γεωργών. Δεν κρίθηκε σκόπιμο να γίνει μια τέτοια διάκριση. Το συζητήσαμε πάντως αρκετά το θέμα και με το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών και με το Τμήμα Γεωργίας. Η άποψη τους είναι ότι θα έκανε την κατάσταση περισσότερο πολύπλοκη και επίσης δεν ήτανε παρά πολύ καθαρό το ποιοι ανήκουμε στους μεν και ποιοι στου δε, Δεν μπορούσε αυτό να πιστοποιηθεί με βεβαιότητα και γι αυτό το λόγο δεν προβλέφθηκε κάτι ειδικότερο. Θεωρούμε ότι η γεωργία αποτελεί ένα τομέα στον οποίο ο καθένας συμμετέχει, σε ότι αφορά το νερό, άσχετα με το αν αποτελεί το κύριο μέρος του εισοδήματος του ή ανά αποτελεί μια δευτερεύουσα πηγή εισοδήματος. Η ανάλυση έγινε σε αυτή τη βάση αφού πρώτα συζητήθηκε αρκετά το συγκεκριμένο θέμα.

Να απαντήσω στον κύριο από κοινοτικό συμβούλιο κουκλιών σε σχέση με το θέμα για τα αντισταθμιστικά μέτρα εξ αιτίας των επιπτώσεων που θα έχει η μονάδα αφαλάτωσης. Αυτό οπωσδήποτε αποτελεί ένα ειδικό θέμα το οποίο δεν ήταν στο αντικείμενο της δικής μας μελέτης.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Αξιολογείται σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο που υπάρχει στην Κύπρο, στις μελέτες περιβαλλοντικής αδειοδότησης τις συγκεκριμένης μονάδας το εν λόγω θέμα. Οπότε σε αυτές τις μελέτες θα αξιολογηθεί τι είδους επιπτώσεις υπάρχουν, το πώς αποτιμούνται και τι αντισταθμιστικά μέτρα προτείνονται να ληφθούν. Είναι ένα θέμα που κατά κύριο λόγο αφορά αυτές τις μελέτες και δεν είναι ένα θέμα που θα μπορούσε να ενταχθεί στην τιμή ή στο κόστος του νερού. Αν έμπαινε ένα παραπάνω κόστος για την κάλυψη των αντισταθμιστικών μέτρων ποιος θα το πλήρωνε αυτό το κόστος; Ωστόσο ένα συγκεκριμένο αντισταθμιστικό μέτρο μπορεί να προβλεφθεί στην απόφαση περιβαλλοντικών όρων που συνοδεύει την αδειοδότηση της συγκεκριμένης μονάδας.

• **Κοινοτικό Συμβούλιο Κουκλιών (Γραμματέας Σπύρος Κόλιαρος):**

Εσείς αναφέρατε ότι ο ρυπαίνων πληρώνει, άρα το κράτος πρέπει να πληρώσει. Δεν μας ενδιαφέρει ποιος θα κομιστεί αλλά το κράτος πρέπει να πληρώσει.

κος Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Να συμπληρώσω σε αυτό το εξής: ας υποθέσουμε ότι επιβάλλονται περιβαλλοντικοί όροι στη μονάδα αφαλάτωσης έτσι ώστε να μην δημιουργηθεί πρόβλημα περιβάλλοντος. Αν λοιπόν συμβεί αυτό η τιμή του αφαλατωμένου νερού θα περιλαμβάνει και το περιβαλλοντικό κόστος από τη μονάδα αφαλάτωσης, άρα σε μας θα εισαχθεί ως χρηματοοικονομικό κόστος για την αγορά του αφαλατωμένου νερού. Αυτή είναι η λογική.

• **Κοινοτικό Συμβούλιο Κουκλιών (Γραμματέας Σπύρος Κόλιαρος):**

Ωστόσο τα λεφτά που θα συλλέγονται θα πηγαίνουν στο σχετικό ταμείο το οποίο θα συλλέγει το κόστος του περιβαλλοντικού κόστους και δεν θα πηγαίνουν στις επηρεαζόμενες κοινότητες.

κος Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Σε αυτό το ταμείο δεν θα πηγαίνουν τα λεφτά από τη μονάδα αφαλάτωσης. Σκεφτείτε μια συνθήκη όπου η μονάδα αφαλάτωσης λειτουργεί υπό περιορισμούς ή αν θέλετε υπό όρους περιβαλλοντικούς τέτοιους ώστε να μην δημιουργείται πρόβλημα στο περιβάλλον. Συνεπώς με αυτούς τους όρους έχει ενσωματωθεί στο κόστος του αφαλατωμένου νερού, που παράγει η μονάδα, η επίδραση της στο περιβάλλον. Πουλάει αυτή η μονάδα στον πάροχο νερού ή στο ΤΑΥ με μία τιμή η οποία περιλαμβάνει και το περιβαλλοντικό κόστος από τη λειτουργία της. Αυτή η τιμή αποτελεί χρηματοοικονομικό κόστος στο δικό μας μοντέλο.

Για την αγορά του νερού όπως λέχθηκε και στις παρουσιάσεις, η αγορά του αφαλατωμένου νερού στο δικό μας μοντέλο λειτουργεί ως χρηματοοικονομικό κόστος. Εκεί πρέπει να ενσωματωθεί το περιβαλλοντικό κόστος της μονάδας αφαλάτωσης.

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Επειδή γνωρίζω κάπως καλύτερα την κυπριακή πραγματικότητα να συμπληρώσω το εξής. Εσείς εννοείται αντιστάθμισμα στις συγκεκριμένες κοινότητες. Αν για παράδειγμα η κοινότητα Κουκλιών φιλοξενήσει μονάδα αφαλάτωσης σας ενδιαφέρει να δείτε το κόστος που θα προκληθεί στο περιβάλλον από τη συγκεκριμένη μονάδα αφαλάτωσης πως θα μεταφερθεί στην κοινότητα. Άρα δεν αναφέρεστε στην τιμή του νερού γενικότερα. Εκεί ως αντιστάθμισμα πλέον αφορά, θα ήθελα να θεωρήσω για χάρη αυτής της συζήτησης, μια διμερή συμφωνία μεταξύ της κοινότητας και του κράτους ή της κοινότητας και του επενδυτή για το κόστος το οποίο προκαλείται στο περιβάλλον της περιοχής της κοινότητας και δεν αφορά την τιμή του νερού γενικότερα. Πρόκειται για μια τοπική κατάσταση. Αν το κράτος κρίνει ότι αυτή η αποκατάσταση θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί από το ταμείο του νερού, διότι ήδη υπάρχει αυτή η εισροή των εισοδημάτων θα αποτελεί μια διμερή συνεννόηση.

Κος Β. Σωκράτους (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων):

Για το θέμα της μονάδας αφαλάτωσης στα Κούκλια είναι στα τελικά στάδια η μελέτη επιπτώσεων στο περιβάλλον. Μέσα σε αυτή τη μελέτη υπολογίζονται οι επιπτώσεις και προτείνονται μέτρα για απόμβλυνση ή και εξάλειψη των επιπτώσεων αυτών. Αυτά τα μέτρα όπως θα τοποθετηθούν στο τέλος της μελέτης η οποία θα εγκριθεί από την περιβαλλοντική αρχή, θα υλοποιηθούν από το κράτος σίγουρα. Επιπρόσθετα όσον αφορά το περιβαλλοντικό κόστος οι μονάδες αφαλάτωσης έχουν και το κόστος των ατμοσφαιρικών ρύπων, διότι η κατανάλωση ρεύματος συνεπάγεται και παραγωγή ρύπων.

Δ. Αργυρόπουλος (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Συμφωνώ απόλυτα σε αυτό και ήθελα να το φέρω σαν παράδειγμα. Για παράδειγμα κάνουμε ένα φράγμα το φράγμα έχει ένα κόστος κατασκευής, είναι χρηματοοικονομικό κόστος, κατά τη διάρκεια της κατασκευής για παράδειγμα δημιουργείται σκόνη. Ο εργολάβος θα πρέπει να προβαίνει σε διαβροχή ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία της σκόνης. Αυτό αν και ωφελεί το περιβάλλον είναι χρηματοοικονομικό, είναι σαφές. Απλώς εγώ θεωρώ ότι και στις μονάδες αφαλάτωσης όπως και σε άλλα έργα θα πρέπει να προβλέπουμε για έμμεσα κόστη που δεν γνωρίζουμε και δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε κάποια έμμεσα περιβαλλοντικά κόστη. Όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της παρακολούθησης, αυτή σε κάποια στιγμή μπορεί να δείξει ότι οι συγκεντρώσεις αλατότητας δίπλα από τον αγωγό εκροής της άλμης κάποια στιγμή είναι πολύ υψηλή, αυτό μπορεί να σημαίνει ότι η μονάδα πρέπει να σταματήσει να λειτουργεί για κάποιο χρονικό διάστημα. Αυτό είναι ένα περιβαλλοντικό κόστος που δεν μπορείς να το προσδιορίσεις τώρα όταν κατασκευάζεις το έργο. Άρα θα πρέπει να έχουμε μια ελαστικότητα ώστε αυτό να επιμεριστεί ως περιβαλλοντικό κόστος αργότερα και γι' αυτό θα πρέπει να έχουμε ένα ποσοστό περιβαλλοντικού κόστους μέσα στη μονάδα αφαλάτωσης.

Σ. Παπαγρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Νομίζω ότι υπάρχει ένα θέμα που έχει τεθεί σε σχέση με την πιθανή εγκατάλειψη μιας γεωργικής δραστηριότητας αν το κόστος του νερού την καθιστά απαγορευτική. Αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό και βάσιμο θέμα που έχετε θίξει, όπως βάσιμο είναι και το αν οι περιβαλλοντικοί όροι οδηγήσουν στο κλείσιμο μιας και χρειαστεί να απολυθούν άνθρωποι, δημιουργώντας έτσι ένα κοινωνικό κόστος, διότι οι άνθρωποι δεν θα μπορούν να έχουνε εργασία. Ειδικά όμως τώρα αφού μιλάμε για το νερό η οδηγία περιλαμβάνει την έννοια της καλύτερης δυνατής ανάκτησης. Δεν λέει ότι στον τομέα της άρδευσης παραδείγματος χάριν πρέπει να φτάσουμε το 100% επομένως το τι πολιτική στο τέλος της διερεύνησης και της διαβούλευσης θα ακολουθηθεί προφανώς θα προσπαθήσει να ισορροπήσει σε μία σειρά πράγματα. Η εγκατάλειψη μιας γεωργικής δραστηριότητας έχει επιπτώσεις αρνητικές στο περιβάλλον όχι όμως πάντα, διότι έχει σημασία πως ήταν το φυσικό περιβάλλον κάποτε και πως διαμορφώθηκε με την παρέμβαση που έκανε η γεωργία και υπάρχουνε και περιπτώσεις σε άλλες χώρες όπου η γεωργία είναι σαφώς χειρότερη δραστηριότητα για το περιβάλλον από ότι ήτανε η φύση πριν από τη γεωργία. Άρα το συγκεκριμένο ερώτημα δεν έχει μια μονοσήμαντη απάντηση δεν σημαίνει ότι πάντα η εγκατάλειψη μιας γεωργικής δραστηριότητας αποτελεί περιβαλλοντική υποβάθμιση, μπορεί και να είναι αναβάθμιση.

- **Κοινοτικό Συμβούλιο Θελέτρας (Κοινοτάρχης Νικόλας Νικολάου)**

Μια πυρκαγιά όμως που είναι αποτέλεσμα της εγκατάλειψης;

Σ. Παπαγρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Αν η πυρκαγιά είναι μέσα στα φυσικά πλαίσια, γιατί πολλές πυρκαγιές είναι φυσικές πυρκαγιές, δηλαδή υπάρχουν πυρκαγιές που η ίδια η φύση μέσα στον κύκλο της προβλέπει ότι θα γίνουμε. Δεν είναι όλες οι πυρκαγιές από κακόβουλους εμπρηστές ή άλλη ανθρώπινη αιτία. Επομένως η απάντηση στο θέμα, που το κάνω λίγο ποιο περίπλοκο, είναι ότι εγώ αναγνωρίζω το θέμα που

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

θέτετε, ότι πράγματι υπάρχει ένα ζήτημα ερημοποίησης για παράδειγμα αν εγκαταλείψεις μια περιοχή, κάτι που σχετίζεται με άλλη ευρωπαϊκή πολιτική η οποία υποδεικνύει όπως δεν δημιουργείς ερημοποίηση. Πρέπει λοιπόν κανείς να ισορροπήσει όλα αυτά τα πράγματα με κάποιο τρόπο. Ο κύριος Τορτοπίδης αναφέρθηκε στην παρουσίαση του στην έννοια των εξαιρέσεων. Εγώ δεν θέλω να πω ότι αυτή τη στιγμή είμαστε ώριμοι να πούμε ότι σε ένα συγκεκριμένο θέμα θα πρέπει να γίνει μια εξαίρεση αλλά αυτό που θέλω να πω είναι ότι γι αυτό γίνεται η διαβούλευση ώστε να τα λάβει κανείς όλα αυτά υπόψη του και να καταλήξει στην πολιτική του.

• **Κοινοτικό Συμβούλιο Θελέτρας (Κοινοτάρχης Νικόλας Νικολάου)**

Εμείς ερωτούμε ως προς τι να εισπράττεται το ποσό που αφορά το περιβαλλοντικό κόστος. Είμαστε αγρότες και ζούμε στη φύση, αγαπούμε τη φύση, αγαπούμε το περιβάλλον, ήδη έχουμε αρκετά υψηλά κόστη που ανάγκασαν το γεωργό να εγκαταλείψει το επάγγελμα.

Σ. Παπαρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Το περιβαλλοντικό κόστος σχετίζεται με την ρύπανση.

• **Κοινοτικό Συμβούλιο Θελέτρας (Κοινοτάρχης Νικόλας Νικολάου)**

Ο γεωργικός τομέας θα υποστεί μεγάλη ζημιά αν οι γεωργοί επωμιστούν επιπρόσθετα κόστη όπως είναι το περιβαλλοντικό κόστος και θα οδηγηθούν στην ολοκληρωτική καταστροφή.

Σ. Παπαρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Το περιβαλλοντικό κόστος στη γεωργία τίθεται γιατί η γεωργία με τον τρόπο που ασκείται παράγει περιβαλλοντική επιβάρυνση στα υδατικά σώματα. Υπήρχανε γεωργικές πρακτικές 100 χρόνια πριν που δεν είχανε το ίδιο αποτέλεσμα. Σήμερα έτσι όπως έχει γίνει ο πολιτισμός μας δημιουργείται αυτό το θέμα. Επομένως αυτός είναι ο απλός λόγος για τον οποίο επιβάλλεται το περιβαλλοντικό κόστος.

Α. Ιακωβίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Αντιλαμβάνομαι αναφέρεστε στην άντληση και είσαστε ιδιώτης γεωργός. Να μην ξεχνάμε ότι η οδηγία που εξετάζουμε είναι μια περιβαλλοντική οδηγία και όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως προσπαθούμε να βρούμε μια ισορροπία ανάμεσα στη χρήση και στη διαθέσιμη ποσότητα. Δεν υπάρχει υπόγειο υδατικό σώμα στην Κύπρο στο οποίο δεν γίνεται υπεράντληση αν συνεχίσουμε με τα ίδια δεδομένα και αν ακόμη κάνουμε ακόμα πιο φθηνό το νερό με αποτέλεσμα να πολλαπλασιαστεί η γεωργία, μια μέρα θα έρθετε από μόνοι σας να σταματήσετε τη γεωργία γιατί δεν θα έχετε πλέον νερό. Η οδηγία λέει ότι βάζοντας μια σωστή τιμή επιτυγχάνεται η βέλτιστη χρήση άρα έχοντας σήμερα αυτή την υπεράντληση που δημιουργούμε στα υπόγεια υδατικά σώματα αν δεν έρθουμε να θέσουμε κάποια μέτρα διαχείρισης της ζήτησης όπως είναι η σωστή τιμολόγηση του νερού, αυτή η τάση μείωσης του διαθέσιμου ύδατος θα συνεχίσει μέχρι να εξαντληθεί τελείως το νερό. Άρα προσπαθούμε να κάνουμε μια διορθωτική κίνηση για να καταστεί αειφορική και η γεωργία και η χρήση του νερού.

(..... κακή ηχογράφηση για 14 δευτερόλεπτα)

Γ. Κοτζαγιώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Όπως είπαμε εξετάσαμε το θέμα βιωσιμότητας της γεωργίας παίρνοντας στοιχεία για τις οικονομικότητες των καλλιεργειών και όπως αναφέρθηκε και στις παρουσιάσεις η πιο ευαίσθητη καλλιέργεια είναι τα λεμόνια τα οποία ήδη βρίσκονται σε οριακό επίπεδο. Πρέπει να τονίσω ότι στην ανάλυση αυτή περί της οικονομικότητας των καλλιεργειών που κάναμε δεν λάβαμε υπόψη καθόλου επιδοτήσεις που παίρνει η γεωργία για διαφορετικούς τύπους καλλιεργειών αλλά βάλουμε τα καθαρά έσοδα που έχει από την πώληση τους προϊόντος μόνο και τίποτε άλλο. Επομένως η δική μου γνώμη είναι ότι αν δεν υπήρχαν επιδοτήσεις πολλές καλλιέργειες θα είχαν σήμερα

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

εγκαταλείφει άσχετα με την τιμή του νερού. Με βάση αυτή την ανάλυση που κάναμε λοιπόν υπάρχει ένα θέμα στα λεμόνια όπου η αύξηση αυτή που προτείνουμε δημιουργεί ένα πρόσθετο κόστος 4% στην καλλιέργεια. Αυτό είναι ένα θέμα το οποίο αναλύουμε τεχνικά σας το παρουσιάζουμε, προφανώς έχετε κάθε δίκαιο να πείτε την άποψη σας σε αυτούς που θα πάρουν τις αποφάσεις και στο τέλος είμαι σίγουρος ότι θα ληφθεί μια απόφαση η οποία θα είναι η καλύτερη για όλους. Η τεχνική ανάλυση όμως δείχνει αυτό που σας παρουσιάσαμε.

Κος Β. Σωκράτους (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων):

Ο κύριος Νικολάου έθεσε ένα πολύ σημαντικό θέμα το οποίο δεν μπορούμε να εξαντλήσουμε τώρα. Είναι ένα θέμα το οποίο θα συζητηθεί εκτενώς με τους πολιτικούς και τους κυβερνώντες γι' αυτό να προχωρήσουμε στις γραπτές παρεμβάσεις. Έχουμε δύο δηλώσεις μέχρι τώρα. Να ξεκινήσουμε με τον κύριο Αντρέα Μιλτιάδους τους Αγροτικής

• **Επαρχιακός Γραμματέας Αγροτικής Πάφου (Αντρέας Μιλτιάδους):**

Το ξηροθερμικό κλίμα της Κύπρου με τις συχνές ολιγομβρίες και ανομβρίες αποτελεί το κύριο αίτιο του υδατικού μας προβλήματος. Μαζί με τη Μάλτα είμαστε οι φτωχότερες χώρες σε υδάτινο δυναμικό από τα 27 κράτη - μέλη της Ε.Ε.

Η πραγματικότητα αυτή φανερώνει ότι ο Κύπριος αγρότης δεν έχει την επάρκεια νερού που χρειάζεται, το δε κόστος απόκτησης του είναι πολύ ψηλό. Το γεγονός αυτό δημιουργεί αμέσως αρνητική ανταγωνιστική βάση σε σχέση με τους συναδέλφους του της Ε.Ε.

Η γεωργία, ως γνωστό, είναι ένας τομέας που είναι άμεσα συνδεδεμένος τόσο με την οικονομία του τόπου όσο και με τη κοινωνικοοικονομική επιφάνεια του αγρότη και σίγουρα, γι' αυτό και η όποια τιμολογιακή πολιτική θα πρέπει να έχει ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα.

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ πιστεύει ότι η οδηγία- πλαίσιο περί υδάτων (2000/60/EK) σε σχέση με την εφαρμογή πολιτικής τιμολόγησης του νερού έχει σαν κατευθυντήριο άξονα την αποτροπή της ρύπανσης και τον έλεγχο της ποιότητας του νερού.

Η οδηγία όμως αυτή δεν επιβάλλει την πλήρη ανάκτηση του κόστους, αλλά επιτρέπει στο κράτος - μέλος να λαμβάνει υπόψη τις κλιματολογικές γεωγραφικές συνθήκες κάθε περιοχής καθώς και τις οικονομικές και κοινωνικές παρενέργειες μιας πολιτικής πλήρους ανάκτησης.

Άλλωστε σ' αυτά τα πλαίσια κυμαίνεται και η πολιτική του κυβερνητικού προγράμματος, μέσα από το οποίο επισημαίνεται η ανάγκη αντιπροσωπευτικής κοστολόγησης της χρήσης των υδάτινων πόρων, και ειδικότερα της γεωργικής χρήσης η οποία πρέπει να βρίσκεται σε πρώτη προτεραιότητα.

Στον καθορισμό τιμολογιακής πολιτικής, μέσα από τις δοσμένες καιρικές συνθήκες, σίγουρο είναι ότι εκείνο που δεν πρέπει να προέχει είναι το ύψος του τέλους. Τουναντίον, πρέπει να προέχει στην όποια τιμολόγηση του νερού η επιβίωση του αγρότη, η παραμονή στις ρίζες του και η συντήρηση της υπαίθρου. Γι' αυτό έχουμε την άποψη ότι για την τελική διαμόρφωση της σχετικής πολιτικής επιβάλλεται να ληφθούν υπόψη :

1. Η σημασία του νερού στον επηρεασμό και τη τελική διαμόρφωση του κόστους παραγωγής των γεωργικών προϊόντων.
2. Η οικονομική αντοχή της μεγάλης πλειοψηφίας των γεωργών.
3. Η ανάγκη μιας δυναμικής ανταγωνιστικής γεωργίας.
4. Η δραματική πτώση της συμβολής της γεωργίας στο Α.Ε.Π. (από σχεδόν 30 % το 1975 στο 3-4 % κατά τα τελευταία χρόνια).
5. Ο βαθμός εγκατάλειψης του αγροτικού τομέα και «ερήμωσης» της υπαίθρου.

Η αυστηρά τεχνοκρατική (οικονομική) προσέγγιση του θέματος συσσωρεύει κοινωνικά αδιέξοδα με εθνικές συνέπειες και υποβαθμίζει τη σημασία του αγροτικού τομέα και ειδικότερα τον πολυλειτουργικό ρόλο του αγρότη που εκφράζεται μέσα από τη προστασία του φυσικού

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

περιβάλλοντος, τη διατήρηση της λαϊκής κληρονομιάς αλλά και την ουσιαστική συμβολή του στην επισιτιστική μας επάρκεια.

Γι' αυτό η προσήλωση (μεταξύ άλλων) σε πολιτικές στυγνής ανάκτησης του κόστους παραγωγής του νερού θα αποτελεί καταστροφική επιλογή και κατά συνέπεια, χάραξη μιας τιμολογιακής πολιτικής, που θα έχει πολυδιάστατες και σοβαρές κοινωνικές παρενέργειες.

- Σε σχέση με τις προτεινόμενες τιμές του νερού άρδευσης υπάρχουν κάποιοι παράμετροι οι οποίοι όχι μόνο αξίζει να ληφθούν υπόψη αλλά και να επιλυθούν όπως:
- Απορρίπτουμε τον όρο υπερκατανάλωση, ο οποίος και αδόκιμος είναι και εξωπραγματικός, διότι δεν στηρίζεται στις σπατάλες πέραν των ανά δεκάρια αναγκών έκαστης καλλιέργειας, αλλά στην παρεχόμενη ποσότητα λόγω υποχρεωτικών αρδευτικών περιορισμών. Γι' αυτό ζητάμε εκεί και όπου εφαρμόστηκε αυτός ο αδικαιολόγητος αλλά προπάντων οικονομικά ζημιολύγος όρος να αποσυρθεί και να γίνει νέα τιμολόγηση χωρίς την «ποινή» της υπερκατανάλωσης, και όσοι πλήρωσαν με το καθεστώς της υπερκατανάλωσης να τους επιστραφεί η επιπρόσθετη επιβάρυνση σε ποσότητες νερού, ή όσοι καταναλίσκουν εξ' ανάγκης επιπρόσθετες ποσότητες να τιμωρούνται με περιορισμό νερού την επόμενη χρονιά.
- Δεν δεχόμεθα το 2015 να μετακλυέται κόστος κατασκευής και λειτουργίας των αφαλατώσεων στο τέλος νερού της άρδευσης και αυτό διότι θα υφίσταται διπλή «φορολόγηση» το ίδιο άτομο σαν οικογενειάρχη και σαν αγρότη.
- Η επιμονή αύξησης της τιμής του νερού άρδευσης να συνδυασθεί με τη δέσμευση ότι σε περίπτωση ανάγκης λήψης περιοριστικών αρδευτικών μέτρων, θα λαμβάνεται αντισταθμιστικά μέτρα τα οποία θα ανταποκρίνονται στην απώλεια εισοδήματος.
- Η προτεινόμενη περίοδος για αναθεώρηση των τιμών δεν προσφέρεται γιατί οι βασικές αρδευόμενες καλλιέργειες φέτος έχουν αυξημένα προβλήματα (πατάτες, εσπεριδοειδή).
- Ενώ αναμένεται κάποια αρδευτικά έργα να «κηρυχθούν» ως κυβερνητικά λόγω των ανυπέβλητων οικονομικών τους δυσκολιών, είναι απαράδεκτο να προτείνεται αύξηση της τιμής του νερού, διότι κατά αυτό τον τρόπο θα διογκωθούν έτσι περαιτέρω τα οικονομικά αδιέξοδα τους.
- Τέλος να τονίσουμε πως μένουμε προσκολλημένη στην σαφή θέση της κυβέρνησης σε σχέση με τη συγκεκριμένη οδηγία που επισημαίνει ότι η γεωργία αποτελεί βασικό συντελεστή αναβάθμισης και προστασίας του περιβάλλοντος, γι' αυτό και θα πρέπει να επωφελείται από την χρήση του νερού πράγμα που σημαίνει την μείωση του κόστους νερού για άρδευση.

• **Παναγροτικός Σύνδεσμος Πάφου (Θεμιστοκλής Δημοσθένους):**

Έχουμε ήδη καταθέσει δια του γενικού μας γραμματέα τις θέσεις μας εκεί όμως που θα ήθελα να σταθώ είναι σε δύο θέματα που αφορούν την επαρχία μας και πιστεύω και τις άλλες επαρχίες. Επειδή στα πλαίσια των μελετών που έγιναν βασικά προτείνεται η αύξηση του κόστους του νερού και στον Αγροτικό Τομέα, ο Παναγροτικός Σύνδεσμος είναι κάθετα αντίθετος με τέτοιες πολιτικές. Έχω ακούσει με πολλή προσοχή τα όσα είπε ο κύριος Τορτοπίδης που μίλησε για 4% αύξηση στο κόστος παραγωγής. Για τα λεμόνια βεβαίως το 4% αντιστοιχεί σε 50 ευρώ ανά δεκάριο, για τα φιστίκια αντιστοιχεί σε 60 ευρώ ανά δεκάριο, για τις μπανάνες αντιστοιχεί σε 100 – 120 ευρώ ανά δεκάριο κλπ. Επομένως το 4% όσο ασήμαντο και να είναι, είναι μια πολύ σημαντική επιβάρυνση για τους γεωργούς μας.

Εμείς έχουμε καταστήσει γνωστή τη θέση μας στους αρμοδίους. Πέραν του γεγονότος ότι στην παρούσα κατάσταση η γεωργία δεν αντέχει περαιτέρω επιβαρύνσεις που θα ανεβάσουμε ακόμη πιο ψηλά το ήδη υψηλό κόστος παραγωγής. Έχετε τονίσει με πολλή έμφαση και οι 4 παρουσιαστές τη σημασία που δίνετε στο περιβάλλον. Ο ρυπαίνων πληρώνει, αυτός που αναβαθμίζει δεν πρέπει να αμείβεται; Για εμάς μια μικρή κοινότητα της επαρχία μας με 50 -60 κάτοικους, το ότι παραμένει

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

εκεί αποτελεί αναβάθμιση στο περιβάλλον διότι, εμποδίζει τις πυρκαγιές, την εγκατάλειψη και την ερήμωση. Οι στόχοι μας όμως πρέπει να είναι η απερχήμωση για να διατηρηθεί καλώς νοούμενο σωστό περιβάλλον.

Η μεθοδολογία που έχει ακολουθηθεί για την τιμολόγηση του νερού έλαβε υπόψη μόνο το κόστος διάθεσης του νερού αλλά δεν έλαβε υπόψη το περιβαλλοντικό και κοινωνικό το οποίο προσφέρει ο γεωργός. Πέραν του ότι εμείς αμφιβάλλουμε αν αυτό είναι το πραγματικό κόστος και εξηγώ. Αν το Α συμβούλιο για δικούς του λόγους χρησιμοποιεί αντί για 10 υπαλλήλους που απαιτούνται 30 τότε το κόστος ανεβαίνει ψηλά. Δεν είναι κατ' ανάγκη η μέθοδος που ακολουθείται και η σωστή. Επομένως σας καλούμε να αναθεωρήσετε την μεθοδολογία γιατί διαφορετικά τυχόν αύξηση θα επιφέρει ένα ακόμη πλήγμα στους γεωργούς, με αποτέλεσμα να εξαλειφθούν οι γεωργοί και η ύπαιθρος και θα επιφέρουμε ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα από τα επιδιωκόμενα.

- **Εκτελεστικός Μηχανικός Δήμου Πάφου (κος Χαράλαμπος Καραολίδης)**

Ο Δήμος Πάφου σίγουρα γνωρίζει την εφαρμογή της οδηγίας αλλά βέβαια όχι με τέτοια κόστη και τιμολογήσεις και το κύριο που μπορούμε να πούμε είναι ότι η περίοδος που έγινε η μελέτη σας αφορά τα έτη 2005 – 2007 που ήταν χρόνοι ευημερίας ενώ τώρα με την κρίση πιστεύω ότι πρέπει να αλλάζουν ορισμένα πράγματα.

- **Κοινοτικό Συμβούλιο Καλλέπειας (Κοινοτάρχης κος Νίκος Σαββίδης)**

Να χαιρετήσω την πρωτοβουλία του ΤΑΥ να προχωρήσει στη μελέτη αυτή αλλά και τους μελετητές για την ανάλυση που μας έχουν κάνει. Εγώ θα αναφερθώ στην τιμολόγηση του νερού ύδρευσης που αφορά και τις κοινότητες. Σίγουρα υπάρχει κόστος μέχρι να φτάσει το νερό στην πόρτα του καταναλωτή. Τώρα, υπάρχει κάποιος ανορθόδοξος κατά την άποψη μου τρόπος χρέωσης του νερού μέχρι σήμερα. Σίγουρα θα πρέπει να γίνει κάποια οργανωμένη υπόδειξη προς τις κοινότητες για το πώς θα χρεώνουν το νερό γιατί πέραν από τους Δήμους και τις μεγάλες κοινότητες που ίσως χρεώνουν τέτοιες τιμές ώστε να βγάλουν τουλάχιστον τα έξοδα τους, οι μικρές κοινότητες επιδοτούν το νερό και αναγκαστικά δεν συνεννοούμαστε με τις άλλες κοινότητες λόγω του ότι η κάθε τοπική αρχή με απόφαση της οριοθετεί και καθορίζει την τιμή την οποία θα χρεώνει σε κάθε νοικοκυριό. Εμείς ως κοινότητα επιδοτούμε το νερό, δηλαδή τα έξοδα μας είναι περισσότερα από τα έσοδα μας αλλά δεν μπορούμε να τολμήσουμε να αυξήσουμε περισσότερο την τιμή διετή οι καταναλωτές μας υποδεικνύουν ότι η διπλανή κοινότητα το έχει ήδη στη μισή τιμή από εμάς. Άρα αντιμετωπίζουμε αυτό το πρόβλημα και αφού θα γίνει ενιαία τιμολόγηση και κατά συνέπεια σχετική υπόδειξη σημαίνει ότι θα βρεθούμε εμείς ως τοπικές αρχές σε πιο εύκολη θέση

ΛΕΜΕΣΟΣ

Παρασκευή 16/4/2010 ΗΜΕΡΙΔΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΜΕΡΟΣ Α: ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ / ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΕΡΑΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ

Διευκρινίσεις κας Αγάθης Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Θα ήθελα να τονίσω ότι σκοπός της Ημερίδας είναι η συζήτηση επί των αποτελεσμάτων της μελέτης για την τιμολογιακή πολιτική. Επειδή το θέμα τούτο είναι άμεσα συνδεδεμένο με τα θέματα διαχείρισης του νερού που είναι μεγάλα και πολύπλοκα θέματα είναι αδύνατο να μη αναφερθούμε και σε κάποια θέματα από αυτά, πράγμα αναμενόμενο, παρακαλείστε όμως να παραμείνετε όσο το δυνατό περιορισμένοι στο θέμα της τιμολόγησης. Το θέμα της διαχείρισης και του προγράμματος μέτρων που θα πρέπει να επιβληθεί με βάση την Οδηγία για το νοικοκύρεμα της υδατικής κατάστασης του τόπου θα αποτελέσει αντικείμενο νέας διαβούλευσης που θα γίνει αρχές Ιουνίου οπότε θα έχετε την ευκαιρία να εκφράσετε τις απόψεις σας και για ευρύτερα θέματα που αφορούν την υδατική διαχείριση.

ΕΡΩΤΗΣΗ 1:

- **Εμπορικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού, ΕΒΕΛ (κος Μίτσιγγας) :**

Η δική μας θέση θα κατατεθεί σε μια εβδομάδα. Αναφερθήκατε στην τιμολόγηση του νερού για άρδευση ότι προτείνετε εξαίρεση για τα εσπεριδοειδή. Δεν αντιλήφθηκα πια είναι εξαίρεση αυτή και αν αυτό ισχύει και για άρδευση με ανακυκλωμένο νερό.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2:

- **Δήμος Γερμασόγειας (Άννα Νικολάου):**

Διευκρίνιση για τις υφιστάμενες τιμές που είπατε ότι θα χρεώνει το ΤΑΥ 2010 χωρίς αφαλάτωση 87 σεντ τον τόνο και η προτεινόμενη σας χρέωση στους καταναλωτές από την Λεμεσό, αν κατάλαβα καλά 73 σεντ τον τόνο για τη Λεμεσό. Η ερώτησή μου είναι αν αυτή είναι η προτεινόμενη τιμή χρέωσης αυτό σημαίνει ότι θα χρεώνουμε χαμηλότερα από ότι θα χρεωνόμαστε.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3:

- **Συμβούλιο Αποχετεύσεως Λεμεσού – Αμαθούντας (Γάκωβος Παπαιακώβου Διευθυντής):**

Θα αναφερθώ στις βασικές αρχές τιμολόγησης και κοστολόγησης του νερού. Εξ όσων έχω καταλάβει και το θέτω προς συζήτηση αν έχω καταλάβει διαφορετικά, αυτές οι βασικές αρχές δηλαδή το χρηματοοικονομικό, το περιβαλλοντικό και το κόστος πόρου χρησιμοποιούνται στα διάφορα στάδια της διαδικασίας παροχής ή παραγωγής νερού. Αυτό το λέγω γιατί τα Συμβούλια Αποχετεύσεως είναι ένας παροχέας, ένας παραγωγός νερού και η σημασία του όσο περνούν τα χρόνια θα αυξηθεί σε σημαντικό βαθμό. Δηλαδή τα κόστη αυτά, το χρηματοοικονομικό για παράδειγμα, το οποίο διαχωρίζεται σε άλλες κατηγορίες χρησιμοποιούνται ή θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και για σκοπούς κοστολόγησης του νερού αυτού το οποίο παρέχεται στο παρόν στάδιο προς το ΤΑΥ. Διότι υπάρχουν κάποιες διαφορές που βρίσκονται σε εκκρεμότητα και είναι σημαντικό να δηλωθεί απεριφράστως ότι θα ισχύσουν οι ίδιες αρχές στα διάφορα στάδια παραγωγής του.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4:

- **Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών (Μόνικα Πιερίδου):**

Θα ήθελα μια διευκρίνιση όσον αφορά την πρότασή σας. Εσείς προτείνετε την ενιαία. Έχετε ήδη διαβουλευθεί και είστε σίγουροι ότι θα αποδεχθεί το άλλο μέρος που ίσως διαφωνεί?

ΕΡΩΤΗΣΗ 5:

- **Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου (Παντελής Μεταξάς):**

Από τα λεγόμενα σας προβάλλει το ερώτημα για μας κατά πόσον έχουν ληφθεί υπόψη τα διαχρονικά ευεργετήματα, αν μου επιτραπεί ο όρος, που έχουν δοθεί λόγω κακών πολιτικών σε κάποιους αποδέκτες υδατίνων αποθεμάτων και αντιστρόφως ανάλογα οι αδικίες στις οποίες έτυχαν και περιοχές αλλά και αποδέκτες και πάλιν υδατίνων αποθεμάτων ή μάλλον που δεν δέχθηκαν τέτοια αποθέματα, κατά πόσον σας έχουν διευκρινισθεί κάποιοι παράμετροι γιατί από τα λεγόμενα σας φαίνεται ότι στο τέλος αυτοί που είχαν ευεργετηθεί και το υπογραμμίζω αυτό στο τέλος θα τύχουν και άλλων ευεργετημάτων με τις νέες τιμολογήσεις και αντιστρόφως ανάλογα αυτοί που έχουν αδικηθεί θα ξανα-αδικηθούν πάλι.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6:

- **Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών (Μιχαήλ Πηλαβάκης):**

Έχουμε ακούσει στις μελέτες που έχουν γίνει πολλές φορές το κόστος πόρου να είναι πολύ χαμηλό. Βλέπω δύο προβλήματα που θα το αυξήσουν πάρα πολύ και δεν ξέρω αν έχουν ληφθεί υπόψη: Α) Σε κάποιους έχει επιτραπεί και κτίζουν στα βουνά επειδή κρατούν και πολλά χρήματα κάνουν αποχετεύσεις μεγάλου βάθους για να βρουν νερό ώστε να με γεμίζουν οπότε πηγές που σήμερα είναι φυσικές και είναι ο πόρος που κοστίζει μηδέν θα τον χαλάσουμε και Β) υπάρχουν απόβλητα από αποχετευτικά χωριών που καταλήγουν στους φράκτες από τους οποίους παίρνουμε νερό και πίνουμε. Έχουν αυτά ληφθεί υπόψη για το μελλοντικό κόστος?

ΕΡΩΤΗΣΗ 7:

- **Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λεμεσού (Σωκράτης Μεταξάς – Διευθυντής):**

Δύο διευκρινιστικές ερωτήσεις: α) Στο χρηματοοικονομικό κόστος εκτός από το κόστος απόσβεσης επί του ποσού αντικατάστασης ενός υδατικού έργου έχει ληφθεί υπόψη και το κόστος χρηματοδότησης του έργου? Και τα δύο? Αν όντως έτσι έχει γίνει θα θέλαμε να μας διευκρινίσετε ότι δεν μετρούμε το ίδιο πράγμα δύο φορές β) Για τη τιμή που προτείνετε στην περιοχή Πάφου σε σύγκριση με την ενιαία περιοχή Νοτίου Αγωγού, αντιλαμβάνομαι ότι προτείνεται διαφορετική τιμή στο τέλος της ημέρας ακόμη και μετά την εφαρμογή της νέας τιμολογιακής πολιτικής στο τελικό καταναλωτή ή από το ΤΑΥ προς τις τοπικές αρχές.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8:

- **Ινστιτούτο του Χάρβαρντ για Δημόσια και Περιβαλλοντική Υγεία στο ΤΕΠΑΚ (Κωνσταντίνος Μακρής):**

Διευκρινιστική ερώτηση αν υπάρχει πρόνοια στο να συμπεριλάβετε και την ποιότητα νερού και συγκεκριμένα το κοινωνικό κόστος το οποίο σχετίζεται με την επίδραση κάποιων ρύπων όπως αναφέρατε προηγουμένως, τα νιτρικά για παράδειγμα, στη δημόσια υγεία και πιο συγκεκριμένα με κάποιες άλλες περιπτώσεις τις οποίες δεν αναφέρατε για παράδειγμα κάποια βαρέα μέταλλα που υπάρχουν σε υπόγεια ύδατα και σε ανακυκλωμένο νερό παράλληλα με κάποιες άλλες ουσίες που υπάρχουν στο ανακυκλωμένο νερό αλλά επίσης και μικροβιακό παθογόνο φορτίο το οποίο υπάρχει σε υπόγεια ύδατα αλλά και σε ορισμένες περιπτώσεις σε αστικά δίκτυα υδροδότησης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 9:

- **Κοινότητα Διερώνας (Κοινοτάρχης Ιωάννης Κυπριανού):**

Αντιλαμβάνομαι ότι οπωσδήποτε θα υπάρξει αύξηση στα τέλη του νερού. Έχετε μελετήσει τις επιπτώσεις στην γενικότερη οικονομία και την αντίδραση του κόσμου?

ΕΡΩΤΗΣΗ 10:

- **Αγροτική (Παραδείσης Α.):**

Αναφορικά με τις μικρές κοινότητες στην ύπαιθρο με κάποια αρδευτικά υδρευτικά συστήματα περιφερειακά κλπ έχουν ληφθεί υπόψη? Αντιλαμβάνομαι ότι θα αφεθούν τα τοπικά Συμβούλια να αποφασίσουν για την τιμολόγηση?

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ / ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΣΥΖΗΤΗΣΗ (Μεταφέρεται αυτούσια)

Α. Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

- Ερώτηση ΕΒΕΛ (Μίτσιγγας) :

Δεν προτείνεται εξαίρεση για εσπεριδοειδή αλλά διαπιστώνεται ότι τα εσπεριδοειδή ως καλλιέργεια έχουν πρόβλημα. Χρειάζεται μια απόφαση επί του θέματος.

- Ερώτηση Δήμου Γερμασόγειας (Α. Νικολάου):

Οι προτεινόμενες τιμές για το 2010 από το ΤΑΥ σαν ενιαία τιμή είναι 82 σεντ και όχι 87. Από τη Λεμεσό προς τον τελικό καταναλωτή είναι 73 σεντ. Από δική μου παράλειψη δεν αναφέρθηκε ότι η λογική των τιμών του 2010 στηρίζεται σε δύο βάρθρα α) Πιο είναι το κόστος το πραγματικό που πρέπει να ανακτηθεί, και β) να πάμε στο 2015 με ομαλό τρόπο ξεκινώντας από τα ισχύοντα. Γι' αυτό ακριβώς και επειδή η Λεμεσός έχει χαμηλή τιμή σήμερα, για το 2010 αυτή είναι η προτεινόμενη τιμή. Υπάρχει και ένας άλλος λόγος: Εκτός από την ογκομετρική χρέωση, τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, ο κάθε πάροχος νερού, έχει και άλλα έσοδα, ενώ η χρέωση του ΤΑΥ προς το πάροχο είναι μόνο ογκομετρική. Χρεώνει λοιπόν και το πάγιο, εισπράττει και άλλα τέλη και συνεπώς η σύγκριση δεν οδηγεί υποχρεωτικά σε υπο-ανάκτηση του κόστους του ΤΑΥ.

Γ. Κοτζαγιώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Αυτές οι τιμές που αναφέρονται αποτελούν την κεντρική τιμή επί της οποίας ζητείται ανάκτηση. Όπως λέχθηκε όμως στην παρουσίαση αυτό που προτείνεται είναι να υπάρχει χρέωση κατά κλίμακες, απλώς αυτή είναι η κεντρική κλίμακα. Προφανώς θα υπάρχουνε περισσότερα κλιμάκια τα οποία θα αποφέρουνε μεγαλύτερα έσοδα στην περίπτωση, μεγαλύτερα μοναδιαία έσοδα, οπότε στην περίπτωση ειδικά της Λεμεσού, εκτιμάται ότι η κεντρική κλίμακα θα είναι παρά πολύ κοντά στην πλήρη ανάκτηση και μπορεί να χρειαστεί και έσοδα και από άλλες κλίμακες. Σε όλες τις άλλες περιοχές στην Κύπρο πετυχαίνεται ανάκτηση μόνο με την κεντρική κλίμακα και οι υπόλοιπες κλίμακες μπορούν να θεωρηθούν σαν εργαλεία για την εξοικονόμηση νερού.

Α. Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

- Ερώτηση Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού (Σωκράτης Μεταξάς):

Η απάντηση στο αν υπολογίζεται και κόστος απόσβεσης και κόστος χρήματα-οικονομικό, είναι όχι. Υπολογίζεται μόνο κόστος απόσβεσης για να μετρηθεί το χρηματοοικονομικό κόστος. Όχι κόστος χρηματοδότησης.

Στο δεύτερο σημείο που έθιξε, η πρόταση μας είναι να εφαρμοστεί ενιαία τιμή από το ΤΑΥ προς όλους τους παρόχους. Όχι διαφοροποίηση. Διαφοροποιημένη τιμή μετά βάσει των τοπικών διαφορετικών κόστων.

- Ερώτηση Κοινότητας Διερώνας (Κοινοτάρχης Ιωάννης Κυπριανού):

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Αναφορικά με τις επιπτώσεις στην οικονομία από τα τέλη του νερού προσπάθησα να αναφέρω ότι μετρήσαμε επιπτώσεις στην γεωργία, στην μεταποίηση, στον τουρισμό. Βασική μας επιδίωξη ήταν να μετρήσουμε και την δυνατότητα πληρωμής χωρίς να προκληθεί αναστάτωση στο παραγωγικό πρότυπο. Συνεπώς αυτά έχουν ληφθεί υπόψη.

Γ. Κοτζαγιώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Επίσης υπήρξε μια συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών για την επίπτωση που θα έχουσε τυχόν αλλαγές στην τιμή του νερού σε διάφορα πράγματα όπως στον πληθωρισμό και η απάντηση που είχαμε ήταν ότι δεν υπάρχει κάτι τέτοιο σοβαρό πρόβλημα. Η συμμετοχή του νερού στον Πίνακα των ειδών του καταναλωτή είναι τέτοια ώστε οι αυξήσεις αυτές να μη αποφέρουν δυσανάλογες αυξήσεις στον πληθωρισμό.

- Ερώτηση Συμβουλίου Αποχετεύσεως Λεμεσού – Αμαθούντας (Ιάκωβος Παπαιακώβου)

Αναφορικά με το κατά πόσον χρησιμοποιούνται οι ίδιες αρχές κοστολόγησης στο ανακυκλωμένο νερό, η απάντηση είναι προφανώς ναι. Δηλαδή όπως και στην παροχή νερού ύδρευσης και νερού άρδευσης, εφαρμόζεται και στο ανακυκλωμένο νερό. Λαμβάνονται υπόψη όλα τα κόστη, Όπως για την τριετία που εξετάσαμε και τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν αυτά θα ενημερώνονται συνεχώς προφανώς και θα προκύπτουν κατά περιόδους νέες επεξεργασίες που θα οδηγούν σε νέες αναλύσεις. Αυτό ίσως χρειάζεται να λεχθεί γιατί δεν το είπαμε ότι αυτή η δουλειά που γίνεται τώρα θεωρητικά και που οδηγεί σε νέες τιμές είναι μια δουλειά που θα επαναλαμβάνεται σύμφωνα με την Οδηγία, και απολύτως απαραίτητα, θα πρέπει να γίνεται στην αρχή κάθε διαχειριστικής περιόδου. Οι διαχειριστικές περιόδου είναι εξαετείς σύμφωνα με την Οδηγία, επομένως αυτό θα πρέπει τουλάχιστον να γίνεται τότε. Η γνώμη μας σαν Σύμβουλοι είναι ότι αυτό θα πρέπει να γίνεται κάθε τρία χρόνια, δηλαδή πιο συχνά, ώστε τουλάχιστον για την πρώτη φάση ώστε να μπορούμε να ανταποκρινόμαστε, όλοι - καταναλωτές και λειτουργοί του ΤΑΥ και πολιτική ηγεσία στα πράγματα όπως αλλάζουν και θα υπάρξουν μεγάλες αλλαγές στο αμέσως επόμενο διάστημα με την εισαγωγή των αφαλατώσεων.

Διευκρινίζεται επίσης ότι στην Υπηρεσία Αποχέτευσης, δηλαδή στη συλλογή των λυμάτων και την επεξεργασία μέχρι το τέλος της δευτεροβάθμιας, δεν υπάρχει περιβαλλοντικό κόστος και κόστος πόρου.

- Ερώτηση Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών (Μιχαήλ Πηλαβάκης):

Σχετικά με το κόστος πόρου γεωτρήσεων και για τα αποχετευτικά χωριών που βαρύνουν τους υδατοφράκτες. Φυσικά αυτό βάσει των στοιχείων της περιόδου που εξετάστηκε, λήφθηκαν υπόψη. Έτσι εκτιμήθηκε το περιβαλλοντικό κόστος, ξεκινώντας από τα τοπικά υδατικά σώματα, για το κάθε ένα υπόγειο και επιφανειακό υδατικό σώμα μέσα στα οποία συμπεριλαμβάνονται και οι υδατοφράκτες, και βάσει των ρυπαντικών φορτίων που είχαμε ως στοιχεία για εκείνη την εποχή. Εδώ και 2 χρόνια εφαρμόζεται ένα εκτενές πρόγραμμα παρακολούθησης της ποιότητας και ποσότητας των νερών σε όλη την Κύπρο. Αυτό δίνει αποτελέσματα και στο πλαίσιο του διαχειριστικού πιθανώς θα ενημερωθείτε για τα τρέχοντα αποτελέσματα αυτού του προγράμματος. Όλη η δουλειά που κάναμε, η επεξεργασία και το μηχανογραφικό σύστημα μπορεί να επικαιροποιείται ανάλογα με τα αποτελέσματα αυτά.

- Ερώτηση Ινστιτούτου του Χάρβαρντ για Δημόσια και Περιβαλλοντική Υγεία στο ΤΕΠΑΚ (Κωνσταντίνος Μακρής):

Στο ίδιο πλαίσιο θα ήθελα να απαντήσω και στον κ. Μακρή. Με τα στοιχεία που είχαμε τα λάβαμε όλα υπόψη μας. Σε ότι αφορά τα ρυπαντικά φορτία όπως είπα όμως η επιδίωξη μας είναι να προσπαθήσουμε να είμαστε κάπως συντηρητικοί στην πρώτη φάση εφαρμογής καινοτόμων πραγμάτων όπως είναι το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου ειδικά σε περιπτώσεις που δεν είμαστε απολύτως σίγουροι για τα επίπεδα της ρύπανσης, επίπεδα υπεράντλησης κλπ. Μετά την επεξεργασία των αποτελεσμάτων του προγράμματος παρακολούθησης προφανώς όλα αυτά θα επικαιροποιηθούν και είναι αναμενόμενο να οδηγήσουν και σε νέα περιβαλλοντικά κόστη και σε κόστη πόρου. Σε ότι αφορά την δημόσια υγεία και έμμεσα κόστη αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

στην τιμή του νερού όπως δεν συμπεριλαμβάνονται και άλλα πράγματα που σχετίζονται με το φαινόμενο του θερμοκηπίου και τα πρόσθετα τέλη από την ΑΗΚ που θα μπου ανάλογα με τις εκπομπές γιατί αυτά θεωρούμε ότι αποτελούν αναμφίβολα σχετιζόμενα κόστη αλλά δεν εντάσσονται στην τιμή του νερού αλλά σε άλλες πολιτικές και σε άλλα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της συνθήκης του Κυότο και του φαινομένου του θερμοκηπίου και τα χρήματα αυτά πηγαίνουν σε άλλο ταμείο και όχι στο ταμείο νερού, με την υγεία και πολιτική δημόσιας υγείας δεν είναι πράγματα που μπορούμε να συνδέσουμε μονοσήμαντα και καθαρά με την τιμή του νερού και ούτε είναι σκόπιμο κατά την γνώμη μας να γίνει αυτό.

Α. Ιακωβίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Σε συνέχεια αυτών που είπε ο κ. Κοτζαγιώργης θα πρέπει να καταλάβουμε ότι αυτό το έργο αποτελεί έργο εφαρμογής κάποιου άρθρου της Οδηγίας. Η εφαρμογή της Οδηγίας ξεκίνησε από το πριν σχεδόν 8-9 χρόνια και είναι αλυσιδωτά τα βήματα πλήρους εφαρμογής της. Οι πολιτικές τιμολόγησης και συγκεκριμένα και το περιβαλλοντικό κόστος βασίζεται επίσης πάνω σε μια ανάλυση που έχει γίνει για όλα τα υδατικά σώματα της Κύπρου, ανάλυση πιέσεων και επιπτώσεων, όπου έχουν εντοπισθεί κάποια σώματα που είναι σε κίνδυνο μη επίτευξης των στόχων της Οδηγίας, τα λεγόμενα (at risk) και η οποία ανάλυση βασίστηκε πάνω σε συγκεκριμένες πιέσεις και ρυπαντές που έχουν εντοπισθεί ότι βρίσκονται σε αυτά τα υδατικά σώματα. Μερικά από αυτά που έχουν αναφερθεί στην ερώτηση του Ινστιτούτου δεν έχουν εντοπισθεί σαν σοβαροί κίνδυνοι επηρεασμού της κατάστασης των υδατικών σωμάτων αυτών.

Σε σχέση με την ερώτηση του κ. Παραδείση για το πώς θα εφαρμοστούν σε μικρές κοινότητες και αρδευτικά τμήματα αυτές οι πολιτικές τιμολόγησης όσον αφορά τις μικρές κοινότητες αναλόγως από την πηγή νερού (Κυβερνητικά Υδατικά Έργα) θα πρέπει η τιμολόγηση που θα εφαρμόσουν στους τελικούς καταναλωτές να είναι τέτοια που να ανακτούν τουλάχιστον το κόστος αγοράς νερού από τα ΚΥΕ συν το επιπρόσθετο χρηματοοικονομικό κόστος που έχουν. Σε περιπτώσεις όπου οι πηγές τους είναι κοινοτικές γεωτρήσεις για παράδειγμα ή εκτός ΚΥΕ, θα πρέπει σίγουρα να ανακτούν το χρηματοοικονομικό τους κόστος αλλά να χρεώνουν τους καταναλωτές το περιβαλλοντικό και κόστος πόρου που θα τους ορισθεί και θα καταβάλλουν αυτό το τέλος για το περιβαλλοντικό και το κόστος πόρου στο ειδικό ταμείο που θα ιδρυθεί.

Γ. Κοτζαγιώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Στο πλαίσιο της δουλειάς μας ένα από τα τελευταία παραδοτέα ήταν ένα σχέδιο κανονισμών που θα υπογραφούν και θα συνδέονται με τους νόμους για τα νερά ώστε αυτά να πάρουν και θεσμική υπόσταση. Επομένως θα υπάρχει και ένα νομικό εργαλείο που θα δίνει τις γενικές κατευθύνσεις για το πώς θα εφαρμόζονται αυτά τα πράγματα.

Α. Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Αναφορικά με την ερώτηση κ. Μεταξά της Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων και τις αδικίες που έγιναν ή γίνονται ακόμη ίσως σε σχέση με κάποιους που είχαν νερό ή περιοχές που είχαν νερό και μεταφέρθηκε αλλού ή αντίστοιχα υπάρχουν κάποιοι που αμείβονται καλώς ή κακώς δεν είναι στα πλαίσια της μελέτης να αποδοθούν ούτε να εξετάσουμε ποιοι αδικούνται. Καταλαβαίνετε ότι τέτοιου είδους αναλύσεις είναι αδύνατον να γίνουν και αντιλαμβανόμαστε και κατά τους μελετητές είναι αδύνατον να κοστολογηθούν και πόσον μάλλον να τιμολογηθούν. Αφορά παλιές πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί και έχουν γίνει κάποια έργα για τα οποία η τιμολόγηση μπορεί να μη είναι άμεσα το φάρμακο, μάλλον διαχειριστικά μέτρα θα μπορούσε κάποιος να επικαλεστεί για να επιλυθούν ως ένα βαθμό ορισμένα από αυτά, αν αντιλαμβανόμαστε σωστά τι εννοείτε.

• **Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων (Μεταξάς):**

Υπάρχουν περιπτώσεις που κάποιοι λεηλάτησαν κυριολεκτικά τα υπόγεια υδάτινα στρώματα και χρειάζονται τώρα εμπλουτισμό. Θα πάρουν εμπλουτισμό περίπου δωρεάν, το κόστος το επιβαρύνονται οι υπόλοιποι και την ίδια στιγμή το συνολικό κόστος, εάν υιοθετηθούν οι προτάσεις και δεν έχουν άδικο οι Μελετητές απλά έτσι στοιχεία τους δόθηκαν. Σε τελική ανάλυση και αυτός ο οποίος είναι π.χ. στις πηγές του Διαρίζου που δεν έχει νερό γιατί το έδωσε το νερό που πήγε σε οποιαδήποτε άλλη περιοχή, δεν πήρε ποτέ του και δεν ρύπανε ποτέ του τα υπόγεια στρώματα θα έλθει να επωμισθεί το ίδιο κόστος. Θα έπρεπε δηλαδή με κάποιο τρόπο να υπάρχει και μια κοινωνική αντιμετώπιση των επιπτώσεων επί το δικαιότερο γιατί στο τέλος πιστεύω όταν θα έλθει η ώρα της τιμολόγησης ο κόσμος θα ξεσηκωθεί γιατί τότε θα καταλάβει τι συνέβηκε στο παρελθόν και ότι κακώς δεν αντιδρούσε τόσα χρόνια.

Σ. Παπαγρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Κατανοητό το θέμα που τίθεται. Μετά τις παρεμβάσεις θα είμαστε πιο αναλυτικοί σε διάφορα ζητήματα. Στο δεύτερο μέρος με τις παρεμβάσεις θα είναι ευπρόσδεκτα και σχόλια

ΛΕΜΕΣΟΣ (συνέχεια)

ΜΕΡΟΣ Β: ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΕΙΣ / ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ:

• **Το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας Περιβάλλοντος (Παναγιώτα Κουτσόφτα Διοικητικός και Ερευνητικός Λειτουργός):**

Η Κύπρος στην Οδηγία –Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ χαρακτηρίζεται ως μία ενιαία Περιοχή Δεκάνη Απορροής Ποταμού. Βάσει αυτού θεωρείται σκόπιμο να υπάρχει ένα είδος συνεργασίας με τις αρμόδιες αρχές στην κατεχόμενη Κύπρο. Υπάρχει κάποια συνεργασία ώστε να επιτευχθεί η σωστή διαχείριση του στην Κύπρο; Δεν μπορούν να υπάρχουν σύνορα στα θέματα του περιβάλλοντος και κατ' επέκταση στο ζήτημα του νερού.

➤ **ΑΠΑΝΤΗΣΗ / ΣΧΟΛΙΑ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ:**

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Πρωτοκόλλου Αρ. 10, το οποίο συνάπτεται στην Πράξη προσχώρησης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η εφαρμογή του κεκτημένου αναστέλλεται στις περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας στις οποίες η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο.

Επιπρόσθετα, το μνημόνιο συναντίληψης μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας που αφορά την ευθύνη για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου Αρ. 3, το οποίο συνάπτεται στην Πράξη προσχώρησης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προνοεί για την εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά στις Κυρίαρχες Περιοχές Βάσεως του Ακρωτηρίου και της Δεκέλειας στην Κύπρο.

• **Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λεμεσού (Σωκράτης Μεταξάς –Διευθυντής)**

- 1. Γιατί να υπάρχει διαφορετική τιμή πώλησης νερού από Κ.Υ.Ε. για την περιοχή Πάφου, σε σύγκριση με την περιοχή του ΕΣΝΑ;*
- 2. Θα μπορούσε το Μηχανογραφικό σύστημα που έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια της μελέτης να παραχωρηθεί στα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας για σκοπούς τιμολόγησης των δικών του καταναλωτών;*

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

3. Θα μπορούσε το Κράτος να ενθαρρύνει την επέκταση των ορίων των Συμβολίων Υδατοπρομήθειας με στόχο να καλυφθούν οι ευρύτερες αστικές περιοχές των πόλεων τουλάχιστον για να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακος και να μειωθεί η τελική τιμή πώλησης νερού στους καταναλωτές;
4. Στο χρήματα- οικονομικό κόστος εκτός από το κόστος απόσβεσης επί του ποσού αντικατάστασης ενός Υδατικού Έργου (replacement cost) έχει ληφθεί υπόψη ακαι το κόστος χρηματοδότησης (financial); Μήπως λαμβάνουμε υπόψη το 'ίδιο κόστος δύο φορές (double counting);
5. Είναι ορθό να επιτρέπεται σε Δήμους/Κοινότητες να επιβάλλουν ανάκτηση κόστους πέραν του 100% και ταυτόχρονα να μην κατασκευάζουν τα αναγκαία έργα υποδομής;
6. Η Ευρωπαϊκή Οδηγία στοχεύει σε ΕΠΑΡΚΗ και όχι ΠΛΗΡΗ ανάκτηση του κόστους. Μπορούμε να καθορίσουμε τιμές κάτω από το συνολικό κόστος;
7. Πώς θα διασφαλιστεί ότι η τιμή του νερού σε ένα τομέα της Οικονομίας δεν θα επιδοτεί την τιμή του νερού σε άλλους τομείς της οικονομίας;
8. Ποιο ποσοστό από τις ποσότητες νερού των Κ.Υ.Ε. του ΕΣΝΑ υποθέτουμε ότι διοχετεύεται στην ύδρευση και ποιο ποσοστό στην άρδευση; Πώς διασφαλίζεται ότι το ψηλό κόστος των αφαλατώσεων δεν θα το επιβαρυνθούν κατά κύριο λόγο οι οικιακοί καταναλωτές;
9. Είναι ορθό να αφεθούν από μόνιους τους οι τοπικοί πάροχοι να καθορίζουν ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ π.χ. για πολύτεκνους μέσω της τιμής του νερού;

• **Ινστιτούτο Χάρβαρντ – ΤΕΠΑΚ (Κωνσταντίνος Μακρής – Επικ. Καθηγητής)**

Προτείνω χρήση του προτεινόμενου Ταμείου Νερού για κάλυψη κοινωνικού κόστους από μεθόδους μείωσης του ρίσκου νοσηρότητας και θνησιμότητας λόγω ρύπων στο νερό. Ύστερα από εξειδικευμένη ανάλυση κόστους/ωφελών, θα μπορεί να υπάρξει ανάκτηση κόστους λόγω εφαρμογής μεθόδων που ελαχιστοποιούν τα κόστη νοσηλείας και θεραπείας από ασθένειες λόγω έκθεσης πληθυσμού σε διάφορους ρύπους στο νερό (πόσιμο νερό, υπόγεια ύδατα, και χρήση ανακυκλωμένου για άρδευση)

• **Π.Ο.Α. ΑΓΡΟΤΙΚΗ (Κρίστης Παράδεισης για Γ. Μουττά – Πρόεδρος)**

Το ξηροθερμικό κλίμα της Κύπρου με τις συχνές ολιγομβρίες, και ανομβρίες αποτελεί το κύριο αίτιο του υδατικού μας προβλήματος. Μαζί με τη Μάλτα είμαστε οι φτωχότερες χώρες σε υδάτινο δυναμικό από τα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Η πραγματικότητα αυτή φανερώνει ότι ο Κύπριος αγρότης δεν έχει την επάρκεια νερού που χρειάζεται, το δε κόστος απόκτησης του είναι πολύ ψηλό. Το γεγονός αυτό δημιουργεί αμέσως αρνητική ανταγωνιστική βάση σε σχέση με τους συναδέλφους του της Ε.Ε.

Η γεωργία, ως γνωστό, είναι ένας τομέας που είναι άμεσα συνδεδεμένος τόσο με την οικονομία του τόπου όσο και με τη κοινωνικοοικονομική επιφάνεια του αγρότη και σίγουρα, γι αυτό και η όποια τιμολογιακή πολιτική θα πρέπει να έχει ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα.

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ πιστεύει ότι η οδηγία- πλαίσιο περί υδάτων (2000/60/ΕΚ) σε σχέση με την εφαρμογή πολιτικής τιμολόγησης του νερού έχει σαν κατευθυντήριο άξονα την αποτροπή της ρύπανσης και τον έλεγχο της ποιότητας του νερού.

Η οδηγία όμως αυτή δεν επιβάλλει την πλήρη ανάκτηση του κόστους, αλλά επιτρέπει στο κράτος - μέλος να λαμβάνει υπόψη τις κλιματολογικές γεωγραφικές συνθήκες κάθε περιοχής καθώς και τις οικονομικές και κοινωνικές παρενέργειες μιας πολιτικής πλήρους ανάκτησης

Άλλωστε σ' αυτά τα πλαίσια κυμαίνεται και η πολιτική του κυβερνητικού προγράμματος, μέσα από ο οποίο επισημαίνεται η ανάγκη αντιπροσωπευτικής κοστολόγησης της χρήσης των υδάτινων πόρων, και ειδικότερα της γεωργικής χρήσης η οποία πρέπει να βρίσκεται σε πρώτη προτεραιότητα.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Στον καθορισμό τιμολογιακής πολιτικής, μέσα από τις δοσμένες καιρικές, συνθήκες, σίγουρο είναι ότι εκείνο που δεν πρέπει να προέχει είναι το ύψος του τέλους. Τουναντίον πρέπει να προέχει στην όποια τιμολόγηση του νερού η επιβίωση του αγρότη, η παραμονή στις ρίζες του και η συντήρηση της υπαίθρου. Γι' αυτό έχουμε την άποψη ότι για την τελική διαμόρφωση της σχετικής πολιτικής επιβάλλεται να ληφθούν υπόψη:

1. Η σημασία του νερού στον επηρεασμό και τη τελική διαμόρφωση του κόστους παραγωγής των γεωργικών προϊόντων.
2. Η οικονομική αντοχή της μεγάλης πλειοψηφίας των γεωργών.
3. Η ανάγκη μιας δυναμικής ανταγωνιστικής γεωργίας,
4. Η δραματική πτώση της συμβολής της γεωργίας στο Α.Ε.Π, (από σχεδόν 30% το 1975 στο 3-4% κατά τα τελευταία χρόνια).
5. Ο βαθμός εγκατάλειψης του αγροτικού τομέα και «ερήμωσης» της υπαίθρου.

Η αυστηρά τεχνοκρατική (οικονομική) προσέγγιση του θέματος συσσωρεύει κοινωνικά αδιέξοδα με εθνικές συνέπειες και υποβαθμίζει τη σημασία του αγροτικού τομέα και ειδικότερα τον πολυλειτουργικό ρόλο του αγρότη που εκφράζεται μέσα από τη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, τη διατήρηση της λαϊκής κληρονομιάς αλλά και την ουσιαστική συμβολή του στην επισιτιστική μας επάρκεια.

Γι αυτό η προσήλωση (μεταξύ άλλων) σε πολιτικές στυγνής ανάκτησης του κόστους παραγωγής του νερού θα αποτελεί καταστροφική επιλογή και κατά συνέπεια, χάραξη μιας τιμολογιακής πολιτικής, που θα έχει πολυδιάστατες και σοβαρές κοινωνικές παρενέργειες.

Σε σχέση με τις προτεινόμενες τιμές του νερού άρδευσης υπάρχουν κάποιοι παράμετροι οι οποίοι όχι μόνο αξίζει να ληφθούν υπόψη αλλά και να επιλυθούν όπως:

- Απορρίπτουμε τον όρο υπερκατανάλωση, ο οποίος και αδόκιμος είναι και εξωπραγματικός, διότι δεν στηρίζεται στις σπατάλες πέραν των ανά δεκάρια αναγκών εκάστης καλλιέργειας, αλλά στην παρεχόμενη ποσότητα λόγω υποχρεωτικών αρδευτικών περιορισμών. Γι αυτό ζητάμε εκεί και όπου εφαρμόστηκε αυτός ο αδικαιολόγητος αλλά προπάντων οικονομικά ζημιολόγος όρος να αποσυρθεί και να γίνει νέα τιμολόγηση χωρίς την «ποινή» της υπερκατανάλωσης, και όσοι πλήρωσαν με το καθεστώς της υπερκατανάλωσης να τους επιστραφεί η επιπρόσθετη επιβάρυνση σε ποσότητες νερού, ή όσοι καταναλίσκουν εξ'ανάγκης επιπρόσθετες ποσότητες να τιμωρούνται με περιορισμό νερού την επόμενη χρονιά.
- Δεν δεχόμαστε το 2015 να μετακυλύεται κόστος κατασκευής και λειτουργίας των αφαλατώσεων στο τέλος νερού της άρδευσης και αυτό διότι θα υφίσταται διπλή «φορολόγηση» το ίδιο άτομο σαν οικογενειάρχης και σαν αγρότης,
- Η επιμονή αύξησης της τιμής του νερού άρδευσης να συνδυασθεί με τη δέσμευση ότι σε περίπτωση ανάγκης λήψης περιοριστικών αρδευτικών μέτρων, θα λαμβάνεται αντισταθμιστικά μέτρα τα οποία θα ανταποκρίνονται στην απώλεια εισοδήματος.
- Η προτεινόμενη περίοδος για αναθεώρηση των τιμών δεν προσφέρεται γιατί οι βασικές αρδευόμενες καλλιέργειες φέτος έχουν αυξημένα προβλήματα (πατάτες, εσπεριδοειδή).
- Ενώ αναμένεται κάποια αρδευτικά έργα να «κηρυχθούν» ως κυβερνητικά λόγω των ανυπέρβλητων οικονομικών τους δυσκολιών, είναι απαράδεκτο να προτείνεται αύξηση της τιμής του νερού, διότι κατά αυτό τον τρόπο θα διογκωθούν έτσι περαιτέρω τα οικονομικά αδιέξοδα τους.
- Τέλος να τονίσουμε πως μένουμε προσκολλημένοι στην σαφή θέση της κυβέρνησης σε σχέση με τη συγκεκριμένη οδηγία που επισημαίνει ότι η γεωργία αποτελεί βασικό συντελεστή αναβάθμισης και προστασίας του περιβάλλοντος, γι' αυτό και θα πρέπει να

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

επωφελείται από την χρήση του νερού πράγμα σημαίνει την μείωση του κόστους νερού για άρδευση.

- **Παναγροτικός Σύνδεσμος Λεμεσού (Πανίκος Πραστήτης – Επαρχιακός Γραμματέας)**

Θα ανακοινωθούν προφορικά και θα αποσταλούν ταχυδρομικά

ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ - ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΣΥΖΗΤΗΣΗ (Μεταφέρεται αυτούσια)

- **Σύνδεσμος Καταναλωτών Κύπρου**

Η δική μας παρέμβαση αποτελεί και τη θέση του Συνδέσμου την οποία θα πάρετε και γραπτώς. Σήμερα εκείνο που θα ήθελα να θίξω είναι το εξής:

Έχουμε ενημερωθεί πάρα πολύ και πραγματικά έχουμε πάρει απαντήσεις σε κάποια ερωτήματα μας από τις αναφορές. Εκείνο που προκύπτει είναι ότι: Η χώρα μας έχει ένα κλίμα πολύ ιδιαίτερο. Έχουμε περισσότερη ηλιοφάνεια παρά νερό. Η ανάγκη αυτής της χώρας είναι να συνεχίσει να ζει και να υπάρχει και η γη και ο κόσμος. Δεν ξέρω μέσα στις έρευνες και μελέτες σας εάν έχετε προβλέψει εκείνο που έχουν προβλέψει και οι χώρες στη Βόρεια Ευρώπη δηλαδή υπάρχει μείωση για τη θέρμανση επειδή εκεί κρυσταλώνουν περισσότερο και παρόλο που υπήρχε η Οδηγία όσον αφορά το πετρέλαιο και οτιδήποτε αφορά το ηλεκτρικό ρεύμα, είχαν παρέμβει και στην ίδια την Οδηγία για να ζητήσουν την μείωση σε αυτές τις τιμές. Έτσι εισηγούμαστε και εμείς να δείτε και αυτό το σημείο, ότι η γη μας είναι διψασμένη και το καλοκαίρι σίγουρα χρειάζεται περισσότερο νερό άρα εάν θα θεωρηθεί σπατάλη διότι από τις εξαιρέσεις έχω διαπιστώσει ότι για το νοικοκυριό έχουν τεθεί οι πολυμελείς οικογένειες που δεν είναι σπατάλη αλλά είναι ανάγκη αλλά ταυτόχρονα για την άρδευση έχω ακούσει για τις λεμονιές για τις οποίες θεωρείται πρόβλημα γιατί θέλουν πολύ νερό τα εσπεριδοειδή αλλά δεν έχω ακούσει εκείνο το οποίο λέω δηλαδή αυτή η γη έχει τη γεωργία, ταυτόχρονα υπάρχει η κτηνοτροφία και έχουμε φθάσει σε πολύ ψηλά επίπεδα και στη γεωργία και στη κτηνοτροφία και ας μη προωθήσουμε τον μηδενισμό σε αυτούς τους τομείς γιατί είναι το άλφα και το ωμέγα σε αυτόν τον τόπο και είναι η εισήγηση μας να τεθεί ως θέμα το κλίμα. Το κλίμα εδώ στην Κύπρο δεν είναι το ίδιο όπως τις πάνω χώρες και ας διεκδικήσουμε ίσως μία εξαίρεση γιατί και η τιμολόγηση θα υπάρχουν τα πάγια και οι τιμές και όλα αυτά αλλά ταυτόχρονα να μη ξεχάσουμε τον παράγοντα αυτό. Έχει αναφερθεί από τους ομιλητές όμως να γίνει μια ολική κοινωνική αντιμετώπιση διότι αφορά την κοινωνία μας, αφορά τη ζωή μας, αφορά το ποιο είμαστε. Αυτό είναι πολύ δυνατόν γιατί το 70% στην Κύπρο είναι για γεωργία και έχουμε και καλή κτηνοτροφία και ποιος θα πρέπει να πληρώσει αυτό το κόστος. Ίσως θα έπρεπε ευθύς εξ αρχής και η αντιμετώπιση αυτή να γινόταν από πριν, να μη περιμένουμε την ύστατη, όχι τα τελευταία δέκα χρόνια. Είχαμε τόσες βροχές και δεν είχε κάποια πρόνοια άρα αυτή τη στιγμή ζητούμε από τον καταναλωτή, από τον καθένα από εμάς, να βάλει το χέρι στη τσέπη να πληρώσει γι' αυτά που θα έπρεπε να μεριμνήσει το ΤΑΥ ή το Υπουργείο Γεωργίας ή όποιος υπεύθυνος έπρεπε να ήταν.

Νερό σπαταλήθηκε και επήγε στη θάλασσα, ταυτόχρονα ένα άλλο σημείο που θα θέλαμε να θίξουμε είναι ότι όπως υπάρχουν χώροι για γκολφ, μεγάλα ξενοδοχεία που θέλουν να ποτιζονται συνέχεια ας παρθεί και μια αλλαγή μέτρων. Έχουμε υπόψη μας ότι πολλές εταιρείες έχουν ζητήσει από το κράτος για να κάνουν προσωπικές αφαλατώσεις και δεν πήραν ποτέ απάντηση. Θα έπρεπε να το πρόσεχαν περισσότερο αυτό το πράγμα για να υπάρχει ο δικός τους δια-χειρισμός. Να πληρώνουν τα δικά τους κόστη και θα επωφελείτο και ο τόπος μέσα από αυτό το πράγμα. Ταυτόχρονα να προωθηθεί η εμφύτευση σε αυτούς τους χώρους καλλωπιστικών φυτών που δεν θέλουν πολύ νερό και να λάβουμε υπόψη την ύπαιθρο και όλους αυτούς τους τομείς οι οποίοι εάν τους παραμελήσουμε ή αν φορτώσουμε αυτό το κόστος σε αυτούς τους ανθρώπους δεν θα μπορέσουμε να επιβιώσουμε. Δεν θεωρώ ότι τα ποσά αυτά είναι υπέρογκα αλλά όχι και χαμηλά.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Δεν έχω πάρει απάντηση διευκρινιστική όσον αφορά την πρότασή σας ότι θα υπάρχει ένας ενιαίος, προτείνετε την ενιαία τιμή. Είστε σίγουροι ότι θα εφαρμοστεί αυτό; Δεν θα υπάρχουν αντιδράσεις διότι εσείς την προτείνετε αλλά εμείς σαν καταναλωτές έχουμε τους ενδοιασμούς μας. Έχετε μελετήσει έχετε σπαταλήσει παρά πολύ χρόνο. Δεν έχω πάρει την απάντηση αυτής της διευκρίνισης οπότε περιμένω διότι ζούμε σε μία Κύπρο, είμαστε άνθρωποι με έντονους χαρακτήρες, εκρηκτικοί. Υπήρχε μια διαχείριση από ένα μέρος και μια διαχείριση από ένα άλλο μέρος. Σήμερα το άλλο μέρος ακούει ότι θα παίρνει νερό μόνο από αφαλάτωση άρα θα δεχθεί αυτήν την ενιαία; Είναι μια απορία που έμεινε αναπάντητη. Αυτά ήθελα να πω. Τελειώνω. Υπογραμμίζω ότι ο καταναλωτής δεν πρέπει να επωμισθεί μόνος του όλο αυτό το κόστος θα πρέπει και το ΤΑΥ να το προσέξει αυτό το πράγμα και να πάρει από τα κέρδη του – έσοδα του και να φροντίσουμε και για την επιβίωση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας.

κος Κοτζαγεώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Να σας απαντήσω για το θέμα της ενιαίας τιμολόγησης. Εμείς μελετήσαμε όλα τα σενάρια όπως σας δείξαμε και είμαστε σίγουροι ότι αυτό που προτείνουμε είναι το σωστό. Αυτό φυσικά είναι η άποψη του Συμβούλου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση όμως θα πρέπει να πω ότι έχουμε βρει απόλυτα ενήκοοι και απόλυτη συμφωνία από την μεριά του ΤΑΥ. Βρισκόμαστε σε μια φάση διαβούλευσης. Εμείς είμαστε μελετητές και έχουμε την μικρότερη ευθύνη για την τελική λύση. Εμείς έχουμε ευθύνη ώστε η τεχνοκρατική ανάλυση που κάναμε να μπορεί να οδηγήσει σε αποφάσεις εύλογες. Το ΤΑΥ επίσης δεν ξέρω αν είναι ο καθοριστικός παράγοντας για τη λήψη της τελικής απόφασης. Είναι θέμα πολιτικής ηγεσίας όσον αφορά τι θα γίνει. Σε αυτό δεν μπορώ να απαντήσω.

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Δεν κατάλαβα όταν μιλάτε εσείς για ενιαία τιμή αν εννοείτε στον τελικό καταναλωτή. Δεν είναι αυτή η πρόταση. Η ενιαία τιμή είναι στο ΤΑΥ, από το ΤΑΥ στις τοπικές Αρχές. Αυτήν υποστηρίζουμε. Όσον αφορά τις άλλες προτάσεις σας για τους χώρους πρασίνου, τα φυτά σε χώρους ξενοδοχείων, για το θέμα διαχείρισης της άρδευσης κ.λ.π. αυτά δεν αφορούν την τιμολογιακή πολιτική. Σας καλούμε τον Ιούνιο στη διαβούλευση για τα διαχειριστικά μέτρα όπου θα έχετε την ευκαιρία να ακούσετε πολλά για τα θέματα αυτά.

Α. Ιακωβίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Αναφορικά με το θέμα ότι η γη διψά, αν λάβουμε υπόψη το κλίμα και τις τοπικές συνθήκες, απλώς θα ήθελα να ξεκαθαρίσω ότι οι πολιτικές τιμολόγησης δεν αποσκοπούν στο να επιφέρουν επιπρόσθετα έσοδα στο κράτος για να δημιουργηθούν τυχόν άλλα έργα. Είναι ένα μέτρο καλύτερης υδατικής διαχείρισης. Αν αφήσουμε τα πράγματα όπως έχουν, τουλάχιστον κατά την δική μου προσωπική άποψη, είναι ότι η σημερινή κατάσταση που δεν είναι ορθολογιστική, θα χειροτερέψει. Πρέπει να κάνουμε κάτι για να την διορθώσουμε. Η γη διψά, ναι. Γιατί διψά. Δεν υπάρχει υπόγειο υδατικό σώμα που δεν κάνουμε υπεράντληση. Τι κάνουμε για αυτό το πράγμα; Αν δεν κάνουμε τίποτα τότε σίγουρα θα διψάσει χωρίς να μπορούμε πλέον να διορθώσουμε την κατάσταση σε κάποια χρόνια από σήμερα. Η τιμολόγηση είναι ένα μέτρο καλύτερης διαχείρισης. Η Οδηγία δεν το θέτει για να φέρνει έσοδα στο ΤΑΥ αλλά για σωστή διαχείριση.

• Προεδρείο (Σ. Πασχαλίδης, ΤΑΥ)

Καλείται ο Π. Μεταξάς της Ο.Π.&Ο.Κ. (Απόν)

Επόμενη παρέμβαση της ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ δόθηκε γραπτώς.

Επόμενη παρέμβαση Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού (Σ. Μεταξάς – Διευθυντής.

• **Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λεμεσού (Σωκράτης Μεταξάς –Διευθυντής)**

Θα ήθελα να συγχαρώ το ΤΑΥ και τους Μελετητές για την εξαιρετική εργασία που έχουν κάνει και θα ήθελα να ξεκινήσω από ένα σχόλιο για αυτά που είπε η κα Πιερίδου. Κατανοώ τις ανησυχίες της. Το Κράτος φυσικά θα πρέπει να ανακτήσει τα κόστη του οπότεν είτε θα πρέπει να προέλθουν μέσα από τα τέλη νερού είτε από κεντρική φορολογία που θα επιβληθεί. Στο τέλος της ημέρας θα πρέπει να ανακτηθούν εφόσον αναγκαστήκαμε και παράγουμε ακριβό νερό, έχουμε φθάσει σε αυτό το σημείο νομίζω είναι αναπόφευκτο είτε με τον ένα τρόπο είτε με τον άλλο θα έρθει εκτός και αν έρθουν κάποιες επιδοτήσεις από το κέντρο, από την Ευρώπη. Δεν είμαι βέβαιος αν μπορούμε να πετύχουμε τέτοια πράγματα. Θα ήθελα να θέσω έτσι επιγραμματικά ένα αριθμό ερωτημάτων.

Α) Θα μπορούσε το Κράτος να ενθαρρύνει την επέκταση των ορίων των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας με στόχο να καλυφθούν τουλάχιστον οι ευρύτερες αστικές περιοχές εάν όχι και ολόκληρες οι επαρχίες για να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακος και να μειωθεί η τελική τιμή πώλησης νερού προς τους καταναλωτές. Είναι εννόητο ότι αν έχουμε μικρές – μικρές μονάδες που παράγουν και πωλούν νερό το κόστος ανά κυβικό μέτρο θα είναι πιο ψηλό. Αν καταφέρουμε και μεγαλώσουμε αυτούς τους παροχείς θα μειωθεί το κόστος ανά καταναλωτή.

Β) Διερωτώμαι κατά πόσον θα πρέπει να επιτρέπεται σε Δήμους και Κοινότητες να επιβάλλουν ανάκτηση κόστους πέραν του 100% και ταυτόχρονα να μη κατασκευάζονται καν τα αναγκαία έργα υποδομής. Θα πρέπει κάπως αυτή η νέα τιμολογιακή πολιτική να ενθαρρύνει όλους τους παροχείς να χρησιμοποιούν τα έσοδα τους στη σωστή κατεύθυνση.

Γ) Αναφέρθηκε επίσης ένα άλλο θέμα ότι η Ευρωπαϊκή Οδηγία στοχεύει σε επαρκή και όχι πλήρη ανάκτηση τους κόστους. Και αντιλαμβάνομαι ότι είναι μέσα σε αυτά τα πλαίσια που έχει προταθεί να καθορίσουμε σε κάποιες περιπτώσεις τιμές κάτω από το συνολικό κόστος και νομίζω σαν Κύπρος πρέπει να προσπαθήσουμε να το πετύχουμε αυτό στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

Δ) Πώς θα διασφαλισθεί η τιμή του νερού σε ένα οποιοδήποτε τομέα της οικονομίας δεν θα επιδοτεί την τιμή του νερού σε άλλους τομείς της οικονομίας. Που είναι κάτι κακό, που είναι κάτι που θα οδηγήσει σε αντιπαραγωγική χρήση του νερού και ευρύτερα για την οικονομία της Κύπρου σημαίνει ότι θα διοχετεύουμε ποσότητες νερού εκεί που οικονομικά δεν είναι συμφέρον για τη χώρα.

Ε) Ποιο ποσοστό από τις ποσότητες νερού των ΚΥΕ του ΕΣΝΑ διοχετεύεται στην ύδρευση και πιο ποσοστό στην άρδευση. Πώς διασφαλίζεται ότι το ψηλό κόστος των αφαλατώσεων δεν θα το επιβαρυνθούν κατά κύριο λόγο οι οικιακοί καταναλωτές.

ΣΤ) Είναι ορθό να αφεθούν από μόνους οι τοπικοί πάροχοι να καθορίζουν κοινωνική πολιτική; Είτε για τους πολύτεκνους είτε για άλλες ομάδες του πληθυσμού και εννοώ μέσω της τιμής του νερού, και τέλος

Ζ) Διερωτώμαι αν υπάρχει δυνατότητα αυτό το εργαλείο, το μηχανογραφικό σύστημα που θα βγει μέσα από την μελέτη να παραχωρηθεί στους Οργανισμούς ύδρευσης, στους παρόχους για να καθορίζουν την δική τους τιμή του νερού.

Ευχαριστώ και συγχαρητήρια και πάλιν.

Σ. Πασχαλίδης (ΤΑΥ)

Όσον αφορά το θέμα επέκτασης των ΣΥ τουλάχιστον η Κυβερνητική πολιτική πάνω σε αυτό το θέμα είναι θετική. Ενθαρρύνει την επέκταση των ορίων Υδατοπρομήθειας των Συμβουλίων και ενθαρρύνει περι-αστικές κοινότητες να εντάσσονται στα υφιστάμενα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας. Αναφορικά με την ανάκτηση κόστους από Κοινοτικά Συμβούλια πέραν του 100% θα απαντήσει ο Σύμβουλος.

κος Κοτζαγεώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Η δουλειά που έχουμε κάνει και οι ενδεικτικές τιμές που προτείνονται στοχεύουν στο να υπάρχει πλήρης ανάκτηση με την κεντρική τιμή. Είναι καθαρό αυτό. Επίσης είναι καθαρό ότι θέλουμε

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

συνειδητά και προτείνουμε σαν Σύμβουλοι να υπάρχει ελευθερία ώστε να ορίζονται άλλα κλιμάκια ώστε να εφαρμόζονται μέτρα και ειδικές ρυθμίσεις για κάποιες ομάδες αρκεί όλα αυτά να εξασφαλίζουν ότι θα υπάρχει 100% ανάκτηση. Τώρα αν ρωτάτε κατά πόσον θα πρέπει να υπάρχει ένας μηχανισμός που όταν με βάση απολογιστικά στοιχεία προκύπτει 200% ανάκτηση κόστους, τι θα μπορούσε να γίνει εκεί, δεν έχουμε ασχοληθεί με το συγκεκριμένο θέμα, δεν ήταν στο αντικείμενο μας, νομίζω ότι είναι περισσότερο θέμα πολιτικής παρά θέμα ανάλυσης μελετητικής. Αλλά είναι ένα ενδιαφέρον ζήτημα που μπορεί να εξετασθεί σε επίπεδο πολιτικό ή ΤΑΥ.

Όπως είδατε και από την παρουσίαση στο αρδευτικό νερό αυτό το εφαρμόζουμε και το προτείνουμε και εμείς δηλαδή στοχεύουμε σε μια ανάκτηση γύρω στο 50 - 52% γιατί πραγματικά εκεί προκύπτει ότι υπάρχει ένα θέμα. Είναι η πλήρης ανάκτησης δηλαδή το να πάει το κόστος του αρδευτικού νερού σε 45 σεντς ανα κυβικό, ουσιαστικά θα ακύρωνε οποιαδήποτε προσπάθεια γεωργικής ανάπτυξης ή διατήρησης της κατάστασης όπως είναι σήμερα. Στο νερό ύδρευσης όμως εκτιμούμε με βάση την ανάλυση που κάναμε και με τα σταθερότυπα που έχουνε στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες και σε άλλες χώρες αναπτυγμένες ότι δεν είναι επαχθές στο να στοχεύουμε στην πλήρη ανάκτηση κόστους. Δηλαδή σήμερα το κόστος του νερού για ένα μέσο νοικοκυριό είναι το 0,5% του ετήσιου εισοδήματός του, με αυτά τα οποία προτείνουμε έχει περάσει σε ορισμένες περιπτώσεις το 1%. Αν το πάρουμε επίσης σε καθαρά νούμερα, σε απόλυτες τιμές, θα δούμε ότι το νερό στοιχίζει ένα ελάχιστο, ένα μικρό ποσοστό για 'τι στοιχίζει για να έχουμε κινητό τηλέφωνο ή για να κάνουμε άλλα πράγματα που τα θεωρούμε δεδομένα και είναι παρά πολύ πιο σημαντικό από όλα αυτά τα πράγματα. Επομένως εκτιμούμε ότι στην ύδρευση μπορεί να επιτευχθεί αυτό.

Σε ότι αφορά το κατά πόσον είναι σωστό το κόστος αφαλάτωσης να το επωμίζεται μόνο η ύδρευση και όχι οι άλλες χρήσεις νομίζουμε ότι με βάση του πώς έχει προκύψει ο σχεδιασμός για την αφαλάτωση και την πολιτική που υιοθετήθηκε τα τελευταία χρόνια από την Κυβέρνηση για την ουσιαστικά απεξάρτηση των μεγάλων αστικών κέντρων από τις καιρικές συνθήκες σε ότι αφορά την παροχή νερού ύδρευσης οι μονάδες αφαλάτωσης σχετίζονται αποκλειστικά με αυτόν τον σκοπό και αποκλειστικά με αυτόν τον στόχο. Μπορεί εμμέσως να προκύπτει δυνατότητα μεγαλύτερης απελευθέρωσης υδατικών πόρων και χρήσης τους και από γεωργία και άλλα πράγματα όπως με τον εμπλουτισμό υπόγειων υδροφορέων ή για άλλες περιβαλλοντικές χρήσεις νερού αλλά αυτό θεωρούμε ότι είναι μια έμμεση επίπτωση η οποία δεν σχετίζεται με την βασική σύλληψη και αιτιολόγηση των μονάδων αφαλάτωσης και επομένως δεν θα έπρεπε να επιβαρύνει το κόστος του νερού για άλλες υπηρεσίες νερού εκτός από την παροχή νερού ύδρευσης. Στην ύδρευση το επιβαρύνει αντίστοιχα ανάλογα με την χρήση και εκεί που προορίζεται το νερό αυτό δηλαδή επιβαρύνει και τα νοικοκυριά και τον τουρισμό και όσους χρησιμοποιούν το νερό ύδρευσης.

Πιθανώς θα μπορούσε στο μέλλον να υπάρξει μια κατάσταση βελτίωσης των συνθηκών αυτών και του κόστους μέσα από ένα έλεγχο του πώς πηγαίνουν αυτές μονάδες αφαλάτωσης και πώς πηγαίνει το ισοζύγιο νερού. Να παρακολουθείται για κάποια χρόνια και στη συνέχεια πιθανώς θα μπορούσε να γίνει ένας επανασχεδιασμός, επικαιροποίηση, επαναδιαπραγμάτευση – πολλά πράγματα θα μπορούσαν να γίνουν, αλλά αυτά μελλοντικά.

Α. Ιακωβίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Ποσοστά νερού του ΕΣΝΑ που διατίθενται για άρδευση και ύδρευση. Από το ΚΥΕ Νοτίου Αγωγού δίδονται 60 εκ. κυβ. μέτρα για νερό ύδρευσης 23 εκ. κυβ. μέτρα για άρδευση. Σε αυτές τις ποσότητες συμπεριλαμβάνονται και ποσότητες των αφαλατώσεων που λειτουργούσαν το 2005-07. Αν θυμάμαι καλά, κατά μέσον όρο τα συγκεκριμένα χρόνια ήταν περίπου 20 εκ. κυβ. μέτρα που έχει παραχθεί από τις αφαλατώσεις άρα αν εννοείτε από συμβατικές πηγές η ύδρευση είναι περίπου 35 εκ. και τα υπόλοιπα 25 από νερό αφαλάτωσης. Αναφορικά με το ερώτημα κατά πόσον οι αφαλατώσεις απελευθερώνουν νερό από συμβατικές πηγές προς την άρδευση και κατά πόσον θα έπρεπε να επιβαρύνει και την άρδευση η αφαλάτωση, αν σωστά το έχω αντιληφθεί. Αυτό απαντήθηκε.

κος Κοτζαγεώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Τα φράγματα όταν κατασκευάζονται είχαν μια μελέτη σκοπιμότητας και μια μελέτη όπου προέβλεπε τι ποσότητες θα έπρεπε να δοθούν στην άρδευση και τι στην ύδρευση. Οι ποσότητες για την άρδευση σχεδόν καμιά χρονιά δεν δόθηκαν.

κος Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Στο μοντέλο κοστολόγησης όταν συμβαίνει αυτό δηλαδή όταν ένα φράγμα χρησιμοποιείται λόγω των αφαλατώσεων αποκλειστικά για άρδευση το κόστος του, το χρήματα-οικονομικό περνάει όλο στο κόστος νερού άρδευσης. Δεν συνεχίζεται η κατανομή κόστους μεταξύ άρδευσης και ύδρευσης.

Σ. Πασχαλίδης (ΤΑΥ)

Ο καθορισμός τιμών πώλησης νερού ανάλογα με τις αποφάσεις κάθε παρόχου. Πώς το σχολιάζει ο κ. Τορτοπίδης.

κος Τορτοπίδης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Πρώτα θα ασχοληθώ με μια άλλη ερώτηση. Πώς η τιμή νερού σε ένα τομέα δεν θα επιδοτεί σε άλλο τομέα. Να ξεκινήσω με το τελευταίο που είναι ένα πολύ μεγάλο θέμα και δύσκολα μπορούμε να το απαντήσουμε. Η λογική της Οδηγίας είναι «ανάκτηση κόστους». Θεωρούμε ότι ο Τοπικός Φορέας, πάροχος και κατ'επέκταση τοπική κοινωνία είναι κατ'εξοχή αρμόδια να αποφασίσει τους αναπτυξιακούς στόχους μιας τιμολογιακής πολιτικής νερού και όχι κεντρικά κάποιος φορέας ή κάποιος μελετητής. Δηλαδή η ισορροπία μεταξύ του ενός τομέα ή του άλλου είναι ένα θέμα που θα ζυγισθεί τοπικά, βεβαίως υπάρχουν και εθνικές πολιτικές οι οποίες επηρεάζουνε αλλά η ουδέτερη στάση της τιμολογιακής πολιτικής εμείς βλέπουμε να είναι πιο απομακρυσμένη από τις δυσκολίες των λάθος αποφάσεων. Και γι' αυτό προτείνουμε η ισορροπία που έχει επιτευχθεί είναι μια ιστορία διαρκούς κοινωνικής ανάδρασης που καθάρισε υφιστάμενα τιμολόγια. Αυτά τα υφιστάμενα τιμολόγια στον βαθμό που γίνονται αποδεκτά από τους φορείς της παραγωγής και την κοινωνία γενικά εκφράζουν μια ισορροπία, εκφράζουν μία επιλογή, δεν θέλουμε να την ταράζουμε τόσο εύκολα και γι' αυτό τηρούμε μια ουδέτερη στάση, αλλά καταλαβαίνω απόλυτα αυτό που λέτε ότι είναι ένα μείζον θέμα, και μάλιστα να το επεκτείνω λίγο με μία συζήτηση που είχα με μία κυρία από εσάς, έρχεται ένας νέος τομέας δραστηριότητας ο οποίος προφανώς καινούριος ζητάει αυξημένες ποσότητες νερού, όποιος κι αν είναι αυτός ο νέος τομέας. Πώς τον αντιμετωπίζουμε; Τον αντιμετωπίζουμε ως παρείσακτο που πρέπει να πληρώσει ακριβό νερό. Έναν νεοφερμένο απαιτητικό πελάτη που πρέπει να τιμωρηθεί επειδή ήλθε τελευταία; Και αν είναι ο σωτήρας ή ένας καταλύτης σε βελτιώσεις συνολικά ποιος αποφασίζει για αυτό; Ως εκ τούτου με όλες αυτές τις δυσκολίες εμείς τείναμε στο να πούμε ότι μία ισορροπία που έχει επιτευχθεί είναι σεβαστή και να κρατήσουμε μια ουδέτερη στάση.

Τώρα, υπάρχει ακόμη μία ερώτηση. Οι τοπικοί πάροχοι αν μόνοι τους θα αποφασίσουν κοινωνική πολιτική νομίζω ότι την έπιασα και αυτή ταυτόχρονα. Την κοινωνική πολιτική ναι. Κάποιες γενικές γραμμές ας πούμε για τους πολύτεκνους είναι μια γενική αρχή. Από εκεί και έπειτα δεν ξέρω τι θα μπορούσαμε να πούμε, εισοδήματα; δεν είναι μείζονα θέματα.

κος Παπαγρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Το θέμα του επιπέδου των αποφάσεων ορισμένες θα λαμβάνονται σε τοπικό επίπεδο και άλλες διαφορετικά. Αυτό έχει να κάνει απόλυτα με την δομή της οργάνωσης του μηχανισμού λήψης αποφάσεων σε μια χώρα. Δηλαδή εάν μέχρι σήμερα ήταν έτσι τα πράγματα και δεν σκοπεύει το σύστημα να το αλλάξει εμείς μένουμε σε αυτό. Για αυτό κατά την γνώμη μας επί του θέματος είναι πολύ δύσκολο να απαντήσουμε γιατί θέλει να δει ένας ξανά εάν το πολιτικό και διοικητικό σύστημα της χώρας είναι βέλτιστο ή όχι. Διότι όπως είναι για το νερό είναι καιρία μια σειρά πολλά άλλα πράγματα. Δηλαδή τι αποφάσεις παίρνει η τοπική αυτοδιοίκηση, τι τα τοπικά πεδία

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

εφαρμογής πολιτικών κλπ. Επομένως το ζήτημα αφορά πάρα πολλούς άλλους τομείς που δεν είναι του νερού. Και το άλλο πρέπει π.χ. να είναι κεντρικά, είναι μια μεγάλη συζήτηση που φεύγει από το δικό μας πεδίο εφαρμογής της μελέτης. (.... Εκτός μικροφώνου

Ένα ενδιαφέρον παράδειγμα γι αυτό που λέμε τώρα είναι το ζήτημα μιας κατηγορίας πολιτών που είναι πολύτεκνοι. Αν πάμε με μια πιο καθαρή προσέγγιση θα έλεγε ότι δεν θα κάνει κοινωνική πολιτική για τους πολύτεκνους δια του νερού. Δηλαδή και οι πολύτεκνοι πρέπει να πληρώνουν όσα πάει το νερό και όσο καταναλώνουν. Αν η πολιτεία θέλει να κάνει μια κοινωνική πολιτική για τον χώρο των πολυτέκνων θα την κάνει με άλλα εργαλεία που έχει, γενική φορολογία, απαλλαγές στη φορολογική τους δήλωση, από, από. Είναι μια πιο καθαρή προσέγγιση εφαρμογής της ίδιας της Οδηγίας για τα νερά δεν θα έβαζε το θέμα των πολυτέκνων ως ζήτημα εξαίρεσης και διαφοροποίησης και οτιδήποτε. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν πρέπει να υπάρξει μια πολιτική επί του ζητήματος, κεντρικά πιθανότατα, διότι μετά μπαίνει και το ερώτημα θα υπάρχουν έξι πολιτικές πολυτέκνων στη χώρα δια του νερού; Δηλαδή με μια πιο καθαρή έκφραση δεν διαφωνούμε σε τίποτα και ερχόμαστε μετά με άλλα εργαλεία που υπάρχουν, φορολογικά, απαλλαγές, να κάνετε τις πολιτικές πολυτέκνων. Αυτά όμως τα ζητήματα ξεφεύγουν από το πεδίο εφαρμογής του αντικείμενου του δικού μας. Πρέπει να μπορούμε σε ζητήματα δομής του κράτους, αποφάσεων κλπ.

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Όσον αφορά το αίτημα σας για το μηχανογραφικό σύστημα να μπορεί να διατεθεί και στα Συμβούλια για χρήση, δώστε μας λίγο χρόνο γιατί μόλις το έχουμε παραλάβει και υπάρχει ανάγκη ενημέρωσης της βάσης δεδομένων και οργάνωσης της χρήσης του και εύχομαι ότι θα μπορούμε στο εγγύς μέλλον να συζητήσουμε ξανά για το θέμα τούτο. Είναι διαδικτυακό και θα μπορούσε να δοθούν δικαιώματα είτε για χρήση είτε εάν δεν σας είναι αρκετά χρήσιμο για πρόσβαση όσον αφορά πληροφορία που είναι πάρα πολύ σημαντικό.

• Κοινοτικό Συμβούλιο Λάνιας (Ανδρέας Ρουσιάς –Πρόεδρος):

Επειδή έχει λεχθεί για κοινωνικές παροχές μέσω της παραχώρησης νερού το θεωρώ ότι δεν είναι μόνο για πολύτεκνους αλλά υπάρχουν και άλλες ομάδες όπως οι συνταξιούχοι που μένουν στις κοινότητες υπαίθρου κ.λ.π. Ήθελα μια πρόταση γενική: Συμφωνώ με τον κ. Μεταξά ότι δεν μπορεί να αφεθεί σε κάθε Συμβούλιο αλλά να τεθεί κάτω από ένα θεσμικό πλαίσιο που να καλύπτει γενικά, παγκύπρια αυτό το θέμα. Εκεί στο θεσμικό πλαίσιο θα μπορούσε να μπει και μια πρόταση το ποσοστό ανάκτησης να υπερβεί λίγο, δεν το καθορίζω, αλλά να είναι λίγο πάνω από το 100% ώστε οι μειώσεις που θα δοθούν για κοινωνικούς λόγους να μπορούν να εφαρμοστούν.

• Παναγροτικός Σύνδεσμος Λεμεσού (Πανίκος Πραστήτης):

Καταρχήν να διαφωνήσω με την κυρία που είπε προηγουμένως ότι οι γεωργοί της Κύπρου είναι 70%. Αυτούμαι πάρα πολύ αλλά θα πρέπει να αφαιρεθεί το μηδέν. Δηλαδή στο 7% και θα μας μειώσουν στο 3% αυτοί όλοι οι γραφειοκράτες και τεχνοκράτες της Κυβέρνησης

Μέσα στα πλαίσια της εφαρμογής της Οδηγίας πλαίσιο για τις τιμολογήσεις του νερού το ΤΑΥ έχει αρχίσει ένα διάλογο με στόχο την ανάκτηση όσων περισσότερων λεφτών μπορεί για δικούς του λόγους. Ίσως για να φανεί το καλό παιδί της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επειδή εδώ φάνηκε ότι προτείνεται και μια αύξηση της τιμής του νερού για τον αγροτικό τομέα, ο Παναγροτικός Σύνδεσμος είναι κάθετα αντίθετος σε οποιαδήποτε αύξηση στον γεωργικό κλάδο. Δεν φθάνει η συρρίκνωση του τομέα από τις ανεξέλεγκτες εισαγωγές αγροτικών προϊόντων, από τα ψηλά κόστη παραγωγής, έρχεται και η αύξηση της τιμής του νερού, το τελειωτικό κτύπημα για τον γεωργό μας. Εμείς πιστεύουμε ότι ο τρόπος που έχει ακολουθηθεί για την κοστολόγηση του νερού έλαβε υπόψη το κόστος διάθεσης και όχι το κοινωνικό, όφελος που προσφέρει ο γεωργός. Πέραν του ότι εμείς αμφιβάλουμε το πραγματικό κόστος που εκ πρώτης όψεως φαίνεται. Οι μελετητές έλαβαν υπόψη μόνο τα διοικητικά έξοδα, τα έξοδα των χρηστών δεν λήφθηκαν καθόλου υπόψη. Ως εκ τούτου καλούμε του Μελετητές να αναθεωρήσουν την μεθοδολογία γιατί διαφορετικά τυχόν αύξηση της

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

τιμής του νερού στον γεωργικό τομέα θα επιφέρει αλυσιδωτές αυξήσεις γεωργικών προϊόντων που δεν θα μπορούν να ανταγωνισθούν τα εισαγόμενα και τότε θα επιφέρει ακόμα ένα πλήγμα στον γεωργικό τομέα. Και τελειώνοντας θα ήθελα ρωτήσω τους μελετητές τι μέλλει γενέσθαι για τον περιβόητο Φορέα Υδάτων; Ίσως εάν υπήρχε τα συμπεράσματα της σημερινής ημερίδας θα ήταν διαφορετικά προς όφελος όλων των εταιρών. Ευχαριστώ.

• Συμβούλιο Αποχετεύσεως Λεμεσού – Αμαθούνας (Ι. Παπαιακώβου – Διευθυντής):

Ήθελα και εγώ να συγχαρώ το ΤΑΥ και τους Μελετητές του για την μελέτη την οποία ετοιμάσαν η οποία είναι φυσικό να τυγχάνει διαφορετικής αντίκρισης και αντιμετώπισης από τα διάφορα οργανωμένα σύνολα και συγκρουόμενα ενδιαφέροντα. Το πιο σημαντικό όμως, η πρόοδος που έχει επιτευχθεί είναι στο γεγονός ότι αρχίσαμε να καταβάλλουμε προσπάθειες εκτίμησης του κόστους του νερού που μέχρι πριν λίγα χρόνια όλοι το θεωρούσαμε ότι ήταν ένα αγαθό που είναι δωρεάν εξ ουρανού, χωρίς κανένα κόστος. Και επειδή πριν πενήντα χρόνια δεν υπήρχε τόση σπανιότητα στο νερό, όλοι το θεωρούσαμε δωρεάν ενώ σήμερα υπάρχει τόση ανάγκη και έλλειψη που αρχίσαμε να αντιλαμβανόμαστε την σημασία του κόστους του νερού.

Εγώ θα θέσω κάποιες παρατηρήσεις και σχόλια σε 4-5 σημεία ξεκινώντας από το θέμα της ενιαίας τιμολόγησης. Θα πρέπει να πούμε ότι η ενιαία τιμολόγηση είναι μια πρακτική η οποία έχει και τα καλά της και τα κακά της. Υπάρχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Το πλεονέκτημα είναι ότι υπό ορισμένες προϋποθέσεις είναι πιο δίκαια αλλά παράλληλα γίνεται και πιο άδικη και έρχεται σε αντίφαση με τις αρχές της ανάκτησης του κόστους. Δηλαδή αν προσεγγίσουμε τις αρχές της ανάκτησης του κόστους σε τοπικό επίπεδο ή σε κατά στάδια παραγωγής και προσφοράς του νερού τότε θα διαπιστώσουμε ότι η ενιαία τιμολόγηση δεν είναι δίκαιη, δεν είναι σωστή. Λέγοντας αυτά αφού άκουσα και την εισήγηση των Μελετητών για ενιαίο τιμολόγιο, ενιαία βασικά μέχρι το επίπεδο του ΤΑΥ και μετά υπάρχει η διαφοροποίηση των τιμών ώστε να αντανακλάται το κόστος σε τοπικό επίπεδο και των φορέων που ασχολούνται με την παροχή ή προμήθεια νερού, πιστεύω ότι είναι μία μέση λύση, μία συμβιβαστική λύση με την οποία συμφωνώ. Διότι συγκεράζει τα διάφορα σημεία που έχω αναφέρει προηγουμένως.

Όσον αφορά την ανάκτηση του κόστους, νομίζω ότι διαφωνώ με το συμπέρασμα και με τα αποτελέσματα της μελέτης όσον αφορά τα ποσοστά ανάκτησης στην υπηρεσία αποχέτευσης. Εδώ έχουν εξαχθεί κάποια στοιχεία 206% για το 2010, 241% ανάκτηση το 2013 και έχει λεχθεί εδώ ότι ο λόγος που υπάρχει τέτοιο μεγάλο ποσοστό ανάκτησης είναι διότι τώρα είναι στο στάδιο κατασκευής τα έργα αυτά, υπάρχει μια προκαταβολή, μια προπληρωμή και ούτω καθ' εξής. Όμως με σωστούς οικονομικούς όρους και λογιστικούς αυτά τα κόστη που δαπανώνται τώρα και το ποσοστό ανάκτησης τους είναι αναβολές μελλοντικών ροών και επομένως θα έπρεπε να ετησιοποιηθούν αυτά ή να γίνει κάποια πρόβλεψη για τα επόμενα 20-25 χρόνια ώστε να έχουμε μια πιο αντικειμενική βάση σύγκρισης. Διαφορετικά οδηγούμαστε σε λανθασμένα συμπεράσματα. Και επομένως πιστεύω ότι αυτό θα πρέπει να το εξετάσουν οι Μελετητές και υπάρχει, γνωρίζω τα προβλήματα, υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό υποκειμενισμού αλλά είναι καλύτερο παρά να δώσουμε τα ποσοστά που δίνουμε σήμερα. Τα ποσοστά που έχουν δοθεί σήμερα οδηγούν σίγουρα σε λανθασμένα συμπεράσματα.

Όσον αφορά το κόστος της ανακύκλωσης, έχω την υποψία, χωρίς να είναι απόλυτος ότι τα στοιχεία τα οποία έχουν ληφθεί δεν είναι επικαιροποιημένα και δεν αντικατοπτρίζουν όλα τα κόστη. Επειδή το κόστος ανακύκλωσης και η ανάκτηση του κόστους εξαρτάται σε ένα μεγάλο ποσοστό από το κόστος, το περιεχόμενο του κόστους, το μέρος του κόστους που αποτελεί το κόστος της τριτοβάθμιας επεξεργασίας, αν είναι σωστός. Όσον αφορά τα κόστη της τριτοβάθμιας επεξεργασίας θα πρέπει να πούμε 2-3 βασικά στοιχεία.

A) Υπάρχει μια σημαντική διαφοροποίηση στα κόστη μεταξύ των διαφόρων Συμβουλίων και αυτό εξαρτάται από το μέγεθος κάθε οργανισμού και της περιοχής που εξυπηρετεί.

B) Δεν έχουν ακόμη αυτά τα κόστη κατασταλάξει. Δεν έχει ξεκαθαρίσει το θέμα αυτό και θα πρέπει εδώ να πω ότι είμαστε σε στενή συνεργασία με το ΤΑΥ αλλά υπάρχουν κάποιες σοβαρές διαφορές.

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

Και έχω κάποια επιφύλαξη κατά πόσον οι ίδιες αρχές τις οποίες προνοεί η Ευρωπαϊκή Οδηγία εφαρμόζονται και στην περίπτωση κοστολόγησης του τριτοβάθμια επεξεργασμένου νερού. Υπάρχουν σοβαρές διαφορές μεταξύ μας και πρέπει να το πάρουμε απόφαση ότι θα πρέπει να εφαρμοστεί μία ενιαία εφαρμογή, ένα μέτρο για ένα σταθμό όχι δύο μέτρα και δύο σταθμά όσον αφορά την τιμολόγηση της τριτοβάθμιας επεξεργασίας. Δεν μπορεί η κυβερνητική πολιτική να απαιτεί να χρεώνεις τον καταναλωτή το πλήρες κόστος και από την άλλη να απαιτεί από τους παροχείς μιας ποσότητας νερού που αύριο μπορεί και να είναι το 20% να επιδοτούν και να μη ανακτούν τα κόστη τα οποία οι ίδιοι οργανισμοί αυτοί υφίστανται. Και ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο θα πρέπει να ερευνήσουμε, και θα παρακαλούσα η βάση που έχει ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του κόστους της ανακύκλωσης να συζητηθεί μαζί μας ή τουλάχιστον να μας δοθούν στοιχεία για να μπορέσουμε και εμείς να εκφέρουμε κάποιες απόψεις.

Δ) Θέμα διαχείρισης όμβριων υδάτων. Τα όμβρια ύδατα έχουν παραβλεφθεί πλήρως, αντιλαμβάνομαι ότι μπορεί να μη είναι μέσα στους Όρους Εντολής. Δεν το λέω από κριτική, απλώς το λέω ώστε στο μέλλον να ληφθούν υπόψη. Τα όμβρια ύδατα είναι ένας σημαντικότερος πόρος ή σημαντική πηγή νερού και θα πρέπει επιτέλους να αρχίσουμε να την λαμβάνουμε υπόψη. Η διαχείριση των όμβριων υδάτων μέχρι σήμερα, πρόσφατα τουλάχιστον, ήταν απλούστατα να ξεφορτωθούμε το πρόβλημα. Δεν ήταν διαχείριση σωστή και γι' αυτό το θέμα δεν ευθύνεται το ΤΑΥ. Είναι η ευρύτερη κυβερνητική πολιτική, ίσως η προσέγγιση, δεν ήταν πιεστικό το πρόβλημα μέχρι σήμερα. Όμως θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το κόστος διαχείρισης και το κόστος του νερού που προέρχεται από τα όμβρια ύδατα. Ενδεικτικά να σας αναφέρω ότι από πρόχειρους υπολογισμούς χωρίς πολύ λεπτομερειακά μαθηματικά μοντέλα η Λεμεσός μόνο, περιοχή του Συμβουλίου, κάθε χρόνο παραλαμβάνει – πέφτουν στην περιοχή Λεμεσού- γύρω στα 50 -60 εκ. κυβ. μέτρα νερού ετησίως. Δεν είναι ευκαταφρόνητο ποσόν και ούτε έχουμε την πολυτέλεια να το αγνοήσουμε. Επομένως είναι ένα σημαντικό στοιχείο που θα πρέπει να εξετασθεί.

Ε) Συμφωνώ με τον κ. Σ. Μεταξά όσον αφορά το μηχανογραφικό σύστημα θα εξυπηρετούσε πολύ αν είχαμε τα στοιχεία αυτά αλλά εκείνο που θέλω να πω σαν βασική αρχή πρέπει η ετοιμασία του μοντέλου αυτού και των στοιχείων αυτών να γίνεται με πλήρη διαφάνεια και συμμετοχικότητα. Δεν μπορεί να γίνονται οι υπολογισμοί των κοστών σε διάφορα στάδια χωρίς να υπάρχει η συμμετοχή και η συνεργασία με τους φορείς που εμπλέκονται σε αυτή την διαδικασία. Αντιλαμβάνομαι φυσικά ότι τώρα είμαστε στο στάδιο της μελέτης και δεν είναι δυνατόν να ερωτηθούν όλοι αλλά είναι ένα σημείο που θα πρέπει να λάβετε υπόψη.

Στ) Κοινωνικές παροχές: Συμφωνώ και εγώ ότι δεν μπορούν οι φορείς αυτοί να εμπλέκονται σε κοινωνικές παροχές διότι μετά δημιουργούνται άλλα προβλήματα. Και στην προσπάθεια μας να επιφέρουμε καλύτερη κοινωνική δικαιοσύνη επέρχεται κοινωνική αδικία. Εξ άλλου θα πρέπει να πούμε αν μια οικογένεια πολυτέκνων δεν πληρώνει την σωστή οικονομική τιμή του νερού θα προβαίνει σε σπατάλες και ούτω καθ' εξής. Καλύτερα να υπάρχει μια ενιαία πολιτική, ένα ενιαίο τιμολόγιο και ας έρθει η κυβέρνηση να επιδοτήσει ή να επιχορηγήσει τις οικογένειες αυτές. Το ίδιο ισχύει και για τη γεωργική χρήση του νερού. Συμφωνώ με τους προβληματισμούς των γεωργών, η γεωργία πρέπει να διατηρηθεί, 7% είναι πολύ χαμηλό ποσοστό, εξ άλλου η γεωργία είναι που κρατεί την ύπαιθρο αλλά έχω την άποψη ότι πρέπει να καθοριστεί η σωστή τιμή του νερού και ακολούθως να έρθει η κυβέρνηση να λάβει τις πολιτικές αποφάσεις για επιδότηση ίσως κάποιων σημαντικών οικονομικών δραστηριοτήτων οι οποίες έχουν και κοινωνικές προεκτάσεις όπως είναι αυτή της αγροτικής χρήσης του νερού.

κος Κοτζαγεώργης (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Σχετικά με τα ψηλά ποσοστά ανάκτησης Υπηρεσίας Αποχέτευσης. Τα ποσοστά ανάκτησης στηρίζονται σε στοιχεία εσόδων – εξόδων της τριετίας 2005-07. Επίσης, ένα έργο για να ενταχθεί στο σύστημα κοστολόγησης θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί και να δουλεύει. Με αυτή την έννοια έχετε δικαίω. Δηλαδή έργα που σε αυτή την τριετία βρισκόντουσαν υπό εξέλιξη και τα χρηματοδοτούσατε ως έξοδα δεν κατανεμήθηκαν σε επόμενες χρονιές. Όσο γι αυτό που είπατε ότι

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

προβλέπεται ανάκτηση το 10-13-15 μεγαλύτερη μάλλον έχει γίνει κάποια παρεξήγηση. Εμείς δεν έχουμε αναφερθεί σε καμία μελλοντική ανάκτηση στον τομέα της αποχέτευσης. Είπαμε για την ανάκτηση που είχε αυτή την τριετία. Το μόνο που είπαμε προφορικά είναι ότι αναμένουμε μετά την ολοκλήρωση των έργων και την είσοδο τους σε λειτουργία το 2012 να εξισορροπήσουν όλα αυτά τα πράγματα και να οδηγηθούμε πιο κοντά στην πλήρη ανάκτηση. Δεν δώσαμε νούμερα για μελλοντικές ανακτήσεις.

Αναφορικά με το κόστος του ανακυκλωμένου νερού και της τριτοβάθμιας επεξεργασίας και τις διαφορετικές εκτιμήσεις εμείς πήραμε στοιχεία και από τα Συμβούλια Αποχέτευσης και από το ΤΑΥ. Καταλαβαίνετε υπάρχει μια διελκυστίνδα μεταξύ σας. Πάντως σε κάθε περίπτωση δεν στοχεύουμε σε πλήρη ανάκτηση στο ανακυκλωμένο νερό. Στο ανακυκλωμένο νερό είπαμε ότι με βάση το 75% της τιμής του νερού άρδευσης εκτιμούμε ότι η ανάκτηση θα είναι στα επίπεδα του 88%. Και εκεί ας πούμε υπάρχει μια ιδιαίτερη ρύθμιση που δεν φθάνει στην πλήρη ανάκτηση και στόχος αυτής της ρύθμισης είναι να δώσει μία δυνατότητα, προτεραιότητα χρήσης του ανακυκλωμένου νερού το οποίο σημειωτέον αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά σε ποσότητες τα επόμενα χρόνια.

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Όσον αφορά την διαχείριση των Όμβριων υδάτων έχει δίκαιο ο κ. Παπαϊακώβου. Η Οδηγία στο θέμα της οικονομικής ανάλυσης και τιμολόγησης περιλαμβάνει τα όμβρια ύδατα ως υπηρεσία ύδατος. Εμείς εδώ στην Κύπρο αναγνωρίζουμε σαν υπηρεσίες ύδατος την ύδρευση, άρδευση, ανακυκλωμένο νερό και η αποχέτευση. Με βάση την Οδηγία Υπηρεσία Ύδατος είναι και τα Όμβρια, η διαχείριση των όμβριων υδάτων. Η διαφορά είναι όμως ότι εμείς εδώ στην Κύπρο δεν έχουμε ακόμη υπηρεσία για να διαχειρίζεται τα όμβρια ύδατα. Επομένως δεν έχουμε έργα διαχείρισης των όμβριων υδάτων ούτε χρηματοοικονομικό κόστος ακόμη ούτε οποιεσδήποτε άλλες εκτιμήσεις. Βρίσκεται σε εξέλιξη η εφαρμογή της Οδηγίας για τα όμβρια ύδατα και περιμένουμε ότι στον επόμενο διαχειριστικό κύκλο θα έχουμε κάποια στοιχεία τα οποία θα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε στην πράξη.

• Συμβούλιο Αποχετεύσεως Λεμεσού –Αμαθούνας (Ι. Παπαιακώβου – Διευθυντής):

Έχετε δίκαιο στο ότι δεν υπάρχει μια συγκεντρωτική Υπηρεσία. Η μόνη υπηρεσία ίσως να είναι στη Λεμεσό, το Συμβούλιο Αποχετεύσεως που ασχολείται μόνο με την Λεμεσό.

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Δεν είναι όμως υπηρεσία με ξεχωριστά κόστη.

• Συμβούλιο Αποχετεύσεως Λεμεσού –Αμαθούνας (Ι. Παπαιακώβου – Διευθυντής):

Τα κόστη όμως είναι εκεί, οι δαπάνες είναι εκεί, και δεν υπάρχει ανάκτηση για αυτές τις δαπάνες. Δηλαδή διαφωνώ μαζί σας ότι δεν υπάρχουν τα κόστη ή οι δαπάνες. Είναι εκατομμύρια ευρώ που δαπανιούνται κάθε χρόνο είτε μέσω των ιδιωτών είτε ...

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Δεν υπάρχει όμως Υπηρεσία

• Συμβούλιο Αποχετεύσεως Λεμεσού –Αμαθούνας (Ι. Παπαιακώβου – Διευθυντής):

Δεν σημαίνει όμως ότι δεν πρέπει να κοστολογηθεί. Είναι διαφορετικό αν υπάρχει Υπηρεσία και εάν αυτά τα κόστη υπάρχουν εκεί και θα πρέπει να εξετάσουμε την ανάκτηση του.

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Με βάση το καθοδηγητικό έγγραφο θα πρέπει να καθορίζεται η Υπηρεσία και να ακολουθεί η κοστολόγηση. Άρα ναι περιμένουμε ότι στον επόμενο διαχειριστικό κύκλο θα έχουμε κάτι καλύτερο.

- **Προεδρείο (Σ. Πασχαλίδης, ΤΑΥ)**

Καλείται ξανά ο κ. Π. Μεταξάς της Ο.Π&Ο.Οργανώσεων αν έχει επιστρέψει. Ο κ. Τσολάκης ήθελε να θέσει ένα θέμα και παρακαλείται να προσέλθει στο βήμα.

- **Κοινότητα Επταφωνίας (Παναγιώτης Τσολάκης Κοινοτάρχης):**

Σχετικά με την ενιαία και τα Συμβούλια της υπαίθρου. Δηλαδή αν είχαν όλα τα Συμβούλια την ίδια κοστολόγηση, την ίδια πολιτική, θα αποφεύγαμε πολλά δεινά. Διότι στα χωριά ευτυχώς υπάρχει μεγάλη δυσμένεια από τους κατοίκους είτε για μια αύξηση του νερού είτε για οτιδήποτε. Ένα άλλο θέμα που θα ήθελα να θίξω είναι το πάγιο σχετικά με τους υδρομετρητές. Ο νόμος περί Κοινοτήτων καθορίζει το ποσό αυτό στις £20 (λίρες) τον χρόνο που αντιστοιχεί περίπου σε €35. Οι Μελετητές μας είπαν ότι ξεκινάμε για το 2010 με το €39 και καταλήγουμε στο 15 με πιο ψηλό ποσό. Μπορούμε εμείς να το εφαρμόσουμε από τώρα; Ή πρέπει να αλλάξει η πολιτική – ο κανονισμός; Ο κανονισμός περί Κοινοτήτων λέει καθαρά £20 (λίρες) τον χρόνο που αντιστοιχεί περίπου σε €35.

κα Χατζηπαντελή (ΤΑΥ):

Σε περίπτωση που υπάρχει θέμα κατά την εφαρμογή αυτό βεβαίως θα μελετηθεί αν υπάρχει νομικό ζήτημα. Καλά κάνετε που το θίγετε. Θα καταγραφεί και θα μελετηθεί για την εφαρμογή του. Η νέα πολιτική τιμολόγησης θα μπορεί να εφαρμοστεί μετά από νομική και διοικητική ρύθμιση.

- **Κοινότητα Καντού (Κος Σοφοκλής, Κοινοτάρχης):**

Στο χωριό μας και βασικά στην ύπαιθρο ζουν ηλικιωμένοι χαμηλής εισοδηματικής τάξης κάτοικοι. Συγκεκριμένα να εξαπλασιασθεί το ποσό δεν θα φθάσουμε στο 85 που είπατε εσείς. Πώς θα μπορούσαμε να τους πείσουμε να πληρώσουν έτσι τέλη; Προσέξτε τον αριθμό. Να εξαπλασιασθεί. Διότι η ύπαιθρος, έχουμε περισσότερο νερό εμείς. Μόνο το νερό έχουμε εμείς. Αν αφήσουμε την πολιτική των κέντρων να μας ελέγχει και στο νερό που πρέπει γιατί είναι ειδήμονες τα πλάσματα, καταστραφήκαμε.

Σ. Πασχαλίδης (ΤΑΥ)

Η κοινότητα υδροδοτείται από γεώτρηση επομένως οι τιμές που έχουν αναφερθεί είναι για εκτός ΚΥΕ. Για σας υπάρχει το περιβαλλοντικό κόστος και κόστος πόρου που είναι της τάξεως των 10 – 15 σεντ.

- **ΑΓΡΟΤΙΚΗ**

Αντιπροσωπεύω την ΑΓΡΟΤΙΚΗ αλλά από ότι αντιλαμβάνομαι έχουμε μπροστά μας μια τεχνοκρατική μελέτη, άκουσα για πολύτεκνους, συμφωνούμε μεν αλλά αναλαμβάνουν οι Μελετητές παρουσίασαν μια Μελέτη με αριθμούς κλπ. Το ίδιο και για την Γεωργία. Διαφωνούμε και συμφωνώ με τον συνάδελφο της Παναγροτικής ότι πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί με την γεωργία και με τις ειδικές αυτές ομάδες. Γενικά όμως, το νερό στην Κύπρο φαίνεται ότι αξιολογήσαμε σωστά ή καταλάβαμε την αξία του τα τελευταία χρόνια γιατί ήταν μια παρατεταμένη ανομβρία και επικεντρωθήκαμε τα τελευταία χρόνια και αντιληφθήκαμε την σημασία του.

Εγώ θα ασχοληθώ με 5-6 πράγματα:

Στις κοινότητες, οι σπατάλες που γίνονται, υπάρχουν κοινότητες που δεν ελέγχεται το νερό καν, που δεν έχουν μετρητές, υπάρχουν κοινότητες που ελέγχουν νερό με τον μήνα και πληρώνουν,

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

υπάρχουν κοινότητες και ας με διαψεύσουν οι κοινοτάρχες που είναι παρόντες που τον χειμώνα επειδή έχουν πολύ νερό δεν το ελέγχουν. Οι διατρήσεις, γεμάτος ο τόπος διατρήσεις, όποιος θέλει, τουλάχιστον υπάρχει κάποιος έλεγχος τα τελευταία 2 χρόνια, αλλά αν πάω λίγο πιο πίσω είναι γεμάτη η ύπαιθρος με τρύπες, διατρήσεις ο καθένας. Εγώ έχω περβόλι; Όσο νερό θέλω βγάζω. Αν θέλω βγάζω το για να καθαρίσει ο λάκκος μου, να τρέχει για δύο μέρες γιατί δεν έχει οικονομικό πρόβλημα ή κόστος και έχουμε παρά πολλά παραδείγματα τέτοια.

Οι εισηγήσεις μας είναι:

Πριν να προχωρήσουμε και με την Οδηγία να γίνει ένας έλεγχος τέλος πάντων, να γίνουν τούτα τα διορθωτικά πράγματα δηλαδή, αναφέρθηκε και προηγουμένως, μετρητές παντού. Δεν γίνεται αλόγιστα ο καθένας να κάνει ότι θέλει. Να καταγραφούν μετρητές. Ένα άλλο σημείο, είμαι μέλος του κοινοτικού συμβουλίου του χωριού μου, έχει τρία χρόνια που προσπαθούμε και εισηγούμαι να μπουν κατά γειτονιές διακόπτες και μετρητές για να μπορώ να ελέγγω αν έχω διαρροές σε μια γειτονιά να τις εντοπίσω. Εννοώ ότι μπορούν να γίνουν απλά πράγματα. Να διορθωθούν πολλά πράγματα.

Αναφορικά με τους πολύτεκνους, πρέπει να ληφθεί υπόψη. Σε ένα νοικοκυριό στην ύπαιθρο, μπορεί οι Ελλαδίτες μελετητές καλά να έκαναν την δουλειά τους αλλά υπάρχουν νοικοκυριά πολύ φτωχά στον τόπο μας στην ύπαιθρο. Δεν μπορεί μια 9-10μελή ομάδα να πληρώνει. Ήρθαν οδηγίες φέτος από την Διοίκηση για να χρεώνουμε το νερό που τον πρώτο τόνο. Μια οικογένεια 10 άτομα, 7 παιδιά συν 2 γονείς και ένας γέρος, αντιλαμβάνεστε πόσο κόστος έχει. Αυτά είναι απλά αλλά έχω την εντύπωση ότι πρέπει να ξεκινήσουμε από αυτά τα απλά. Να διορθωθούν τούτα τα πράγματα πρώτα και μετά να πάμε στις μελέτες τις μεγάλες και που έχουν πολύ παραπάνω κόστη.

Μια απορία που έχω: το περιβαλλοντικό το κόστος πώς κοστολογείται; Δηλαδή εγκαταλείπεται η γεωργία, μειώνεται συνέχεια. Το βλέπουμε και από τους πίνακες που είδαμε. Το νερό που δίνεται στην γεωργία έχει μειωθεί κάθετα. Η γη που εγκαταλείπεται ερημώνεται. Ποιο είναι το κόστος το περιβαλλοντικό; Δηλαδή από την μια να εγκαταλειφθεί η γεωργία, να εγκαταλειφθεί το πράσινο, να ερημώσει η γη; Πώς;

• Συμβούλιο Αποχετεύσεως Λεμεσού – Αμαθούνας (Ι. Παπαιακώβου – Διευθυντής):

Θέλω να κάνω μια παρέμβαση μετά και τα σχόλια του συνάδελφου εδώ όσον αφορά το περιβαλλοντικό κόστος. Νομίζω ότι είναι ορθό από οικονομικής και λογιστικής απόψεως και δεν ξέρω αν αυτό έχει ληφθεί υπόψη, και γι' αυτό το θέτω, στα περιβαλλοντικά κόστη αν υπάρχουν ή αν λαμβάνονται υπόψη και τα περιβαλλοντικά οφέλη. Για παράδειγμα, με την διάθεση μιας χ ποσότητας νερού στη γεωργία και ειδικά σε ορισμένες περιοχές λαμβάνεται υπόψη το περιβαλλοντικό όφελος λόγω του ότι θα διατηρηθεί η ύπαιθρος τουλάχιστον στην κατάσταση που είναι σήμερα και δεν θα συνεχίσει να φθίνουσα πορεία της υπαίθρου; Ερώτημα που το πήρα εξ αφορμής της παρέμβασης του συναδέλφου δίπλα.

κος Παπαγρηγορίου (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Ένα σχόλιο για το θέμα του οφέλους η απάντηση είναι ότι χρηματική μετάφραση του οφέλους στη δουλειά που κάναμε και στον τρόπο που η Οδηγία εφαρμόζεται και τα καθοδηγητικά της έγγραφα απαιτούν, δεν έχει προσεγγιστεί έτσι το θέμα. Προφανώς επιστημονικό και μελετητικό ενδιαφέρον για την χρηματοποίηση του οφέλους και πράγματι σε άλλες δουλειές μας ασχολούμαστε αρκετά με αυτά έχουμε κάνει αρκετή δουλειά πάνω στον υπολογισμό περιβαλλοντικού οφέλους, όπως στην περίπτωση μας που κοιτάμε την ζημιά. Έτσι είναι δομημένη η Οδηγία. Στην ουσία όμως από την στιγμή που η πρόταση που γίνεται για την ανάκτηση στον τομέα της γεωργίας είναι κατώτερη του 100% σημαντικά, έμμεσα και μέσα από την κοινωνική θεώρηση του ζητήματος που προφανώς είδαμε και την δυνατότητα της οικονομίας να αντέξει αυτά τα πράγματα, έμμεσα έχει ληφθεί υπόψη κατά την γνώμη μου. Δηλαδή το γεγονός ότι μιλάμε για μια σχετικά μικρή διαφοροποίηση από τη σημερινή ανάκτηση στη μελλοντική, δεν έχει εν τοις πράγμασιν λάβει υπόψη του και τέτοια

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 -

πράγματα. Απλά απαντώ ότι επιστημονο-τεχνικά δεν έγινε χρηματοποίηση, δολαριοποίηση να το πω έτσι αυτού. Όχι ότι δεν γίνεται και είναι ένα ενδιαφέρον «project» με μεγάλο ενδιαφέρον μελετητικό.

Δ. Αργυρόπουλος (ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ):

Μια παρατήρηση αναφορικά με το κόστος από την εγκατάλειψη της γεωργίας. Αυτό το θέμα δεν αφορά κυρίως τα νερά. Η εκτίμηση του περιβαλλοντικού κόστους γίνεται για την ανάκτηση των πόρων για το περιβαλλοντικό κόστος και ζημιά στα νερά. Με το ίδιο σκεπτικό θα μπορούσε ένας να πει όταν δεν πάει καλά η βιομηχανία, όταν κλείσουνε τα εργοστάσια, θα έχουμε πρόβλημα περιβαλλοντικό γιατί δεν θα έχουμε δουλειές. Το ίδιο και για τον Τουρισμό. Αυτό που λέτε είναι σωστό αλλά δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί στη συγκεκριμένη Οδηγία. Πολλοί όμως θα θέλουν να το χρησιμοποιούν σαν άλλοθι. Όλες οι ομάδες που θίγονται δεν θα θέλουν να πληρώσουν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3:

Γραπτές Παρεμβάσεις / Τοποθετήσεις επί του Αντικειμένου Διαβούλευσης, οι οποίες στάληκαν από Οργανωμένους Φορείς προς τα αρμόδια Υπουργεία, μετά την διεξαγωγή των Ημερίδων και οι Απαντήσεις που δόθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 1: Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου

Προς κ. Αγάθη Χατζηπαντελή
Συντονίστρια Έργου
Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

Μόνο με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Λευκωσία, 12 Απριλίου 2010

Αγαπητή κυρία Χατζηπαντελή,

Σχόλια για την δημόσια διαβούλευση για την τιμολόγηση του νερού

Καταρχήν σας ευχαριστούμε για την πρόσκληση στην πιο πάνω ημερίδα για την τιμολόγηση του νερού, που έλαβε χώρα 22 Μαρτίου 2010, στην Λευκωσία.

Θα θέλαμε όμως να θέσουμε μια σειρά θεμάτων υπόψη σας.

Διαδικασία Δημόσιας Διαβούλευσης

Θα θέλαμε να διαμαρτυρηθούμε έντονα για το τρόπο που διεξάχθηκε η δημόσια διαβούλευση που είχε σαν αποτέλεσμα να μην μπορέσουμε να τοποθετηθούμε. Οι οδηγίες που δώσατε και τα έντυπα που μοιράσατε στην αρχή της ημερίδας έλεγαν επάνω 'έντυπο ερωτήσεων/παρεμβάσεων'. Επίσης εσείς η ίδια στην εξήγησή σας είπατε ότι για να υπάρξει σειρά όποιος θέλει να τοποθετηθεί θα πρέπει να συμπληρώσει το έντυπο. Όταν κατέθεσα το έντυπο, ρώτησα την κοπέλα που την παρέλαβε αν έπρεπε να γράψω όλη την παρέμβασή μου και μου είπε 'όχι τα βασικά σημεία μόνο', δεν μου είπε 'αυτό το έντυπο δεν είναι για προφορικές παρεμβάσεις αλλά μόνο για ερωτήσεις που θα απαντηθούν μετά'. Επιπλέον, όταν μετά το τέλος της ημερίδας ήρθα να διαμαρτυρηθώ σε εσάς που δεν μας δώσατε το λόγο, μου είπατε ότι ήταν παρανόηση και όποιος ήθελε να τοποθετηθεί έπρεπε να μιλήσει σε εσάς προσωπικά, κάτι που ουδέποτε διευκρινίσατε το πρωί στην εναρκτήρια ομιλία σας και εν πάση περιπτώσει η όλη διαδικασία ήταν εντελώς ασαφής και μη βοηθητική. Τέλος, το σχόλιο του Διευθυντή του Τμήματος, κου Αλετράρη, σαν απάντηση στο παράπονό μου σε εσάς κάθε άλλο με καθησύχασε, ότι δηλαδή ήταν αληθινό λάθος και παρανόηση. Ο κύριος Αλετράρης ακούγοντας το παράπονό μου στο τέλος της Διαβούλευσης είπε χαρακτηριστικά 'Ε, τι θέλετε, αφού μίλησαν τόσο περιβαλλοντιστές'. Τονίζω εδώ ότι λόγω του τρόπου που διεξάχθηκε η διαδικασία δεν υπήρχε δυνατότητα παρέμβασης/διαμαρτυρίας πριν το τέλος της Διαβούλευσης, διότι σε καμία στιγμή δεν ήξερα ότι δεν θα καλεστώ, αφού δεν υπήρχε ορατός ο κατάλογος των εναπομεινάντων ομιλητών, ώστε να δω ότι ο Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου δεν ήταν μέσα. Σαν γενικό σχόλιο ο Πτηνολογικός τονίζει ότι αυτές οι 'υπερελεγχόμενες' δημόσιες διαβουλεύσεις μπορούν εύκολα να παρερμηνευτούν ως απόπειρες ελέγχου των τοποθετήσεων και φίμωσης των 'μη επιθυμητών', που θα ακουστούν, κάτι που έρχεται σε κάθετη αντίθεση με το τι πρέπει να είναι μια δημόσια διαβούλευση.

Παρατηρήσεις σχετικά με την προτεινόμενη τιμολόγηση του νερού και συγκεκριμένα το περιβαλλοντικό κόστος

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 -

Επί του θέματος, θα θέλαμε να θέσουμε μια σειρά θεμάτων γύρω από το τι έχει συμπεριληφθεί ως περιβαλλοντικό κόστος. Συγκεκριμένα πιστεύουμε ότι το περιβαλλοντικό κόστος δεν πρέπει να περιέχει μόνο το κόστος της επαναφοράς του νερού σε καλή κατάσταση ως ορίζει η οδηγία.

Από το νερό εξάρτιούνται άμεσα πολλοί υγρότοποι οι οποίοι ανήκουν στο Δίκτυο Natura 2000 της Κύπρου και οι οποίοι και για λόγους διάθεσης του νερού είναι σε άσχημη κατάσταση. Αναφέρω χαρακτηριστικά την Ορόκλινη (Λάρνακα), το Παραλίμνι (Αμμόχωστος), το Ακρωτήρι, Λεμεσός, (επηρεάζεται από το φράγμα του Κούρη), καθώς και ποταμούς όπως ο Διαρίζος, ο Ξερός, και άλλοι.

Επιπλέον, θα θέλαμε να παρατηρήσουμε ότι υπάρχουν ακόμα αρκετά υδατικά σώματα στην Κύπρο των οποίων η κατάσταση δεν είναι γνωστή. Το να ξεκαθαριστεί η κατάστασή τους θα πρέπει να είναι μία από τις προτεραιότητες στα πλαίσια της χρηστής διαχείρισης ώστε να μπορεί να υπολογιστεί και το περιβαλλοντικό κόστος.

Πιστεύουμε επομένως ότι στο περιβαλλοντικό κόστος πρέπει να περιλαμβάνεται εκτός από το έρθουν σε 'καλή κατάσταση' τα υδατικά σώματα, επίσης:

- Στόχοι Βιοποικιλότητας και Ευνοϊκού Καθεστώτος Διατήρησης των περιοχών Natura 2000 που είναι υδάτινα σώματα, ώστε να έρθουν τα υδάτινα αυτά σώματα σε ευνοϊκό καθεστώς διατήρησης κάτι από το οποίο απέχουν πολύ σήμερα. Η υποχρέωση αυτή απορρέει από τις οδηγίες 147/2009/ΕΕ (πρώην 79/409/ΕΟΚ) και 92/43/ΕΟΚ. Ήταν ιδιαίτερα ανησυχητικό για τον Πτηνολογικό Σύνδεσμο Κύπρου ότι η ανάγκη προστασίας της βιοποικιλότητας και οι αδελφές οδηγίες για τα Πουλιά και τους Οικοτόπους δεν αναφέρθηκαν ούτε από τους μελετητές αλλά ούτε και από κανέναν από τους παρεμβαίνοντες.
- Υπηρεσίες οικοσυστημάτων (ecosystem services): πιστεύουμε ότι το περιβαλλοντικό κόστος πρέπει να στοχεύει επίσης στο να αποκαταστήσει τις υπηρεσίες που προσφέρουν τα φυσικά οικοσυστήματα και τα οποία έχουν τώρα χαθεί. Για παράδειγμα, προβλήματα με την εντονότερη διάβρωση που υπάρχει στην Κύπρο λόγω του ότι σχεδόν κανένα ποτάμι δεν κατεβάξει ίζημα πια στη θάλασσα, προβλήματα υφαλμύρισης του εδάφους λόγω της υπεράντλησης, κλπ.
- Θεωρούμε επίσης ότι στα πλαίσια αυτών των αναθεωρήσεων πρέπει να αναθεωρηθεί η πολιτική του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων 'Ούτε σταγόνα στη θάλασσα', καθότι αυτή η πολιτική έχει πολύ δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα, όπως παραδέχονται και οι μελετητές. Επιπλέον, πιστεύουμε ότι πρέπει να αναθεωρηθούν άμεσα τα νέα φράγματα που προγραμματίζονται, και που πρόκειται να επηρεάσουν περιοχές του Δικτύου Natura 2000, όπως το φράγμα του Σιουσκιούς στο Διαρίζο, η μεταφορά νερού από το Τρόοδος στο Πελέντρι και το φράγμα Ανώγυρας στο Χα Ποτάμι

Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τη διαχείριση του νερού και τις προτάσεις που παρουσιάστηκαν

Πιστεύουμε ότι στα πλαίσια μιας πολιτικής κοστολόγησης του νερού θα πρέπει να εξεταστούν και μια σειρά άλλων θεμάτων που αφορούν στη χρηστή διαχείριση του νερού. Σύμφωνα με την αναφορά του European Environment Agency: Water Resources across Europe – confronting water scarcity and drought (EEA, 2009) η Κύπρος έχει τον υψηλότερο δείκτη εκμετάλλευσης νερού που αγγίζει το 45% (severe

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 -

water stress), πράγμα που σημαίνει ότι οι αλλαγές στη διαχείριση του νερού είναι άμεσο και πιεστικό θέμα.

Από αυτήν την άποψη θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι θεωρούμε ότι δεν έγινε επαρκής αναφορά στις επιπτώσεις που αναμένεται να έχει η αλλαγή του κλίματος στα υδατικά αποθέματα, και πως πιθανές μελλοντικές πιέσεις δεν θα πρέπει να γίνουν αφορμές για περαιτέρω δέσμευση ποταμών, και στέρξης νερού από σημαντικούς βιοτόπους της Κύπρου. Γενικά η απειλή των κλιματικών αλλαγών θεωρούμε ότι δεν καλύφθηκε επαρκώς.

Επίσης, θεωρούμε ότι στα πλαίσια των αλλαγών που προωθούνται πρέπει να μπουν ξεκάθαροι στόχοι για τον έλεγχο των παράνομων γεωτρήσεων που όπως παρατήρησαν και οι μελετητές είναι πληγή στην χρηστή διαχείριση του νερού. Επομένως, θεωρούμε ότι στα πλαίσια της τιμολόγησης θα πρέπει να περιληφθούν και τα αναγκαία μέτρα (οικονομικά) ώστε μέσα σε ένα σχετικά μικρό διάστημα να ελεγχθούν όλες οι παράνομες γεωτρήσεις και να μπουν υδρομετρητές στις νόμιμες.

Επιπρόσθετα, δεδομένου ότι η γεωργία καταναλώνει ένα ποσοστό γύρω στο 80% του νερού στην Κύπρο, θεωρούμε ότι παράλληλα με επανεξέταση των καλλιεργειών και των τρόπων γεωργίας που εφαρμόζονται, καθώς και την αύξηση της τιμολόγησης του νερού άρδευσης, θα πρέπει να δοθούν κίνητρα στους γεωργούς ώστε να αλλάξουν τους τρόπους άρδευσης των καλλιεργειών ώστε να χρησιμοποιούν τους πλέον μοντέρνους τρόπους που εξασφαλίζουν την μέγιστη εξοικονόμηση νερού. Αυτά τα κίνητρα μπουρούν να δοθούν σαν αντιστάθμισμα για την αύξηση της τιμής του νερού της άρδευσης.

Τέλος, θα θέλαμε να υποστηρίξουμε την ιδέα δημιουργίας ενός 'Ταμείου Νερού' αλλά επισημαίνουμε ότι αυτό θα πρέπει να χρηματοδοτεί κυρίως δράσεις που αφορούν το περιβαλλοντικό κόστος συμπεριλαμβανομένων και των επιπλέον δράσεων που αναφέρουμε πιο πάνω, δηλαδή βιοποικιλότητας και υπηρεσίες οικοσυστημάτων, και ότι θα πρέπει να συντονίζεται από ευρεία ομάδα, που να περιέχει και Περιβαλλοντικές Οργανώσεις.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για παραπάνω πληροφορίες και διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση

Δρ Κλαίρη Παπάζογλου
Εκτελεστική Διευθύντρια

Κοινοποίηση:

- Κα Χρυστάλλα Στυλιανού, Λειτουργός Περιβάλλοντος, Τμήμα Περιβάλλοντος
- Κα Χριστίνα Πανταζή, Λειτουργός Περιβάλλοντος, Τμήμα Περιβάλλοντος
- Κος Χαράλαμπος Θεοπέμπτου, Επιτρόπος Περιβάλλοντος, Κύπρος
- Mr Peter Gammeltoft, Head of Unit D.1 Water, DG Environment, European Commission, Brussels, Belgium.
- Mr Pieter Depous, European Environmental Bureau, Brussels, Belgium.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 1:

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ
ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ

Αρ. Φακ. 04.02.002.06.25.023
Αρ. Τηλ.: 22609225
Αρ. Φαξ: 22609230

26 Απριλίου, 2010

ΜΕ EMAIL

Δρ Κλαίρη Παπάζογλου, Εκτελεστική Διευθύντρια
Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου

Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ Δημόσια Διαβούλευση με θέμα τις Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού στην Κύπρο

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και την επιστολή σας ημερομηνίας 12 Απριλίου 2010, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την παρουσία σας στην ημερίδα που διοργανώθηκε από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ) στη Λευκωσία, στις 22 Μαρτίου 2010 με θέμα τις Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στην Κύπρο σύμφωνα με την Οδηγία-Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ. Στην ημερίδα έγινε αναλυτική ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων για τα αποτελέσματα της μελέτης που έχει διεξαχθεί σχετικά με το κόστος των υπηρεσιών νερού στην Κύπρο, τις τιμές και την τιμολογιακή πολιτική τιμή που θα μπορούσε να εφαρμοστεί στις διάφορες χρήσεις. Επίσης δόθηκε η ευκαιρία σε όλους να υποβάλουν, είτε προφορικά είτε γραπτώς, τις απόψεις και τοποθετήσεις τους επί του θέματος. Επιπρόσθετες ημερίδες με το ίδιο περιεχόμενο, πραγματοποιήθηκαν στις 23 Μαρτίου, 15 Απριλίου και 16 Απριλίου στις περιοχές Λάρνακας-Αμμοχώστου, Λεμεσού και Πάφου αντίστοιχα. Τα συμπεράσματα από τις εργασίες όλων των ημερίδων, στα οποία θα λαμβάνονται ισότιμα υπόψη όλες οι γραπτές και προφορικές παρεμβάσεις, θα συμπεριληφθούν σε σχετική Έκθεση που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του ΤΑΥ.

Λυτούμαι για την παρεξήγηση που δημιουργήθηκε όταν δεν σας δόθηκε η ευκαιρία να αναφερθείτε και προφορικά στις απόψεις και τοποθετήσεις του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου, στην ημερίδα της 22ας Μαρτίου. Δυστυχώς, λόγω της μαζικής προσέλευσης και το μεγάλο ενδιαφέρον των φορέων που παρευρέθηκαν και κατάθεσαν τις απόψεις τους, το αίτημα σας για προφορική παρέμβαση δεν έφθασε στο προεδρείο έγκαιρα. Βεβαίως, υπήρχε η δυνατότητα να καταθέσετε την παρέμβαση σας γραπτώς, στο ειδικό έντυπο που διανεμήθηκε στην ημερίδα. Σημειώνω επίσης ότι ήσασταν ευπρόσδεκτη να λάβετε μέρος στις άλλες τρεις ημερίδες, κατά τις οποίες, λόγω του μικρότερου αριθμού συμμετοχών έγινε πολύ επικοινωνητικός και ουσιαστικός διάλογος στα πλαίσια των παρεμβάσεων και της συζήτησης που ακολούθησε.

Με λύπη μου είδα να αναφέρεστε σε «υπερελεγχόμενες δημόσιες διαβουλεύσεις» και «φίμωσης των μη επιθυμητών». Υπενθυμίζω ότι στην ιστοσελίδα του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων έχει δημοσιευτεί από τις 16 Μαρτίου, η Ενημερωτική Έκθεση με τα αποτελέσματα της μελέτης τιμολόγησης, με παράλληλη έκδοση δελτίου τύπου για ενημέρωση όλων και με τη δυνατότητα υποβολής απόψεων στο έντυπο

-1-

παρεμβάσεων που συνοδεύει την Έκθεση. Επιπρόσθετα, για σκοπούς καλύτερης ενημέρωσης, έχουν διοργανωθεί οι πιο πάνω ημερίδες στις οποίες έγινε προσπάθεια για τη μεγαλύτερη δυνατή αντιπροσώπηση από τους εμπλεκόμενους φορείς και τις αρμόδιες υπηρεσίες και κατά την οποία είχαμε πληθώρα προφορικών και γραπτών παρεμβάσεων, τόσο από περιβαλλοντικές οργανώσεις όσο και από κοινωνικούς, τοπικούς και άλλους φορείς. Πιστεύω ότι οι εν λόγω αναφερόμενες δράσεις δεν στηρίζουν την πιο πάνω άποψή σας.

Το ενδιαφέρον και η ανησυχία σας για το υδάτινο περιβάλλον και τους κατοίκους του είναι απολύτως κατανοητά και βεβαίως αφορούν όλους μας. Η Οδηγία μας προσφέρει την ευκαιρία και τους τρόπους για προστασία του από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων έχει θέσει ψηλά την ευθύνη για υλοποίηση της. Εδώ και μερικά χρόνια βρισκόμαστε σε μια πολύπλοκη και πολύπλευρη διαδικασία για εφαρμογή της Οδηγίας στην Κύπρο μέσα σε αυστηρά χρονικά περιθώρια και μέχρι σήμερα έχουν γίνει πολλά, με συνεπή δουλειά και με την πολύτιμη συνεργασία των συνεργατών μας από τον Κυβερνητικό, ημικρατικό και ιδιωτικό τομέα. Στόχος, όχι μόνο η έγκαιρη εναρμόνιση μας με τις διατάξεις της Οδηγίας αλλά και η βελτιστοποίηση της διαχείρισης των υδατικών μας πόρων για το κοινωνικό καλό και την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος.

Στα πλαίσια του πρώτου διαχειριστικού κύκλου εφαρμογής, σήμερα προχωρούμε με τα Σχέδια Διαχείρισης των νερών μας και το Πρόγραμμα των Μέτρων που θα πρέπει να εφαρμοστούν. Η τιμολόγηση είναι ένα από τα βασικά μέτρα αλλά δεν λύνει από μόνη της τα προβλήματα που υπάρχουν. Όπως έχουμε ανακοινώσει στην ημερίδα, τον ερχόμενο Ιούνιο θα έχετε την ευκαιρία να μελετήσετε και τα υπόλοιπα μέτρα που προτείνονται και να τοποθετηθείτε ανάλογα στα πλαίσια της τότε διαβούλευσης. Εκτιμούμε ότι οι περισσότερες παρατηρήσεις που τίθενται στην επιστολή σας και που γενικά έχουν κατατεθεί και από άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις, άπτονται περισσότερο του διαχειριστικού πλαισίου. Αναλυτικότερα, **επισυνάπτεται σημείωμα** των μελετητών με τις απαντήσεις στα επί μέρους θέματα που θίγετε.

Τέλος, επιτρέψατε μου να σημειώσω ότι, το σύνολο των πιο πάνω δράσεων συμπεριλαμβανομένης της τιμολόγησης, αποτελούν μια πολύπλευρη και σημαντική εργασία στην οποία συμμετέχουν πολλές υπηρεσίες, φορείς και ιδιώτες. Στα πλαίσια της όλης διαδικασίας, η οποία γίνεται για πρώτη φορά, μπορεί να γίνονται και κάποια διαδικαστικά λάθη, αλλά ελπίζουμε ότι στο τέλος η προσπάθεια θα εκτιμηθεί και ότι τα ατυχή γεγονότα θα αντιμετωπιστούν με κατανόηση. Στο μεταξύ προσδοκούμε στη συνεργασία σας και θα είμαστε στη διάθεση σας για ανταλλαγή απόψεων.

ΑΓΑΘΗ ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΕΛΗ
(Για Διευθυντή)

Κοινοποίηση:

- κο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου, Επίτροπος Περιβάλλοντος
- κα Χρυστάλλα Στυλιανού, ΛΠ, Τμήμα Περιβάλλοντος
- κα Χριστίνα Πανταζή, ΛΠ, Τμήμα Περιβάλλοντος
- Mr Peter Gammeltoft, Head of Unit D.1 Water, DGENV, EC, Brussels
- Mr Pieter Depous, European Environmental Bureau, Brussels
- Κοινοπραξία Μελετητών: ENVECO A.E., DRAXIS O.E., IACO Ltd, D.Argyropoulos
- κ. Χάρη Όμορφος, Ε.Μ.Ι., ΤΑΥ

Σημείωμα Μελετητών:

«Πριν αναφερθούμε στη συνέχεια ειδικότερα στα συγκεκριμένα θέματα που θίγεται στην επιστολή σας, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ και ειδικότερα σύμφωνα με το Άρθρο 9 της Οδηγίας, η διαδικασία κοστολόγησης και τιμολόγησης των υπηρεσιών ύδατος, αποσκοπεί στην ορθολογική και αειφόρο χρήση του νερού από τους χρήστες. Επίσης, οι πολιτικές τιμολόγησης αποτελούν ένα από τα μέτρα του Προγράμματος Μέτρων του Σχεδίου Διαχείρισης των Υδάτων στην Κύπρο. Συνεπώς, οι πολιτικές τιμολόγησης αποσκοπούν μεν στην παροχή κατάλληλων κινήτρων για την αποτελεσματική χρήση των υδατικών πόρων, αλλά παράλληλα πλαισιώνονται και συμπληρώνονται από μία σειρά επιπρόσθετων διαχειριστικών μέτρων με στόχο την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Σε σχέση με τα ειδικότερα θέματα που θίγεται στην επιστολή σας, αναφέρονται τα παρακάτω:

Θέματα που σχετίζονται με το περιβαλλοντικό κόστος

1) *"Από το νερό εξαρτιούνται άμεσα πολλοί υγρότοποι οι οποίοι ανήκουν στο Δίκτυο NATURA 2000 της Κύπρου και οι οποίοι και για λόγους διάθεσης του νερού είναι σε άσχημη κατάσταση. Αναφέρω χαρακτηριστικά την Ορόκλινη (Λάρνακα), το Παραλίμνι (Αμμόχωστος), το Ακρωτήρι, Λεμεσός, (επηρεάζεται από το φράγμα του Κούρη). καθώς και ποταμούς όπως ο Διαρίζος, ο Ξερός, και άλλοι".*

Σε σχέση με το παραπάνω θέμα θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι η μη ύπαρξη οικολογικής παροχής κατάντη των φραγμάτων έχει ήδη συμπεριληφθεί ως ειδικός παράγοντας περιβαλλοντικού κόστους στη μελέτη που συντόνισε το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων. Επομένως, το αίτιο της υποβάθμισης των υγροτόπων που συνδέεται με το νερό έχει ληφθεί υπόψη, ως όφειλε σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων.

Αυτό αναφέρεται στην ειδική έκθεση που έχει δημοσιοποιηθεί και επί του θέματος έγινε εκτενής συζήτηση στις ημερίδες διαβούλευσης που έλαβαν χώρα στη Λάρνακα, Πάφο και Λεμεσό με εκπροσώπους περιβαλλοντιστών και άλλους συμμετέχοντες. Λυπούμαστε που δεν μπορέσατε να παρευρεθείτε σε κάποια από αυτές.

Σε ότι αφορά στην υποβάθμιση υγροτόπων η οποία οφείλεται σε άλλες γενικές υφιστάμενες διαχειριστικές πρακτικές, αυτό είναι αντικείμενο που θα εξεταστεί στο πλαίσιο του Σχεδίου Διαχείρισης των Υδάτων στο πλαίσιο της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Το Σχέδιο Διαχείρισης της Περιοχής Λεκάνης Απορροής της Κύπρου είναι σε εξέλιξη, στο πλαίσιο του οποίου θα προταθούν κατάλληλα μέτρα για την αναβάθμιση της ποιότητας των υδατικών σωμάτων και των προστατευόμενων περιοχών που σχετίζονται με την ποιότητα και ποσότητα των υδατικών πόρων.

Παράλληλα, στο πλαίσιο των Οδηγιών NATURA (Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους και 2009/147/ΕΚ για τα πτηνά) συμπεριλαμβάνεται ο σχεδιασμός και εφαρμογή ειδικών διαχειριστικών σχεδίων, τα οποία προβλέπουν δράσεις και μέτρα με στόχο τη βελτίωση των οικολογικών συνθηκών και τα οποία χρηματοδοτούνται από άλλους πόρους και δεν

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 -

εντάσσονται στην διαδικασία κοστολόγησης και τιμολόγησης νερού, αφού δεν συνδέονται με αυτό (π.χ. προστασία οικοτόπων και ειδών, αλλαγές χρήσεων γης, περιορισμοί ανάπτυξης κλπ.).

2) *«Επιπλέον, θα θέλαμε να παρατηρήσουμε ότι υπάρχουν ακόμα αρκετά υδατικά σώματα στην Κύπρο των οποίων η κατάσταση δεν είναι γνωστή. Το να ξεκαθαριστεί η κατάσταση τους θα πρέπει να είναι μία από τις προτεραιότητες στα πλαίσια της χρηστής διαχείρισης ώστε να μπορεί να υπολογιστεί και το περιβαλλοντικό κόστος».*

Σε σχέση με την ταξινόμηση της οικολογικής και χημικής κατάστασης των επιφανειακών υδατικών σωμάτων, καθώς και της ποσοτικής και χημικής κατάστασης των υπόγειων υδατικών σωμάτων είναι σε εξέλιξη εκτενές πρόγραμμα παρακολούθησης των υδατικών σωμάτων, το οποίο σχεδιάστηκε και εφαρμόζεται από το 2008 βάσει των αρχών της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Το πρόγραμμα παρακολούθησης στοχεύει στη συλλογή των αναγκαίων πληροφοριών έτσι ώστε να είναι δυνατός ο προσδιορισμός της ποσοτικής, οικολογικής και χημικής κατάστασης των υδατικών σωμάτων. Τα αποτελέσματα του Προγράμματος Παρακολούθησης αξιολογούνται και τροφοδοτούν το Μηχανογραφικό Σύστημα που έχει σχεδιαστεί ειδικά για την κοστολόγηση των υπηρεσιών νερού ώστε να είναι δυνατή η επικαιροποίηση της κοστολόγησης και συνεπώς τιμολόγησης των υπηρεσιών νερού. Θα θέλαμε στο πλαίσιο αυτό να τονίσουμε ότι τόσο το Πρόγραμμα Παρακολούθησης και ταξινόμηση της κατάστασης των υδατικών σωμάτων, όσο και η κοστολόγηση και τιμολόγηση των υπηρεσιών νερού είναι αντικείμενα τα οποία θα επικαιροποιούνται τουλάχιστον σε κάθε διαχειριστικό κύκλο της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Επίσης, θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, έχοντας ευθύνη για την εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων, έχει προβεί σε εξαιρετικά αναλυτικές και ειδικές μελέτες κατά τα τελευταία 7 χρόνια με στόχο την όσο το δυνατόν πληρέστερη τήρηση των υποχρεώσεων της χώρας μας. Στο πλαίσιο αυτό θα θέλαμε να τονίσουμε ότι η Κυπριακή Δημοκρατία αποτελεί μέχρι σήμερα τη μοναδική χώρα μέλος της Ε.Ε. που έχει προβεί σε ειδική μελέτη για την κοστολόγηση και τιμολόγηση των υπηρεσιών νερού, τα κύρια αποτελέσματα της οποίας δημοσιοποιήθηκαν στο διαδίκτυο και επί των οποίων οργανώθηκαν εκτενής δράσεις διαβούλευσης.

Θέματα που σχετίζονται με γενικά ζητήματα διαχείρισης υδάτων

« - Στόχοι Βιοποικιλότητας και Ευνοϊκού Καθεστώτος Διατήρησης των περιοχών NATURA 2000 που είναι υδάτινα σώματα, ώστε να έρθουν τα υδάτινα αυτά σώματα σε ευνοϊκό καθεστώς διατήρησης.

- Υπηρεσίες οικοσυστημάτων (ecosystem services): αποκατάσταση υπηρεσιών που προσφέρουν τα φυσικά οικοσυστήματα και τα οποία έχουν τώρα χαθεί. Για παράδειγμα, προβλήματα με την εντονότατη διάβρωση που υπάρχει στην Κύπρο λόγω του ότι σχεδόν κανένα ποτάμι δεν κατεβάζει ίζημα πια στη θάλασσα, προβλήματα υφαλμύρισης του εδάφους λόγω της υπεράντλησης, κλπ.

- Αναθεώρηση πολιτικής του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων 'Ούτε σταγόνα στη θάλασσα' και κατασκευής νέων φραγμάτων που πρόκειται να επηρεάσουν περιοχές του Δικτύου NATURA

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 -

2000, όπως το φράγμα του Σιουσκιούς στο Διαρίζο, η μεταφορά νερού από το Τρόδος στο Πελέντρι και το φράγμα Ανώγυρας στο Χα Ποτάμι.

- Αναφορά στις επιπτώσεις που αναμένεται να έχει η αλλαγή του κλίματος στα υδατικά αποθέματα, και πως πιθανές μελλοντικές πιέσεις δεν θα πρέπει να γίνουν αφορμές για περαιτέρω δέσμευση ποταμών, και στέρησης νερού από σημαντικούς βιότοπους της Κύπρου.

- Ξεκάθαροι στόχοι για τον έλεγχο των παράνομων γεωτρήσεων.

- Παράλληλη επανεξέταση των καλλιεργειών και των τρόπων γεωργίας που εφαρμόζονται, καθώς και αύξησης της τιμολόγησης του νερού άρδευσης, αλλά και κινήτρων στους γεωργούς για αλλαγή τρόπων άρδευσης.»

Τα παραπάνω θέματα που αναφέρονται στην επιστολή σας σχετίζονται με ευρύτερα θέματα διαχείρισης των νερών. Όπως προαναφέρθηκε, η εκπόνηση του προσχεδίου του Διαχειριστικού Σχεδίου των Υδάτων της Κύπρου και του Προγράμματος Μέτρων είναι σε εξέλιξη και θα τεθεί στις αρχές Ιουνίου 2010 προς διαβούλευση. Οι παραπάνω θέσεις σας αποτελούν γόνιμο έδαφος για τη διαβούλευση των σχετικών θεμάτων στα πλαίσια του Σχεδίου Διαχείρισης.

Είμαστε βέβαιοι ότι θα υπάρξουν πολλές ευκαιρίες συζήτησής τους στο πλαίσιο νέων δράσεων διαβούλευσης επί του Σχεδίου Διαχείρισης που θα ξεκινήσουν τον προσεχή Ιούνιο και θα διαρκέσουν αρκετούς μήνες. Σε κάθε περίπτωση, είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω ανταλλαγή απόψεων.»

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 2: Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου

2.11.22 4.02.02.06-25-03

20, Λεωφόρος Γεβλία Διγενή
 Τ.Θ. 21657, 1511 Λευκωσία-Κύπρος
 Τηλ: 00357 22 66 51 02
 Φαξ: 00357 22 66 24 34
 e-mail: info@oefo.org.cy
 web site: www.oefo.org.cy

ΛΗΘΗΚΕ
 20 ΑΠΡ. 2010
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Γραφείο Γενικής Διευθύντριας
 Δ.Α. 220/2010
 4 Απριλίου, 2010

ΠΡΟΓΡΑΜ.		
ΜΕΛ.		
ΔΙΑΓ. ΔΕΥΜ.		
ΠΛΗΡ. ΔΗΜ.		
ΠΛΥ (Κ)		
ΔΙΗΤΗΣ		

Κυρία Αίγλη Παντελάκη
 Γενική Διευθύντρια
 Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
 Λευκωσία

Αγαπητή κυρία Παντελάκη,

**Οδηγία Πλαίσιο Πρωτ. Υδάτων 2000/60/ΕΚ
 Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού στην Κύπρο**

Σε συνέχεια της Ημερίδας Δημόσιας Διαβούλευσης με θέμα την Οδηγία Πλαίσιο Πρωτ. Υδάτων και τις Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού που πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία στις 22 Μαρτίου 2010 σας επιστέλλουμε τις θέσεις της Ομοσπονδίας Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ).

Η ΟΕΒ αντιλαμβάνεται την αναγκαιότητα εφαρμογής της Ευρωπαϊκής οδηγίας για την ορθολογιστική διαχείριση των υδατινών πόρων στα πλαίσια προστασίας του περιβάλλοντος. Η υποχρέωση για ανάκτηση του κόστους νερού μέσω της ορθής τιμολόγησης είναι αναπόφευκτη γι' αυτό θα πρέπει να επικεντρωθούμε στη δικαιότερη εφαρμογή της.

Οι αντιστοιχίες μας επικεντρώνονται στο ότι αρκετές βιομηχανίες και ξενοδοχεία χρησιμοποιούν το νερό ως βασική πρώτη ύλη (π.χ. βιομηχανίες τροφίμων και ποτών) ή ως σημαντικό και αναπόσπαστο μέρος της παραγωγικής τους διαδικασίας (π.χ. για ζέπλυμα και καθάρισμα προϊόντων και λειτουργία ξενοδοχείων). Παρόλο που η συνολική κατανάλωση από αυτές τις κατηγορίες καταναλωτών είναι πολύ μικρή (9%), το κόστος για την κάθε μια είναι ψηλό και περαιτέρω αύξησή του θα τηλέξει πραγματικά την ανταγωνιστικότητά τους.

Για αυτές τις περιπτώσεις προτείνουμε την ετοιμασία ειδικής κατηγορίας διατίμησης για βιομηχανίες και ξενοδοχεία που αποδεικνύονται καταναλωτές μεγάλης ποσότητας νερού. Στην κατηγορία αυτή η τιμή χρέωσης του νερού να είναι σταθερή ανά κυβικό μέτρο χωρίς επιπλέον κλιμακωτές και το συνολικό κόστος να μην είναι μεγαλύτερο από το υφιστάμενο. Επιπρόσθετα, η βιομηχανία και ο τουρισμός θα πρέπει, οπωσδήποτε να έχουν ίση αντιμετώπιση με άλλους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας οι οποίοι χρησιμοποιούν το νερό ως πρώτη ύλη για την παραγωγή προϊόντων.

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 -

Η εισήγηση μας για υιοθέτηση ειδικής διατήρησης ενισχύεται και από σχετική πρόταση της μελέτης των συμβούλων (σελίδα 22) που αναφέρει ότι ο τελικός παροχέας (συμβούλια υδαιτοπρομήθειας, δήμοι, κοινότητες) διατηρεί το δικαίωμα ετοιμασίας ειδικών ρυθμίσεων με χαμηλότερες τιμές για συγκεκριμένες ομάδες καταναλωτών εάν κριθεί αναγκαίο.

Η λογική της επαυξανόμενης κλιμακας στοχεύει στη συγκράτηση της ελάχιστης κατανάλωσης νερού κάτι το οποίο δεν εφαρμόζεται στις συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων αφού η κατανάλωση νερού είναι η απόλυτα αναγκαία για τη λειτουργία τους. Με την εισήγηση μας οι βιοληχανίες και τα ξενοδοχεία θα πληρώνουν το πραγματικό κόστος του νερού όπως είναι η φιλοσοφία της μελέτης και όχι περισσότερο από το πραγματικό κόστος μέσω των επαυξανόμενων κλιμάκων. >f

Παρακαλούμε το Τμήμα Ανάπτυξης Υδάτων όπως λάβει σοβαρά υπόψη την εισήγηση της ΟΕΒ για να μην επηρεαστεί η ανταγωνιστικότητα των υπό αναφορά επιχειρήσεων. Δυστυχώς, στις πλείστες περιπτώσεις η αύξηση της τιμής του νερού δεν είναι δυνατό να μετακυλιστεί στο τελικό προϊόν ή υπηρεσία με αποτέλεσμα να προκαλούνται σοβαρότερα προβλήματα στις επιχειρήσεις αυτές.

Με την ευκαιρία χαιρετίζουμε την πρωτοβουλία του Τμήματος Ανάπτυξης Υδάτων για τη δημόσια αυτή διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς όπου δόθηκε η ευκαιρία σε όλους να θέσουν τις απόψεις, τους προβληματισμούς εικόμα και τις εισηγήσεις τους.

Με εκτίμηση,

ΜΙΧΑΗΛ ΠΙΛΙΑΚΟΣ
Γενικός/Διευθυντής

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 2:

Αρ. Φακ. 04.02.002.06.25.03, 13.30.02

Αρ. Τηλ.: 22609225

Αρ. Φαξ: 22609230

20 Μαΐου, 2010

Γενική Διευθύντρια Υπουργείου Γεωργίας,
Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Οδηγία-Πλαίσιο περί Υδάτων (2000/60/ΕΚ) - Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού Επιστολή Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου

Σε σχέση με το πιο πάνω θέμα και την επιστολή της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου (ΟΕΒ) προς εσάς, ημερομηνίας 14 Απριλίου 2010, αναφέρεται ότι η εν λόγω επιστολή έχει προωθηθεί στους Εμπειρογνώμονες που διεξάγουν την μελέτη με θέμα τις Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στην Κύπρο σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων. Στα πλαίσια της σχετικής δημόσιας διαβούλευσης, οι απόψεις και θέσεις της Ομοσπονδίας θα συμπεριληφθούν στις απόψεις και θέσεις των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό την αξιοποίηση τους κατά την περαιτέρω διαδικασία λήψης αποφάσεων και εφαρμογής.

Σύμφωνα με το περιεχόμενο της επιστολής, εκτιμάται ότι η ΟΕΒ έχει μια ορθολογική προσέγγιση που δεν διαφοροποιείται ουσιαστικά από την πρόταση της μελέτης. Δηλαδή ότι, στα πλαίσια της ρύθμισης των διαφόρων τιμολογίων που θα εφαρμόζονται από τις Τοπικές Αρχές Υδατοπρομήθειας, θα μπορούν να εφαρμοστούν τιμολόγια που να μην τιμωρούν τη μεγάλη κατανάλωση όταν το νερό χρησιμοποιείται ως πρώτη ύλη παραγωγής. Νοείται όμως ότι η ρύθμιση αυτή θα ικανοποιεί την αρχή της πλήρους ανάκτησης του κόστους του νερού ύδρευσης που θα καταναλώνεται από τις μονάδες παραγωγής. Σε ότι αφορά τον τουρισμό, επειδή πρόκειται για τομέα όπου εκτιμάται ότι υπάρχουν περιθώρια εξοικονόμησης νερού, ενδείκνυται η χρήση κάποιων κλιμακίων κατανάλωσης με κριτήρια που θα σχετίζονται π.χ. με το μέγεθος της μονάδας ή τον αριθμό των διανυκτερεύσεων. Σημειώνεται ότι, με βάση την ανάλυση που έγινε στα πλαίσια της μελέτης, τόσο για τη βιομηχανία μεταποίησης όσο για τον τουρισμό, εκτιμάται ότι οι αυξήσεις που προτείνονται καταλήγουν σε περιορισμένη επιπρόσθετη επιβάρυνση που μπορεί να απορροφηθεί χωρίς αναστατώσεις.

Σε σχέση με την παροχή νερού άρδευσης (φρέσκου αδιύλιστου νερού από φράγματα ή από ανακύκλωση τριτοβάθμιας επεξεργασίας) για βιομηχανική χρήση ή για χρήση από ξενοδοχεία ή άλλες τουριστικές εγκαταστάσεις, η τιμολόγηση θα πρέπει να αποσκοπεί πάλι στην πλήρη ανάκτησης του κόστους.

Περαιτέρω, για σκοπούς εφαρμογής ενιαίας προσέγγισης από όλες τις Αρχές Υδατοπρομήθειας, τα θέματα κοινής πολιτικής (π.χ. ειδικές ρυθμίσεις για κοινή αντιμετώπιση των κοινωνικών ομάδων ή διαφορετικών χρήσεων όπως η βιομηχανία και ο τουρισμός) θα μπορούσαν να μελετηθούν στα πλαίσια της συζήτησης των Κανονισμών που θα διέπουν την τιμολογιακή πολιτική με βάση τον περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμο. Το

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 -

προσχέδιο των Κανονισμών αυτών, το οποίο εκπονήθηκε στα πλαίσια της μελέτης, περιλαμβάνεται στην Ειδική Έκθεση 2.4^Α της μελέτης.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 3: Παγκύπρια Οργάνωση Πενταμελούς Οικογένειας

25-MAR-2010 13:52 From:REGISTRY2 WOD
 22-MAR-2010 09:17 FROM:P.O.P.O LIMASSOL 00357 25754771 22343779
 18.80.02.01
 11.02.061
 To: 22609230
 TO: 22675019 P.1/1
 P1/1

→ mail → 04.02.2010 06:25:02
 1. απαντηση

 ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΕΝΤΑΜΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ (Π.Ο.Π.Ο.)

Λευκωσία, 22/03/2010 22 Μαρτίου: Παγκόσμια Ημέρα Νερού

Προς: Υπουργείο Γεωργίας, Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων
 Ένωση κ. Δημήτρη Ελιάδη, Υπουργό Γεωργίας
 1411 Λευκωσία
 Τηλ: 22493997 - Φαξ: 22781156

Κοινωνία/Τμήμα Αντιπρόεδρος Υδάτων
 Ένωση Κοινωνική Γ.Λ. Αντιπρόεδρος Υδάτων κ. Σοφιστή Αλεξάρη
 Λεωκ. Κένωνων 100 - 1047 Λευκωσία
 Τηλ. 226090000 - Φαξ: 22675019

Αυξήσεις στη τιμή του νερού

Η Παγκύπρια Οργάνωση Πενταμελούς Οικογένειας (Π.Ο.Π.Ο.) ανησυχεί για τις τιμές θηλάδας, δημοσιεύματα και τις αποδόσεις σας για αυξήσεις στη τιμή του νερού. Ακόμη περισσότερο ανησυχούμε από το γεγονός ότι υπάρχουν σχέσεις για μεγάλες αυξήσεις ειδικά σε όσους καταναλώνουν μεγαλύτερες ποσότητες νερού. Αυτό για τις 20 περίπου χιλιάδες οικογένειες μέλη μας, είναι έγκυρος ανησυχητικό αλλά και απειρόθετο. Εξ ανάγκης και όχι από επιθυμία, οι πολυμελείς οικογένειες καταναλώνουν μεγαλύτερες ποσότητες νερού και η πιθανή εισαγωγή αυτού του μέτρου θα είναι πολύ άδεια (τόσο άδεια κατά πόσοι ήδη υπάρχουν σε αρκετές περιοχές της στη Λεωκωσία που έχουν μια ποσότητα νερού - ανά τετραμηνία μέλητα - η καταπόνηση χρεώνεται €5 (1) τον τόνο). Ήδη οι φτηνές αυξήσεις των Συμβατικών Υδατοπρομήθειας είναι εξοικονομικές και ο τρόπος τιμολόγησης του νερού είναι τιμωρητικός προς τις πολυμελείς οικογένειες.

Πιστεύουμε ότι η τιμή του νερού δεν εμπόδιζε στα αναποδοστά νερά, αφού δεν είναι εμπορικό προϊόν, καθ' ότι το νερό αποτελεί το πολυτιμότερο βασικό αγαθό καθημερινής ανάγκης και η Ευρωπαϊκή οδηγία για το νερό 2000/60/ΕΚ αλλά για συνεχή ροή καθαρού πόσιμου νερού σε λογικές τιμές λαμβανομένου υπόψη όλων των παραγόντων, κυρίως των κοινωνικών. Δεν θεωρούμε κοινωνικά ορθό να σημειωθούν μεγάλες αυξήσεις στη τιμή του νερού και μάλιστα με τρόπο που να επηρεάζουν περισσότερο τις πολυμελείς οικογένειες.

Εξ εμπερία της σημαντικής Παγκόσμιας Ημέρας Νερού που τιμάται κάθε 22^η ημέρα του Μάρτη, η Οργάνωση μας κέρδιε τον κλάδο του κινδύνου για τις προγραμματιζόμενες αυξήσεις στη τιμή του νερού, οι οποίες σίγουρα αναμένεται να απηρεάσουν πολύ αρνητικά τα μέλη μας, και σας καλεί να λάβετε δευτερεύς πιο ορθολογιστικές σχέσεις και να λάβετε υπόψη και τους κοινωνικούς παράγοντες που γεννάειρα περιλαμβάνουν και οι Ευρωπαϊκές οδηγίες.

Πιστεύουμε ότι οι καταναλωτές οριστά έχουν πληρωθεί από τις συνέχεις, υπερβολικές και αναπρονοστικές περικοπές τα τελευταία χρόνια. Οι πλέοντοι έχουν ήδη αποκτήσει υδατική συνείδηση και χρησιμικατούν τις οραβίουν με ιδιαίτερη φειδώ το νερό, είναι έδικο ειδικά για τις πολυμελείς οικογένειες να προχωρήσετε σε τέτοιες αυξήσεις και αναμένουμε ότι θα επανεξετάσετε το όλο θέμα με περισσότερη κοινωνική ευαισθησία.

Σοφιστή Αλεξάρη
 Τρίτηκη Οικογένεια: Κλειδί στην Υπογεννητικότητα
 Εκ του Διοικητικού Συμβουλίου Π.Ο.Π.Ο.

Ευθύμιος Στροβάτος
 Πρόεδρος
 Τηλ: 99790789

Φώτης Θεοτότος
 Γ. Γραμματέας
 Τηλ: 99436424

Ηλίας Καραβόκος
 Εκπρόσωπος Τόπου
 Τηλ: 99550299

ΠΛΥ (Α)	
ΠΛΥ (Μ)	
ΠΛΥ (Κ)	
ΠΛΥ (ΕΓ)	
Δ/ΝΤΗΣ Π.Ο.Π.Ο.	

Τ.Ε. 39710, 1047 ΛΕΥΚΩΣΙΑ
 www.triakool.org
 Τηλ. 22 818518, Φαξ: 22 818516

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 3:

Αρ. Φακ. 04.02.002.06.25.03
Αρ. Τηλ.: 22609225
Αρ. Φαξ: 22609230

21 Απριλίου, 2010

Γενική Διευθύντρια Υπουργείου Γεωργίας,
Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Αυξήσεις στην Τιμή του Νερού **Επιστολή Παγκύπριας Οργάνωσης Πενταμελούς Οικογένειας**

Σε σχέση με το πιο πάνω θέμα και την επιστολή της Παγκύπριας Οργάνωσης Πενταμελούς Οικογένειας (Π.Ο.Π.Ο.), ημερομηνίας 22 Μαρτίου 2010, προς τον Έντιμο Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, αναφέρεται ότι η εν λόγω επιστολή έχει προωθηθεί στους Εμπειρογνώμονες που διεξάγουν την μελέτη με θέμα τις Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στην Κύπρο σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων. Στα πλαίσια της μελέτης αυτής και της σχετικής δημόσιας διαβούλευσης που πραγματοποιείται, οι απόψεις και θέσεις της Οργάνωσης θα συμπεριληφθούν στις απόψεις και θέσεις των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό την αξιοποίηση τους κατά την περαιτέρω διαδικασία λήψης αποφάσεων και εφαρμογής.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα πορίσματα της πιο πάνω μελέτης (όπως συμπεριλαμβάνονται και στη σχετική Ενημερωτική Έκθεση που έχει δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων), η πρόβλεψη ειδικών ρυθμίσεων χαμηλότερης χρέωσης προς συγκεκριμένες ομάδες καταναλωτών προτείνεται να είναι ευθύνη των τοπικών Αρχών Υδατοπρομήθειας, δηλαδή των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας ή των Δημοτικών/Κοινοτικών Συμβουλίων. Οι Αρχές αυτές θα έχουν τη δυνατότητα κάλυψης του αντίστοιχου επιπρόσθετου κόστους, από τα υπόλοιπα έσοδα τους (π.χ. κλιμάκια χρέωσης για ψηλή κατανάλωση). Εννοείται ότι το θέμα θα τύχει περισσότερης συζήτησης αργότερα, κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για εφαρμογή.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 4: Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων

ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ (Π.Ο.Π.)
Στασάνδρου 7, 3^{ος} Όροφος, 1080 ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Τηλ: 22758822, 22758853, Φαξ: 22758803
Email: polyteknop@cytanet.com.cy
www.popp.org.cy

13.30.31H
27/4/10
6-11
Πε

177348

Επιμετρος Υπουργός
Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος κ. Δημήτρη Ηλιάδη
Εσωτερικών κ. Νεοκλή Συλιαπίτη

Ενπριμ κάριαι Υπουργοί,

Θέμα: Επείγουσα συνάντηση για τις Πολιτικές τιμολόγησης νερού

Η Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων επιθυμεί να υπενθυμίσει και επαναθέσει το πάγιο αίτημα της για ισότιμη και δίκαιη τιμολογιακή πολιτική στην κατανάλωση νερού για τις πολυτέκνες οικογένειες. Η συνάντηση ζητείται επειγάντως μέσα στα πλαίσια εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων (2000/60/ΕΚ) στην Κύπρο, των δημόσιων διαβουλεύσεων που διοργανώνονται με θέμα της πολιτικές τιμολόγησης νερού στην Κύπρο αλλά και των νέων αυξήσεων που άρχισαν να επιβάλλονται στη κατανάλωση νερού από Συμβούλια Υδατοπρομήθειας κλπ.

Το αγαθό αυτό έχει καταστεί δυσβάσταχτο για την πολυτέκνη οικογένεια εξαιτίας του άδικου και απαράδεχτου τρόπου τιμολόγησης όπου δεν λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος της οικογένειας και η κατ' άτομο ή κατακεφαλή κατανάλωση, με συνεπτακόλουθο να κινιτά διπλά τους πολυτέκνους με την υπερχρέωση στις υψηλές τιμολόγησης απορροφώντας περισσότερο παρά από άλλες κατηγορίες πληθυσμού, τα εισοδήματα τους άδικως.

Με τον υφιστάμενο τρόπο τιμολόγησης του νερού (μέσω διατιμήσεων για αποφυγή υπερκατανάλωσης - σπατάλης) δημιουργούνται ανισότητες και αδικίες σε βάρος των πολυτέκνων που καλούνται για την ίδια κατανάλωση κατ' άτομο νερού να πληρώνουν διπλάσια ή και τριπλάσια. Πως τελικά εκμηιάται η υπερκατανάλωση - σπατάλη (με ποια κριτήρια) και γιατί τιμωρείται η πολυτεκνία; Θεωρούμε ότι επιβάλλεται να τροχωρήσουμε σε μια διευθέτηση για δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση.

Η Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων ζητά συνάντηση μαζί σας για συζήτηση του προβλήματος και εξεύρεση επιπέλους της λύσης για άρση των ανισοτήτων που δημιουργούνται και των αδικιών που υφίστανται οι πολυτέκνοι. Πληροφορικά σας αναφέρουμε ότι συναντήσεις έχουμε ζητήσει και με τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας.

Με ιδιαίτερη τιμή
Για την Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων

Παρασκευάς Σαμάρας
Πρόεδρος

Νίκος Βαλιάντης
Γενικός Γραμματέας

Α.Χ.επιστολές
Υπουργό Γεωργίας & Εσωτερικών για νερό 14.04.2010

ΕΛΗΦΘΗ ΑΡΧΕΙΟ
28 ΑΠΡ 2010
ΥΠΟΥΣ: [Signature]

ΕΛΗΦΘΗ ΑΡΧΕΙΟ
30 ΑΠΡ 2010

ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ (Π.Ο.Π.)

Στασάνδρου 7, 3^{ος} Όροφος, 1080 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Τηλ: 22758822, 22758853, Φαξ: 22758909

Email: polyteknon@cytanet.com.cy

www.pop.org.cy

Λευκωσία 04/06/2010

Έντιμους Υπουργούς

Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος κ. Δημήτρη Ηλιάδη

Εσωτερικών κ. Νεοκλή Συλικιώτη

ΚΑΤΑΣΚ	
Ι ΑΡΔΕΥΣΗ	
ΥΔΡΕΥΣΗ	
ΗΛ/ΜΗΧ	
ΠΛΥ (Κ)	
Δ/ΝΤΗΣ	

Έντιμοι κύριοι Υπουργοί,

**Θέμα: Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού
Προτάσεις ΠΟΠ για δίκαιη και ισότιμη τιμολόγηση νερού
για τις πολύτεκνες Οικογένειες**

Η Παγκύπρια Οργάνωση Πολύτεκνων επιθυμεί να υπενθυμίσει και επαναθέσει το πάγιο αίτημα της για ισότιμη και δίκαιη τιμολογιακή πολιτική στην κατανάλωση νερού για τις πολύτεκνες οικογένειες και να καταθέσει σχετικές προτάσεις. Το αίτημα τίθεται μέσα στα πλαίσια εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Οδηγίας "Πλαίσιο περί Υδάτων" (2000/60/ΕΚ) στην Κύπρο, των δημόσιων διαβουλεύσεων που διοργανώθηκαν με θέμα τις πολιτικές τιμολόγησης νερού στην Κύπρο, αλλά και των νέων αυξήσεων που άρχισαν να επιβάλλονται στη κατανάλωση νερού από Συμβούλια Υδατοπρομήθειας κλπ.

Το αγαθό αυτό έχει καταστεί δυσβάσταχτο για την πολύτεκνη οικογένεια εξαιτίας του άδικου και απαράδεχτου τρόπου τιμολόγησης, όπου δεν λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος της οικογένειας και η κατ' άτομο ή κατά κεφαλή κατανάλωση, με συνεπακόλουθο να κτυπά διπλά τους πολύτεκνους με την υπερχρέωση στις υψηλές τιμολογήσεις απορροφώντας περισσότερο παρά από άλλες κατηγορίες πληθυσμού, τα εισοδήματά τους άδικως.

Με τον υφιστάμενο τρόπο τιμολόγησης του νερού (μέσω διατιμήσεων για αποφυγή υπερκατανάλωσης - σπατάλης) δημιουργούνται ανισότητες και αδικίες σε βάρος των πολύτεκνων που καλούνται για την ίδια κατανάλωση νερού κατ' άτομο να πληρώνουν διπλάσια ή και τριπλάσια. Πως τελικά εκτιμάται η υπερκατανάλωση - σπατάλη (με ποια κριτήρια) και γιατί τιμωρείται η πολύτεκνια; Θεωρούμε ότι επιβάλλεται να προχωρήσουμε σε μια διευθέτηση για δίκαιη και ισότιμη μεταχείρισή.

Για δίκαιη και ισότιμη τιμολόγηση εισηγούμαστε:

1. Να τιμολογείται, και για τις πολύτεκνες οικογένειες, δίκαια και ισότιμα η κατ' άτομο (κατά κεφαλή) κατανάλωση νερού, δηλαδή, η κατανάλωση κάθε κυβικού μέτρου νερού κατ' άτομο, να τιμολογείται με την ίδια τιμή (Η μηνιαία κατ' άτομο κατανάλωση κυμαίνεται γύρω στα 4 με 5 κυβικά μέτρα νερού), ή
2. Σε περίπτωση τεχνικών ή άλλων δυσκολιών για υιοθέτηση της πιο πάνω πρότασης, να παρέχεται έκπτωση 50% επί του τιμολογίου νερού στις πολύτεκνες οικογένειες. Η έκπτωση του 50% αντιστοιχεί κατά μέσο όρο για μια μέση πολύτεκνη οικογένεια, στα πλαίσια της υιοθέτησης της πρώτης πρότασης που είναι και η δικαιότερη.

Α.Χ.επιστολής

Υπουργού Γεωργίας & Εσωτερικών προτάσεις για νερό 04.06.2010

ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ (Π.Ο.Π.)

Στασάνδρου 7, 3^{ος} Όροφος, 1080 ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Τηλ: 22758622, 22758653, Φαξ: 22758903
Email: polytekhnon@cytanet.com.cy
www.poo.org.cy

Η Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων ζητά να ληφθούν σοβαρά υπόψιν οι προτάσεις της για εξεύρεση επιτέλους της δίκαιης λύσης για άρση των ανισοτήτων που δημιουργούνται και των αδικιών που υφίστανται οι πολυτέκνες οικογένειες. Σημειώνουμε ότι σε συναντήσεις που ήδη πραγματοποιήσαμε με τους Διευθυντές των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας και Λάρνακας, αναγνώρισαν την αδικία και ανισότητα που προκύπτει σε βάρος των πολυτέκνων και εξέφρασαν τη βούληση για άρση της.

Με ιδιαίτερη τιμή
Για την Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων

Παρασκευάς Σαμάρας
Πρόεδρος

Νίκος Βαλιανθός
Γενικός Γραμματέας

Κοινοποίηση:

1. Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας
2. Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού
3. Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λάρνακας
4. Διευθυντή Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων ✓

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 4:

Αρ. Φακ. 4.02.002.06.25.03, 13.30.02

Αρ. Τηλ. 22 609225

Αρ. Φαξ. 22609230

19 Μαΐου 2010

Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εσωτερικών
(Μέσω Γενικής Διευθύντριας Υπουργείου Γεωργίας,
Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος)

Πολιτικές Τιμολόγησης Νερού για τις Πολύτεκνες Οικογένειες

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και την επιστολή σας με αρ.φακ.13.30.3.1 και ημερομηνία 4 Μαΐου 2010, με την οποία μας διαβιβάζετε για ενημέρωση και για απόψεις, τη σχετική επιστολή της Παγκύπριας Οργάνωσης Πολυτέκνων προς τους Προέδρους των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας, παρατίθενται πιο κάτω σε συντομία τα πορίσματα και οι εισηγήσεις της μελέτης που έγινε από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, με θέμα την εφαρμογή πολιτικών τιμολόγησης νερού σύμφωνα με τις πρόνοιες της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ. Το περιεχόμενο της μελέτης αποτέλεσε και το αντικείμενο των τεσσάρων ημερίδων που πραγματοποιήθηκαν στις 22 Μαρτίου, 23 Μαρτίου, 15 Απριλίου και 16 Απριλίου στη Λευκωσία, Λάρνακα, Πάφο και Λεμεσό αντίστοιχα.

- 1) Στα πλαίσια της μελέτης έχει εξεταστεί αναλυτικά η δυνατότητα πληρωμής του νερού από τις διάφορες χρήσεις καθώς και οι πιθανές επιπτώσεις από την προτεινόμενη τιμολόγηση, με στόχο τις προτάσεις για ευνοϊκότερες ρυθμίσεις, εκεί όπου υπάρχει δυνατότητα χρήσης εξαιρέσεων σύμφωνα με τις αρχές της Οδηγίας.

Με αναλυτική εξέταση των διαθέσιμων πληροφοριών από το Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών και από λοιπά στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά την υλοποίηση της μελέτης καθώς και από διεθνείς και Ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με τα εισοδήματα, τις καταναλωτικές δαπάνες, τα αστικά και τα αγροτικά νοικοκυριά, το όριο της φτώχειας, τους μακροοικονομικούς δείκτες κ.λπ., προκύπτει ότι το μέσο νοικοκυριό στην Κύπρο δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα ικανότητας πληρωμής των τιμολογίων νερού που προτείνονται. Η δαπάνη για το νερό ως ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματος είναι πολύ χαμηλότερη από τα όρια που τίθενται παγκοσμίως από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και την Ευρωπαϊκή Ένωση (2-3%) και δεν πλησιάζει ούτε το 0,5%.

Όμως, επειδή οι προαναφερόμενοι δείκτες της ικανότητας πληρωμής έχουν προκύψει από μέσους όρους τιμών (π.χ. μέσα ετήσια εισοδήματα) και αφορούν μακρο-οικονομικούς δείκτες, δεν αποκλείεται να υπάρχουν νοικοκυριά που η δαπάνη τους για την κατανάλωση νερού να ξεπερνά το 2% του συνολικού εισοδήματός τους ή που χρήζουν ειδικής μεταχείρισης. Η πρόταση είναι όπως οι περιπτώσεις αυτές εξετάζονται από τις τοπικές αρχές υδατοπρομήθειας, οι οποίες έχουν πρόσβαση στα στοιχεία των καταναλωτών, με στόχο την εφαρμογή πολιτικών για εξαιρέσεις έτσι ώστε να διασφαλίζονται οι χρήστες που διαφοροποιούνται είτε λόγω εισοδήματος (π.χ. νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα, συνταξιούχοι) είτε λόγω των υδρευτικών αναγκών τους (π.χ. πολύτεκνοι). Οι κοινωνικές αυτές ρυθμίσεις μπορούν να εφαρμοστούν είτε μέσω της διάθεσης μίας χαμηλότερης πρώτης κλίμακας τιμών για τα χαμηλά εισοδήματα είτε μέσω εφαρμογής ενός μεγαλύτερου

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 -

εύρους κατανάλωσης για την πρώτη διατίμηση σε περιπτώσεις όπου χρειάζεται αυξημένη κατανάλωση.

- 2) Σημειώνεται ότι, η βασική αρχή τιμολόγησης θα είναι ότι το ΤΑΥ, σαν κεντρικός φορέας παραγωγής νερού ύδρευσης, θα εφαρμόζει ενιαία τιμή πώλησης νερού ύδρευσης προς τις τοπικές αρχές υδατοπρομήθειας, η οποία θα περιλαμβάνει το σύνολο του χρηματοοικονομικού κόστους του ΤΑΥ συν το σύνολο του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου. Στη συνέχεια, οι τοπικές αρχές θα εφαρμόζουν τιμές που να καλύπτουν πλήρως τις χρεώσεις του ΤΑΥ και επιπλέον το χρηματοοικονομικό τους κόστος. Για κάλυψη του επιπλέον κόστους που θα προκύπτει από τις πιο πάνω κοινωνικές ρυθμίσεις, προτείνεται από τους μελετητές όπως οι τοπικές αρχές ανακτούν το πλήρες κόστος τους από το πάγιο τέλος και το πρώτο κλιμάκιο χρέωσης, ενώ τα επιπλέον κόστη από τα κοινωνικά μέτρα θα καλύπτονται από τα κλιμάκια των υψηλών καταναλώσεων.

Για εφαρμογή των εν λόγω ρυθμίσεων, είναι καλό να υπάρχει μια κοινή αντιμετώπιση, με ενιαία προσέγγιση, η οποία θα μπορούσε να συμπεριληφθεί στους Κανονισμούς που θα διέπουν την τιμολογιακή πολιτική, με βάση τον περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμο (13(Ι)/2004. Προσχέδιο των Κανονισμών αυτών έχει ετοιμαστεί στα πλαίσια της μελέτης και η θέση του ΤΑΥ είναι η προώθηση τους για έγκριση, αφού προηγηθεί η αναγκαία επεξεργασία τους με τους ενδιαφερόμενους, οπότε θα υπάρξει και η ευκαιρία για περαιτέρω συζήτηση του θέματος.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 5: Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λάρνακας

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΥΔΑΤΟΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ
WATER BOARD OF LARNAKA

4
4.02.02.06.25.03
10.01.13

Αρ. Φακ. 03-01-00-164

3 Μαΐου 2010

Διευθυντή
Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων
Λευκωσία

Υπόψη κας Α. Χ. Παντελή

ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ
ΥΔΑΤΩΝ
07 MAY 2010

315
π.λ.τ. (μ) 1015
Α.Χ. Παντελή, ΕΜ

**Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ.
Μελέτη με θέμα ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.**

Αναφέρομαι στο πιο πάνω θέμα και σε συνέχεια της ημερίδας που διοργανώθηκε στη Λάρνακα σχετικά με την τιμολογιακή πολιτική που θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην Κύπρο, σας πληροφορώ ότι το θέμα συζητήθηκε στην τελευταία συνεδρία του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λάρνακας, το οποίο με εξουσιοδότησε να σας μεταφέρω τις πιο κάτω απόψεις για προβληματισμό.

2. Το Συμβούλιο συμφωνεί με τα συμπεράσματα της Μελέτης Κοστολόγησης και Τιμολόγησης των Υπηρεσιών Υδάτος στην Κύπρο αναφορικά με την ανάγκη για εφαρμογή πολιτικών τιμολόγησης του νερού στην Κύπρο, οι οποίες να βασίζονται σε αρχές αειφορίας, ορθολογικής διαχείρισης και προστασίας των υδατικών μας πόρων και οι οποίες να στοχεύουν σε επαρκή ανάκτηση του κόστους προσφοράς υπηρεσιών παροχής νερού. Το Συμβούλιο, επίσης, συμφωνεί με την προτεινόμενη πολιτική για ενιαία τιμή πώλησης του νερού από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων προς τις Αρχές Υδατοπρομήθειας των περιοχών Νοτίου Αγνώου και Πάφου, προκειμένου οι πολίτες να τυγχάνουν ίσης και δίκαιης μεταχείρισης ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται γεωγραφικά, καθώς και για διαφοροποιημένη τιμή χρέωσης του νερού από τις Αρχές Υδατοπρομήθειας προς τον τελικό καταναλωτή, ώστε να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία κάθε Αρχής και να ενθαρρύνεται η βελτιστοποίηση των ακολουθούμενων διαδικασιών για μείωση του λειτουργικού τους κόστους. Εις ότι αφορά την ενιαία μεθοδολογία τιμολόγησης και τρόπου καθορισμού των τελών, αναμένουμε ότι θα τύχουμε πλήρους ενημέρωσης αναφορικά με την προτεινόμενη μεθοδολογία που έχει αναπτυχθεί μέσα από τη Μελέτη, εφόσον πρόκειται για ένα απαραίτητο για τα Συμβούλια εργαλείο, το οποίο θα χρησιμοποιείται για τον καθορισμό των πάγιων χρεώσεων και των κλιμακίων εγχομετρικής χρέωσης.

Α. ΚΟΡΑΗ 12, Τ.Θ. 40211, 6302 ΛΑΡΝΑΚΑ - ΚΥΠΡΟΣ, ΤΗΛ: 24822400, ΦΑΞ: 24650005
12 A. KORAI STR., P.O. BOX 40211, 6302 LARNAKA - CYPRUS, TEL.: 24822400, FAX: 24650005

e-mail: administration@hwb.org.cy

Από την άλλη πλευρά, το Συμβούλιο διατηρεί τις επιφυλάξεις του αναφορικά με την παραδοχή επί της οποίας βασίζεται η προτεινόμενη τιμολογιακή πολιτική ότι το νερό των φραγμάτων θα καταλήγει στον αρδευτικό τομέα, ενώ στον τομέα ύδρευσης θα μετακυλείται το κόστος λειτουργίας των μονάδων αφαλάτωσης σε πλήρη απόδοση, ακόμα και σε περιόδους πολυομβρίας. Η πολιτική αυτή συγκροτείται με τις αρχές της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων "ο χρήστης και ο ρυπαίνων πληρώνει", καθώς και με την αρχή της ισότητας μεταξύ των χρηστών, εφόσον η μία χρήση, η υδρευτική, θα επιδοτεί την άλλη, τη γεωργική. Αν και αναγνωρίζεται η ανησυχία του Τμήματός σας για διασφάλιση επαρκούς παροχής νερού για σκοπούς ύδρευσης, η τιμολογιακή μας πολιτική δεν πρέπει να συνδέεται με την απρόσκοπτη παραγωγή και την απεριόριστη διάθεση, ιδιαίτερα σε υδροβόρες και μη αμειπτικές καλλιέργειες ή/και δίκτυα με υψηλό ποσοστό απωλειών νερού, αλλά θα πρέπει να βασίζεται σε πρακτικές δραστηριότητες μείωσης της ζήτησης νερού, ώστε να περιοριστεί η παραγωγή "ακριβού" νερού από τις μονάδες αφαλάτωσης. Επομένως, θεωρούμε επαναγκάσιμα να συνδυαστεί η τιμολογιακή πολιτική με το γενικότερο Σχέδιο Διαχείρισης των Υδάτων της Κύπρου που εκπονείται παράλληλα από το Τμήμα σας, το οποίο αναμένουμε να καταδείξει τα κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα για περιορισμό της ζήτησης και, κατ' επέκταση, της παραγωγής αφαλατωμένου νερού.

4. Έχουμε την άποψη, επιπλέον, ότι η Μελέτη θα πρέπει να εξετάσει και μηχανισμούς στήριξης των λιγότερο προνομιούχων κοινωνικών στρωμάτων και ιδιαίτερα τη δυνατότητα του χαμηλά αμειβόμενου καταναλωτή να ανταποκριθεί σε ένα υψηλότερο τιμολόγιο νερού. Εφόσον αποσκοπείται η εφαρμογή ενιαίας τιμολογιακής πολιτικής όχι μόνον από τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, αλλά από όλες τις Αρχές Υδατοπρομήθειας, περιλαμβανομένων των Δήμων και Κοινοτήτων, το θέμα της εφαρμογής "ειδικών ρυθμίσεων με χαμηλότερες τιμές για συγκεκριμένες ομάδες καταναλωτών", όπως αναφέρεται στην Ενημερωτική Έκθεση, δεν θα πρέπει να αφηθεί στη διακριτική ευχέρεια κάθε Αρχής, δεδομένου ότι πρόκειται για ένα μέτρο που θα έπρεπε να αποτελεί μέρος της γενικότερης κοινωνικής πολιτικής της Κυβέρνησης. Επιπρόσθετα, για να είναι ολοκληρωμένη η Μελέτη, έχουμε την άποψη ότι θα πρέπει να εξεταστεί και το ενδεχόμενο μείωσης της κατανάλωσης, λόγω της ραγδαίας αύξησης στην τιμή του νερού, κάτι που θα οδηγήσει σε αυξημένο μοναδιαίο κόστος του νερού, λόγω ψηλότερης αναλογίας των πάγιων επενδύσεων, και θα επηρεάσει αναπόφευκτα και τη βιωσιμότητα των αποχτευτικών συστημάτων, αφού τα έσοδα τους εξαρτώνται από τον όγκο κατανάλωσης.

5. Περαιτέρω, επειδή με βάση τα συμπεράσματα της Μελέτης οι μικρότερες σε μέγεθος Αρχές Υδατοπρομήθειας, όπως το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λάρνακας, θα είναι υποχρεωμένες να χρεώνουν το νερό σε ψηλότερες τιμές, λόγω της περιορισμένης πελατειακής τους βάσης και των περιορισμένων ευκαιριών εισπραχής δικαιωμάτων ύδρευσης, κρίνεται επαναγκάσιμα, παράλληλα με την προώθηση της νέας τιμολογιακής πολιτικής, προωθηθούν τα κατάλληλα νομοθετικά μέτρα για να υποβοηθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη των μικροτέρων σε μέγεθος Αρχών Υδατοπρομήθειας, ώστε οι πελάτες τους να μην απολαμβάνουν το ίδιο αγαθό έναντι υψηλότερου κόστους.

6. Τέλος, κρίνουμε ότι το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της προτεινόμενης τιμολογιακής πολιτικής είναι πρεσβικό, ιδιαίτερα κάτω από τις σημερινές συνθήκες οικονομικής κρίσης που διέρχεται ο τόπος μας, και χρειάζεται να επιμηκυνθεί, ώστε να δοθεί ικανοποιητικός χρόνος στους καταναλωτές να προσαρμοστούν και να

- 3 -

Μπορέσουν να ανταποκριθούν στις υψηλότερες τιμές και να υπάρχει χρόνος για να ληφθούν μέτρα βελτίωσης των παρεχόμενων προς τους πολίτες υπηρεσιών, προκειμένου οι αυξήσεις αυτές να συνοδεύονται με πρόσθετα ωφέλη για να γίνουν ευκολότερα αποδεκτές. Ο πολίτης έχει συνηθίσει σε κάποια δομή ζωής όπου το νερό καταλαμβάνει ένα κομμάτι των καθημερινών οικονομικών του υποχρεώσεων και δεν μπορούμε να αλλάξουμε άρδην, τη δομή αυτή, όταν μάλιστα δεν μπορούμε να αλλάξουμε και τις υπόλοιπες οικονομικές του συνθήκες.

7. Είμαι στη διάθεσή σας για περισσότερες διευκρινήσεις επί του θέματος.

Σοφοκλής Χριστοδουλίδης
Διευθυντής

Κοιν.: Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εσωτερικών
Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
Πρόεδρο και Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας
Πρόεδρο και Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού

σχ/κκ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ 5:

Αρ. Φακ.: 04.02.02.06.25.03
Αρ. Τηλ.: 22609225
Αρ. Φαξ: 22609230
Email: ahadjipanteli@wdd.moa.gov.cy

13 Μαΐου, 2010

κ. Σοφοκλή Χριστοδουλίδη
Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λάρνακας

Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ Μελέτη με Θέμα τις ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και την επιστολή σας με αρ. φακ. 03-01-00-164 και ημερομηνία 3 Μαΐου 2010, παρατίθενται πιο κάτω, με αντίστοιχη αρίθμηση, τα σχετικά σχόλια και απαντήσεις του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ).

- Είναι ιδιαίτερη η ευχαρίστηση μας που το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λάρνακας συμφωνεί με τις πολιτικές επαρκούς ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών νερού στην ύδρευση και την πρόταση για την εφαρμογή ενιαίας τιμής για την παροχή νερού από τα Κυβερνητικά Συστήματα Υδατοπρομήθειας προς τις Τοπικές Αρχές Υδατοπρομήθειας και διαφοροποιημένης τιμής από τις Αρχές αυτές στον τελικό καταναλωτή.

Σε ότι αφορά τις μεθοδολογίες κοστολόγησης και τιμολόγησης καθώς και τις υπόλοιπες παραμέτρους (κοινωνικές, οικονομικές κ.α.) οι οποίες λαμβάνονται υπόψη και συνυπολογίζονται όπου είναι δυνατόν, αναλύονται στις επί μέρους Εκθέσεις των Εμπειρογνομόνων που έχουν εκπονηθεί στο πλαίσιο υλοποίησης της μελέτης και που σας έχουν σταλεί σε ηλεκτρονική μορφή με την επιστολή μου ημερομηνίας 6 Μαΐου.

- Σε σχέση με τις επιφυλάξεις που εκφράζετε ότι, με τη χρήση των μονάδων αφαλάτωσης το νερό των φραγμάτων θα καταλήγει στον αρδευτικό τομέα καταλήγοντας σε «επιδότηση» της γεωργικής χρήσης, θα ήθελα να διευκρινίσω ότι το θέμα αυτό έχει εξεταστεί πολύ προσεκτικά και έχει τεθεί προς διερεύνηση στα πλαίσια της μελέτης και από το ίδιο το ΤΑΥ. Οι Εμπειρογνώμονες έχουν μελετήσει το θέμα και ήταν σαφείς ως προς τον τρόπο που αντιμετωπίζεται. Σχετική αναφορά θα βρείτε στην Έκθεση «Σχέδιο Υλοποίησης του Στόχου 2», σελίδα 34 αλλά και σε άλλα σημεία της μελέτης. Για ευκολία παρατίθεται πιο κάτω αυτούσιο απόσπασμα της Έκθεσης:

«Όσον αφορά στα σχόλια της Α.Α. (Αναθέτουσας Αρχής, δηλαδή το ΤΑΥ) πάνω στο πρώτο παραδοτέο του Σχεδίου Υλοποίησης του Στόχου 2 που αναφέρονται 1) στο ότι η αφαλάτωση θεωρείται από πολλούς στην Κύπρο σαν μία μορφή έμμεσης επιδότησης στον τομέα της γεωργικής χρήσης και 2) παρομοίως στο ότι η τριτοβάθμια επεξεργασία έχει ως έμμεσο θετικό αποτέλεσμα την απαλλαγή από την επένδυση για έργα απόρριψης, αναφέρονται τα παρακάτω: Όντως, η αφαλάτωση και η τριτοβάθμια επεξεργασία των λυμάτων για άρδευση διαχέουν θετικά αποτελέσματα (positive externalities ή spillover effects) σε άλλες χρήσεις (παροχή νερού

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 -

άρδευσης και παροχή πόσιμου νερού αντιστοίχως) και μπορούν να συνδεθούν με εξοικονόμηση επενδύσεων, οι οποίες υπό άλλες συνθήκες θα ήταν απαραίτητες. Από αυτή την άποψη αποτελούν τεκμαρτά οφέλη για κάποιους χωρίς να επιβαρύνουν άλλους, δεν αποτελούν όμως πραγματικές μεταβιβαστικές πληρωμές (δηλ. κανονικές επιδοτήσεις) και συνεπώς δεν λαμβάνονται υπόψη σαν επιδοτήσεις. Τα οφέλη όμως αυτά λαμβάνονται έμμεσα υπόψη στον υπολογισμό του κόστους πόρου και στον υπολογισμό του περιβαλλοντικού κόστους. Για παράδειγμα, η δημιουργία μίας μονάδας αφαλάτωσης ή τριτοβάθμιας επεξεργασίας λυμάτων μειώνουν το κόστος πόρου».

Επιπλέον, αναφέρεται ότι η απόφαση για τη δημιουργία των αφαλατώσεων πάρθηκε με σαφή και ξεκάθαρο στόχο τη διασφάλιση της παροχής νερού στην ύδρευση. Είναι γεγονός ότι με τις αφαλατώσεις ελευθερώνονται ποσότητες από τα φράγματα για ικανοποίηση των αναγκών στην γεωργία, για την οποία εδώ και πολλά χρόνια γίνονταν και γίνονται σοβαρές περικοπές λόγω της μειωμένης ροής στα φράγματα. Σημειώνω ότι οι ποσότητες φρέσκου νερού που θα ελευθερώνονται θα παραχωρούνται για ικανοποίηση των αναγκών των αρδευόμενων εκτάσεων που εντάχθηκαν στα ΚΥΕ από την αρχή, με βάση το Νόμο και δεν σημαίνει την επέκταση της χρήσης σε νέες περιοχές και τη δημιουργία νέων αρδευτικών αναγκών. Άρα, έχουμε κάλυψη υφιστάμενων αναγκών σε μία σημαντική δραστηριότητα η οποία μέχρι σήμερα τυγχάνει σημαντικής στέρησης, αφού δίδεται δικαιολογημένα προτεραιότητα στις ανάγκες της ύδρευσης. Βέβαια, όπως σημειώνετε και εσείς, ο στόχος είναι η ορθολογική διαχείριση και θα πρέπει παράλληλα να λαμβάνονται και άλλα μέτρα για το σκοπό αυτό. Οπωσδήποτε η τιμολόγηση συνδυάζεται με το γενικότερο Σχέδιο Διαχείρισης που εκπονείται με βάση την Οδηγία, αφού αποτελεί μόνο ένα από τα βασικά μέτρα που επιβάλλεται να χρησιμοποιούνται.

4. Όσον αφορά τα θέματα α) εξέταση των λιγότερο προνομιούχων τάξεων και μηχανισμοί ανάκτησης κόστους ή/και της στήριξης που είναι δυνατό να εφαρμόζονται και β) εξέταση της σχέσης τιμής – κατανάλωσης (δηλαδή πως η αυξομείωση της κατανάλωσης επηρεάζει την τιμολόγηση), θα βρείτε εκτενή ανάλυση στην Ειδική Έκθεση 2.2 & 2.3 που σας έχει σταλεί και έχει θέμα τους μηχανισμούς ανάκτησης του κόστους και τη μελέτη των πιθανών εξαιρέσεων.

Περαιτέρω, για σκοπούς εφαρμογής ενιαίας τιμολογιακής πολιτικής από όλες τις Αρχές Υδατοπρομήθειας, η θέση του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων είναι ότι τα θέματα κοινής πολιτικής (π.χ. ειδικές ρυθμίσεις για κοινή αντιμετώπιση των κοινωνικών ομάδων ή διαφορετικών χρήσεων) θα μπορούσαν να μελετηθούν στα πλαίσια της συζήτησης των Κανονισμών που θα διέπουν την τιμολογιακή πολιτική με βάση τον περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμο. Το προσχέδιο των Κανονισμών αυτών, το οποίο εκπονήθηκε στα πλαίσια της μελέτης, περιλαμβάνεται στην Ειδική Έκθεση 2.4^Α που σας έχει σταλεί.

5. Σχετικά με την εισήγηση σας για την υιοθέτηση Νομοθετικών μέτρων για να υποβοηθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη των μικρότερων σε μέγεθος Αρχών Υδατοπρομήθειας ώστε οι καταναλωτές να απολαμβάνουν το ίδιο αγαθό έναντι παρόμοιου κόστους,

- ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 -

συμφωνούμε ότι είναι ένα θέμα που χρήζει περισσότερης μελέτης και συντονισμού στα πλαίσια και άλλων δραστηριοτήτων.

6. Τέλος, συμφωνούμε μαζί σας ότι το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της τιμολογιακής πολιτικής είναι πειστικό, τόσο για τις ίδιες τις Αρχές Υδατοπρομήθειας όσο και για τους ίδιους τους καταναλωτές, όμως είμαστε αναγκασμένοι να προσπαθήσουμε να είμαστε συνεπείς με το χρονοδιάγραμμα της Οδηγίας. Στο μεταξύ, είμαστε ανοικτοί για περαιτέρω συζήτηση του θέματος.

Ακόμα μια φορά σας ευχαριστούμε για την άριστη συνεργασία και τον εποικοδομητικό διάλογο και θα είμαστε στη διάθεση σας για ανταλλαγή απόψεων και τυχόν διευκρινίσεις.

(ΑΓΑΘΗ ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΕΛΗ)
Για Διευθυντή

Κοινοποίηση:

- Γενική Διευθύντρια Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
- Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εσωτερικών
- Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας
- Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού

ΕΙΔΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:

Πρωτότυπες Γραπτές Παρεμβάσεις/ Τοποθετήσεις των Φορέων
όπως αυτές καταγράφονται στο Παράρτημα 2 και 3 της παρούσης
Έκθεσης*

**Σημείωση: Το Παράρτημα αυτό είναι σε ξεχωριστό τεύχος και
υπάρχει διαθέσιμο στην Αναθέτουσα Αρχή*